

გიგლა გოგენია

ქურნალისტური გამოძიება:

საქელგეგვანელო სტუდენტებისთვის

გიგლა გოგენიას ვებგვერდი

ისტორია, თეორია, პრაქტიკა

saqarTvelos teqnikuri universiteti

**qarTuli filologiisa da mediateqnologiebis
departamenti**

Sromebi _ 02. Mmasobrivi komunikacia

გიგლა გობეჩია

**ჟურნალისტური გამოძიება
- ისტორია, თეორია,
პრაქტიკა**

თბილისი

2017 წ.

**saxelmZRvanelo gankuTvnilia saqarTvelos
umaRlesi saswavleblebis Jurnalistikis, masobrivi
komunikaciis fakultetebis studentebisaTvis. Aaseve,
maTTvis, romelTac ainteresebT Tanamedrove
Jurnalisturi saqmianobis „umaRlesi pilotaJis” –
Jurnalisturi gamoZiebis istoriis, Teoriisa da praqtikis
sakiTxebi.**

samecniero redaqtorebi:

profesori Temur jagodniSvili

profesori revaz balanCivaZe

recenzenti:

profesori sofiko kvantaliani

teqnikuri redaqtorebi:

maia nefariZe

asmaT fifia

ISBN

sarCevi

კარი პირველი

zogadi Sesavali

Tavi 1. Jurnalisturi gamoZieba –

cda samyaros gakeTilSobilebisa... 5

თავი 2. Jurnalisturi gamoZiebis specifika, Sinaarsi

da praqtikuli amocanebi 20

კარი მეორე

ჟურნალისტური გამოძიების ისტორია

თავი 1. Jurnalisturi gamoZiebis

ganviTareba amerikaSi 42

1.1. „uotergeitis skandali~ _ epoqaluri muxti

Jurnalisturi gamoZiebis ganviTarebisaTvis

78

1.2. Jurnalisturi gamoZieba

Tanamedrove amerikaSi	98
Tavi 2. Jurnalisturi gamoZiebis ganviTareba evropaSi (germania, SvedeTi, inglisi)	120
Tavi 3. Jurnalisturi gamoZiebis istoria aziaSi CineTis magaliTze	150
Tavi 4. Jurnalisturi gamoZieba yofil sabWoTa kavSirSi	170
Tavi 5. Jurnalisturi gamoZiebis ganviTareba saqarTveloSi	200

kari mesame

Jurnalisturi gamoZiebis Teoria

თავი 1. Jurnalisturi gamoZiebis Janruli Taviseburebani da misi adgili JanrebSi	Jurnalistikis 220
Tavi 2. Jurnalisturi gamoZiebis samarTlebrivi safuZvlebi da misi Taviseburebani	250

Tavi 3. Jurnalisturi gamoZiebis efeqturoba
informaciuli

sazogadoebis SeqmnaSi 260

Tavi 4. Jurnalisturi gamoZieba da
demokratiulobis principi 270

Tavi 5. Jurnalisturi gamoZieba da
eTika - moTxovnebi da Tanamedrove
normebi 280

Tavi 6. Jurnalisti gamomZieblis
roli da adgili saredaqcio
ierarqiaSi 290

Tavi 7. Jurnalisturi gamoZiebis Tanamedrove
platformebi da biznes modelebi
300

kari meoTxe

Jurnalisturi gamoZiebis praqtika

Tavi 1. Temis SerCeva gamoZiebisTvis, Temis
perspeqtiulobis gansazRvra da
samoqmedo gegmis optimaluri
varianti 310

Tavi 2. informaciis miRebis sistema Tanamedrove media sivrceSi	320
Tavi 3. Jurnalisturi gamoZiebis meTodebi	330
Tavi 4. informaciis wyaroTa klasifikacia da maTTan muSaobis specifica	340
Tavi 5. monacemTa sainformacio bazis Sedgena da Jurnalisturi gamoZiebis etapebis Taviseburebani	350
Tavi 6. Jurnalisturi gamoZiebis masalaTa ena, stili, kompozicia, struqtura da aqcentebi	360
Tavi 7. saavtoro poziciis gamoxatvis profesiuli niuansebi Tanamedrove JurnalisturgamoZiebaSi	370
Tavi 8. Jurnalist gamomZiebelTa piradi usafrTxoebis dacvis mniSvnelovani momentebi da Tanamedrove praqtika	375
Tavi 9. interneti da Jurnalisturi gamoZieba	390
Tavi 10. Jurnalisturi gamoZiebis saerTaSoriso	

saagentoebi, centrebi, biuroebi da maTi muSaobis

praqtika 420

Tavi 11. Jurnalisturi gamoZieba televiziasa da

radioSi 440

kari mexuTe

zogadi daskvna

Tavi 1. Jurnalisturi gamoZiebis ganviTarebis

tendenciebi 444

კარი პირველი

ზოგადი შესავალი

A

Tavi 1. Jurnalisturi gamoZieba- samyaros gakeTilSobilebis cda

Jurnalisturi gamoZieba Tanamedrove mediis yvelaze TviTmyofadi, yvelaze Sromatevadi, ყველაზე როული და amave dros ძალიან saxifaTo saqme gaxda.

2013 wlis ianvarSi vaSingtonSi amerikis demokratiis nacionaluri institutis (ned) da presis daxmarebis centris (cima) mxardaWeriT Jurnalist gamomZiebelTa warmomadgenlobiT forumi Catarda. [1]

forumze ori vrceli analitikuri moxseneba gakeTda. pirveli exeboda `Jurnalisturi gamoZiebis mdgomareobas Tanamedrove msolfioSi da misadmi mxardaWeris erTiani strategiuli gegmis SemuSavebas,“ xolo meore „Jurnalisturi gamoZiebis ganviTarebas mzardi demokratiis qveynebsi.“

forumze xazgasmiT iTqva, rom `Jurnalisti gamomZieblebi dargis elitarebi arian da isini e. w. specrazmis funqcias asruleben~.

ეს სიყვარული სიმართლეა. Journalistები
გამომგზავნი სხვადასხვა მიმართულებით
ინფორმაციას დაწვრილებს და მსგავსად,
სიმართლეს იკვლევს ყველა ფაქტს, ყველა
მტკიცებულებას, ყველა დოკუმენტს მათთვის
მნიშვნელოვან დანახარჯს თუ დარღვევას.
ამიტომაც მათ არა აქვთ სეცდომის დასვების
უფლება, რადგან რეალურად სეცდებიან ინფორმაციულ
ნარჩენზე აფეთქებას არანაღივ სახიფათო.

Journalistები გამომგზავნი საზოგადოების ყურადღების
ცენტრში მასწავლებს ყველა, როგორც კი რამე სერიოზულ
გამომგზავნი მასალას გამოაქვეყნებს. თუმცა იგივე
საზოგადოება მხოლოდ და მხოლოდ სანდო
ინფორმაციას იტოვებს. `უთერგეიტის საკმის` ერ-ერტი
ავტორი ბობ ვუდვორდი თქვა: `Journalistები
გამომგზავნის ჯალა იმასი კი არ არის, ვინ ხარ სენ და
რომელ გავრცელებს მუშაობს, ნამდვილი ჯალაუფლება მოდის
საიმედო ინფორმაციებისგან, ახალი ფაქტებისგან`. [2]

2008 წელს გაეროს მონაცემებზე დაყრდნობით
ამერიკის სახელმწიფო დეპარტამენტის ოფიციური
ვებგვერდი [3] განთავსებულ ინფორმაციაში -
„Journalistური გამოგზავნი სახიფათო საკმისობად
იქცა“, - პირდაპირ არის აღნიშნული, რომ „ბოლო ათ
წელიწადში (1997-2007 წწ.) მთელი მსოფლიოში 1000-ზე

meti Jurnalisti daiRupa samsaxureobrivi
movaleobis Sesrulebis dros~. maTi didi nawili
Jurnalisturi gamoZiebis masalebze muSaobas
emsxverpla.

Jurnalisturi gamoZiebis mxardaWeris fondis –
19/29-is cnobiT, marto ruseTSi 2000-2011 wlebSi
43 Jurnalisti mokles, xolo 150-s Tavs daesxnen da
sxvadasxva saxis dazianeba miayenes. [4]

Jurnalist gamomZiebelTa fizikuri xelyofa 2000-iani
wlebis dasawyisSi Zalian gaxSirda. gaeros
monacemebiT^{აღ}, am periodSi 1000-ze მეტი
Jurnalisti iqna mokluli. maTi umetesoba SekveTili
mkvlelobis msxverpli gaxda. [5]

2007 wels organizacia `transparency
international“-^{ის} programis koordinatorma marta
erkisiam xazgasmiT aRniSna, rom gamomZiebeli
Jurnalistebi ufro metad iRupebian, vinme
reportiorebi, romlebic msofilos cxel wertilebSi
muSaoben. [6]

msofilო presis saerTaSoriso dRisadmi miZRvnil
sxdomaze moxsenebiT gamosvlisas marta erkisiam
ganacxada, nebismieri qveyნis xelisufleba
angariSvaldebuli rom gaxdes sakuTari xalxis

winaSe, aucilebelia Jurnalisturi gamoZiebis ganviTarebisTvis mudmivi xelSewyoba. erkisiaS TqmiT, sxvanairad demokratiuli institutebi qmedunarianni ver iqnebian.

“transparensi international”-i Tavis mxardaWeras martoden sityviT rodi gamoxatavs. es organizacia da perus arasamTavrobo organizacia _ `presisa da sazogadoebis instituti~ erTad yovelwliur, premiiT, 25000 dolaris odenobiT, ajildoeben laTinuri amerikisa da karibis auzis qveynebis saukeTeso investigitorebs.

Tanamedrove Jurnalistikis ganviTareba Jurnalisturi gamoZiebis gareSe praqtikulad warmoudgenelia. es postulati gamomdinareobs im funqciidan, rac man bolo xanebSi SeiZina. Tumca amis warmosaCenad, mcire eqskursi iqneba saWiro.

Jurnalistikis arsisa da raobis, misi daniSnulebis Sesaxeb uamravi mosazreba arsebobs. yvela maTgans gaaCnia saerTo mniSvneli - Jurnalistika aris zemZlavri sazogadoebrivi instituti, romelic SemoqmedebiTi procesis meSveobiT moipovebs, inaxavs da avrcelebs informacias. [7]

Tumca XXI saukunis dasawyisSive internet tehnologiebis uswrafesma ganviTarebam klasikuri mediis upirobo monopolizmi faqtobrivad gaauqma. informaciul velze SemoiWra socialuri media da samoqalaqo Jurnalizmi, romelTac radikalurad Secvales yvelaferi, maT Soris Jurnalisturo gamoZiebaSic.

JurnalistikisTvis misi ganviTarebis yvela etapze informacia iyo misi mTavari samuSao iaraRi. asevea axlac, Tumca 21-e saukunem am gansazRvrebasi mniSvnelovani koreqtivi Seitana informaciis გამავრცელებელ არხებთან დაკავსირებიT. Tu adre informacia erTi an ramdenime wyarosgan modioda, axla informaciisadmi gaZlierebuli moTxovniloba am saukunis umTavres Tvisesad iqca. amJamad Tavad informacia gaxda sxva sferoSi, sxva sivrceSi SeRwevis saSualeba. mokled rom vTqvaT, informacia ukve iqiT axdens zegavlenas sazogadoebrivi cxovrebis TiTqmis yvela sferoze. metic, mas SeuZlia damangreveლი Zalis zemoqmedeba moaxdinos masaze,

sazogadoebaze, erze, mis kulturul, istoriul, moralur
da sxva faseulobebze.

როგორც ცნობილი მედიამკვლარი giorgi poCepcovi
wers: ~informaciul sistemebs SeuZliaT gamoiwvion
eris cnobierebis degradacia... aseve, araswori
gansjani da gadawyvetani. [8]

ufro radikalur Sefasebas gvawvdis kibernetikis
mamamTavari norbert vineri. is wers, „yvelgan,
sadam gaivlis informacia, xorcieldeba marTva.” [9]

axla ki vnaxoT, ras werda ilia WavWavaZe
Jurnalistikis daniSnulebaze: „Jurnal-gazeTobas
orgvari daniSnuleba aqvs. erTis mxriT, igi aris
Suamavali cxovrevisa da mecnierebis Soris,
gamavrcelebeli kacabriobis WkuiT mopovebulis da
aRiarebulis simarTlisa, WeSmaritebisa, xolo
meores mxriT, igi aris sarke sazogadoebis rTulis
cxovrevisa, misi gonebiTis, zneobiTis moZraobisa,
masSi sCans da isaxeba yoveldRiuris azris
moden-modena~. [10]

WeSmariti Jurnalizmi dasabamidan dRemde
sworedac rom „yoveldRiuri azris miden-modenis~

matarebelia sazogadoebasa da xelisuflebas Soris. am maradiul azrTa miden-modenaSi ki negatiuri informaciad sakmarisad moipoveba. Tavad negatiurSi ki aris iseTi informacia, romlis mimarTac sazogadoebas gansakuTrebuli interesi gaaCnia. Jurnalisturi gamoZieba umetesad aseT faqtebze tardeba.

dadgenilia, rom Jurnalisturi gamoZieba tardeba mxolod da mxolod iseT negatiur faqtebze, movlenebze, SemTxvevebze, romlebic sazogadoebis mometebuli interesis sagans warmoadgens da romelTa dafarviTac adamianTa garkveuli jgufia dainteresebuli. Jurnalisturi gamoZieba interesTa konfliqtis produqtia.

swored es momenti ganasxvavebs mas klasikuri Jurnalisturi Semoqmedebis masalebisagan. Tumca orive SemTxvevaSi Jurnalists, miuxedavad imisa, pozitivs aSugebs igi Tu negativs, Sexeba aqvs adamianTan. amitom Jurnalisti „movalea taqtikurad gaerkves im sakiTxebSi, rasac cxovreba yovel nabijze gvaxvedrebs... Jurnalisti muSaobs yvelaze

Zvirfassa da natifTan, rac kacobriobas gaaCnia, adamianTan da misTvis pirvel adgilze ara marto „adamianuri faqtori~ unda idges, aramed adamianis suliereba, misi azrebi, misi saqmeebi, xolo es „masala~ Txoulobs gansakuTrebul sulier midgomas, taqts~. [11]

roca Jurnalisturi gamoZiebis Catarebaze vsaubrobT, yovelTvis Cndeba SekiTxva – SeuZlia Tu ara yvelas SeeWidos am urTules saqmes. zogi mkvlevari gamoZiebas iol saqmed miiCnevs, zogenic darwmunebulia, rom es bevrისTvis erTgvari `sajildao qva~ aris.

უკრაინელი ჟურნალისტი ოლეგ ხომენიუკი მიიჩნევს, რომ „ჟურნალისტიკა ზოგადად მოწოდებაა, ხოლო ჟურნალისტური გამოძიება ანუ ინვესტიციური – პროფესიული დეფორმაცია.“ [12] ეს შედარება სიმართლის მარცვალს ნამდვილად შეიცავს. **es Sedareba ernest** ჰემინგუეის ცნობილ გამოთქმას **esityveba** – „ხარი მწვანე მინდორში ხარია, მაგრამ კორიდაზე – ტორეადორი.“ ასე არიან ჟურნალისტი გამოძიებლები. მათ კორიდაზე უფრო უწევთ მუშაობა, ვინემ ჟურნალისტიკის „მწვანე მინდორში.“

amerikeli mkvlevari stiv vainbergi (steve Weinberg), romelic investigeitor JurnalistTa amqarSi friad

popularuli wignis - `reportioris cnobaris~ avtoria,
wers: `Jurnalisturi gamoZiebis Catareba yvelas
SeuZlia. amisaTvis saWiroa cnobismoyvareoba,
usamarTlobasTan brZolis unari da skepticizmi~.
cota ar iyos, es sakamaTo debulebaa. srulyofili
gamoZiebis Catareba rigiT reportiorisa da
moqalaze JurnalistebisaTvis sakmaod rTulad
dasaZlevi barieria.

stiv vainbergis azriT, `Jurnalisturi gamoZieba esaa
masalebi, romlebic iqmneba JurnalistTa ZaliT da
iniciativiT da romelTac aqvT gansakuTrebuli
mniSvneloba mkiTxvelebisTvis, mayureblebisa da
msmenelebisTvis. bevr SemTxvevaSi
gamoZiebiTi masalebis subieqtebi dainteresebulni
arian imiT, rom gamosaZiebeli Temebi gauxsneli
darCes.”

Jurnalisturi gamoZiebis Tanamedrov platformis `pro
publikas~ xelmZRvaneli pol Steigeri am sakiTxs
ase martivad ar uyurebs. is iTxovs: `jer
reportiorebma da moqalaze Jurnalistebma rame
Seqmnan `uotergeitis~ magvari da danarCenze
mereRa vilaparakoT~. [13]

stiv vainbergs SeiZleba erT rameSi daeTanxmo.
reportiori-gamomZieblis mTavar iaraRad mas
miaCnia Semdegi oTxi elementi.

pirveli _ xalxi, rogorc informaciis wyaro;

meore _ sxvadasxva saxis dokumentebi da
maTTan muSaobis unari;

mesame _ Wkvianurad Catarebuli interviu;

meoTxe – maRali morali da socialuri
pasuxismgeblobis SegrZneba.

yovelive zemoTqmulis miuxedavad, mainc
bundovani rCeba pasuxi SekiTxvaze – vin arian
Jurnalisti gamomZieblebi? adamianebi, romlebic
sxvis WuWyian sacvalSi iqeqebian Tu
warmatebebisgan gasxivosnebuli raindebi? am
kiTxvas cnobili amerikeli Jurnalisti gamomZiebeli
uiliam buzingeri svams da TviTonve pasuxobs:
`Jurnalisti gamomZieblebi arian adamianebi,
romelTac SeuZliaT TavianTi gamoZiebiTi masaliT
Secvalon istoria!..~ [14]

udaod maxvilgonivruli Sefasebaa. faqtia, rom
Cveulebrivi Jurnalisturi masala ZiriTadad mainc
mainformirebeli xasiaTisaa, gamoZiebiTi masala ki
mimarTulia negativis gamosworebisaken,
danaSaulis aRmofxvrisken, damnaSavis dasjisken.

Jurnalisturi gamoZiebisadmi udidesi interesi
internet-teqnologiebis mkveTrma SemoWramac

ganapiroba. negativi saerTaSoriso xasiaTs iZens
kriminalis, ekonomikis, jandacvis, ekologiis,
biznesis, sportis, sainformacio teqnologiebisa da
sazogadoebrivi cxovrebis sxva sferoSi, ramac
gamoiwvia Jurnalisturi gamoZiebis radiusis
masStaburi gazrda. igi gascda ama Tu im
konkretuli qveynis farglebs da daiwyo saerTaSoriso
organizaciebis Seqmna, gadaidga swrafi nabijebi
maTi gaerTianebrisaken. es is niSandoblivi
momentia, romelic uaRresad aqtualurs xdis
Jurnalisturi gamoZiebis, rogorc damoukidebeli
disciplinis, Seswavlas saqarTvelos umaRlesi
saswavleblebis Jurnalistikisa da masobrivi
komunikaciis fakultetebze.

garda amisa, gasaTvaliswinebelia is garemoebac,
rom Tanamedrove damsaqmebeli, cnobili
mediamagnati Tu rigiT mediამflobeli, faqtobrivad
`mwvane Suqs~ unTebis ori kategoriiis Jurnalists –
Jurnalist-gamomZieblebs da multimediis
specialistebs. kvlevebiT dadgenilia, rom swored es
ori kategoria saqmdeba Tanamedrove mediaSi
yvelaze warmatebulad. [15]

gasagebia, rom multimediuri teqnologiebis codna drois moTxovnaa, magram Jurnalisturi gamoZiebis Catareba yovelTvis iyo, aris da iqneba dainteresebuli sazogadoebis moTxovna.

sazogadoebis moTxovna, sazogadoebrivi dakveTa ki Tanamedrove mediis mTavari orientiria. rogorc cnobili rusi Jurnalisti gamomZiebeli aleqsei simonovi wers: `kargi Jurnalisturi gamoZieba margalitia yoveldRiur sainformacio nagavSi, xolo margalitis maZieblebi sulac ar arian bevrni~. [16]

Jurnalisturi gamoZiebis specifikur maxasiaTeblad SeiZleba miviCnioT isic, rom Jurnalisti gamomZiebelი eZebs informacias daxurul karebSi, maSin. roca e. w. `obieqturi Jurnalistika~ mowodebulia, Semoifarglos oficialuri gamonaTqvamebiT, an politikur pirTa moqmedebebisa da reagirebis aRweriT.

rogorc profesori maria spasova wers, `Tu obieqturi Jurnalistika elodeba oficialur pirTa moqmedebas, gamoZiebiTi Jurnalistika Tavad iRebs iniciativas da Tavis qmedebas uxamebs Jurnalisturi moqmedebis eTikas. obieqturi Jurnalistikis farglebSi.” [17]

უნდა ითქვას, ეს ძალიან მნიშვნელოვანი მახასიათებელია ჟურნალისტური გამოძიებისათვის.

თავი 2. ჟურნალისტური გამოძიების სპეციფიკა, შინაარსი და პრაქტიკული ამოცანები

Jurnalistikis Tanamedrove mkvlevarebi Jurnalisturi
gamoZiebis raobis gansazRvriT mas Semdeg ufro
dainteresdnen, rac amerikaSi prezident riCard
niqsonis Tanamdebobidan

robert vudvordi da karl bernstaini

gadadgomis mizezi gaxda gazeT „vaSington
postis~ ori Jurnalistis robert vudvordisa da karl
bernstainis Jurnalisturi gamoZieba.

amas mohyva am tipis Jurnalisturi saqmianobis
mimarT udidesi interesi.

zemoTqmuls adasturebs Semdegi statistikac - Tu
1960-iani wlebis miwuruls mTel amerikaSi
Jurnalistis profesiis SeswavliT dainteresebuli iyo
daaxloebiT 11 aTasamde studenti, maTi ricxvi e.w.
„uotergeitis saqmis,~ anu prezident niqsonis
gadadgomis Semdeg or-sam weliwadSi TiTqmis
600 procentiT gaizarda - 65 aTasamde. [18]

Tanamedrove medialogebi Jurnalistur gamoZiebas xelisuflebis socialuri kontrolis saukeTeso saSualebad miiCneven. 1970-iani wlebidan moyolebuli msoflio Jurnalizmis istoria savsea amis konkretuli magaliTebiT.

socialuri kontrolis funqciis gaZlierebas mniSvnelovnad Seuwyo xeli internet teqnologiebis ganviTarebam, axali mediis axali biznes platformebis Seqmnam.

droTa ganmavlobaSi Jurnalisturi moRvaweobis am mimarTulebas waxnagebi praqtikam uxeSi elementebisagan TandaTan CamousufTava. Sedegad Tanamedrove Jurnalizmi Jurnalisturi gamoZiebis mkveTr popularobas dResac adasturebs. amis magaliTia is faqti, rom Tu sul raRac 30-40 wlis winaT mxolod calkeuli Jurnal-gazeTebis furclebi eTmoboda am tipis masalebs, amJamad mTel msoflioSi wamyvani beWduri, eleqtronuli da internet mediis saSualebebi cdiloben, sistematurad miawodon sazogadoebas Jurnalisturi gamoZiebis saintereso da mwave masalebi. metic, Zalian bevri gamocemis

xelmZRvaneloba saredaqcio struqturaSi calke samsaxurad qmnis Jurnalisturi gamoZiebis biuros, ganyofilebas, seqtors, an sulac individualuri xelSekrulebiT iwvevs gamocdil Jurnalist-gamomZiebels. isic cnobilia, rom am kategoriis Jurnalistebi, rogorc wesi, e.w. ~saTburis pirobebSi~ muSaoben. isini yoveldRiuri daZabuli samuSao ritmisgan Tavisufalni arian.

Jurnalisturi gamoZiebisadmi bolo 30-40 wlis manZilze radikalurad gazrdili moTxovnilebis Sedegia is faqtic, rom igi individualuri Semsruleblebis samuSao arealidan gamovida. axla arcTu iSviaTad Jurnalisturi gamoZiebis saboloo teqsts ramdenime avtori qmnis. es momenti eleqtronul mediaSi ufro naTlad SeiniSneba. es Sedegi TvalnaTeli gaxda internet teqnologiebis SemoWris Semdeg. swored axali mediis saSualebiT gaxda SesaZlebeli erT lokalur Temaze ramdenime Jurnalisti gamomZieblis erTdrouli muSaoba. ufro metic, internet sivrceSi transnacionaluri formatis Jurnalisturi gamoZiebis masalebic gamoCnda.

gamoZiebiTi mimarTulebis gapopularebas aqtiurad uwyobs xels Jurnalist-gamomZiebelTa da

redaqtorTa amerikuli asociacia `Ire,~ romlis
iniciativiT 2001 wlidan msophilos wamyvani
qveynebis did qalaqebSi yovel meore wels tardeba
wamyvani investitorebis Sekreba. yovel aseT
Sekrebaze, romelsac 400-600 investitori
eswreba, saxeldeba saerTaSoriso Jurnalisturi
gamoZiebis saukeTeso masalebi da maTi avtorebi
soliduri fuladi prizebiT jildovdebian.

sankt-peterburgis Jurnalisturi gamoZiebis
saagentos direktori andrei konstantinovi Jurnalistur
gamoZiebas moixseniebs rogorc umaRles pilotaJs
JurnalistikaSi. [19]

raxan aseTi Sefaseba misaRebia da igi savsebiT
realuria, unda iTqvas isic, Tu ra aris Jurnalisturi
gamoZiebis raoba? raSia misi arsi? rogoria misi
amocanebi Tanamedrove JurnalizmSi?

Jurnalistikis mkvlevarebisTvis Jurnalisturi
gamoZiebis raobaze araerTi gansazRvrebaa
cnobili. maT Soris yvelaze misaRebad iTvleba
amerikuli gazeT „nius deis~ redaqtoris moadgilis
robert grinis mosazreba: Jurnalistur gamoZiebas
warmoadgens „masala, romelic sakuTari iniciativiTa
da muSaobiT iqmneba iseT mniSvnelovan Temaze,

romlis gaxmaureba garkveul pirebs da organizaciebs ar surT~. [20]

Jurnalisturi gamoZieba ZiriTadad sakuTar iniciativaze igeba. misi specifikidan da sirTuleebidan gamomdinare, mTel msofliSi miuRebelia redaqtorTa mxridan davalebis micema Jurnalisturi gamoZiebis Catarebaze. ris gamoc Jurnalistur gamoZiebas sxvanairad „sainiciativo Jurnalistikas” (enterprise journalism) uwodeben. am mosazrebas eTanxmeba da ufro aRrmavebs cnobili praqtikosi Jurnalisti da mkvlevari henrix boroviki, romelsac miaCnia, rom „Jurnalistur gamoZiebaSi zogadad kiTxviTi niSnebi ufro mniSvnelovania Zaxilis niSnebze,~ Hhenrix borovikis azriT, „Jurnalisturi gamoZieba, pirvel rigSi, es aris seriozuli garkveva gamorCeuli problemisa, romelsac sazogadoebrivi mniSvneloba aqvs qveynisTvis, regionisTvis, qalaqisTvis...~ [21]

„Jurnalisturi gamoZiebis saxelmZRvanelos” avtori, danieli mkvlevari mark li hanteri wers, „gaxsovdet, Jurnalisturi gamoZieba araa mxolod informaciuli

produqti, esaa mizanmimarTuli Rwva imisaTvis, rom adamanTa cxovreba ufro daculi gaxdes da igi ukeTesobisken Seicvalos.” [22]

msoflio Jurnalizmis istoriaSi cnobilia araerTi SemTxveva, roca praqtikam mniSvnelovnad gauswro Teorias. ase iyo Jurnalisturi gamoZiebis, rogorc Jurnalisturi saqmianobis umaRlesi pilotaJis SemTxvevaSic.

pirveli Teoriuli da kvleviTis xasiaTis masalebis samecniero velSi 1970-80-iani wlebidan gaCnda.

Jurnalistur gamoZiebas misi aRzevebisTanave daekisra mTavari funqcia _ sazogadoebrivi monitoringi. es dasavleTis saxelmwifoebSi, magram imave periodis, anu 1970-iani wlebis sabWoTa socialisturi respublikebis mediaSi am mxriv praqtikulad TiTqmis araferi keTdeboda.

sazogadoebrivi kontrolis ganxorcieleba, roca saqme exeboda korufcias da ukanono finansur garigebebs, Jurnalistikis tradiciuli Janrebis formebiT sakmaod rTuli iyo, ris gamoc gansakuTrebiT informirebulma da farTo kontaktebis mqone Jurnalistebma daiwyes aseTi negatiuri masalebis

mopoveba, damuSaveba, realobasTan Sejereba
da maTi publikacia.

gamoZiebiTi stilis masalebs sazogadoebis mxridan
udidesei daintereseba mohyva. swored es gaxda
mZlavri biZgi Jurnalisturi gamoZiebis aRmavlobisa.
presam realurad SeiZina sazogadoebrivi da
socialuri kontrolis funqcia. Tumca am funqciis
ganxorcielebas bevr qveyanaSi xels uSlis
Jurnalistis samarTlebrivi statusis ganusazRvreloba.
rogorc mediasamarTlis mkvlevari, profesori Tamar
alfaiZe wers, „Jurnalistis ufleba-movaleobaTa
srulyofili reglamentacia drois
moTxovnaa.....ganviTarebuli demokratiis
qveynebsic ar aris specialuri iuridiuli normebi,
romlebic saTanadod ganamtkiceben Jurnalistis
gansakuTrebul uflebebs da socialur rols.” [23]

miuxedavad msoflios bevr qveyanaSi aseTi
midgomisa, saqarTveloSi jer kidev sabWoTa
periodSi, 1991 wlis 10 agvistos parlamentma
daamtkica kanoni „presisa da masobrivi informaciis
sxva saSualebebis Sesaxeb,” romliTac JurnalistTa

ufleba-movaleobani da statusi mkafiod iqna gansazRvruli am kanonis me-3 Tavis 21-e, 22-e da 24-e muxlebiT. [24]

saqarTveloSi JurnalistebisTvis 1991 wels presis kanoniT miniWebuli es funqcia-movaleobani 2004 wlis 24 ivniss miRebulma kanonma - „sityvisa da gamoxatvis Tavisuflebis Sesaxeb~ gaauqma, roca Jurnalistis samarTlebrivi statusis cneba iqna amoRebuli da misi regulireba mxolod mediis profesiuli standartebisa da qcevis-eTikis kodeqsebis amara datova. profesor Tamar alfaiZes miaCnia, rom mowinave da demokratiuli qveynebis gamocdilebis gaziareba mizanSewonili da sasargebloa, magram mas aramizanSewonilad miaCnia sxva qveynebis praqtikuli gamocdilebis Sablonuri gadmotana Cvens qveyanaSi.

miuxedavad amisa, Jurnalistika da Jurnalisturi gamoZieba viTardeba. Jurnalistebi, mediamflobelebi damoukideblad cdiloben, ganaviTaron Jurnalisturi gamoZieba, rogorc mediis

sazogadoebriv-socialuri kontrolis funqciis
ganxorcielebis saukeTeso saSualeba.

rogoria Tanamedrove midgomebi Jurnalisturi
gamoZiebis mimarT, ra Secvala 21-e saukunis
dasawyisSi momxdarma politikurma,
socialur-ekonomikurma da globalurma
problemebma mTel msoflisSi?

rogorc uaxlesi gamokvlevebi cxadyofen, Jurnalisturi
gamoZiebis arsi da raoba kvlavac ucvlelia.
ganviTarebul qveynebSi sazogadoebis moTxovna
masze kvlavac maRalia.

Tumca cnobili mkvlevარი დეიდ რენდლი სენიშნავს,
რომ ბევრ ჟვეყანაში ჟურნალისტურმა გამოზებამ
„ჯერაც ვერ მირა აკადემიური ფორმები, მაგრამ უკვე
ყველასათვის ცნობილია, რომ ჟურნალისტი გამოზება
უკავსრდება ხელისუფლების გადამეტებას და
კორუფციას. ასეტი გამოზების მიზანია საჯარო
გადადოს ხელისუფლებასა და ორგანიზებულ
დანაშაულებრივ ჯგუფებს შორის კავსირი... მთავარი
განმასხვებელი ნიშანი ჟურნალისტი გამოზებისა
მდგომარეობს შემდეგში: აკ ავტორი არ იფარგება

mxolod problemis wamoWriT da misi damoukideblad gamokvleviT. investigeitori gaweuli muSaobis mixedviT, rogorc wesi, Tavad gvTavazobs garkveul pasuxebS da daskvnebs gamoZiebisas wamoWril kiTxvebze. rig SemTxvevaSi mas SeuZlia amgvar kiTxvebs pasuxi gasces ara marto Ria teqstiT, aramed mowodebuli faqtebiT da komentarebiT ubiZgos mkiTxvels an mayurebels marTebuli daskvnebis damoukideblad gamotanisken~. [25]

Jurnalisturi gamoZiebis Janris mimarT amgvari damokidebuleba kidev ufro ikveTeba ingliseli mkvlevarisa da praqtikosis gevin makfeidenis SromebSi. Tavis gaxmaurebul naSromSi - „brZola keTilSobiluri britanuli tradiciis gadarCenisaTvis Jurnalistur gamoZiebaSi~ - igi pirdapir mianiSnebs im problemebze, rac Jurnalistur gamoZiebas Seeqmna did britaneTSi. misi TqmiT, „Jurnalistur gamoZiebas mravalnairi gansazRvreba aqvs, magram bevri dameTanxmeba, rom Tanamedrove Jurnalisturi gamoZieba - esaa ~normaluri~

Jurnalistika plius fuli, da, rac mTavaria, plius dro. axlandel Jurnalistebs imisaTvis, rom daarwmunon redaqtori aburdul-daburduli, rTuli da saxifaTo faqtisa Tu movlenis gamosaZieblad gamoyos fuli, misces dro, sWirdebaT daZabuli da koncentrirebuli muSaoba~. [26]

gevin makfeidenis azriT, britaneTSi redaqtorebi da gamomcemlebi bolo xanebsi arc Tu xalisiT Tanxmdebian „ama qveynis ZlierTa~ korufciul danaSaulobebze da oligarqebze Jurnalisturi gamoZiebis ara Tu gamoqveynebas, aramed gamoZiebis dawyebasac ki. yovelive amis gamo miiCnia man, rom britanuli keTilSobiluri tradicia am Janrisa unda gadarCes. misi TqmiT, unda dabrundes is dro, roca „1966-1990-ian wlebsi britaneTis televiziam SeZlo mTeli rigi Jurnalisturi gamoZiebis Catareba msofllo televiziis istoriaSi. am gamoZiebis Sedegad Tanamdebobidan gadadgnen umaRlesi rangis maRalCinosnebi, gamomJRavnda udidesi skandalebi britaneTis farmacevtul warmoebaSi, gaixsna korufciis faqtebi mTavrobaSi,

maTi korporaciuli da finansuri danaSaulobebi, pirvelad iqna naCvenebi kadrebi adamianTa monuri Sromisa da bavSvTa wamebisa~. [27]

miuxedavad amgvari SefasebiTi analizisa, Jurnalisturi gamoZiebis raoba da arsi aseT masalebSi ufro realurad Cans, vinem ama Tu im Teoretikosi mkvlevaris zedapiruli gadasaxedidan daveril naSromebsi.

nebismier Jurnalistur gamoZiebaSi yovelTvis pasuxi unda gaeces mTavar SekiTxvas _ ratom? mere ki mTel gamoZiebaSi did nawils ikavebs swori pasuxebi kiTxvaze – rogor? Uunda vcadoT, gavarkvioT, rogor moxda is, rac moxda? amis Ziebis saSualebas ki xels yovelTvis uSlis is mxare, visac am saqmeSi „lomis wili” miuZRvis, an vinc am danaSaulis monawilea.

yoveli mniSvnelovani gamoZiebisas informaciis mopovebis meTodebiT, Jurnalisti emsgavseba policiis deteqtivs, gamoZiebels, zogjer ki mecnier-mkvlevars, romelic arqivSi Zveli, gaxmaurebuli saqmis masalebs ecnoba.

Jurnalisturi gamoZiebis saxasiaTo niSania isic, rom gamoZiebiT masalebSi investigeitori Tavad hyveba,

Tu rogor moxda yvelaferi, rogor SeZlo da gamoiZia, ra emociebi hqonda gamoZiebisas? riT iyo gamoZiebaSi moxmobili faqtebis mizez-Sedegobrivi kavSirebi ganpirobebuli?

amitomacaa, rom Jurnalistur gamoZiebaSi informaciis wyaroebi xSirad arc ki saxeldeba. amas sxva Janrebis gamoyenebisas iTxoven, anu sxva tipis masalebSi wyaros vinaoba saxeldeba. Jurnalisturi gamoZiebis masalebSi ki es savaldebulo araa. swored amis gamo gadadis mtkicebis simZime Jurnalist gamomZieblebze.

Jurnalisturi gamoZiebis Taviseburad sayuradRebo gansazRvrebas gvTavazobs cnobil amerikeli gamomZiebeli, SemdgomSi ki ruseTis moqalaqe pol xlebnikovi: `gamoZiebas ar miekuTnveba is informacia, romelic advilad mopovebadia. nebismieri mdeloba im informaciisaTvis, romlis mocemac ar undaT, an ar gegmaven, es ukve gamoZiebaa~. [28]

rogorc iTqva, dRes Jurnalisturi gamoZieba dadgenilad miCneulia, rogorc Jurnalistikis umaRlesi pilotaJi. misi saSualebiT SesaZlebelia sazogadoeba mudmivad aqtiuri damkvirveblis rolSi iyos CarTuli saxelmwifo struqturebis samive

sektorSi (sakanonmdeblo, aRmasrulebeli da samarTaldamcavi) momxdar Tu mimdinare procesebSi. aseve, farTo sazogadoeba kerZo sektorSic sazogadoebis ganviTarebisTvis damabrcolebeli da saSiSi tendenciebis, danaSaulebrivi faqtebis mowme sworedac rom Jurnalisturi gamoZiebiT xdeba. swored Jurnalisturi gamoZiebis arsenalSia iseTi meTodebi, formebi da xerxebi, romliTac SesaZlebeli xdeba sazogadoebis srulyofili informireba iseT negatiur faqtebze, romlis gamoaSkaravebas garkveuli fenebi, an adamianTa jgufi - saxelmwifo Cinovnikebi, oligarqebi, kontrabandistebi, maqinatorebi da sxva yvela formiT ewinaaRmdegebian.

gasagebia mkvlevarTa nawilis mtkiceba, rom amgvარი an maTi msgavsi mcire masStabis danaSaulebrivi faqtebis sazogadoebisTvis gacnoba Jurnalistikis sxva JanrebiTac SesaZlebelia, magram aq gasaTvaliswinebelia erTi garemoeba. Jurnalistikis tradiciuli JanrebiT SesaZlebelia mokvleva, gamorkveva, magram ara gamoZieba.

Jurnalisturi gamoZieba Jurnalistisgan garkveuli kuTxiT, Tavganwirvasac [29] moiTxovs sazogadoebrivi saqmisTvis. amis magaliTebi Cvens wignSi calkea mocemuli.

bi-bi-si-s Jurnalisti mark grigoriani miiCnevs, rom Jurnalisturi gamoZieba saguldagulod damalul informacias sazogadoebisaTvis gamWvirvales xdis. [30]

Jurnalisturi gamoZieba umetes SemTxvevaSi Jurnalistis Tavgamodebuli muSaobis Sedegia da ara mxolod viRac wyaros mier mowodebuli informaciis pirdapiri gadmocema.

saerTod, profesiuli Jurnalisturi saqmianoba, rogorc cnobili ingliseli mkvlevari devid sparki wers, sami doniT Semoifargleba. [31]

pirveli _ saerTo done, roca Jurnalisti reportiorul saqmianobas eweva, ityobineba mxolod faqts, movlenas da yvelafers zedmiwevniT gadmoscems.

meore _ specializirebuli done, roca Jurnalisti iwyebis analizs, interpretirebas, iTxovs ganmartebes. erTi sityviT, ikvlevs Temas.

mesame _ gamoZiebiTi done, roca Jurnalisti warmoadgens imis mtkicebulebebs, rac ukve gamoiZia, rac ukve moipova.

mediamkvlevarebSi musirebs aseTi azri _ Jurnalisturi gamoZieba gamoiyeneba ori formiT. pirveli _ rogorc meTodi, da meore – rogorc Janri. Tumca amgvar dayofaze kamaTi dRemde grZeldeba.

Jurnalisturi gamoZiebis upiratesobas da ganmasxvavebel niSans xazs usvams amerikeli mkvlevari, ratjersis universitetis Jurnalistikis fakultetis profesori silvio uaisbordi. igi wers - „misi ganmasxvavebeli niSani is aris, rom sazogadoebrivi interesebisTvis saSiS danaSaulebriv saqmianobasa da danaSaulobebze avrcelebs iseT informacias, romelsac umetes SemTxvevaSi Tavad Jurnalisti gamomZiebeli moipovebs da romelic sulac ar aris SemTxveviT gaJonili informaciis Sedegi~. [32]

am Teziss iziarebs cnobili praqtikosi investigeitori, Jurnalisturi gamoZiebis saerTaSoriso qselis direqtori devid kaplani, romelic asaxelebs oTx

mizezs, ris gamoc esa Tu is masala ar SeiZleba Jurnalistur gamoZiebad CaiTvalos. [32] esenia:

1. informaciis gaJonvaze agebuli masala, romelic zogjer erT dReSi iwereba;
2. reportaJi im Temaze, razec Jurnalisti specializdeba;
3. mxolod kritikis Semcveli masalebi;
4. zogadi Txroba korufciasa da danaSaulze.

Bbolo periodSi mTel msoflioSi sagrZnobi gaxda erTi SemaSfoTebeli tendencia, romelic amerikelma profesorma silvio uaisbordim SeniSna. kerZod, sul ufro mcirdeba iseTi redaqtor-gamomcemlebis raodenoba, romlebic gabedaven da „mwvane Suqs~ miscemen umniSvnelovanesi danaSaulebrivi faqtების Jurnalistur gamoZiebas. samwuxarod, es tendencia gaxda imis mizezi, rom daiwo Jurnalist-gamomZiebelTa gaerTianeba da erToblivi brZolisTvis mzadyofna, urTierTmxardamWeri formeбisa da meTodebis Zieba-daxvewa-gamoyeneba.

pirvelad amerikasa da evropasi Seiqmna iseTi organizaciebi, romelTac iTaves am tendenciis ganviTarebis SeCereba. britaneTSi aseTia Jurnalisturi gamoZiebis arakomerchiuli centri (CIJ), amerikasi ki asociacia - IRE.

qarTul media sivrceSi Jurnalisturi gamoZieba calkeuli gamocemebis, telekompaniebisa da Jurnalistebis individualuri moRvaweobiT ufro viTardeba. CvenTan misi raobis, arsis da amocanebis gageba msoflis standartebis identურია, magram jerjerobiT kompleqsuri midgoma misi ganviTarebisTvis ar igrZnoba. es, albaT, ufro momavlis saqmea.

kari meore

Jurnalisturi gamoZiebis istoria

Tavi 1. Jurnalisturi gamoZiebis ganviTareba amerikaSi

adamianTa SemoqmedebiTi saqmianobis - literatura, xelovneba, Jurnalistika - yovel mimarTulebas aqvs Tavisi ganviTarebis etapebi.

Jurnalistikis yovelma Janrma, miT ufro iseTma romelic am profiliT saqmianobis „umaRles pilotaJad~ iTvleba, gaiara ganviTarebis aseTi gza.

Tu qronologiuri meTodiT mivudgebiT, Jurnalistur gamoZiebasTan miaxloebuli publikaciebis gamoqveyneba TiTqmis erTdroulad daiwyo evropis rig qveynebsa da amerikaSi. aseTi Tanxvedra ganpirobebuli iyo im periodis socialur-ekonomikuri ZvrebiT - aReb-micemobis ganviTareba, manufaqturuli warmoebidan industriulze gadasvla, saxelmwifo da adgilobrivi TviTmmarTvelobis formebs SemoReba da sxva. Tumca yvela es procesi TavisTavad uSedego iqneboda, rom ara

umTavresi biZgi - beWduri mediis swrafi
Camoyalibeba da ganviTareba.

udaod es iyo umTavresi. sazogadoebrivi cxovrebis
realobaSi SemoiWra presa - Jurnalizmi. presas ki
imTaviTve ganesazRvra mTavari funqcia -
sazogadoebis informireba obieqturad,
miukerZoebad.

Jurnal-gazeTebi informaciis mompovebel,
mwarmoebel da gamavrcelebel „sawarmoebad~
Camoyalibdnen, Tumca imTaviTve ganisazRvra is
fundamenturi faseulobebi, rac presas daekisra da
romelic ager ukve meoTxe saukunea TiTqmis
ucvleli darCa.

kapitalizmis swrafma ganviTarebam
Jurnalizmisagan socialuri Temebis win wamoweva
moiTxova. es Tema ki TavisTavad mravalgvari iyo
da martooden cariel deklarirebas an filosofiur
msjelobas rodi gulisxmabda. presas mocemuli
realoba unda aesaxa - unda miewodebina realuri
cxovrebis suraTebi da ara mxolod publicisturad
gadaxarSuli an Selamazebuli viTareba.

sazogadoeba iTxovda cxel informacias, siaxles. siaxle ki realur cxovrebaSi yovelTvis pozitiuri ar iyo. 1880 wels gazeT `atlantic Monthle"-Si henri loidma (Henry LLoyd) DdabeWda gamoZiebiTi xasiaTis werilebi \_ `erTi udidesi monopoliis istoria~ (1881 w.); `73 mln dolaris politikuri ekonomia~ (1883 w.); xolo gazeT `North American rewiev~-Si daibeWda aseve ori werili _ `fulis Sovna... gaZvirda~ (1883 w.) da `mrewvelobis diasaxlisebi~ (1884 w.). yvela am werilma udidesi gamoxmaureba gamoiwvia. loidi CaiTvala amerikis pirvel Jurnalist gamomZieblad. Sesabamisad, aqedan iwyeba amerikis Jurnalisturi gamoZiebis istoria.

im periodSi kidev ufro meti Jurnalisti gamomZiebeli gamoCnda asparezze. es iyo 18 wlis neli blu (nellie bly). [33] igi muSaobda gazeT `pittsburgh Ddispatch~-Si. is iyenebda შემდეგ მეტოქებს \_ `istoria pirveli xelidan~, `Canergvis~, `analizis~ da sxva. ნელი ბლუ moewyo pitsburgis fabrikaSi, raTa gaego arasrulwlovanTa muSaobis mZime pirobebi. fabrikis mepatrone iyo amავე gazeTis mereklame, reklamis SemkveTi. rogorc ki gazeTma axalgazrda investigeitoris gamoZiebis beWdva daiwyo, fabrikis mepatronem uari Tqვა gazeTSi reklamის ganTavsebase, amitom redaqtorma neli blus masalebis ბეჭდვა Sewyvita.

1887 wels neli blu cnobilma jozef pulicerma miiwvia samuSaod. მან აqac gaagrZela gamoZiebebi. imisTvis, rom momxdariyo niu-iorkis fsiqiatriul saavadmyofoSi, rogorc ityvian, SeSlilis niRabi moirgo, შემლილობა მოიგონა. es klinika blekvelis kunZulze iyo. მალე gaarkvia, rom iqaur pacientebs parazitebiT dabinZurebuli sakvebiT kvebavdnen და Tan maT სამედიცინო personalიც scemda. Mman daamtkica isic, rom bevri მათგანი iq fsiqikis moSlis gamo ar ijda, ubralod hqondaT fiziologiuri darRvevebi, zogi ki qmris gamo iyo iq gamomwyvdeuli. ნელი ბლუს ამ werils araerTi reformis ganxorcieleba mohyva amerikuli fsiqiatriis sferoSi.

1899 wlis dekemberSi benjamin flauerma (benjamin flower) daaarsa Jurnal `The Arena~. es iyo pirveli specializirebuli Jurnalი ჟურნალისტურ გამოცემაზე. benJamin flaueri werda: `unda Seiqmnas sazogadoebrivi moZraoba, romelic stimulს miscems, gazrdის, აწვავს, organizebas gaukeTebს და aamoZravebs sazogadoebas წინ, moisწრის ganze yvelanair monobas და დაJinebiT moiTxovს, რომ respublika metad arasodes დაSordes progress.~ [34]

Ggamodis, რომ ამერიკის ფაქტობრივად პირველი პროფიურმა Jurnalმა პირველი ნომრებიდან

gansazRvra Jurnalisturi gamoZiebis misia _
sazogadoebis winsvla, progresis miRweva da
negativis moSoreba.

1902 wels daarsda ori Jurnalni `macClure`s
magezine~ da „Everybody`s Mmagazine~ _ isinic
`The Arena~-s gzas gayvnen, raTa erToblivad
ebrZolaT winsvliTvis. es ori Jurnalni udidesi
popularobiT sargeblobda sazogadoebaSi. maTi
mibaZviT amerikis sxva, im dros didma
gamocemebmac `Cosmopolitan~-ma da `Saturday
Evening~-ma daiwyes gamoZiebebis beWdva
politikur da finansur sakiTxebze.

amerikaSi Jurnalisturi saqmianobis es mimarTuleba
friad popularuli gaxda. marto 1906 wels amerikaSi
im 10 Jurnalni saerTo tiraJma, romlebic Jurnalisturi
gamoZiebis masalebs beWdavdnen, 3 000 000 cals
miaRwia. xolo zogma Jurnalistma gamomZiebelma
TavianTi masalebis mixedviT romanebic ki
daweres. magaliTad, Carlz raselma (gayida 30 000
cali), epton sinklerma - romanebi `junglebi~ da
`spilenZis Jetoni~ _ gayida 100 000 cali.

1900-1914 ww. amerikaSi ZiriTadad
moRvaweobdnen Semdegi Jurnalisti
gamomZieblebi _ frenk norisi (Frank Norris), ida
tarbeli (Ida Tarbel), Carlz raseli (Charles Russell),

linkoln stefensi (Lincoln Steffens), devid grehemi (David Graham), epton sinkleri (Upton Sinclair), Tomas lousoni (Thomas Lawson), bei beikeri (Bay Baker) da sxvebi.

amerikaSi Jurnalisturi gamoZiebis ganviTarebas prezidenti ruzvelti Tavidan xels ki uwyobda, magram 1906 wels gawyda es keTili urTierToba, roca devid grehemma daiwyo statiebis beWdva saTauriT - `senatis Ralati~, sadac ramdenime mekavSire amxila. amis sapasuxod prezidenti ruzvelti gamovida senatSi da Tqva is cnobili sityva, sadac Jurnalisti gamomZieblebi Seadara e. w. `makreikerebs~, rac zedmiwevniT niSnavs `adamians, romelic sazidaradan nagvis, nakelis grovas clis niCb iT.” es Sedareba man moiylvana ingliseli religiuri literaturis klasikosis jon benianis `piligrimis gzis~ mTavar gmirTan Sedarebisas. Aamerikeli Jurnalisti gamomZieblebi am Sedarebam Zalian gaaRiziana. es maT ruzvelts moRalateobad CauTvales, radgan miaCndaT, rom ruzveltma mediis daxmarebiT gaimarjva arCevnebSi. linkol stefensma ase upasuxa ruzvelts: `etyoba, Tqven axla gWirdebaT erTxel da samudamod daasamaroT is Jurnalisturi gamoZiebebi, romelTa wyalobiTac gaikeTeT warmatebuli politikuri kariera.~ [35]

sazogadoebis didma moTxovnilebam Jurnalisturi gamoZiebis masalebis miwodebis formis daxvewa gamoiwvia. publikas ainteresebda ara mxolod SiSveli an mcired komentirebuli informacia, rogorc es

me-19 saukunis bolosa da me-20-is dasawyisSi presaSi aisaxeboda, aramed ufro detaluri informacia negatiur faqtebze, movlenebze, mis gamomwvev mizezebze, miznebsa da im adamianebze, romlebsac Sexeba hqondaT am negativTan.

ase momravldnen negatiuri faqtebis warmoCenaze momuSave Jurnalistebi. rogorc iTqva, maT me-20 saukunis dasawyisSive mouZebna saxeli amerikis imdroindelma prezidentma Teodor ruzveltma.

1906 wlis 14 aprils amerikis prezidentma ruzveltma vaSingtonSi, warmomadgenlobiT palatis SenobisTvis fundamentis Casxmisas Tavis gamosvlaSi kritikaze, negativze momuSave Jurnalistebi da mwerlebi „makreikerebad~ [36] („muckrakers~ _ men wich the muckrake)

moixsenia. amiT man Tavisi ukmayofileba
gamoxata presis muSakebis mimarT. prezidentis
samizne negativze momuSave Jurnalistebi - anu
gamtalaxianeblebi, talaxis msrolelebi gaxdnen.

Pprezidenti Teodor ruzvelti

termini „makreikeri~ sicocxlis unariani gamodga.
prezidentma igi moiSvelia me-17 saukunis ingliseli

mwerlis jon benianis romanis - „piligrimis gzis~ analogiiT.

ruzveltis Sedareba sazogadoebam uswrafesad aitaca. SemdgomSi Jurnalist gamomZieblebs ukve „makreikerebad~ moixseniebdnen. ase daibada amerikaSi axali mimarTuleba, romlis mimarTac msofliSi sazogadoebis interesi araTu neldeba, piriqiT, matulobs.

Jurnalisturi gamoZiebis saTaveebTan amerikaSi erT-erTi pirveli dadga publicisti da mwerali samuel klemensi, romelic mogvianebiT msofliom mark tvenis saxeliT gaicno.

mark tveni 1862 wels moewyo samuSaod gazeT „teritorial enterpraizSi~. misi anazRaureba dReSi 5 dolars Seadgenda. swored aq muSaobisas daigdo man Seuvali da ukompromiso, principuli „makreikeris~ saxeli. misi werilebi zomieri kritikiT iyo gajerebuli. 1866 wels igi „morning kolSi~ gadavida da Zalian male yvelaze mrisxane „makreikeri~ gaxda mTel nevadas StatSi. mas ara marto sazogadoebisTvis saintereso negatiuri

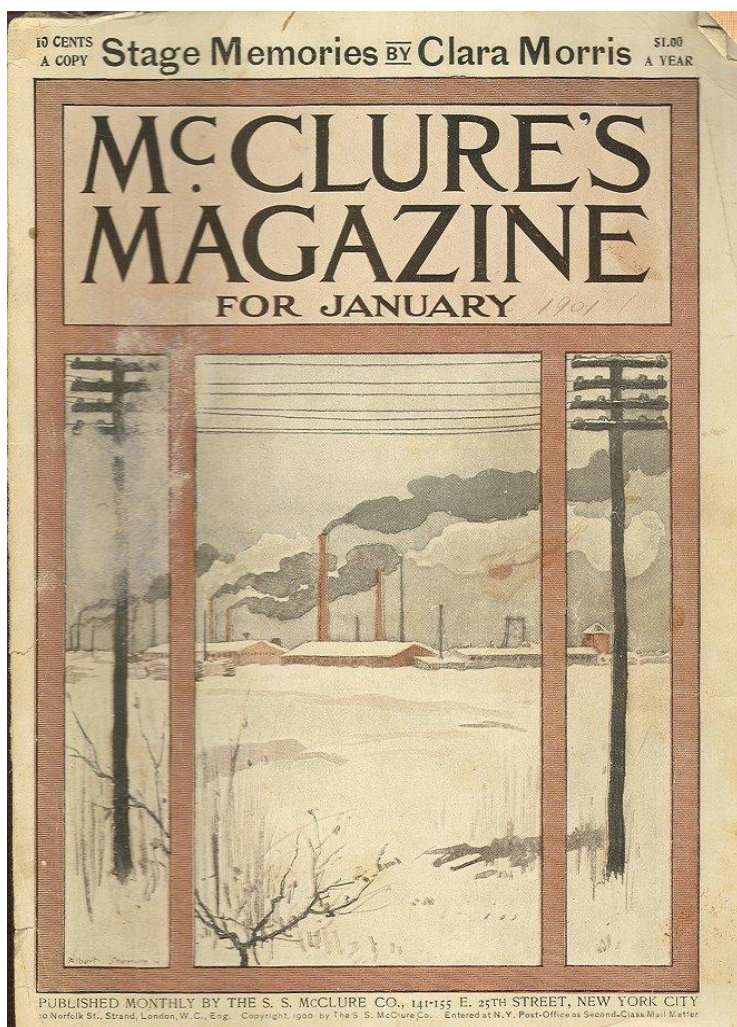
faqtebi gamohqonda saaSkaraoze, aramed arc im kolegebs indobda, romlebic xelisuflebisgan imarTebodnen. cnobilia mark tvenis mimarTva kolegebisadmi, romelic man hartfordis klubSi gaakeTa: man „politikosebisgan mosyiduli da maTi binZuri saqmeebis mfarveli~ uwoda JurnalistTa garkveul kategorias. [37]

specialistebi miiCneven, rom mark tvenma Tavis 1873 wels gamocemul wignSi - „mooqrovili saukune~, amerikis sazogadoebis maSindeli moraluri saxe warmoaCina. tvenma pirdapir daarqva yvelafers Tavisi saxeli - moralis dacema, mxolod moxveWaze fiqri, deputatTa mosyidva, ukanono finansuri garigebebi. - es mxolod nawilobrivi CamonaTvalia im interesisa, im haerisa, riTac maSin sunTqavda amerikis sazogadoeba.

wigns udidesi warmateba xvda wilad. mokle xanSi misi 50 aTasamde tiraJi gaiyida. im droisaTvis es Zalian didi warmateba iyo. amiT mark tvenma gza gaukafa mraval investigateitors, daarwmuna isini

imaSi, rom „makreikerul~ masalebisadmi
sazogadoebis mxridan didi interesi iyo.

mark tvenis Semdeg yvelaze gamorCeuli figura
amerikuli „makreikerizmis~ istoriaSi gaxldaT semul
makkliursi. [38] man saerTod pirvelma SeZlo im
droisTvis TiTqmis yvela uZlieresi „makreikeri~
miezida Tavis JurnalSi - „makkliurs~-Si, romelic
sxva ramiTac gamoirCa. msofliosi iaffasiani,
magram metad dabal

**Jurnal „makliursis” erT-erTi pirveli nomeri,
amerika, 1901 weli**

poligrafiul doneze gamocemuli pirveli Jurnal
swored semuel makkliursma gamosca. aq
muSaobdnen im periodis uZlieresi amerikeli
Jurnalistebi - ada tarbeli, linkoln stefensi, rei beikeri
da sxvebi. 1906 wlidan „makreikerizmiT~ mTeli
amerikuli presa dainteresda.

popularobis zrdasTan erTad amerikeli
makreikerebis winaaRmdeg garkveuli wreebi
amxedrdnen. maT SeZles zegavlana moexdinaT
gamomcemlebze da 1913 wlidan „makreikerizmis~
ganviTareba praqtikulad Seferxda.

meoce saukunis ociani wlebi amerikaSi
Tanmimdevruld ekonomikuri bumiT da krizisiT
aRiniSna. Jurnalisturi gamoZiebiT arc meore
msofliu omis da arc mis Semdgom periodSi iklavda
vinme Tavs. garRveva moxda e.w. „uotergeitis
saqmis~ Semdeg. am saqmem Jurnalisturi
gamoZiebis Carxi radikalurad Semoabruna.

imis gamo, rom ~uotergeitis saqmes~ ukavSirdeba
Jurnalisturi gamoZiebis, rogorc Janris Semdgomi
aRmavloba, masze cota dawvrilebiT unda iTqvas.

სხვათა შორის, uotergeitis msgavsi SedegiT dasrulda Jurnalisturi gamoZiebis masalebis beWdva 2000 wels perჟSi. iq investigeitorebma daadgines, რომ perus usafrTxoebis samsaxuris ufროsi qrTamavda parlamentarebs. skandalma didi rezonansi gamoiwvia, ris gamoc perus prezidenti alberto fuჯimori (alberto fujimori) iZulebuli gaxda postidan wasuliyo.

ფუჯimori 1990-2000 wlebSi iyo perus prezidenti. telekompania `Canal N~-ma 2000 wlis 14 seqtembers eTerSi gauSva gamoZiebiTi masala, sadac perus uSiSroebis samsaxuris ufროsi valdiminos montebinos toresi deputat kouris 15000 dolars aZlevda qrTamis sჰiT, raTa fuჯimoris mxareze gadasuliyo. skandali ufრო gaRrmavda, roca sazogadoebam president fuჯimoris sxva danaSaulobebic Seityo _ ukanono mosmenebi, e. w. `sikvdilis eskadronebis~ Seqmna, korufციuli garigebეი, narkomafiasTan urTierToba.

yvelaze metad sazogadoeba 200 000 perueli mamakacis farulma sterilizaciam aRaSfoTa. mogvianeბiT es Sefasda rogorc kacობრიობის winaSe Cadenili danaSauli da perus mosaxლეობის genocidi.

ფაქტიმორი qveynidan 2000 wlis 13 noembers
იპონიში gaiqca da iqidan gamoacxada Tavisi
gadadgoma. mogvianebiT igi CileSi daapatimres da
gaasamarTles. mas 2000-2009 wlebSi ჩადენილი
sxvadasxva saxis danaSulisTvis miesaja – 6 weli
(xelisuflebis borotad gamoyenebisaTvis), 25 weli
(sikvdilis eskadronebis SeqmnisaTvis), 7,5 weli (15
mln dolaris qrTamis aRebisaTvis) Jurnalistebis
mosyidvisTvis, ukanono mosmenebisTvis).
MsasamarTloze man yvela braldeba aRiara.

ase rom, qveynis pirveli piri ampluaSi perus
prezidenti meore msxverpli gaxda Jurnalisturi
gamoZiebisa.

„uotergetis saqmis~ Semdeg amerikaSi mediam
realurad miiRo „meoTxe xelisuflebis~ tituli - igi
Cinebulad asrulebda e.w. sazogadoebrivi kontrolis
funqcias, Tumca es periodi arcTu xangrZlivi
gamodga.

„uotergetidan~ sul raRac 24 weliwadSi harvardSi
wamyvan media-saSualebaTa xelmZRvanelebis,
redaqtorebis, mkvlevarebisa da Jurnalistebis
warmomadgenlobiT jgufი Seikriba da seriozulad
daiwyes msjeloba imaze, Tu rogor unda eSvelaT

amerikis JurnalizmisTvis, rogor gamoeyvanaT igi im
krizisidan, raSic media korporatiul mafiasTan
mWidrod dakavSirebam Seiyvana.

miuxedavad amisa, amerikaSi sazogadoebis farTo
interesi Jurnalisturi gamoZiebisadmi ar ganelebula.
mkvlevarebi robert makCesni da iaap van ginikeni
[39] SeniSnaven, rom es Janri gaZlierebuli
yuradRebis qveSaa da masze TviTcenzurac aris
dawesebuli.

21-e saukunis dasawyisSi Jurnalisturi gamoZiebis
coخالma klasikosma robert vudvordma Tavisi axali
gamoZiebis masala calke wignad SesTavaza
sazogadoebas. es iyo wigni saTauriT - „buSis
omebi~, romelSic man scada gaeanalizebina
amerikuli koaliciis mier avRaneTSi TalibTa
winaaRmdeg momzadebuli operaciebis
saidumloebebi.

bob vudvords wignze muSaobisas mieca
saSualeba Sexvedroda prezident buSs da esaubra
masTan TiTqmis mTeli oTxi saaTis ganmavlobaSi.
Tu gaviTvaliswinebT imas, rom prezidentma da

misma garemocvam SesaniSnavad icoda, visTan unda esaubra, imasac, rom vudvordisTvis Tavisi axali mniSvnelovani gamoZiebis es etapi Janris Teoriis mixedviT gaxldaT generaluri interviu, maSin unda vivaraudoT, rom amerikis prezidenti iZulebuli iyo gadaedga es nabiji, radgan mas Tavisi Soreuli winamorbedis riCard niqsonis gadadgomaSi „braldebul~ Jurnalisti gamomZieblisTvis uaris Tqmas sazogadoeba ar apatiebda, miT ufro maSin, roca avRaneTis operaciasTan dakavSirebiT jorj buSis reitingi aSkarad ar iyo maRali. TavisTavad metyvelia intervius xangrZlivoba - supersaxelmwifos prezidenti saCoTiro kiTxvebze pasuxis gasacemad JurnalistTan sam saaTze mets iSviaTad kargavs.

unda iTqvas isic, rom vudvordi am gamoZiebisas miznad ufro faqtis rekonstruqcias isaxavda, Tumca misTvis damaxasiaTebelma detaluri CaRrmavebis stilma moiyvana im daskvnamde, rom koaliciis xelmZRvanelobam garkveuli odenobis Tanxebi gadauxades TalibTa savele meTaurebs operaciis

viTomda warmatebiT CatarebisaTvis. vudvordma gaarkvia, rom am saqmeSi - TalibTa liderebis mosyidvaSi amerikis centraluri sadazvervo sammarTvelos warmomadgenlebi monawileobdnen. [40]

buSTan Sexvedrisa da xangrZlivi „dakiTxvis~ garda, vudvords mieca saSualeba enaxa amerikis nacionaluri usafrTxoebis sabWos sxdomaTa stenogramebi. es mniSvnelovani daskvnac man amis mixedviT gaakeTa.

bolo xanebSi amerikaSi da ara marto iq, mkvlevarebma yuradReba miaqcies erT faqts, romelic SesaZloa male detonatori gaxdes Jurnalistur gamoZiebis TeoriaSi sruliad axali kalapotis gaWrisa. es gaxlavT e.w. Jurnalisturi Ziebis da ara gamoZiebis qseluri forma. misi avtori, am qselis mflobeli da mTeli saZiebo samuSaos xelmZRvaneli aris amerikis JurnalistTa farTo wreebisTvis sruliad ucnobi pirovneba met draji (matt Ddrudge). [41]

Mmet draji – amerikuli Jurnalistikis cudi biWi

praqtikulad es aris e.w. qseluri gamocema, romelic agrovebs „talaxs~ sxvebze - anu kompromatebs, calkeul negatiur faqtebs da maT TiTqmis gadaumuSaveblad uSvebs qselSi.

TeoretikosTa da praqtikosTa mtkicebiT met drajs arca aqvs ufleba iwodebodes Jurnalistad, magram kanoni amgvარი saqmianobis akrZalvas ar iTvaliswinebs. Tavad met draji da misi vebgverdi ([www. drudgereport. com](http://www.drudgereport.com)) amJamad udidesi

popularობით სარგებლობს როგორც ამერიკაში, ისე მთელ
დასავლეთში. [42]

თავად მეთქვამს პოპულარობის სწრაფ ზრდას უპასუხა
ე.წ. ~დრეის მანifestით~ [43], სადაც გამოაცხადა,
რომ „ტრადიციული ჟურნალისტიკა მოკვდა~. იგი უნდა: ~მე
არა მაყვს ბიუჯეტი, არც დედლაინი, არც მყავს ბოზები,
სესამისად, მაყვს სესაზღვრობა, ვიყო სრულიად
დამოუკიდებელი, რაც დიდი ტუ მცირე გამოცემების
თანამშრომლებისთვის მიუწვდომელია~.

დრეის წარმატებათა სერიული დაწყება 1998 წლიდან,
როცა მან მოიპოვა და მასწავლა თავისი კვლევითი
გაუგავი გამოვლენითი ხასიათის მასალა ბიკლინტონის
სეკსუალური გატაცებების შესახებ. თავიდან
ჟურნალ-გაზეთები თავს იკავებდნენ ასეთი სენსაციური
ინფორმაციის დახედავად, მაგრამ კვლევითი სისტემაში
გაშვებული ინფორმაცია ისედაც ააგოვებდა სკანდალს.
ამიტომ მათაც გარისკეს.

კლინტონის ადმინისტრაცია უკლებლივ არმოკნდა ინტერნეტის
კვლევითი სისტემის წინაშე. მათ მხოლოდ „ამერიკული
ჟურნალისტიკის ცუდი ბიჭის~ მესახელი დაუმკვიდრეს
დრეის, რომელიც ყოველწიურად ამზადებს და კვლევით

uSvebs e.w. moZiebul ~talaxs~, romelsac TeTri saxlis da ara marto maTi, administracia regularulad aTvalierebs. [44]

Jurnalisturi gamoZiebis ganviTarebisTvis xelis Sesawyobad amerikaSi Jurnalist-gamomZiebelTa araerTi saerTaSoriso organizacia arsebobs. isini Taviant Tavze iReben momavali investigitorebis swavlebis, gamocdilebis gaziarebis, praqtikuli daxmarebis, saintereso proeqtebis, dafinansebis, grantebis moqidvis gziT. maTgan yvelaze gavleniani aris ori organizacia - ~reportiorTa da redaqtor-gamomZiebelTa kavSiri~ (Investigative reporters and Eeditors. IRE), [45] romelic 1975 wels daarsda. meorea - „sazogadoebrivi patiosnebis centri~ (Center for Public integrity), [46] romelic Jurnalistma Carlz luisma daaarsa. es centri weliwadSi minimum erT wigns da aTamde sayuradRebo moxsenebas amzadebs Jurnalisturi gamoZiebis Teoriul Tu praqtikul sakiTxebze.

1.1. „uotergeitis skandali~ _ epoqaluri muxti Jurnalisturi gamoZiebis ganviTarebisaTvis

Jurnalisturi gamoZiebis uswrafes ganviTarebas xeli yvelaze metad e. w. `uotergeitis skanadalma~ Seuwyo. es istoria Jurnalisturi gamoZiebis saxelmZRvaneloebSi, albaT, maradiulad darCeba. `uotergeitis saqme~ Zalian banalur viTarebaSi daiwyo. [47]

1972 wlis 17 ivniss vaSingtonis mxloblad mdebare sastumro-saofise kompleksis `uotergeitis~ erT-erT fligelSi ganTavsebul amerikis demokratiuli partiis

Stab-binaSi ukanono SeRwevis faqtze. policiam xuTi piri daakava.

dakavebis momentSi oqmiT dafiqsirda, rom yvela maTgans aRmoaCnda fotoaparatebi da mosasmeni aparatura. xolo erTs respublikuri partiis warmomadgenlis sabuTi hqonda.

Uotergeitis sastumro kompleqsi

cxadia, es faqti mediisTvis SeumCneveli ar darCenila. mravalTa msgavsad faqtis gaSuqeba `vaSington postis~ or Jurnalists 28 wlis karl bernstains (Carl Bernstein) da 29 wlis bob vudvords (Bob Woodward) Tavad gazeTis mTavarma redaqtorma daavala. meore dRes maTi pirveli erToblivi werili gazeTSi gamoqveynda. swored es TariRi – 1972 wlis 18 ivnisi iTvleba `uotergeitis

skandalis~ dasawyisad. Tumca unda iTqvas erTic, rom ara axalgazrda reportiorebisa da `vaSington postis~ mTavari redaqtoris beniamin bredlis utyuari alRo, es politikuri skandalic sxvaTa msgavsad met-naklebi xmauriT Caivlida.

publikacias mohyva Tavad prezident niqsonis administraciis ganmarteba, rom maT am saqmesTan dakavSirebiT aranairi Sexeba ar hqondaT da mosasmeni aparaturac gamogonili braldeba iyo. mTeli 1972 wlis bolomde es Tema, romelic administraciis rigiT Secdomad moinaTla, presaSi periodulad, magram kanti-kuntad Cndeboda. calkeulma Jurnalistebma da gazeTebis mepatroneebma ukve igrZnes prezidentis administraciidan wamosuli muqaris tonebi. bevrma Sewyvita am Temaze wera, magram „vaSington postSi~ karl bernstaini da robert vudvordi ar gaCerebulan.

`uotergeitSi~ momxdari faqti uamravma media organizaciam gaaSuqa. magram Jurnalisturi gamoZieba mxolod erTma \_ `vaSington postma~ Caatara. es faqti kidev erTxel naTlad cxadyofs

gavrcelebuli gamonaTqvamis mkafio dadasturebas
_ `Jurnalisturi gamoZieba iwyeba iq, sadac
mTavrdeba Cveulebrivi Jurnalistika~.

gamoZiebis dawyebisTanave cnobili gaxda bevri
iseTi detali, romelic wyals axalgazrda Jurnalist
gamomZiebelTa wisqvilze asxamda. kerZod,
dadasturda, rom dakavebulTagan erTi jeims mak
kordi iyo riCard niqsonis saarCevno komitetis wevri,
mis angariSze `uotergeitis skandalamde~ cota xniT
adre 25 aTasi dolari gadairicxa. gairkva erTi Zalian
mniSvnelovani ambavic _ Turme jeims mak kordi
warsulSi centraluri sadazvervo sammarTvelos
TanamSromeli iyo. xolo mZarcvelebs aRmoaCndaT
didZali fuli, or maTgans ubis wignakSi TeTri saxlis
maRalCinosanTa telefonis nomrebi hqonda
moniSnuli. rogorc ityvian, cxadze ucxadesi iyo, rom
mZarcvelebi marto ar moqmedebdnen. maT ukan
realurad Zlieri politikuri Zala idga.

Tavidan uotergeitis faqti amerikis mediam ki aitaca,
magram gaSuqebis masStabi saaxalambebo
Jurnalistikis farglebs ar gascilebia. rac Seexeba
`vaSington postis~ pirvelive publikacias, mas Tavad
riCard niqsoni gamoexmaura _ `posts Zalian
saSineli, saSineli problemebi eqneba. maT telearxi
aqvT da licenciis ganaxleba dasWirdebaT. TamaSi

saSinlad uxeSi wesebiT warimarTeba~, [48]
imuqreboda prezidenti.

cxadia, es Ria omis gamocxadebas niSnavda
prezidentis mxridan. ubralod muqaris sisruleSi
moyvanas Sesaferisi dro sWirdeboda. prezidenti
niqsoni saprezidento arCevnebis maraTonSi iyo
CarTuli demokratebis kandidatis jorj makgovernis
winaaRmdeg. arCevnebi daniSnuli iyo 1972 wlis
noemberSi.

`vaSington postis~ pirvel publikacias cota xanSi
meore, sakmaod mwvave werili mohyva. iq ukve
saubari iyo imaze, rom prezident niqsons kanonis
sawinaaRmdegod Seqmnili hqonda specialuri
saidumlo fondi 350 000 dolaris kapitaliT. fondis
saxsrebi ZiriTadad demokratiuli partiis winaaRmdeg
dagegmil RonisZiebisaTvis gamoiyeneboda.
Jurnalistebma gaarkvies isic, rom saidumlo fondis
erT-erTi ganmkargulebeli iyo amerikis iusticiis
maSindeli ministri jon mitCeli.

Jurnalisturi gamoZiebis klasikuri wesis mixedviT,
Jurnalistebma komentarisTvis uSualod ministrs
mimarTes. jon mitCelis reaqla simwvaviT arafriT
Camouvardeboda prezidentisas _ Jurnalistebs isic
sasamarTloTi daemuqra.

meore statiiis dabeWdvis gadawyvetileba
`vaSington postis~ mflobelma qeTrin grehemma da
gazeTis aRmasrulebelma redaqtorma benJamin
bredlim miiRes.

amis Semdeg TeTri saxli aSkara Setevaze
gadavida. niqsonis administraciam `vaSington
posts~ da mis Jurnalistebs oficialuri boikoti
gamoucxada. aqtiurobda Tavad prezidenti niqsoni,
romelmac werilic ki gaugzavna TeTri saxlis kadrebis
ufross bob heldemans. `araviTar SemTxvevaSi
`vaSington postidan~ aravis SexvdeT da maT
zarebsac ar upasuxoT. `vaSington posts~
moepyariT Zalian civad _ mis yvela TanamSromels
mkacrad unda moeqceT~. [49]

`vaSington posti~ da misi ori Jurnalisti uTanasworo
omSi CaerTnen. `postis~ Jurnalistebs ukve aRar
uSvebdnen TeTri saxlis RonisZiebebze, magram
niqsonis administracia iZulebuli gaxda, ukan
daexia, radgan `vaSington posts~ amerikis
araerTma gavlenianma media organizaciam sruli
solidaroba gamoucxada da arc isini daeswrnen
arCevnebSi Cabmulis prezidentis RonisZiebebs.
cxadia, ase gagrZeLeba ar SeiZleboda da amjerad
TeTri saxlis administraciam `korporatiuli
solidarobis~ winaSe ukan daixia, Tumca mainc

jiutad uaryofdnen `uotergeitis skandalTan~ TavianT
kavSirs.

garda amisa, riCard niqsonma televiziiT specialurad
mimarTa mTel amerikel xalxs. mimarTvaSi man
ganacxada, rom Zalian eeWveboda misi xalxis
monawileoba ukanonobaSi, miT ufro misi roli am
saqmeSi. miuxedavad amisa, man ramdenime
TanamSromeli samsaxuridan gaaTavisufla,
zogierTis saqme ki sasamarTlos gadaeca. [50]

niqsonis kontrqmedebebma raRac Sedegi mainc
gamoiRo. `uotergeitis saqmisadmi~ sazogadoebrivi
interesi nel-nela minelda. amasobaSi saprezidento
arCevnebSi riCard niqsonma didi upiratesobiT
mougo jorj makgoverns da meore vadiT
gaprezidentda.

am procesebis paralelurad bob vudvordi da karl
bernstaini agrZelebden Jurnalisturi gamoZiebis
masalebis beWdvas.

1973 wlis TebervalSi vudvordma metad
informirebuli axali wyaro aRmoaCina, romlis
vinaoba mxolod da mxolod `Rma yelis~ _ (deep
throat) metsaxeliT gaicno sazogadoebam. `Rma
yelis~ vinaoba arc `vaSington postis~ mflobelma da
arc mTavarma redaqtorma icodnen. metic,

vudvordis mewyvile gamomZiebelmac _ karl
berstainmac ki ar icoda.

gamoZiebaSi metad informirebuli wyaros
gamoCena masalaTa simwvavesac Seetyo.
faqtobrivad, yvela detali zusti da mniSvnelovani
dartya iyo xelmeore vadiT gaprezidentebuli
niqsonisTvis.

skandali, rogorc ityvian, Tavidan agorda.
gamoZiebis masalebiT sxva Jurnal-gazeTebic
dainteresdnen. Seiqmna myari sazogadoebrivi azri
imasTan dakavSirebiT, rom `uotergeitis skandalSi~
prezidenti da misi administracia uSualod iyvnen
CarTuli.

Tanamedroveni riCard niqsons `konsensusis
prezidentad~ [51] moixsenieben, Tumca man
`vaSington postis~ mier agorebul skandalTan
veraferi gaawyo. jer iyo da uxeSad scada, Seesyida
gazeTi misi mflobelisgan, razec kategoriuli uari
miiRo. mere sxvadasxva saxis
ekonomikur-finansuri da profesiuli SezRudvebiT
daemuqra `vaSington posts~, magram aqac araferi
gamouvida. niqsonis TiToeuli qmedeba saTanadod
aisaxa gamoZiebis masalebSi. yovelive aman ufro
daamZima misi mdgomareoba.

1974 wlis dasawyisSi senatma moawyo `vaSington postis~ masalebis ganxilva, procesi pirdapir eTerSi gadaicemoda. yvela xedavda, rom niqsonis saqme ukve Zalian cudad iyo.

senatma Seqmna specialuri sagamoZiebo komisia, romelmac riCard niqsons e. w. `saprezidento kasetebi~ mosTxova.

`saprezidento kasetebis~ praqtika amerikaSi franklin ruzveltis droidan damkvidrda. es wesi TeTri saxlis administracias mkacrad avaldebulebda prezidentis yvela Sexvedris Caweras, maT Soris sakuTar mrCevlebTanac.

rogorc saerTaSoriso mimomxilveli vladimir abarinovi wers, `niqsoni am tradiciis Zalian didi mimdevari iyo. iTxovda, CaeweraT da daeoqmebinaT misi yvela Sexvedra. SemdegSi, kongresis mimarTvis safuZvelze, amerikis umaRlesma sasamarTlom daavaldebula prezidenti, rom yvela kaseta sagamoZiebo komisiisTvis gadaeca. kasetebis gadacemis Semdeg gairkva, rom erT-erT ZiriTad kasetaze, romelic uotergeitis skandalis dawyebidan mesame dRes gaimarTa, waSlili iyo niqsonTan misi mrCevlebis Sexvedris 18.5 wuTiani monakveTi~. [52]

cxadia, am faqtma kidev ufro gaaRrmava kongresis
sagamoZiebo komisiisa da farTo sazogadoebis
eWvebi konfliqtSi niqsonis uSualo
monawileobasTan dakavSirebiT.

yvela xedavda, maT Soris, prezidentic, rom
skandali logikuri dasarulisken midioda. politikur
caitnotSi myofma niqsonma siCqareSi kidev erTi
Secdoma dauSva. man vice-prezidentad daniSna
jerald fordi, romelic imxanad respublikelTa fraqcias
Tavmjdomareobda senatSi. rogorc bob vudvordi
wers, swored fords miutanes xelmosawerad werili,
romliTac mas winaswar unda daedasturebina
Tanxmoba prezident niqsonis Sewyalebaze. fordma
xelmoweraze uari ganacxada. amerikis politelitis
wreebSi es faqti gaxmaurda. am sasowarkveTili
mcdelobis CaSlam kidev ufro daamZima niqsonis
mdgomareoba. Tumca amerikis arc maSindeli
media, arc politikuri eqspertebi aravin moeloda
prezidentis gadadgomas.

Jurnalistebma ukve ndobaSi Semosuli axali
informatoris _ „Rma xaxas~ wyalobiT Sezles sxva
mtkicebulebebis mopoveba da daamtkices, rom
uotergeitis skandalTan uSualo SexebaSi iyo
prezidenti niqsoni. gamoqveynda misi gaSifruli
satelefono saubrebi mTlianobaSi 1254 gverdis
moculobiT. Semdeg igi sxva gazeTebmac

gadmobeWdes, magram pirvelebi, cxadia, vudvordi da bernstaini iyvnen. amerikuli mediis koleqtiurma Setevam skandalis logikuri dasasruli ufro daaCqara.

prezidentis administracia iZulebuli gaxda eRiarebina, rom marTlac iyo Seqmnili mcire jgufebi, brigadebi, romelTac TavianTi aralegaluri angariSebi hqondaT gaxsnili da iqidan ukanonod xarjavdnen fuls. am dokumentis gamoqveynebis Semdeg prezidentma niqsonma farxmali dayara.

gadawyvetileba Tavad riCard niqsonma miiRo. man kargad gaicnobiera amerikuli mediisa da amerikuli politikuri manqanis wnexis Zala da 1974 wlis 9 agvistos Tanamdebobidan gadadga.

misi mrCeveli jon dini oTxi wliT cixeSi gamoamwyvdies. Aamerikis axalma, 38-e prezidentma jerald fordma sazogadoebisadmi gakeTebul pirvelsave mimarTvaSi ase ganacxada, „koSmari, romelic qveyanam ixila, damTavrda. amerikas kanonebi marTavs da ara pirovnebebi~.

Nniqsoni „vaSington posts” manqanaSic ki ecnoboda

es iyo SedarebiT umniSvnelo skandalis udidesi Sedegi. es iyo epoqaluri muxti Jurnalisturi gamoZiebis Semdgomi ganviTarebisaTvis.

asec moxda. `uotergetis skandalis~ dasrulebidan sul raRac 2-3 weliwadSi amerikis yvela umaRles saswavlebelSi Jurnalistikis fakultetze studentebis raodenoba mTeli 600 - 650 procentiT gaizarda \_ 11-dan 65 aTasamde. maTi umetesoba `vudstainobaze~ (vudvordisa da bernstainis gvarebis mixedviT nawarmoebi axali termini _ **g.g.**)

ocnebobda. bevr surda Tavisi „uotergeiti”
moeCxrika da gamoeZiebina.

prezidentis gadadgomidan sami wlis Semdeg
ingliselma Jurnalistma devid frostma Cawera vrceli
videointerviu riCard niqsonTan. internetSi es
Canaweri daculia aseTi saTauriT _ frosti/niqsoni.

cnobisaTvis, teleinterviusTvis niqsonma honoraris
saxiT 600 aTasi dolari miiRo, aseve, garkveuli
procenti mieca videokasetebis gayidvebidan.

frostTan saubarSi niqsoni iuridiulad Tavs
damnaSaved ar scnobda. mxolod moralur
pasuxismgeblobas aRiarebda, ris gamoc gadadga
kidec prezidentis postidan. `uotergeitis skandalis~
mTavari figurantebi iyvnen bob vudvordi da karl
bernstaini, magram isini verc verafers gaxdebodnen
konfidencialuri informaciis wyaros gareSe, romelic
`Rrma yelis~ saxelwodebiT figurirebda Jurnalisturi
gamoZiebis msvlelobaSi.

`Rrma yelis~ umTavresi moTxovna misi
anonimurobis srulad dacva iyo. igi mxolod da
mxolod bob vudvordTan TanamSromlobda da isic
sifrTxilis gansakuTrebuli wesebis dacviT.

Jurnalistebma gamoZieba daiwyes 1972 wlis 17
ivniss. isini redaqciasTan erTad riCard niqsonis

mkveTr Semotevebs mTeli 8-9 Tve martoni
umklavdebodnen da ase uZRvebodnen urTules da
Zalian saxifaTo Temas.

yvela Jurnalistur gamoZiebaSi dgeba momenti,
roca grZnob informaciuli resursebis amowurvas.
swored aseT momentSi moevlinaT maT mxsnelad
amerikis samarTaldamcavi organoebis –
gamoZiebis federaluri biuros maRalCinosani,
romelzec bob vudvordi gavida. igi daTanxmda
Jurnalistebs informaciiT momaragebaze, skandalis
mniSvnelovani dokumentebis gadacemaze, sxva
wyaroebis dasaxelebaze, magram es unda
momxdariyo konfidencialurobis uzustesad dacviT.
ase magaliTad, Tu Sexvedra vudvordis iniciativiT
unda Semdgariyo, igi Tavisi saxlis fanjris rafaze
qoTnis yvavils debda, sadac patara wiTeli droSa iyo
CarWobili. xolo Tu Sexvedris survili `Rrma yels~
hqonda, vudvordis fostaSi Cndeboda gazeTi
`niu-ork taimsi~. romlis me-20 gverdze Cndeboda
saaTis isris monaxazi ciferblatze. es ki imis niSani
iyo, rom vudvordi miTiTebul dros unda misuliyo
miwisqveSa garaJSi konspiraciulad, usafrTxoebis
yvela wesis dacviT. ramdenjerme `Rrma yelma~
aqeT gaafTxila vudvordi, rom maT sicocxles
aSkara safrTxe emuqreboda da amiT faqtobrivad
gadaarCina isini.

`uotergeitis skandalis~ dawyebis 30 wlis Tavze
erT-erT interviuSi karl bernstainma ganacxada:
`Znelia im SiSis gadmocema, rac gveufleboda, roca
am informacias viRebdiT, ase warmoudgenlad
gveCveneboda, rom SeerTebuli Statebis prezidenti
an misi garemocva SeiZleboda CarTuli yofiliyo im
konspiraciaSi, romelic Zirs gamouTxrida SeerTebuli
Statebis konstitucias da prezidentis mTel
Zalauflebas am ukanonobaze daamkvidrebda~.
[53]

`uotergeitis skandalis~ skandaluri dasasrulis
Semdegac amerikis sazogadoebisaTvis `Rma
yelis~ vinaoba Zalian didxans ucnobi iyo.

2005 wels misi vinaoba Jurnal `Vannity fair~-is
saSualebiT mTelma msofliom gaigo. `Rma yeli~
aRmoCnda amerikis gamoZiebis federaluri biuros
(FBI) ufrosis moadgile, generali mark felti, [54],
mxolod feltis aRiarebis Semdeg daadastura `Rma
yelis~ vinaoba bob vudvordmac. Mmanamde man
pirnaTlad Seasrula gamoZiebis dasawyisSi
informaciis ideuri wyarosaTvis micemuli piroba.

FFBI-s generali, „Rma xaxa” mark felti

profesiuli TvalsazrisiT bob vudvordma da karl bernstainma uzadod Caatares uotergeitis gamoZieba. maT mimarT aravis hqonda pretenzia, Tu ar CavTvlit im gamonaTqvams, romelic Tavad mTavarma dazaralebulma riCard niqsonma brZnuli gamonaTqvamis - maqsimis saxiT ironiulad dawera: `Jurnalistebi diaxac unda akvirdebodnen movlenebs mikroskopiT, magram isini axla amas proqtoskopiT akeTeben!?!~ [55]

niqsoni 1994 wels gardaicvala. mas sicocxlis bolomde gahyva `uotergeitis~ damRa. rogorc politikuri eqspertebi SeniSnaven. niqsoni namdvilad ar iyo urigo prezidenti. mis aqtivSi iTvleba vietnamis omis dasruleba, urTierTobebis daregulireba

CineTisa da sabWoTa kavSiris maSindel
xelmZRvanelobasTan. igi yvelasTan aRwevda
konsensuss, Tumca es ver SeZlo Jurnalist
gamomZieblebTan.

da bolos, albaT, upriania, daisvas SekiTxva – vin
riTi ixeira uotergeitidan?

yvelaze mTavari sargebeli miiRo amerikis mediam,
romelmac yvelas daumtkica, rom mediisTvis
lagamis amodeba TviT saxelmwifos pirvel pirebsac
ar ZaluZT.

Mmeore, amerikam, rogorc saxelmwifom,
romelmac mTels msolfios daumtkica, rom kanonis
uzenaesoba iq upirvelesi monapovari iyo.

Mmesame, `vaSington postis~ prestiJi ara mxolod
amerikaSi, aramed mTel msolfioSi ganivrco.

Dda meoTxec, Tavad bob vudvordma da karl
bernsteinma miiRes yvela jildo da premia, rac ki
imxanad amerikaSi oficialurad arsebobda.
qveyanam isini gmirebad aRiara. uotergeitze
daiwera ori wigni. cnobilma kinoreJisorma alan
pakulam gadaiRo filmi `uotergeitis skandalis~
Jurnalisturi gamoZiebis masalebze. am filmma
1976 wels oTxi oskari miiRo.

uotergeitis mTavari damsaxureba mainc isaa, rom man yvelas daanaxa Jurnalisturi gamoZiebis Zala. yvela darwmunda, rom Jurnalisturi gamoZiebiT SesaZlebelia zesaxelmwifoTa pirveli pirebis Secvla, rac TavisTavad cvlis samyaros ganviTarebis istorias. uotergeitma, SeiZleba iTqvas, `meore sunTqva~ gauxsna Jurnalistur gamoZiebas mTel msolfioSi.

Dda bolos, xazi unda gaesvas kidev erT moments,Uotergeitis skandalma imTaviTve yvelasatvis cxadi gaxada, rom Jurnalisturi gamoZiebis masalebi sulac ar aris e. w. informaciuli `fastfudi~. igi Tveebi, zogjer ki wlebic SeiZleba gagrZeldes. Aamis magaliTi SemiZlia davasaxelo piradi praqtikidan, me 1994 wlidan moyolebuli, ukve 23 welia viZieb saqarTvelos pirveli prezidentis zviad gamsxaurdias metad ucnaur garemoSi gardacvalebis garemoebes da logikuri dasasruli jerac ar sCans. Cemi gamoZiebis dasrulebas xels uSlis swored is garemoeba, rac amerikaSi uotergeits `zurgis qarad~ eqca. esaa qveynis xelmZRvanelobis politikuri neba da farTo sazogadoebis sruli mxardaWera.

1.2. Jurnalisturi gamoZieba Tanamedrove amerikaSi

amerikis sazogadoebaSi Zalian gavrcelebulia aseTi gamoTqma - `Jurnalistebi amerikuli demokratiis safuZvlebis sadarajoze dganan~. es maTTvis erTgvar mantras warmoadgens. Tu es asea, maSin investigitorebi demokratiuli frontis mewinaveni arian.

amerikaSi Jurnalisturi gamoZiebis ganviTarebas udidesi biZgi misca uotergetis skandalma. amitom mTelma 1970-80-ianma wlebma am eiforiis fonze Caiara.

1990-iani wlebidan moyolebuli msoflio Jurnalizmi internetis epoqaSi gadaeSva. internet teqnologiebis uswrafesma ganviTarebam ki cxadia, Tavisi kvali daamCnia Jurnalisturi gamoZiebis warmoeba-ganviTarebas.

21-e saukunis dasawyisSi bevr qveyanaSi, maT Soris amerikaSic, Jurnalisturi gamoZieba mZlavr ekonomikur problemebs waawyda.

mediaorganizaciebs gauWirdaT xangrZlivi
Jurnalisturi gamoZiebis procesis dafinanseba.

Aam periodSi ori mniSvnelovani xelisSemSleli
faqtori gamoikveTa. pirveli _ ekonomikuri xasiaTis
problemebi da meore _ internetis uswrafesi
ganviTarebis teqnologiuri Sedegebi. [56]

ganvixiloT orive faqtori.

ekonomikuri problemebi warmoiSva imitom, rom
Jurnalisturi gamoZieba ZviradRirebuli infoproduqti
gaxda. mis Seqmnas didZali finansuri teqnikuri da
adamianuri resursebi sWirdeboda. swored amis
gamo `2010-2011 wlebSi amerikuli mediis is
ganyofilebebi da is redaqciebi, sadac uSualod
Jurnalisturi gamoZiebis masalebi iqmneboda,
gauqmda, daixura mravali biuro. saboloo jamSi
25000-mde Journalisti gamomZiebeli umuSevari
darCa. [57]

mkvlevarebi SeniSnaven, rom samsaxurebidan
ganTavisuflebuli Journalisti gamomZieblebi
saxsrebs damoukidebeli gamoZiebebisaTvis
arasamTavrobo organizaciebsa da sagranto
fondebSi eZeben. Aim dros aseTi saSualeba
naklebad iyo. Tumca axla, internetis epoqaSi, aseTi
organizaciebis moZieba Zalian martivia. amitomac

dasavleTis Tanamedrove ucxoel investigateitorTa didi nawili cdilobs, sagamoZiebo TemisTvis saWiro Tanxebi am gziT moipovos.

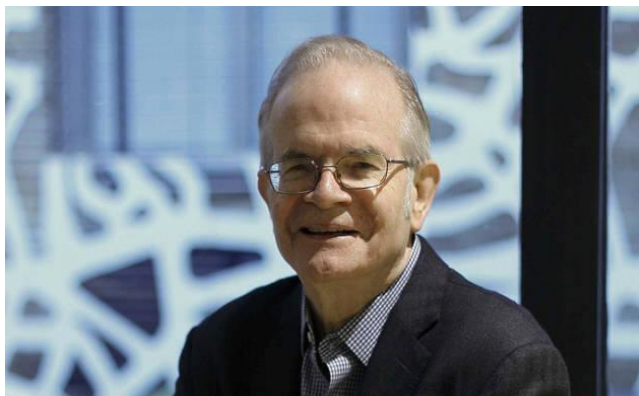
amerikaSi erT-erTi aseTi uZvelesia organizaciaa alisia patersonis fondi, romelic 1960-iani wlebidan arsebobs, nacionaluri instituti da sxva. isini sagangebod arian mowodebulni amerikel investigateitorTa dasaxmareblad.

Tumca erTicaa. amJamad es organizaciebi mxars uWeren im Jurnalist gamimZieblebs, romelTac gamoZiebis Catareba SeuZliaT axali mediateqnologiebis gamoyenebiT, rac amgvari masalebis TviTRirebulebas sakmaod amcirebs.

swored am mimarTulebiT daiwyo amerikaSi Jurnalisturi gamoZiebis proeqtebze konkursis gamocxadeba. amasTan, ekonomiuri krizisi aiZulebda amerikel Jurnalists gamosavali aramxolod specializirebul fondebSi, aramed axali kreatiuli modelebisa da platformebis SeqmnaSi eZiaT. erT-erTi aseTi warmatebuli modeli gaxda pol Steigeris mier Seqmnili Jurnalisturi gamoZiebis specializebuli platforma `propublika~.

Steigerma saqvelmoqmedo mizniT amerikeli biznesmeni col-qmris sandlerebis mier gaRebuli 10

milioni dollari shvanairad gamoiyena. Tu adre yoveli redaqcia sakuTar platformaze aqveynebda Tavis masalas, axla Steigerma ufleba misca yvela dainteresebul redaqcias `propublikas~ saitidan maTTvis saintereso Jurnalisturi gamoZiebis masala ufasod gadaebeWda.

„propublikas” novatori avtori pol Steigeri

Steigerma friad maxvilgonivrulad gadawyvita axali tipis mediaorganizaciis struqtura da principebi. man Tavis originaluri platformisTvis daiqirava 40 profesionali Jurnalisti gamomZiebeli. swored isini qmnidnen gamoZiebiT masalebs, romelTa ufasod gadabeWdva Tavisuflad SeeZlo nebismier mediaorganizacias. amgvama midgomam Zalian gazarda Jurnalisturi gamoZiebis masalebis

efeqturoba da sazogadoebrivi azris Camoyalibebis masStabi.

Jurnalistur gamoZiebas lamisaa yvela qveyanaSi gauCndes misi saxasiaTo funqciebi. Aasea es amerikaSic. magaliTad, amerikasa da britaneTSi investigeitorebis mizania _ demokratiuli institutebis gaZliereba, saxelmwifo institutebis meti gamWvirvaloba da moqalaqeTa saqmis kursSi Cayeneba, maTTvis damaluli faqtebis warmoCena. ruseTsa da ukrainaSi wina planze socialuri sakiTxebia wamoweuli da sxva.

2000-ian wlebSi amerikaSi mkveTri aRmavlobiT aRiniSna amgvარი arakomerციuli Jurnalisturi gamoZiebebis saagentoebis, biuroebisa da centrebis daarseba. 2013 wlisTvis 75 saerTaSoriso masStabis arakomerციuli organizacia Seiqmna, sadac 1300-ze meti Jurnalisti gamomZiebeli dasaqmda. dadgenilia Tanxis odenobac. maSin daaxloebiT weliwadSi 20 milioni dolari ixarjeboda Jurnalisturi gamoZiebis masalebis Sesaqmnelad. Bbolo xanebsi es ricxvi gaormagda. [58]

amJamad Jurnalisturi gamoZiebis avangardSi arian iseTi investigeitorebi, rogorebic arian: med ahazo, kris xaili, ailin salivani, adam goldmani, devid barstou da sxvebi.

TiToeuli maTganis gamoZiebas, rogorc wesi, saTanado reagireba mosdevs. ase magaliTad, devid barstous gamoZiebis masalebi samjer aRiniSna pulitceris premiiT (cnobisTvis, jozef pulitceris premia 10 aTas dolars Seadgens). yvela misi gamoZieba SedegiT mTavrdeba. Bðolm premia miiRo gamoZiebisaTvis, romliTac daadgina, rom amerikel samxedro mimomxilvelebs Soris garigebebic arsebobda.

amerikaSi Jurnalisturi gamoZiebis masalebi umaRlesi moTxovnilebis informaciul produqtad aris miCneuli. maTze, rogorc obieqturi Jurnalistikis formatze, dResac udidesi moTxovnaa. Tumca wina planze moTxovnasTan erTad preciziulobac gamodis.

Ppreciziulobis anu meti sizustis dacvis gareSe amerikeli investitorebi Zalian mZime situaciaSi aRmoCndebian samarTlebrivi kuTxiT. marTalia, maT axla naklebad emuqrebian fizikuri likvidaciiT an xelyofiT, magram es saqmianoba sulac ar aris usafrTxo. rogorc amerikis arasamTavrobo organizaciis _ „sazogadoebrivi samarTlianobis centris” (cpi) xelmZRvaneli uiliam buzenbergi wers, „Cven prezidentis administracias gulze ar vexatebiT, buSis administraciasac Cveni danaxva ar undoda da yvelaferi es Cveni samuSaos gamo

iyo. Mmiuxedavad imisa, rom axla fizikurad araferi gvemuqreba, Cven mainc zedmiwevniT zustad unda gamoviyenoT Cvens xelT arsebuli informacia”. winaaRmddeg SemTxvevaSi saqme midis amerikis sasamarTlomde, rasac amerikeli investigitorebi yvelaze metad ufrTxian.

amerikaSi moqmedi kanonmdeblobiT nebismier Jurnalists aqvs informaciis gamoTxovis ufleba. xelisufleba ki valdebulia moTxovnisTanave kanoniT dadgenil vadaSi uzrunvelyob Jurnalisti saWiro informaciit. miuxedavad amisa, amerikeli saxelmwifo Cinovnikebi Jurnalistebs xSirad uariT istumreben. Jurnalisti gamomZieblebi aseTi pasuxis Semdeg, rogorc wesi, sasamarTlos mimarTaven da ase Rebuloben sasurvel informacias. es wesi amerikis garda evropis TiTqmis yvela wamyvan qveyanaSia miRebuli.

Jurnalisturi gamoZiebis morig aRmavlobas amerikaSi xeli Seuwyo kraudsorsingisa da kraudfandingis ganviTarebam. xalxis fuli, dafinansebis alternatiuli wyaroebi amerikaSic da sxva qveynebsic maSvel rgolad moevlinaT investigitorebs, Tumca manamde 21-e saukunis dasawyisi amerikaSi Jurnalisturi gamoZiebis daRmavlobis periodad iqna miCneuli. is aRmavloba, rac 1970-80-ian wlebSi iyo, daikarga.

amJamad amerikeli investigeitorebi ufro socialur da yofiT Temeze awarmoeben gamoZiebas. naklebi yuradReba eqceva politikur da ekonomieur problemebs.

Tumca bednieri gamonaklisebi mainc gvxxvdeba. warmatebul da xmaurian gamoZiebebs isev investigeitorTa Zveli gvardiis warmomadgenlebi awarmoeben. uotergetis skandalis mTavari gmiri bob vudvordis wigni `bushs at wor~ amis naTeli dasturia. marto imis xazgasma rad Rirs, rom amerikis prezidenti mTeli sami saatIs manZilze pasuxobda veterani gamomZieblis mZime SekiTxvebs.

Tanamedrove pirobebSi amerikaSi internetma investigeitorebisTvis axali kalapoti gaWra. internetteqnologiebis daxmarebiT SesaZlebeli gaxda sociumis farTo wris CarTva gamoZiebaSi. garda CarTvisa, sociumi kraudfandingis formiT aqtiurad exmareba investigeitorebs gamoZiebiT proeqtebis ganxorcielebaSi. am meTodiT marto Jurnalist gamomZiebelTa saerTaSoriso konsorciummaa (icig) 2012 wels miiRo 8 859 926 mln dolaris daxmareba (The international Consortium of investigative journalists) Semosuli Tanxis 72,7 procenti gamoZiebis Catarebaze daixarja. 20,4 procenti _ administraciulze, xolo 6,7

procenti SemowirulobaTa Segrovebis organizacias
moxmarda. [59]

kraudsorsingisa da kraudfandingis meTodebis
garda amerikaSi gavrccelebulia saqvelmoqmedo
fondebi da organizaciebi, romlebic mxolod Jurnalist
gamomZieblebs exmarebian, magaliTad,
biznesmeni col-qmari Herbert da merion sandlerebi
`Propubliku~-s daarsebis pirvel wlebSi 10 milion
dolars aZlevdnen gamoZiebiTi masalebisaTvis.

amerikaSi Jurnalisturi gamoZiebis popularoba
amJamad TandaTan klebulobs. pirvel rigSi, amas
beWduri mediis marketinguli krizisi ganapirobebs.
Semdeg arc telekompaniebi iklaven makreikeruli
gadacemebiT Tavs. garda amisa, Jurnalisturi
gamoZieba, rogorc savaldebulo saswavlo
disciplina, amerikis ramdenime did umaRles
saswavlebelSiRa SemorCa. amitom im cnobilma
Jurnalistma gamomZieblebma, romelTac
makreikeroba sulSi aqvT gamjdari, aqtiurad ibrunes
piri tradiciuli media organizaciebidan internetisken.
msofliو ablabudam maT Zalian didi saasparezo are
gaumzada. Ees momenti Zalian kargad
gamoiyenes da Zlier Jurnalist gamomZieblebad
Camoyalibdnen _ meT alazo, adam goldmani, driu
salivani, kris xaili, maikl berensi da sxvebi.

es tendencia Zalian gamoikveTa Tanamedrove amerikaSi. profesionali Jurnalisti gamomZieblebi sul ufro intensiurad gadadian profesiuli mediidan internetsivrceSi. qmnian saavtoro proeqtebs, saavtoro saitebs da mTeli msoflios masStabiT eZeбен sponsorebs. unda iTqvas, am meTodma gaamarTla. isini ase gacilebiT met Semosavals iReben, vinem profesiul mediaSi muSaobisas.

amerikaSi zusti cifri araa dadgenili, magram zogadad, rogorc vili storni wers, mediaSi mTlianad dasaqmebul JurnalistTa mxolod 2-3 procenti muSaobs Jurnalistur gamoZiebaSi. „vaSington postSi~ _ mTeli misi arsebobidan dRemde sul 20 Jurnalisti gamomZiebeli muSaobda, „Cikago tribunSi” _ 10-mde, xolo iseT popularul msxvil media organizacias, rogoric „Foqs-news”-ia neSvilis StatSi Jurnalisti gamomZiebeli saerTod ar hyavs. [60]

mTlianobaSi amJamad mTel amerikaSi moqmed Jurnalist gamomZieblebs 70-ze meti organizacia exmareba sxvadasxva kuTxiT.

Tavi 2. Jurnalisturi gamoZiebis ganviTareba evropasi (germania, Svedeti, inglisi)

qronologiuri Sedarebac ki sakmarisia imis
gasarkvevad, rom Jurnalisturi gamoZiebis mimarT
interesi evropis rig qveynebsi ufro adre gaCnda,
vinem amerikasi, magram amas gamokveTili saxe
ar hqonia.

swored amitomaa miCneuli, rom evropasi
Jurnalisturi gamoZieba misi Tanamedrove gagebiT,

swored 1960-1970-ian wlebSi

iwyeba.G[61]GGGGGGGGGGG

Jurnalisturi gamoZiebis ganviTareba warsulidan moyolebuli dRemde imazec aris damokidebuli, Tu rogoria mocemuli qveynis samarTlebrivi normebi da regulaciebi mediasTan dakavSirebiT? ramdenad demokratiulia es normebi - ris uflebas aZlevs is Jurnalists da ase Semdeg.

swored es momenti ganapirobebs evropis rig qveynebSi sazogadoebis mometebul interess Jurnalisturi gamoZiebisadmi. ase magaliTad, Tu SvedeTSi Jurnalisturi gamoZiebis, anu negativis sazogadoebisTvis gacnobis saSualebas kanoni jer kidev 1766 wlidan iZleoda, espaneTSi sul raRac ramdenime aTeuli wlis winaT gaxda SesaZlebeli, rom medias am formis gamoyenebiTac ezhuna sazogadoebrivi azris Camoyalibebaze. amitomac aris es sfero zogan mZlavrad ganviTarebuli, zogan ki - sawyis viTarebaSi.

Jurnalisturi gamoZiebis mxriv Tanamedrove evropaSi yvelaze gamorCeuli tradiciebi SvedeTs gaaCnia. [62]

am qveyanam pirvelma miiRo kanoni sityvis Tavisuflebis Sesaxeb, romelmac mcire Sesworeba mxolod 1812 wels ganicada, Semdeg ki ucvlelad iqna Setanili SvedeTis konstituciaSi.

SesaZloa amiTac iyo ganpirobepuli is momenti, rom Sveduri Jurnalistikis pirveli gamocemebi imTaviTve xalxis, sazogadoebis interesebis samsaxurSi dgebodnen da ara xelisuflebis, ris gamoc maT mimarT represiebic iSviaTi ar iyo. ase magaliTad, 1830 wels gamovida gazeTi ~aftonbladeti~, romelic mTlianobaSi ocjer mainc daxures, magram misi mflobelebi sxvadasxva saxelebiT da gzebiT mainc axerxebdnen mis ganaxlebas. mTeli Tavisi arsebobis manZilze „aftonbladeti” periodulad aqveynebda gamoZiebiTi xasiaTis masalebs. „makreikerizmi~ SvedeTSi cnobili mwerlisa da publicistis iuhan strindbergis (1849-1912 ww.) saxels ukavSirdeba. 1882 wels man gamoaqveyna

mwvave pamfleti „axali samefo~, romelSic igi daupirispirda maSin miRebul politikur ideas erTiani skandinavuri saxelmwifos Seqmnis Sesaxeb. amis gamo strindbergi iZulebuli gaxda emigraciaSi wasuliyo, saidanac Svidi wlis Semdeg dabruna. man ganaaxla publicisturi saqmianoba da pirvelive gamoZiebiTi xasiaTis masala miuZRVna nobelis premiebis komitetis kritikas.

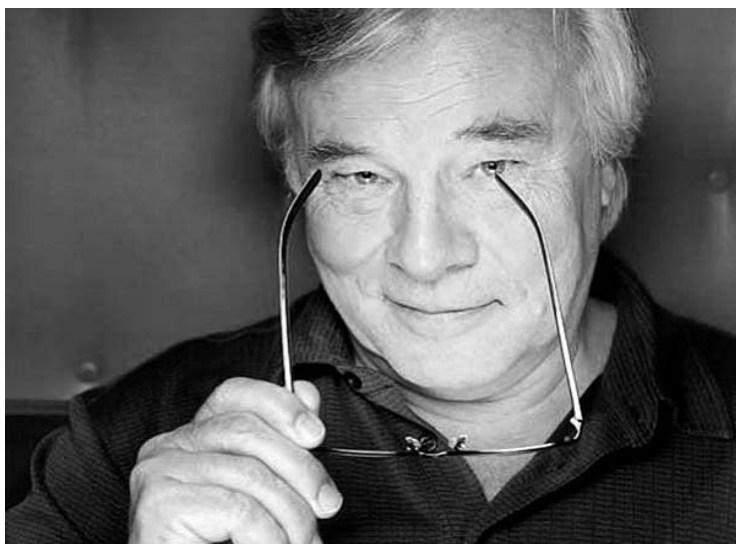
SvedeTis Jurnalisturi gamoZiebis skolis pirvelmkvalavoba ekuTvnis ester nordstoums. man pirvelma moaxerxa aqcentebi socialur sakiTxebze gadaetana. nordstounma pirvelma gamoiyena e.w. „valrafigis~ anu saidumlo samuSaos meTodi. igi dainteresda mdidarTa ojaxebSi mosamsaxureTa SromiTi problemebiT. amis gasarkvevad ester nordstouni moewyo erT-erT mdidari Svedis ojaxSi mosamsaxured. 1914 wels ki amis mixedviT dawera wigni - „mosamsaxure mosamsaxureTa Soris~, romelmac didi gamoxmaureba hpova. [63] am wigniT misma avtorma saTave daudo socialur

sakiTxebze Jurnalisturi gamoZiebis masStabur ganviTarebas SvedeTSi.

SemdgomSi yvelaze gamorCeuli figura gaxda vilhelm mobergi, romelic 1950-ian wlebSi samarTaldamcav struqturebSi arsebuli korufciisa da socialuri usamarTlobis sakiTxebze atarebda Jurnalistur gamoZiebs. [64]

Svedi Jurnalisti ian giio, romelic axla SvedeTSi stokholmis JurnalistTa klubis Tavmjdomarea, iTvleba yvelaze warmatebul Jurnalist gamomZieblad. [65]

pirveli warmatebuli gamoZieba, romelic ian giiom Tavis kolegasTan piter bredTan erTad Caatara, miCneulia „SvedeTis uotergeitad.~ maT SeZles iseTi daxuruli tipis sadazvervo samsaxuris saidumloebaTa sazogadoebisTvis gamJRavneba, romelsac seriozuli politikuri skandali mohyva. sabolood es sadazvervo organizacia - ai-bi, romelic Cveulebrivi sainformacio saagentos

Svedi klasikosi investigeitori iian giio

stilSi, anu „qolgis” qveS muSaobda, daiSala.
xelisuflebam Jurnalistebi da maTi informatori aqeT
daadanaSaula saxelmwifo saidumlos ganTqmaSi
da Jurnalistebs sasamarTlos ZaliT sapatimro sasjeli
ganusazRvra.

Tumca maTi patimroba didxans ar gagrZelebula.
ian giio da piter bredi sazogadoebis aqtiuri
mxardaWeris gamo male gaanTavisufles. meore
soliduri Jurnalisturi gamoZieba ian giiom Caatara

SvedeTis premier-ministris ulof palmes mkvlelobasTan dakavSirebiT. marTalia, man bolomde ver gaxsna es mkvleloba, magram am saqmis gamoZiebas araerTi araprofesionali CamoaSora, mas Semdeg, rac daamtkica maTi araprofesionaluri moqmedebebi, gansakuTrebiT SvedeTis iusticiis ministri ana lejoni, romelic dainteresebuli iyo, rom social-demokratiuli partiis mekavSire deteqtivs gamoeZiebina premierministris mkvlelobis saqme.

Tanamedrove SvedeTSi did interess iCenen saerTaSoriso xasiaTis gamoZiebebze. Aam mxriv gamoirCeva SvedeTis sazogadoebrivi televiziis Jurnalisti da redaqtorgamomZiebeli frederik loreni, romelsac investigeitorobis 30 wliani staJi aqvs. igi yveba erT saintereso faqtze, Tu rogor gamoiZia msxvili evropuli telesakomunikacio kompaniis `teliasoneras~ saqme, ris gamoc gaanTavisufles kompaniis generaluri direqtori, xolo 12 qveyanaSi daiwyo masStaburi antikorufciuli gamoZieba.

am gamoZiebiT man daadastura, rom es kompania asrulebda im qveynis specsamsaxurebis davalebas da yvelas, vizzec xelisufleba miuTiTebda, ukanonod

usmenda. Uufro metic, `teliasoneras~ cinizmi azerbaijanSi iqamdec ki mivida, rom samuSao farTi ijariT iqauri specsamsaxurebis SenobaSi hqonda aRebuli..

sxvaTa Soris, `teliasonera~ muSaobda saqarTveloSic, sadac es kompania saakaSvilis specsamsaxurebis ukanono davalebebs mosmenebTan dakavSirebiT pirnaTlad asrulebda. saqarTvelos garda, es firma muSaobda uzbekeTSi, tajikeTSi, yazaxeTSi, azerbaijanSi, moldovasa da belorusSi.

saqarTveloSi maT gamoiZies faqti, roca saakaSvilis xelisuflebam gaakeTa inscenireba imisa, TiTqos opoziciis liderma aiRo qrTami, xolo telesakomunikacio kompaniam specsamsaxurebs misca misi Canawerebi. Ffrederik lorenis mier Catarebuli Jurnalisturi gamoZiebis masalaTa publikaciis Semdeg `teliasoneras~ Zalian gauWirda Tavis dacva adamianis uflebaTa dacvis sferoSi momuSave saerTaSoriso organizaciebis winase.

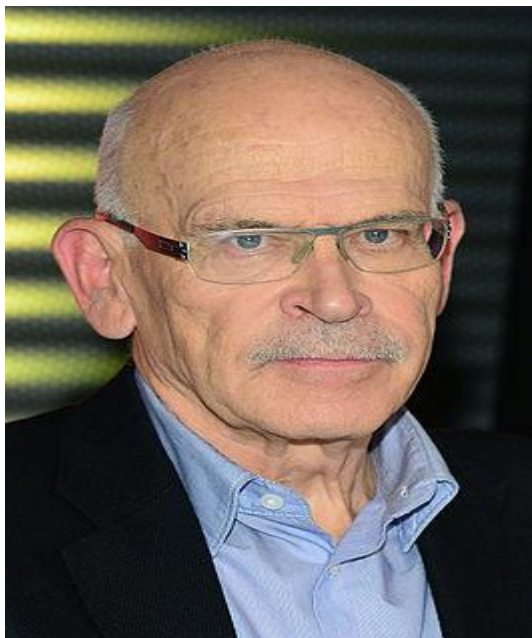
sagulisxmoa is meTodi, rac frederik lorenma am saqmis gamoZiebaSi gamoiyena. Mmisi TqmiT, is xSirad dadioda saerTaSoriso preskonferenciebze da iq kolega Jurnalistebis savizito baraTebis agrovebda. xolo roca am saqmis gamoZieba

daiwyo, yvela qveyanaSi TviTonve moZebna saWiro Jurnalisti gamomZieblebi am `vizitkebiT~ da maTi qmediTi daxmarebiT umokles droSi gamoiZia `teliasoneras~ saqme.

amJamad SvedeTSi Jurnalisturi gamoZiebis medroSeebad iTvlebian riCard oSbergi, erik kursosi, bu andersoni, kristof andersoni da sxvebi. SvedeTSi moqmedebs evropasi erT-erTi uZlieresi Jurnalist-gamomZiebelTa organizacia _ ~gravande Jurnalister~ (~Gravande Journaluster~), romelSic 2000-ze meti Jurnalistia gaerTianebuli. es ricxvi TavisTavad mianiSnebs im interesze, rac Jurnalistebs gaaCniaT Jurnalisturi gamoZiebis mimarT. [66]

evropaSi SvedurTan erTad Jurnalisturi gamoZiebis germanuli skolac uZlieresia. am skolas ki safuZveli daudo Tanamedroveobis udidesma Jurnalistma gamomZiebelma giunter valrafma. imdenad didia misi Rvawli am sferoSi, rom mas verc erTi mkvlevari da praqtikosi gverds ver auvlis. [67]

Tavisi pirveli gamoZieba valrafma maSin Caatara,
roca man germaniis jarSi samsaxuris Sesaxe
dawera - „Cemi dRiuri bundesveridan -
1963-1964~. aq saubari iyo imaze, Tu rogor
moawera xeli sazeimo fics, romlis teqstSic
Caamata Tavisi pozicia - „mzad var, uiaraRod
vemsaxuro germaniis federaciul respublikas~, ris
gamoc igi jaridan saswrafo wesiT daiTxoves, xolo
samxedro wignakSi „gonebasisuste~ Cauweres.

Ggiunter valrafi siWarmageSi

cxovrebis asparezze gasuli valrafi siRmiseulad dainteresda iseTi TemebiT, rogoric iyo imdroindeli germaniis bankebis, msxvili samrewvvelo kompleqsebis, savaWro organizaciebis, politikosebis, safinanso-safondo birJebisa da sxvaTa, rogorc oficialuri, ise kulisuri urTierTobebi.

giunter valrafma miznis misaRwevad Tavdapirvelad gadawyvita, emuSava germaniis qarxnebsi, uSualod dakvirveboda SromiT procesebs. amis Sedegi iyo 1966 wels gamocemuli wigni - „Sen Cven gvWirdebi~, magram valrafi male mixvda, rom es ufro propagandistuli da aRweriT xasiaTis kvleva iyo da ara gamoZieba. man Secvala SemoqmedebiTi meTodi - gadawyvita Tavad CarTuliyo im procesebis, Temebis gaSuqebaSi, razec werda. es gaxldaT swored is mignebs, ris gamoc giunter valrafis saxeli damkvidrda msolfio Jurnalizmis istoriaSi.

saubaria e.w. intensiuri anu mudmivad CarTuli dakvirvebis meTodze - roca Jurnalisti Tavad aris monawile mTeli im procesebis, razec wers. es meTodi, 1960-70-ian wlebsi arc sabWoTa presisTvis iyo ucxo, oRond is cotaTi sxva formiT da sxva saxeliT gamoiyeneboda - „Jurnalisti icvlis profesias~.

valrafis siaxled CaiTvala agreTve isic, rom man pirvelma Semoitana gamoZiebiT JurnalistikaSi im

droisaTvis ucnobi meTodi - „sinamdvilis provokacia~. es misive terminia, romelsac mogvianebiT sxva saxeli moeZebna - „event eqSeni~. [68]

im periodSi „sinamdvilis provocirebis~ meTodi mediis warmomadgenlebSi popularuli gaxda. dasavleTelma Jurnalistebma mas Tavad misi Semqmnelis saxeli uwodes - „valrafen~, anu gaakeTe ise, rogorc valrafi akeTebda, an mibaZe valrafs. [69]

piradi dakvirvebiT SemuSavebuli axali meTodi valrafma pirvelad 1974 wels gamoscada. misi gamoyenebiT man sazogadoebis saaSkaraoze gamoitana is uwesrigobani, rac sufevda germaniis erT-erT sadazRvevo concernSi, romelic ekuTvnode SvedeTis konsuls germaniaSi merlings. amis gakeTebis uflebas ki mas kanoni ar aZlevda. mokled, giunter valrafma concernis ukanono saqmianobis Sesaxeb informacia sakuTari meTodis gamoyenebiT SeZlo - gaformda concernSi

samuSaod da, rogorc ityvian, Signidan „aafeTqa~
situacia.

mkvlevarebi valrafis warmatebul saqmianobas
iRbalsac miaweren, ris magaliTad mohyavT misi
portugaliaSi mogzaurobisas SemTxveviT miRebuli
informaciis Jurnalisturi gamoZieba. am saqmem
valrafs marTlac masStaburad gauTqva saxeli.

1976 wels valrafi portugaliaSi mogzaurobisas
daukavSirda opoziciur Zalebs, romlebic arc
malavdnen, rom apirebdnen xelisuflebaSi
samxedro gadatrialebis gziT mosvlas.

valrafi maT warmomadgenels gaecno, rogorc
germaniis erT-erTi umsxvilesi safinanso jgufis
warmomadgeneli. portugalieli meamboxe
„memarjvene~ ZalebisTvis es faqtobrivad
mekavSireobas niSnavda, ris gamoc isini Jurnalists
cota zedmetad gaexsnen. valrafi mixvda, rom aq
SeiZleboda Zalian mniSvnelovani saidumlo
gegmebi gaego da gaagrZela „movlenis
provocireba~. portugaliel „memarjveneebs~ man
piroba wauyena - germaniis safinanso jgufi ise ar

gascemda daxmarebas, Tuki ufro axlos ar
gaicnobda meamboxeTa lidere. amitom saWiro
iqneboda misi Casvla germaniaSi.

valrafis SeTavazebam gasWra. germaniaSi
dabrunebul Jurnalists acnobes, rom portugaliel
meamboxeTa lideri mzad iyo diuselendorfSi
Camosasvlelad, sadac valrafis mier gamogonili e.w.
msxvili safinanso jgufis saTao ofisi iyo. saWiro iyo
Sexvedris drois SeTanxmeba.

daTqmuli droisTvis valrafma Zlivi SeZlo „msxvili
safinanso jgufis prezidentis~ rolis Semsruleblis
SerCeva. danarCeni teqniki saqme iyo.
portugaliidan Camosul meamboxe general avgusto
spinolas valrafma Seaxveda gamogonili kompaniis
gamogonili prezidenti, romelic stumars Zalian
moewona, saubris damTavrebis Semdeg valrafs
xelT hqonda unikaluri dokumenturi
audioCanaweri... mTeli es Jurnalisturi gamoZieba
gamoica calke wignad - ~erTi SeTqmulebis istoria~,
romelmac ufro gaumyara popularoba valrafs. [70]

yvelaze mniSvnelovani da xangrZlivobiT
gamorCeuli iyo misi gamoZieba, romelic man
Caatara germanuli sagamomcemlo koncernis
winaaRmdeg. es gaxldaT aqsel cezar Springeris
media imperia.

SevexoT am gamoZiebis istorias.

Springeris media imperiaSi Sedioda yvelaze
mravaltiraJiani gazeTi „bildi~, romlis slogani ase
JRerda - „bildi - esaa gazeTi, romelic exmareba
Raribebis da mdgomareobas umsubuqebis
avadmyofebis~. slogans xels Tavad Springeri
awerda.

Tavad „bildis~ TanamSromlebic cdilobdnen
TavianTi gazeTis da misi personalis aRmatebul
warmoCenas - isini Tavs iwonebdnen sazogadoebis
winaSe imiT, rom SeeZloT yvelasa da yvelaferze
esaubraT martivad, gasagebad da, rac mTavaria,
Sedegianad.

valrafma gadawyvita Signidanve Seemowmebina
„bildis~ obieqturoba, Tavad enaxa is
„samzareulo~, sadac maTi e.w. obieqturi

informaciebi mzaddeboda. man SeZlo Seecvala
 Tavisi garegnoba da „bildis~ hanoveris
 ganyofilebaSi hans eseris gvar-saxeliT moewyo.
 man mxolod oTxi Tve gaZlo am redaqciaSi. 1982
 wels gamocemul wignSi ~arasasurveli reportaJebi~
 igi wers: „siamovnebiT gamovidodi am roldan
 muSaobis dawyebamde~. aqedanac Cans, Tu
 rogori damTrgunveli da araobieqturi iyo informaciis
 damuSavebisa da sazogadoebisaTvis miwodebis
 formebi da meTodebi „bildSi~. iq mxolod sakuTari
 wesebi moqmedebda. informaciis damaxinjebiT
 miwodebis garda, „bildSi~ wesad hqondaT – axali
 ambavi sulac moegonebinaT ararsebuli wyarodan.
 gazeTSi damkvidrebuli iyo sensaciuri faqtebis,
 myvirala saTaurebis, mudmivad negatiuri
 prognozebis beWdvis praqtika. „bildis~
 xelmZRvaneloba cdilobda, TavianiT gavlenis qveS
 moeqcia sazogadoebis mniSvnelovani nawili,
 Tavadi xelisuflebis warmomadgenlebi. rogorc valrafi
 SeniSnavs, mas amis damtkiceba ufro gauWirda,

vinem portugaliaSi dagegmili samxedro
gadatrialebis gaxsna. [71]

„bildSi~ muSaobis periodSi valrafma araerTi sando
informatori gaiCina. maT Soris erTi, „bildis~ kiolnis
ganyofilebis redaqtori hainc vilmani 1980 wels
gaurkvevel viTarebaSi mokles missave binaSi, im
dros, roca Springeris sasamarTlo procesi
mimdinareobda da iq vilmani seriozul mowmed
ganixileboda.

Tavisi „CarTuli dakvirvebis~ meTodiT mopovebuli
masalebis mixedviT valrafma 1977 wels gamosca
wigni - „sensaciis dabadeba~, sadac „bildis~ yvela
negativi sazogadoebis samsjavroze gamoitana.
cxadia, Springeris imperia aiyalya da daiwyo
xangrZlivi sasamarTlo procesebi.

valrafi jer germaniis sakonstitucio sasamarTlom
gaamarTla. daskvnaSi pirdapir iyo miTiTebuli, rom
~bildis~ Sida saredaqcio wesebi mkveTrad
ewinaaRmdegeboda kanons sityvis Tavisuflebis
Sesaxeb, amitomac is miuRebeli iyo. SemdegSi
kidev gaimarTa sami sxva sasamarTlo procesi.

valrafma amazec calke wignebi gamosca. mTlianobaSi man es Svidwliani procesebi xatovnad samedicino terminologiiT ase ganmarta - anamnezi, diagnozi, Terapia.

SeiZleba iTqvas, giunter valrafi anamnezs - anu avadmyofobis istorias Jurnalisturi gamoZiebis „CarTuli dakvirvebis~ meTodiT adgenda, diagnozs svamda miRebuli dakvirvebis Sedegad mopovebuli masalebiT, Terapias ki uniSnavda Tavisi publikaciebiT, cxadia, sazogadoebasTan erTad.

valrafma sasamarTlo procesebi moigo, magram misi yvelaze didi gamarjveba gaxldaT is, rom 400-mde Jurnalistma protestis niSnad datova „bildis~ redaqcia. Uufro metic, maT Seqmnes organizacia - „anti-bildi~, romliTac isini „bildis~ cilismwamebluri masalebiT dazaralebul adamianebs exmarebodnen. [72]

valrafisTvis es marTlac didi gamarjveba iyo. igi ara marto germaniis, aramed evropis Jurnalist-gamomZiebelTa gildiis aRiarebuli lideri gaxda. mediamagnat aqsel SpringerisTvis niRabis

Camoxsna da aTeul milionobiT adamianisTvis
simarTlis TqmiT, man sxva mediis gigantebsac
gauqro SpringerisTvis mibaZvis survili.

savsebiT marTebulad SeniSnavs mkvlevari andrei
konstantinovi, rom valrafis meTodebic araa
zedmiwevniT sufTa, magram maTi Sedegebi udaod
maRalefeqturia Jurnalisturi gamoZiebisaTvis. rac
Seexeba Tavad valrafs, isic aRiarebda, rom „me ar
vamarTleb Cems meTods, magram is aucileblobad
mimaCnia~. [73]

valrafs dRemde ar Seuwyvetia Jurnalisturi
moRvaweoba, Tumca aqtiur sagamomZieblo
Temebs aRar etaneba. gamonaklisi iyo 2003 wels,
roca igi ramdenime kolegasTan erTad Camovida
moskovSi im mizniT, rom wasuliyo CeCneTSi,
Sexvedroda CeCen Itolvilebs inguSeTSi, magram
mas es ganzraxva ruseTis xelisuflebam CauSala.
samarTaldamcavebma valrafi aeroportSive
daakaves da ukan germaniaSi gaabrunes. [74]
TavisTavad es faqtic ukve aris Jurnalisturi
gamoZiebis Tema.

cnobili mkvlevari vladimir barteldsi wers: `Cven niRbiT muSaobas mxolod im SemTxvevaSi viyenebT, roca sxva meTodiT simarTles ver davadgenT da amaSi darwmunebuli varT~.

JurnalistTa saerTaSoriso principebis deklaraciis me-4 punqtSi weria: `informaciis, fotografiis, an dokumentis mopovebisas Jurnalistma unda gamoiyenos mxolod wesieri, patiosani meTodebi.

amitom icruo imaze, vin xar realobaSi, araa patiosani meTodi, Tumca gaaCnia SemTxvevas.

meoce saukunis meore naxevarSi es meTodi praqtikulad giunter valrafma gamoacocxla. Mman dawera `13 arasasurveli reportaJi,~ anu faqtobrivad 13 Jurnalisturi gamoZieba Caatara.

giunter valrafma 1969 wels daiwyo am meTodis gamoyeneba. sxvadasxva dros valrafs bevrjer gamoucvlia `tyavi~ da yofila \_ quCis mawanwala, alkoholiki, qimiuri fabrikis muSa, 1979 wels mTeli oTxi Tve imuSava „bildSi~ hans eseris sabuTebiT. Tavis meTodi aRwerili aqvs wignebsi \_ `sensaciis dabadeba~ da `danaSaulis mowmeebi~.

medialogebi da kolegebi valrafs am meTodis gamo xSirad akritikebdnen. Kkritikoseb is mTavari

argumenti iyo is, rom TiTqos es meTodi sxvaTa konstituciur uflebebs laxavda.

yvela sasamarTlo sxdoma varlafma moigo, radgan mosamarTleebi rwmundebodnen, rom `sityvis Tavisufleba da sazogadoebrivi interesebi, romlebic exeboda sazogadoebrivi azris formirebas, valrafis meTodebs amarTlebda~.

meTods valrafma Tavad uwoda _ `sinamdvilis provokacia~. es termini mere aisaxa Svedur enaSic da gaCnda axali zmna \_`Wallraffia~- rac niSnavs _ `viRacis rolis morgebiT gaxsna Tanamdebobrivi danaSauli Signidan~. es sityva `Wallraffia _ Setanilia SvedeTis akademiis leqsikonSi.

aseve, albaT, mravlistmetyvelia is faqti, rom mravali rTuli Jurnalisturi gamoZiebis avtoris mimarTac Caatares Jurnalisturi gamoZieba. 2003 wels germaniis mraval gazeTSi („berliner morgenporti“, „velti“ da sxva) daibeWda masalebi imis Sesaxeb, rom giunter valrafi 1968-1971 wlebSi iyo germaniis demokratiuli respublikis uSiSroebis saministros „Stazi“-s uStato TanamSromeli da mas miniWebuli

hqonda saidumlo koduri metsaxeli - „vagneri~. am
Temam mTeli germaniis media aaRelva. [75]

Tavad valrafma kategoriulad uaryo es informacia,
romlis Taobazec sasamarTlo procesic gaimarTa.
mosamarTlis gadawyvetilebiT zemoT dasaxelebul
gazeTebis aekrZalaT giunter valrafis saxelis
xseneba „StazTan~ mimarTebaSi. [76]

amJamad valrafi agrZeles samwerlo da publicistur
moRvaweobas, kiTxulobs leqciebs, gamodis
moxsenebebiT.

Tanamedrove germaniaSi yvelaze cnobil Jurnalist
gamomZieblad iTvleba hans laiendekeri, romelic
1979-1991 wlebSi iyo „Spigelis” mTavari
redaqtori.Mmisi TqmiT, axla germaniaSi Jurnalisturi
gamoZieba kriziss ganicdis. Aamis mizezad is
ekonomikur problemebs asaxelebs. Aambobs, rom
aravis surs gamoZiebiT JurnalistikaSi fulis Cadeba.
inglisSic analogiuri situaciaa. magaliTad, Jurnalisti
gamomZiebeli nik fildingi, The sunday Times-dan,
ase wers. `situacia aseTia, gamocdili Jurnalisti
gamomZieblebis ricxvi, romlebic tradiciul mediaSi

1980-ian wlebidan muSaobdnen, 150-dan 90-mde Semcirda~.

amJamad britaneTSi yvelaze seriozul gamoZiebiT media organizacias warmoadgens Jurnalistur gamoZiebaTa biuro, romelic amerikuli „propublikas” analogiiT 2010 wels Seiqmna. biuroSi 20-25 investigeitori muSaobs. Biuro, rogorc iTqva, filantropiiT arsebobs. iRebs Semowirulobebs da am TanxiT momzadebul masalebs awvdis sxvadasxva media organizaciebs. kerZod, gazeTebTan `The independent”, „The financial times”, „The daily telegraph~, `Le Mande~, `The sunday Times~-i da sxva. telekompania BBC, inglisis me-4 arxi, al-jaziras inglisor filiali da sxva. aseve, biuro TanamSromlobda vikiliqsTan, ramac mas didi popularoba moutana. swored am biuros Jurnalistma gamomZiebelma kris vudsma gamoiZia amerikis armiis jariskacTa moqmedebebi pakistanSi, somalisa da iemenSi. man daamtgica, rom marto barak obamas dros 3000-ze meti adamiani mokles, maT Soris 500 mSvidobiani moqalaqe. am Temas didi gamoxmaureba mohyva. igi gaeros sesiazec moxvda, SemdgomSi es faqti ganixiles londonis umaRlesma sasamarTlom da adamianis uflebaTa dacvis amerikulma organizaciam ACUU-m.

თავი 3. Journalisturi gamoZiebis istoria aziaSi CineTis magaliTze

CineTSi dReisaTvis gamodis 2 aTasamde dasaxelebis gazeTi da Jurnal 202 mln-ze meti tiraJiT. tiraJis naklebobas CineTSi da aziis sxva did qveynebsi arc adre uCiodnen. magaliTad, iaponia dRemde yvelaze kiTxvad qveynad iTvleba. yovel 1000 sul mosaxleze modis 548 gazeTi.

miuxedavad amisa, investigeitizmma aziis qveynebsi mainc SedarebiT gvian daiwoyofuncionireba. dagvianebs mizezi am qveynebs politikur da socialur-ekonomikur wyobaSi unda veZeboT. Ffaqtia, aziuri faseulobebi gansxvavebulia evro-amerikulisagan. es gansxvaveba, bunebrivia, mediazec aisaxa.

CineTSi Journalisturi gamoZiebis damkvidrebisaTvis pirveli nabijebi 1980-iani wlebs dasawyisSi gadaidga. igi ukavSirdeba cnobil saxelmwifo moRvawisa da reformatoris den siaopinis reformebs. swored misi mmartvelobis periodSi gadawyda sabolood, rom media warmoadgenda `kontroliors sazogadoebis

mxridan~ da mas Cinel CinovnikTa saqmianoba unda gaekontrolébina.

CineTSi 1980_iani wlebi gardamtexi gamodga Jurnalisturi gamoZiebis intensiuri ganviTarebisTvis. Tavidan es mimarTuleba sWarbobda beWdur mediaSi. 1992 wlidan ki CineTis uZveles telearxze CCTY gaCnda 30 wuTiani gamoZiebiTi programa `foqsi~.

es programa korufciul sqemebs aSuqebda, rogorc xelisuflebis maRal eSelonebSi, ise biznes-sferoSic...M

1995 wels gazeTma `Jungo cinanbao"-MMMMaiwyoM yovelkvireuli Camatebis `gamyinvarebis wertilis~ gamocema. igi mTlianad Tematuri iyo. ibeWdeboda mxolod Jurnalisturi gamoZiebis masalebi. am gamocemam 2006 wlamde iarseba.

Cineli investigeitorebi ZiriTadad ekonomikuri, ekologiuri da socialuri negativis gamoZiebase muSaobdnen. Zalian xmauriani gamodga Jurnal `caiczinis~ Jurnalistebis gamoZiebiTi masalebi e. w. `frinvelTa gripze~ - 2003 wels. publikaciebis winaaRmdeg aqtiurad Tavad xelisufleba ilaSqrebda, aqtiurobda CineTis jandacvis

saministroc. isini SeTanxmebulad acxadebdnen, rom problemas Jurnalistebi Zalian abugebdnen. kritikis pasuxad Jurnalistma gamomZieblebma Jurnalis specialuri nomeri miuZRvnes `Citebis gripis~ problemas. specnomeri 2003 wlis 21 aprils gamoica da imave dRes CineTis jandacvis ministrs posti daatovebines. es iyo `caiczinis~ mTavari redaqtoris xu Sulisa da misi Jurnalistebis Seupovari brZolis Sedegi.

Tumca sami wlis Semdeg mas mainc daatovebines redaqtoris posti. protestis niSnad am popularuli Jurnalis JurnalistTa 20 procenti Tavis redaqtors gahyva. maT Zalian male axali yovelkvireuli Jurnalis _ `sinSidi CJoukan~-is (TargmnaSi niSnavs `axal saukunes~) gamocema daiwyes. swored am Jurnalma daudo saTave axal mimarTulebas investigateitingSi _ `personaluri gamoZiebiTi blogingi~.

es axali mimarTuleba saintereso kalapotSi moeqca. gamoZiebas iwyebda blogeri, Semdeg erTveboda respublikuri media da mokle xanSi negativi lokaluridan masStaburi xdeboda. erT-erT aseTi gamoZieba Caatara CJou Suguanma 2007 wels. igi exeboda qalaq CuncinSi umsxvilesi developeruli kompaniis mier kerZo sakuTrebis statusis mqone miwis nakveTis ukanonod mitacebis mcdelobas.

konfliqti imdenad gamwvavda Jurnalisturi gamoZiebis wyalobiT, rom igi sruliad CineTis saxalxo warmomadgenelTa kongresis ganxilvis sagnad iqca. Sedegad CineTis komunisturma kongresma pirvelad miiRo kanoni kerZo sakuTrebis dacvis Sesaxeb.

es faqti erTgvari stimulatori gaxda Cineli blogერი gamomZieblebisaTvis. axla es mimarTuleba mTel CineTSi da ara mxolod iq, Zalian popularulia.

თავი 4. ჟურნალისტური გამოძიება ყოფილ საბჭოთა კავშირში

sabWoTa kavSiri Seiqmna im dros, roca msflios wamyvan qveynebSi Jurnalisturi gamoZieba ganviTarebis sxvadasxva etapze iyo. amerikaSi jer kidev ~makreikeruli~ moZraobis kvali igrZnoboda, evropasi zogan Canasaxovan mdgomareobaSi (germania, inglisi, safrangeTi), zogan ki saerTod am

mxriv aranairi moZraoba ar SeiniSneboda
(espaneTi, belgia, italia).

Tumca aq oriode sityviT unda SevexoT ruseTSi,
rogorc ssrk-s Seqmnis mesafuZvle qveyanaSi
arsebul situacias. cxadia, aq 1920-ian wlebSi
Jurnalstur gamoZiebas Camoyalibebuli formebi ar
hqonda, magram garkveuli Zvrebi aSkarad
SeiniSneboda. asparezze Candnen iseTi
gamorCeuli stilis publicistebi, romlebic periodulad
aqveynebdnen TavianTi gamoZiebis masalebs.
pirvel rigSi, es iTqmis vladimir burcevze, romelic
savsebiT samarTlianad iTvleba revoluciamdeli
periodis ruseTSi Jurnalsturi gamoZiebis erT-erT
mesaZirkvled. burcevma Tavi gansakuTrebiT
gaiTqva e.w. azefis saqmis gamoZiebiT. es gaxldaT
mniSvnelovani sazogadoebrivi rezonansis mqone
gamoZieba, romelmac im periodis revoluciur
moZraobaSi bevri ram yiraze daayena. burcevma
1910-ian wlebSi gamoaaSkarava, rom evno azefi
revolucioneri da revoluciuri ideebis matarebeli
adamiani sulac ar iyo. is gaxldaT e.w. ~oxrankis~ -

ruseTis specsamsaxurebis anu Jandarmeriis
nomriani agenti, romelic Segzavnili iyo
social-demokratiuli moZraobisTvis Ziris
gamosaTxrelad da situaciis Signidan
sakontrolblad. [77]

im periodSi am sferoSi, burcevis garda, sxva
Jurnalistebic saqmianobdnen. pirvel rigSi eseni
iyvnen: vladimir giliarovski, vladimir korolenko, vlas
doroSeviCi da sxvebi.

gasabWoebis Semdeg sabWoTa presas maSinve
ganesazRvra partiul-ideologiuri da propagandistuli
funqciebi, romlis CarCoebs is mkacri cenzuris
pirobebSi verafriT ver gascdeboda. amas xels
uwyobda is garemoebac, rom media ssrk-s
SeqmnisTanave mTlianad saxelmwifos
daqvemdebarebaSi gadavida kadrebis
miReba-ganTavisuflebis, ZiriTadi saqmianobis,
saredaqcio Tematikis magistraluri xazi xelisuflebisa
da partiuli organoebis kabinetebSi iwereboda.

aseT situaciaSi saubari Jurnalisturi gamoZiebis
ganviTarebaze ubralod araseriozuli iyo. metic,

1920-dan moyolebuli 1960-ian wlebamde sabWoTa sazogadoebam amgvari Janris arsebobis Sesaxeb TiTqmis araferi icoda. yinuli galRva 1970-ian wlebSi, e.w. politikuri „ottepelis~ (daTbobis) periodSi, roca Zalian popularuli gaxda Jurnalisturi saqmianobis meTodi - „profesiis Secvlisa~. [78]

es meTodi manamdec iyo cnobili - mixail kolcovi, vladimir giliarovski, anatoli rubinovi da sxvebi arcTu iSviaTad mimarTavdnen mas, magram yvela SemTxvevaSi es meTodi, romelic isev da isev sabWoTa heroikis amsaxvel JanrTa saqmes agrZelebda, Sors iyo Jurnalisturi gamoZiebisagan. aqve unda aRiniSnos, rom es meTodi - „profesiis Secvla~ rig qveynebSi dRemde iTvleba „Jurnalisturi gamoZiebis~ efeqtur formad.

dasavleli Jurnalistebi amas negativis gamosaaSkaraveblad iyenebdnen, sabWoelebi ki - propagandis saSualebad. ase gagrZelda e.w. daTbobis periodamde, Tumca manamde iyo Tavad xelisuflebisgan licenzirebuli beWduri gamocemebi da telegadacemebi.

sakavSiro masStabiT aseTi gamocema gaxldaT „krokodili~, romelic satirul-iumoristuli Jurnalis grifiT gamodioda. amave profilis Jurnalebi maSindeli wesis mixedviT gamoicemoda sabWoTa kavSiris yvela mokavSire respublikaSi. maT Soris saqarTveloSi - Jurnal „niangis~ saxiT.

es gamocemebi ZiriTadad aqveynebdnen ama Tu im konkretuli saxis negatiur faqtze satirul-iumoristuli an mxatvrul-publicisturi Janris masalebs (feletoni, groteski, pamfleti). maTSi igrZnoboda Temis gadawyvetisadmi midgomis is xerxebi da meTodebi, romlebic Tanamedrove Jurnalisturi gamoZiebisTvis aris damaxasiaTebeli. isic imitom, rom TiTqmis yvela iq ganxiluli negativi sabWoTa da partiuli organoebis mier ukve reagirebuli iyo, umetesad samarTlebrivi kuTxiT. am SemTxvevaSi gaTvla martivi iyo. presa reagirebda momxdarze, gamoZiebulze, dadgenilze. amgvari midgoma ufro propagandistul xasiaTs atarebda da sazogadoebas mudmivad Seaxsenebda, rom partiuli organoebi efeqturad muSaobdnen. kidev

erTi detali gasdevda wiTel xazad imdroindel publikaciebs negativze – maSin tabu hqonda dadebuli xelmZRvanel partiul da sameurneo sabWoTa muSakebze publikaciebs. amas sagangebo licenzia sWirdeboda.

Jurnalistebi gamosavals eZebdnen axali SemoqmedebiTi xerxebis damkvidrebaSi. es gaxldaT dasavleTis qveynebSi kargad cnobili meTodebis - „saidumlod muSaoba~, anu „valrafingi~, „niRabi~, „profesiis Secvla~ da sxva.

1970-iani wlebis miwuruls sabWoTa presaSic daiwyo am meTodebis gamoyeneba. sakavSiro presaSi amis saTaveebTan idgnen cnobili Jurnalistebi da publicistebi - arkadi vaksbergi, ina rudenko, iuri SekoCixini, oleg karmaza da sxvebi, saqarTveloSi - guram Jvania, mixeil miqaZe, nargiza mgelaZe, robert Zeria da sxvebi. isini ZiriTadad efarebodnen aseT rubrikebs - „sazogadoeba da morali~, „vis varTmevT xels~, „Jurnalisti icvlis profesias~ da sxva. am tipis publikaciebiT aris gajerebuli 1975-1990 wlebSi

Jurnal-gazeTebi. sakavSiro masStabiT -
„komsomolskaia pravda~, „literaturnaia gazeta~,
„izvestia~ da sxva. saqarTveloSi - „axalgazrda
komunisti~, „komunisti~, „molodioJ gruzii~,
„Tbilisi~ da sxva.

swored am periodSi Caeyara safuZveli Jurnalisturi
gamoZiebis erT Tanamedrove formas, romelic
sakmaod swrafad ixveWs popularobas. es gaxlavT
saarqivo masalebze dayrdnobiT arcTu Soreuli
istoriuli faqtebis, movlenebis Sesaxeb Jurnalisturi
gamoZiebis Catareba. meTodis pirvelmkvalavad
iTvleba arkadi vaksbergi, romelmac gadatrialeba
moaxdina im periodis sabWoTa JurnalistikaSi. [79]
Tumca es ukve e.w. gardaqmnisa da sajaroobis
wlebs ukavSirdeba. meTodis dabadebas xeli
Seuwyo ubralo faqtma. vaksbergi dainteresda
1930-iani wlebis represiebis periodSi mTavari
bralmdeblis, sabWoTa kavSiris generaluri
prokuroris Aandrei viSinskis biografiT, risTvisac
man erTmaneTs Seudara 1951 da 1929 wels
gamocemuli sabWoTa enciklopediebi. pirvelSi

aRniSnuli iyo, rom sabWoTa kavSiris momavali generaluri prokurori aqtiurad monawileobda meoce saukunis dasawyisSi revoluciur moZraobebSi. meore, 22 wliT adre gamocemul enciklopediaSi ki miTiTebuli iyo, rom Andrei viSinski iyo yofili menSeviki, romelic aqtiurad ebrZoda bolSevikebs. vaksbergi mixvda, rom viSinskisTvis es biografiuli momenti mTeli cxovreba „damokles maxviliviT~ iqneboda dakidebuli, ris gamoc igi nebismier SekveTas Seusrulebda sabWoTa partiuli organoebis umaRles Cinebs. mkvlevari Caujda arqivs da dokumenturad daadastura, rom 1930-iani wlebis pirsisxlian generalur prokurors andrei viSinskis 1917 wlis Tebervlis revoluciis dros uSualod aqvs xeli mowerili dokumentze, romlis mixedviTac igi iTxovda saswrafod daepatimrebinaT da gaesamarTlebinaT germaniis jaSuSi vladimer ilias Ze ulianovi (lenini). im dros viSinski moskovis olqSi, iakimanskis raionis miliciis sammarTvelos ufrosi iyo. Ees davaleba man Sesasruleblad miiRo ruseTis droebiTi mTavrobisgan.

am dokumentze xelmoweridan ori aTeuli wlis
 Semdeg viSinski sabWoTa kavSiris generaluri
 prokuroris rangSi uSualod wyvetda im adamianebis
 beds, romelTac leninuri ideebis Ralati braldeboda.
 es mimarTuleba - saarqivo Jurnalisturi gamoZieba
 1980-1990-ian wlebSi popularuli gaxda, maT Soris
 saqarTveloSi. aseTi masalebi ibeWdeboda
 gazeTebSi - „literaturuli saqarTvelo~, „saxalxo
 ganaTleba~, „axalgazrda komunisti~, „Tbilisi” da
 sxva. maTi umetesoba exeboda 1930-iani wlebis
 sastik represiebs, usamarTlo ganaCenebs,
 rehabilitaciis cinikur mizezebs. sagulisxmo iyo erTi
 garemoeba, saqarTveloSi Jurnalistebi martooden
 saarqivo masalebiT ar ifarglebodnen. isini
 saarqivo-gamoZiebiT masalebs ufro
 amravalferovnebdnen 1930-iani wlebis saSineli
 represiebis msxverplTa ojaxebis cocxali
 mowmeebis mogonebebiT. es meTodi ki organulad
 qmnida im saSinel kontrasts, rac 1930-iani wlebis
 realoba iyo da rac saarqivo sasamarTlo
 dokumentebSi ikiTxeboda.

Tavi 5. Jurnalisturi gamoZiebis ganviTareba saqarTveloSi

qarTul mediaSi Jurnalisturi gamoZiebis masalebi intensiurad 1990-iani wlebidan gamoCnda. am Janrma Cvens qveyanaSi ganviTarebis iseTive gza ganvlo, rogorc es moxda TiTqmis yvela

postsabWoTa respublikis media sivrceSi. manamde ki iyo mxolod nebadarTuli saxis perioduli gamocemebi da satelevizio programebi - („niangi~, „oqropiri~). araintensiuri rubrikebi presaSi - „Jurnalisti icvlis profesias~, „sazogadoeba da morali~, „vis varTmevT xels?~ „sasamarTlo reportaJebi~ da sxva. am rubrikebs uZRvebodnen Jurnalistebi: nargiza mgelaZe, giorgi bezirgani, guram Jvania, mixeil miqaZe, vaxtang kobaiZe, ana WavWavaZe, maia Tungia, nino kvaWantiraZe, gulnara baSaruli da sxvebi. swored am periods ganekuTvneba vaxtang kobaiZis mier originaluri meTodiT Catarebuli Jurnalisturi gamoZieba, romelmac, samwuxarod, dRis Suqi ver ixila. Tumca am gamoZiebis peripetiebze Tavad avtorma, vaxtang kobaiZem isaubra. ჴერils ase ჰყვოდა: „erTxel, roca gardavicvale”.

„es ambavi maSin moxda, roca pirveli Jurnalisturi gamoZiebebi m zaddeboda. 1982 wlis maisis erT mSvenier dRes, nugzar fofxaZem (is maSin televizias xelmZRvanelobda) damibara da mkiTxა: saqmisTvis mokvdebio? am kiTxvaze cota Sevyovndi, oTaxSi fofxaZis garda cnobili reJisori da Jurnalisti, araerTi Jurnalisturi gamoZiebis iniciatori,

aw gansvenebuli guram Jvania ijda. mivxvdi, axali gamoZieba mZaddeboda. mec davTanxmdI - movkvdebi Tu saqmes sWirdeba-meTqi.

am gamoZiebi mizani gaxldaT, gagverkvia, ra jdeboda oficialurad erTi adamianis dakrZalva. ase rom, Tqvenma mona-morCilma, „zagsSi" sakuTari xeliT Caabara pasporti. dokumenti ise miiRes, saxeze arc SemouxedavT da Cemive gardacvalebis mowmobac uproblemod momces. yvelafer amas guram Jvania faruli kameriT iRebda. erTaderTi darRveva, rac maSin moxda, iyo cnoba, romelic Cems sikvdils iuwyeboda.

amgvarad, 1982 wlis maisSi, 35 wlis asakSi gulis infarqtiT „gardavicvale". cnobis aRebis Semdeg, Tavadve SeviZine sasaxle „gardacvlilisTvis", romelic Cems misamarTze gavagzavne da SecdomiT mamaCems miutanes, radgan isic Cemsave korpusSi, erTi sadarbazos iqiT cxovrobdA. gagiJda kaci, magram, rodesac oficialuri dokumenti aCvenes, mixvda, rom Cemi

oinebi iyo da sakuTari binidan sasaxle Cems zust misamarTze gadmoagzavna. gardacvalebis cnoba Cemze ki iyo gacemuli, magram sxvebisTvis ruseTSi upatronod gardacvlil qarTvel Jurnalists vkrZalavdiT.

yvelaferi wesiT da rigiT moxda. mTeli tele-JurnalistTa korpusi mwared dastiroda ucxoobaSi gardacvlil kolegas, romelsac JurnalistTa kavSiri viTomda misi anderZis Tanaxmad samSobloSi krZalavda. ase gamovasvene sakuTari binidan kuboSi Casvenebuli fituli da saburTalos sasaflaoze davkrZale. procesias samasamde Jurnalisti mihyveboda. qalebi tirodnen, es ambavi gansakuTrebiT ganicada Tavmjdomaris moadgilem, qalbatonma ivlita mesxiSvilma (mogvianebiT, roca simarTle gamJRavnda, is karga xniT dagvemdura da Zlivs SemovirigeT). poetma nodar jalaRoniam gamosamSvidobebeli leqsic ki uZRvna martoobaSi „aRsrulebul kolegas“. dasaflavebis Semdeg, wesisamebr, qelexic gadavixadeT da gamovarkvieT, rom erTi kacis dakrZalvas maSin 15

aTasi maneTi sWirdeboda. marto sasaflaoze adgilis
yidva 3000 maneTi damijda, roca mTeli xarji mxolod
300 maneTi unda yofiliyo.

ai, es aris namdvili Jurnalisturi gamoZieba. Cven
safuZvlianad SeviswavleT is saWirboroto problema,
romelic ubralo kacs mZime uRlad awveboda.
gadacemis eTerSi gasvla maRal eSelonebSi
msxdomma Tanamdebobis pirebma akrZales. jobda
ki, rom mosaxleobas enaxa. jer erTi, imitom, rom
ambavi mainc gaxmaurda da meorec, xalxs unda
scodnoda, rom sxvis ubedurebasa da sikvdilze
zogierTi xels iTbobda da sakuTar keTildReobas
aSenebda.

Tumca, Cvens Zalisxmevas ukvalod ar Cauvlia.
Sss dainteresda momxdari faqtiT, meore dResve
Cvens simarTleSi dasarwmuneblad „gvams”
eqspertiza Cautares, safuZvliani gamoZieba
Caatares da Cems udrood „gardacvalebas” bevri
xelmrude Cinovnikic Seewira.

im dros korufciuli sqemebis gaxsna da samsjavroze
gamotana didi winaaRmdegobis daZlevis fasad

gviwevda. samwuxarod, am SemTxvevaSi Cveni gulistkivili ekranidan ar gvaTqmevines. madloba RmerTs, dRes viTareba Secvlilia da araerTi profesionali CinovnikTa usamarTlobas miukerZoeblad amxels.” [80]

1990-iani wlebis dasawyisSi saqarTveloSi komunisturi xelisuflebis Secvlam beWduri mediis arnaxuli gaaqtiureba gamoiwvia. cenzuris institutis gauqmebam JurnalistebisTvis uamravi axali da warsulSi tabuirebuli Temebi misawvdomi gaxada. im periodSi gamomaval gazeTebSi sistematurad ibeWdeboda Jurnalisturi gamoZiebis masalebi 1930-iani, 1950-iani wlebis sisxlian represiebzე da calkeul adamianur tragediebzე. es tendencia merec, 1990-91 wlebSiც mTlianad SenarCunda. Semdeg periodSi igi garkveulwilad Senelda da mxolod 1994-97 wlebidan isev aqtualuri gaxda. swored es monakveTi SeiZleba iqnas miCneuli saqarTveloSi Jurnalisturi gamoZiebis, rogorც damoukidebeli Janris, ganviTarebis gzaze yvelaze nayofier periodad.

1990-iani wlebis miwuruls qarTul beWdur mediaSi gamoCndnen Jurnalistebi, romlebic ar SeuSindnen im zewolas, rasac maSin investigateitorebi ganicdidnen. ase magaliTad, zviad CakvetaZe („kvis palitra~), eliso CafiZe („rezonansi~), nana fridonaSvili („axali Taoba~), nana vasaZe („alia~), maia furcelaZe („kvis qronika~), Tea rusitaSvili („alia~), inga alaviZe („droni~), landa masxulia („Sansi~), bondo guliaSvili („saqarTvelos respublika~), Teimuraz qoriZe („Tbilisi~), qeTi sesiaSvili („pres-premieri~), rusiko mumlaZe („rezonansi~), gigla gobeCia („axalgazrda iverieli~), gia lomaZe („saxalxo gazeTi~) da sxvebi. isini calke rubrikis - „Jurnalisturi gamoZiebis” - grifiT beWdavdnen sxvadasxva moculobis masalebs Cveni imdroindeli negatiuri sinamdvilidan.

im periodSi Jurnalisturi gamoZiebis, rogorc damoukidebeli Janris ganviTarebas mZlavri biZgi misca irakli gociriZem, romelmac 1989 wlis 9 aprilis tragediis gamoZiebis oficialuri nebarTva Tavad sabWoTa kavSiris umaRlesi xelisuflebis

warmomadgenlebisgan miiRo. nebarTvis miRebaSi
ki man efeqturad gamoiyena is vnebaTaRelva, rac
mohyva farTo sazogadoebis mxridan im tragedias.
nebarTvis Semdeg man araerTi maRalCinosani
dakiTxa am sityvis pirdapiri mniSvnelobiT,
masalebs fragmentulad beWdavda maSindel
presaSi, male ki calke wignad gamosca igi -
„simarTlis kvaldakval~. [81]

irakli gociriZes 1990-iani wlebis im saSinel
periodSic ar Seuwyvetia Jurnalisturi gamoZieba. igi
amxelda samxedro sabWos sameulis (eduard
SevardnaZe, Tengiz sigua, Tengiz kitovani), e.w.
xuntis wevrTa ukanono da arakonstituciur
qmedebeks adamianTa uflebebis darRvevis
saqmeSi. igi iZiebda da sazogadoebis samsjavroze
gamohqonda kriminalTa TareSis, ukanono
safinanso garigebebisa da qveynis biujetis
gaCanagebis faqtebi. gazeTi „iberia-speqtri~
1992-1999 wlebSi xalxSi didi popularobiT
sargeblobda irakli gociriZis da mis TanamoazreTa
mier gamoZiebuli faqtebis gamo.

mravali ucxoeli Jurnalisti gamomZiebelis msgavsad, irakli gociriZesac tragikuli bedi ergo. misi ufrosi vaJi TbilisSi mokles ucnobma pirebma, umcrosi ki moskovSi gaurkvevel viTarebaSi daiRupa. faqtobrivad, es iyo SurisZieba im Zalebis mxridan, visac sxvadasxva dros irakli gociriZis Jurnalisturi gamoZieba mosvenebas ukargavda.

Jurnalistur gamoZiebaSi muSaobis mosurne momaval studentebTan amgvari mZime faqtebis gacnobas Tavisi daniSnuleba aqvs. maT realurad unda icodnen im sirTuleebisa da faruli safrTxeebis Sesaxeb, rac Journalist gamomZiebels SeiZleba Sexvdes.

zemoT dasaxelebuli investigateitorebi mZafrad asaxavdnen im dros qveyanaSi gamefebul politikur da ekonomikur qaoss, Tamamad amxeldnen korufciul garigebebSi gareul maRali Tanamdebobis pirebs. ikvlevdnen „prixvatizaciaSi” gadasul privatizebis kanonebs, sabiujeto krizisis mizezebs, kriminalTa TareSs, samarTaldamcav struqturebSi arsebuli ganukiTxaoxis faqtebs, dausjelobis

sindromiT gaTamamebul moxeleTa Tanamdebobriv
da sxva saxis danaSaulobebs.

dasaxebuli Jurnalisti gamomZieblebi TavianT
saqmianobaSi ZiriTadad iyenebdnen Semdeg
meTodebs da teqnologiebs:

movlenaTa provocirebas - zviad CakvetaZem
mini-gamoZieba Cautara e.w. „fsixos~ gacemaze
licenziis mqone organizacias, romelsac sakuTari
gvar-saxelis nacvlad artilap sirivki Caawerina da am
gamogonil gvarze, sinamdvileSi ki „kviris palitris~
(SebrunebiT ase ikiTxeba artilap sirivk – „kviris
palitra”) saxelze gamowerili „fsiqos~ cnoba miiRo,
[82] cxadia, mcire gasamrjelos fasad;

damajereblobis efeqtis gazrdas - eliso CafiZem
mTeli seriali gamoaqveyana „rezonansSi~, [83]
sadac sazogadoebas naTlad warmouCina, rom
prezident SevardnaZis sanaTesaos hqonda mTeli
wamyvani biznes-sferoebi gadanawilebuli, meti
damajereblobisTvis man gvaris sanaTesaos
genealogiuri sqemac ki warmoadgina;

saarqivo da memorialuri masalebis moZiebas -
gigla gobeCiam am meTodiT SeZlo didubis
panTeonSi dakrZaluli profesor domenti
mSvenieraZis realuri portretis warmoSena.
Jurnalisturi gamoZiebiT dadginda, rom es domenti
mSvenieraZe uSualod xelmZRvanelobda [83] 1924
wlis agvistos ajanyebis monawileTa masobrivi
daxvretis process zestafonSi, Sorapnis sadguris
midamoebSi, ris sanacvlodac sabWoTa
xelisuflebam es pirsisxliani profesori didubis
panTeonSi dakrZala;

konfidencialuri informaciis gadamowmebas -
landa masxuliam SeZlo bolomde gadaemowmebina
samxedro formireba „mxedrionis” erT-erTi lideris
uzneo saqcielis saaSkaraoze gamotana gazeT
„Sansis~ 1995 wlis 20 maisis nomerSi [85], ris
gamoc nomris redaqtors gigla gobeCias sastikad
gauswordnen. moZaladeebi iTxovdnen informaciis
wyaros dasaxelebas, magram Jurnalistebma
saidumlo informatoris vinaoba ar gaTqves;

gamowvevis sakuTar Tavze miRebas - 2002 wels rusulma mediam mZafri sainformacio omis kampania wamoiwyo saqarTvelos winaaRmdeg, TiTqos pankisis xeoba CeCen terroristTa did jgufes ifarebda. gazeT „axali versiis” Jurnalistma gamomZiebelma qeTi sesiaSvilma am sainformacio Semotevis gaqarwylebis sirTule sakuTar Tavze aiRo [86]. man araJurnalisturi ekipirebiT moaxerxa pankisis Caketil xeobaSi Sesvla. iq ki sando wyaroebze dayrdnobiT gamoarkvia, rom pankisSi araviTari amdagvari maSstaburi problema ar iyo da yvelaferi es ruseTis mxridan dawyebuli sainformacio omis Sedegs warmoadgenda.

aq moxmobili mcire analiziTac Cans, Tu ra formebs da meTodebs iyenebdnen Jurnalisti gamomZieblebi saqarTveloSi 1980-iani wlebis miwurulsa da 1990-iani wlebis dasawyisSi.

beWdur medias 1990-iani wlebis miwuruls SeuerTda samauwyeblo kompania „rusTavi-2~, romelmac Seqmna investigeitorTa sagangebo jgufi akaki gogiCaiSvilis xelmZRvanelobiT da maleve

gauSves programa „60 wuTi~, igi mTlianad Jurnalisturi gamoZiebis masalebisagan Sedgeboda. mTlianobaSi es programa sagangebo Seswavlis sagania Tavisi dadebiTi da mkveTrad gamoxatuli uaryofiTi SedegebiT, sazogadoebrivi azris Camosayalibebad polit-teqnologiebisa da piarateqnologiebis akrZaluli meTodebis gamoyenebis gamo, magram erTi ram udavoa - programa „60 wuTis~ Jurnalistebi aqtiurad iyenebdnen Tanamedrove satelevizio Jurnalisturi gamoZiebis Semdeg efeqtur teqnologiebs:

- faruli kameris efeqti;
- SemTxveviT CarTuli mikrofon;
- mudmivi dakvirvebis meTodi;
- kads miRma teqstiT manipulireba;
- zari studiaSi;
- faqtis Tavisufali interpretirebis meTodi;
- movlenis provocirebis meTodi.

qarTul telesivrcesi aseve iyo erTaderTi mcdeloba pirdapir eTerSi Jurnalisturi telegamoZiebis Catarebisa. 2006 wels telekompania „mzis~

Jurnalistma irakli imnaiSvilma scada amis gakeTeba. samwuxarod, novacia CaiSala. amis mizezi gaxda is informacia, romelic Jurnalistma pirdapir eTerSi ganaxada, rom gamoZiebis mTavari gmiri aseve pirdapir eTerSi daikiTxeboda. cxadia, Jurnalisturi gamoZiebisTvis damaxasiaTebeli aucilebeli etapi - generaluri interviu, pirdapir eTerSi ar keTdeba - Tavad obieqti ar mogcems amis saSualebas.

mogvianebiT satelevizio Jurnalisturi gamoZiebis SesaniSnavi calkeuli siuJetebi hqondaT telekompania „imedis~ programa „droebis~ Jurnalists:

daCi grZeliSvils, romelic ZiriTadad iyenebda movlenis provocirebis meTods - magaliTad, manqanis winaswar dadgmuli gataceba imis dasadgenad, Tu ramden xanSi SeZlebda sapatrulo policia mis dakavebas;

giorgi axvledians, romelic piradi daswrebis meTodiT cdilobda, daerwmunebina sazogadoeba xelisuflebis mier momzadebuli zogierTi

gankargulebis mkvdrad SobadobaSi - magaliTad, man amxila saakaSvilis xelisufleba xalxe fsevdomzrunvelobaSi. Jurnalisti gamomZiebeli uSualod Cavida guriis maRalmTian sofel surebSi da yvelas naTlad, vizualuri masalis saSualebiT daumtkica, rom miuvali tyis masividan SeuZlebeli iyo xelisuflebis mier gacemuli gankargulebis - zamTrisTvis xeebis moWris nebarTvis realizeba. Mman SeZlo sazogadoeba daerwmunebina, Tu ra sisastike imaleboda xelisuflebis mxridan am Zalian dagvianebuli nebarTvis ukan da rogori mZime Sedegebi SeiZleboda mas mohyoloda;

zaza wulaZes, romelic xSirad generaluri interviuTi iwyebda Tavis gamoZiebas - magaliTad, vrceli saubari fineTSi myof saqarTvelos erovnuli xelisuflebis pirvel premier ministr besarion guguSvilTan, romelmac zogierT sakvanZo sakiTxSi Jurnalistis gauTviTcnobiereblobis gamo, telesivrce Tamamad gamoiyena Tavisi tendenciuri da aSkarad araobieqturi informaciis gasavrcleblad;

aseve sayuradRebo novaciebiT gamoirCeoda
„droebis~ Jurnalistebis Tiko feiqriSvilis, soso
barnabiSvilis, maia asaTianis da sxvaTa
gamoZiebiTi siuJetebi. saswavlo studiaSi am
siuJetebis ganxilvisas Tamamad SeiZleba
momavali investitorebis darwmuneba, Tu raoden
mniSvnelovania videokadri satelevizio Jurnalistur
gamoZiebaSi, rogoria zemoT CamoTvili
teqnologiebis efeqti sazogadoebisTvis? ras niSnavs
masalis maxvilgonivruli Jurnalisturi gadawyveta da
rogor miiRweva igi telegadacemebSi?

qarTul satelevizio sivrceSi Jurnalistur gamoZiebase
saubari SeuZlebelia studia „reportioris”
damsaxurebaTa xazgausmelad. es studia 2005
wels sagranto dafinansebiT (fondi „Ria
sazogadoeba – saqarTvelo” da fondi „evrazia”)
Seiqmna. Mmisi Seqmna ganapiroba satelevizio
arenidan programa „60 wuTis” gaqrobam.
damoukidebelma studia „reportiorma~ daarsebidan
Zalian male sazogadoebas SesTavaza Jurnalist
vaxtang komaxiZis dokumenturi gamoZiebiTi

filmebi saqarTveloSi momxdari gaxmaurebuli mkvlelobisa da burusiT moculi gardacvalebis faqtze. kerZod, saqarTvelos premier-ministr zurab Jvancias gardacvalebis saeWvo garemoebebze - „tyviis gareSe“, es filmebi, rogorc gamoZiebiTi Jurnalistikis nimuSebi, TavisTavad Zalian sainteresoa, magram isini studentebisaTvis imis dasadasturebladac gamodgeba, Tu raoden did problemas warmoadgens videokadrebis ukmarisoba satelevizio Jurnalisturi gamoZiebisas. SedarebisTvis vityviT, rom damoukidebJli studiuri formiT teleJurnalisturi gamoZiebis masalebis momzadebis meTodi dasavleTis mediaSi miRebulia da friad gavrccelebulic. aseT gadacemebze SekveTebis arc ~bi-bi-si~ da arc sxva wamyvani telekompaniebi eridebian. amerikis televiziaSi, kerZod, „si-en-en~-Si mxolod 5-10 wlis Jurnalisturi praqtikis mqone [87] adamianebs iReben samuSaod. am telekompaniaSi sazogadoebrivi azris formirebis sakiTxi damwyebi Jurnalistebis kompetencias scildeba.

qarTul telegamoZiebiT sferoSi momuSave
 Jurnalistebs kidev erTi damoukidebeli saagento
 Seemata - 2008 wlis seqtemberSi Camoyalibda
 „GNS~romelsac ~rusTavi 2~-is yofili Jurnalistebi
 nana leJava da Tamar ruxaZe xelmZRvanelobdnen.
 qarTul sinamdvileSi iyo kidev erTi sayuradRebo
 mcdeloba Jurnalisturi gamoZiebis damoukidebeli
 saagentos da masTan arsebuli perioduli Jurnalis
 daarsebisa. faqtobrivad es gaxldaT gamoZaxili im
 tendenciisa, rac 21-e saukunis pirvelsave wlebSi
 msolfios demokratiul qveynebSi SeiniSneboda.
 am formatis damkvidrebisa, da Sesabamisad, mis
 gamarTul funqcionirebasTan dakavSirebuli yvela
 Tanamedrove meTodisa da teqnologiis
 gamoyeneba scada Jurnalistma gamomZiebelma
 qeTi sesiaSvilma. man 2002 wels daaarsa Jurnal
 „pres-premieri~, romelic amave saxelwodebis
 saagentos mier gamoZiebiTi xasiaTis momzadebul
 masalebs aqveynebda. xSir SemTxvevaSi Tavad
 monawileobda ama Tu im mwvave faqtis Jurnalistur
 gamoZiebaSi. aseTi Temebi ki Jurnal

„pres-premieris~ furclebze misi arsebobis xuTwlian
periodSi sakmaod iyo [87]. zogierTi mZafri
publikaciis gamo, Journals da mis mTavar redaqtors
araerTxel mouxda sasamarTlos winaSe mopasuxis
rangSi gamosvla. yovelive amis da xelisuflebis
mxridan wamosuli xelovnuri barierebis gamo,
Jurnal „pres-premieris~ gamocema Sewyda 2006
wlis zafxulSi.

„vardebis revoluciis~ Semdeg saqarTvelos
xelisuflebaSi mosulma Zalebma, samwuxarod,
Jurnalisturi gamoZiebis ganviTarebisTvis xelis
SesaSlelad ufro moicales - daixura programa „60
wuTi~, „imedSi~ mesakuTreTa monacvleobis gamo
aRar gadis Jurnalisturi gamoZiebebis siuJetebi,
telekompania ~mze~ mTlianad
SemecnebiT-gasarTob programebis momzadebaze
gadaerTo, telekompania „kavkasias~ sakuTari
SemoqmedebiTi Zalebi ar hyofnis teleJurnalisturi
gamoZiebebis Casatareblad, Tumca misi
xelmZRvaneloba sxvebis mier momzadebul
gamoZiebiT gadacemebs uTmobs eTers. rac

Seexeba beWdur medias, aqac igrZnoba Janris
aSkara regressi - Jurnalisturi gamoZiebis mcire
formebi kantikuntad Cans xolme ramdenime
gazeTSi - „asaval-dasavali~, „kvis palitra”, „kvis
qronika~, „alia~, „praim-taimi”, „rezonansi~ da
sxva.

gazeT „kvis palitras~ adre saerTod specialuri Stati
hqonda gamoyofili Jurnalisti gamomZieblisaTvis,
magram SemdegSi, samwuxarod, es Stati
gauqmda.

ქართულ სინამდვილეში დიდი ხანი არაა, რაც ახალი
ინტერნეტ რესურსი შეიქმნა. იგი ძალიან
გამოადგებათ თანამედროვე ინვესტიციტორებს.
2012 wlis 1 ivniss TbilisSi fond `Ria sazogadoeba –
saqarTvelos~ ofisSi gaimarTa amave organizaciis
mier dafinansebuli proeqtis _ `interesTa konfliqtis
deteqtoris~ prezentacia.

es proeqti sagangebod momzadda qarTvel
Jurnalist gamomZiebelTa gamokiTxvis Sedegad.
proeqtis avtoris laSa kveselaZis mtkicebiT, maT
gamokiTxes qarTveli Jurnalisti gamomZieblebi, Tu
ra problemebs awydebodnen yvelaze metad
internetSi muSaobisas. miRebuli Sedegebis

Sejamebis safuZvelze Seiqmna vebgverdi, romelic saxelmwifo moxleebs erTgvar `deteqtorze gaatarebs~.

saiti daexmareba Jurnalist gamomZieblebs, rom monacemTa bazeზე dafuZnebuli axali xelsawyos saSualebiT, gaerkvnen saxelmwifo moxleebs kavSirebSi biznesTan, biznesmenebTan.

proeqtis xelmZRvanelebi imedovneben, rom Jurnalisti gamomZieblebi Tavadac Seamowmeben damatebiT im informacias, rac vebgverdze iqneba ganTavsebuli, maTi TqmiT, gamoricxuli ar aris raime saxis Secdoma, ris gamoc meti sifrTxile marTebT imaT, vinc maT informacias gamoiyenebs. [88]

cnobisaTvis dawvrilebiT informacia deteqtorze aris Semdeg saitze _ interestconflict.com.

saqarTveloSi Jurnalisturi gamoZiebis ganviTarebas is momentic uSlis xels, rom media saSualebaTa mflobelebis ukan umetes SemTxvevaSi gaarkveveli Zalebi dganan, romelTa vinaobac sazogadoebam realurad ar icis, magram ician specsamsaxurebma. amitom mediamflobelebs saqmis garTuleba ar awyobT aravisTan, arc xelisuflebasTan da arc

korporaciul ZalebTan. swored es gaxlavT mTavari
mizezi Jurnalisturi gamoZiebis masalaTa simwirisa
Tanamedrove qarTul mediaSi.

kari mesame

Jurnalisturi gamoZiebis

Teoria

Tavi 1. Jurnalisturi gamoZiebis

Janruli Taviseburebani da misi

adgili

Jurnalistikis JanrebSi

publicistikis JanrTa Tanamedrove sistemaSi
Jurnalisturi gamoZiebis niSa sabolood jerac ar aris
Camoyalibebuli da mkveTrad gansazRvruli.

miuxedavad makreikerizmis arsebobis saukunovani
 istoriisa, misi ganviTarebis yvela etapze Jurnalisturi
 gamoZieba, rogorc Jurnalisturi saqmianobis metad
 Sromatevadi, rTuli da araerTi riskis Semcveli
 meTodi, eWvqveS arasodes damdgara. ufro metic,
 „makreikeruli moZraobis~ dawyebidan dRemde
 sazogadoebis farTo fenebis interesi arasodes
 ganelebula Jurnalisturi gamoZiebis masalebisadmi.
 Jurnalistikis Tanamedrove mkvlevarTa azri
 faqtobrivad oradaa gayofili. pirveli nawili Jurnalistur
 gamoZiebas damoukidebel Janrad miiCnevs, [89]
 meore nawili ki - praqtikuli saqmianobis calkeul
 mimarTulebad. [90] orive mxaris mtkicebulebani
 udaod sagulisxmoa da gasaTvaliswinebeli, Tumca,
 Cveni azriT, bolomde marTebuli arc erTi ar aris.
 ganvixiloT orive Sexeduleba da logikurad
 ganvsazRvroT, ramdenad SesaZlebelia Jurnalisturi
 gamoZiebisTvis ufro realuri samecniero Tu
 praqtikuli niSis gamoZebna.
 meoce saukunis miwuruli msoflio sazogadoebis
 sayovelTao yuradRebis centrSi moeqca im faqtiT,

rom 1991 wlis dekemberSi arseboba oficialurad
Sewyvita im droisaTvis erT-erTma zesaxelmwifom -
sabWoTa kavSirma.

yofil sabWoTa kavSirSi media, rogorc cnobilia,
mTlianad partiul-ideologiuri wnexis qveS iyo
moqceuli, Tavisufali azris gamoxatva cenzurisgan
mkacrad kontroldeboda.

sabWoTa kavSiris daSlis Sedegad masmediam
rogorc gamoxatvis, aseve safinanso-sameurneo
urTierTobebis mxriv, sruli Tavisufleba moipova da
es kavSiris subieqt respublikebSi, maT Soris,
saqarTveloSi, oficialurad iqna deklarirebuli. am
udidesma procesma sazogadoebrivi cxovrebis
umetes sferoSi didi cvlilebebis ganxorcieleba
avtomatur reJimSi moiTxova. miuxedavad amisa,
Jurnalistikis Janrebis revizia dRis wesrigSi mainc ar
damdgara. cxadia, aq mxedvelobaSi araa misaRebi
publicistikis zogierTi Janris meTodologiur-stilisturi
Ziebani formisa da gamoxatvis TvalsazrisiT.
igulisxmeba imave 1990-iani wlebis miwuruls axali
ambebis gadmocemis garegnuli saSualebebi. ase

magaliTad, cnobili Teoretikosi da praqtikosi Jurnalisti-gamomZiebeli ludmila vasilieva siaxleTa gadmocemis ramdenime sayuradRebo formas gvTavazobs. esenia:

- infoteinmenti (siaxlis gaTamaSebiT gadmocema);
- event ekSeni (movlenis provocireba);
- finiSingi (siaxlis gaxmaureba da misi bolomde miyvana, Sejameba);
- aqcia (mniSvnelovani siaxlis Semcveli Jurnalisturi miznis miRwevis xerxi). [91]

unda iTqvas, TiToeuli es meTodi dasavleTis wamyvan qveynebSi miRebulia, TiToeuli maTganis gamoyenebiT Jurnalisturi gamoZiebis gamorCeuli masalebia Seqmnili da rac mTavaria, interesi maT mimarT ufro izrdeba, maT Soris saqarTveloSi. magaliTad, Jurnalisti-gamomZiebeli zviad CakvetaZe gazeTebSi - ~asaval-dasavali~ da ~kviris palitra~ xSirad mimarTavda zemoT aRniSnuli ~event ekSenis~ meTods. sxvaTa Soris, movlenis provocirebis meTodi arc samarTaldamcavi struqturebisTvis aris ucxo [92].

Jurnalisturi gamoZieba mTlianobaSi
warmoadgens sazogadoebisTvis saintereso da
mniSvnelovani, magram mxolod dafaruli negatiuri
faqtis, movlenis, SemTxvevis, tendenciis,
mravalprofilian gamokvlevas, romlis mizania am
negativis saaSkaraoze gamotana.

TavisTavad cxadia, rom negativis dafarviT masTan
kavSirSi myofi fena sisxlxorceulad aris
dainteresebuli, rac garkveul sirTuleebis uqmnis
Jurnalist gamomZiebels saboloo masalis
SeqmnaSi. swored es momenti ganapirobebs imas,
rom Jurnalisti gamomZiebeli miznis misaRwevad
iyenebs publicistikis sxvadasxva Janris elementebs.
ganvixiloT es momenti ufro siRrmiseulad.

Jurnalistikis sabWoTa da postsabWoTa sivrcis
mkvlevarebi dasavleli kolegebisagan gansxvavebiT
gamoyofen publicistikis Janrebis sam saxes -
informaciuls, analitikurs da mxatvrul-publicisturs
[93]. Tavis mxriv, TiToeuli maTgani ramdenime
qvesaxes moicavs. ase magaliTad, informaciul
Janrebs ganekuTvneba - sakuTriv informaciuli

SeniSvna, angariSi, reportaJi, interviu. analitikurSi
Sedis - korespondencia, statia, mimoxilva, werili.
xolo mxatvrul-publicisturSi - narkvevi Tavisi
qvesaxeebiT da feletoni, romelic Zalian iSviaTad
gamoiyeneba Tanamedrove beWdur mediaSi.

Tumca es mxolod arasruli CamonaTvalia, radgan
sxva Janrebs (recenzia, pamfleti da sxva) TiTqmis
aranairi Sexeba-gamoyeneba ara aqvT Jurnalistur
gamoZiebaSi.

xolo im Janrebs, romelTac Jurnalisturi
gamoZiebisas iyeneben praqtikosi Jurnalistebi,
gaaCniaT gamokveTili Janruli niSan-Tvisebebi,
Tavisi maxasiaTeblebi, romelnic ukve
sayovelTaodaa dadgenili. Tanamedrove
JurnalistikaSi es miRebuli normaa da mas sadavod
aRaravin miiCnevs. [94]

Jurnalisturi gamoZiebis praqtikam, gansakuTrebiT
e.w. „uotergetis saqmis~ Semdgom, cxadyo, rom
Jurnalistur gamoZiebaSi SeiZleba gamoyenebul
iqnes samive saxis - informaciuli, analitikuri da

mxatvrul-publicisturi Janrebis elementebi. es Semdegi mokle mimoxilviTac dasturdeba.

cnobilia, rom informaciuli SeniSvnis safuZvelia konkretuli faqti, romelic sazogadoebisTvis garkveuli mniSvnelobis matarebelia [95]. Sesabamisad, amgvar faqts SeuZlia rogorc negatiuri, ise pozitiuri kuTxiT Seqmnas sazogadoebrivi azri.

Jurnalisturi gamoZiebis Catareba faqtis konkretizaciis, misi yovelmxrivi Seswavla-gaanalizebis gareSe warmoudgenelia, miT ufro mniSvnelovani negatiuri faqtis dros.

dadgenilia, rom informaciuli Janrebidan Journalisturi gamoZiebisas yvelaze intensiurad gamoiyeneba intervius Janrobrivi elementebi. ufro metic, praqtikulad arc dasavleTis da arc postsabWoTa sivrcis respublikebSi TiTqmis ar arsebobs Journalisturi gamoZiebis iseTi masalebi, sadac intervius qvesaxeebi (interview-dialogi, interview-monologi,) ar iyos gamoyenebuli. es damokidebuleba naTlad Cans cnobili Journalist-gamomZieblebis robert vudvordis, karl

bernstainis (amerika), giunter valrafis (germania), iuri SekoCixinis, oleg karmazas (ruseTi), gevin makfeidenis (inglisi), irakli gociriZis, zviad CakvetaZis, eliso CafiZis (saqarTvelo) da sxvaTa masalebSi.

Jurnalisturi gamoZieba aseve kargad iTavsebs reportaJis, statiis, korespondenciis, narkvevis, gansakuTrebiT problemuris, elementebs.

Jurnalisturi gamoZiebis Sedarebas problemur narkvevTan Tavisi safuZveli gaaCnia. maT mWidro kavSirs ganapirobebs erTi momenti. kerZod, orive SemTxvevaSi maT safuZvelad udevT negatiuri faqti an movlena, romelsac seriozuli CaRrmaveba sWirdeba. aq mTavaria da gadamwyveti ara Janris CarCoebSi moqceva, aramed Temis, problemis srulyofili warmoCena da misi gadawyvetis gzebis moZieba-SeTavazeba sakuTriv saavtoro poziciis dafiqsirebiT, an kompetentur pirTa komentarebis moSveliebiT.

es momenti gansakuTrebiT TvalsaCinoა bolo xanebSi saqarTveloSi Catarebuli tele-Jurnalisturi

gamoZiebebisas. igulisxmeba lia toklikiSvilis, nana leJavas, vaxtang komaxiZisa da sxvaTa teleJurnalisturi gamoZiebebi, romelTac farTo rezonansi hqonda sazogadoebaSi.

rogorc irkveva, Jurnalisturi gamoZieba kavSirSia TiTqmis yvela JanrTan da cota-cota yvela maTganis saxasiaTo niSans iyenebs. amave dros, TiTqmis nebismieri Jurnalisturi gamoZieba masalis moculobiTac, mometebuli riskis koeficientiTac, Sromis moculobiTac da rezonansiTac mkveTrad gansxvavdeba sxva Janrebis masalebisgan.

mkvlevarTa da praqtikosTa nawilis (andrei konstantinovi, iulia Sami, aleqsandr tertiCni, Teimuraz qoriZe) mtkiceba, rom Jurnalisturi gamoZieba aris publicistikis Janri, nawilobrив misaRebia, magram pasuxgaucemeli rCeba kiTxva – mainc romel saxes unda mivakuTvnoT igi - informaciuls, analitikurs Tu mxatvrul-publicisturs? aq calsa pasuxi sakmarisi ar iqneba, miT ufro maSin, roca Jurnalisturi gamoZieba samive saxis elementebs iTvisebs.

axla SevexoT mkvlevarTa meore nawilis mtkicebas, rom Jurnalisturi gamoZieba SeuZlebelia miviCnioT calke Janrad, ris gamoc igi mxolod Jurnalisturi saqmianobis erT-erT mimarTulebad unda CaiTvalos.

Cveni azriT, amgvari mtkiceba aralogikuria. es midgoma sakmaod gazviadebulad warmoaCens Jurnalisturi gamoZiebis daniSnulebas. miuxedavad misi moculobiTi da Sromatevadi xasiaTisa, mainc ar SeiZleba mas, rogorc meTods, Jurnalistur sivrceSi aRmatebuli xarisxi mivaniWoT. Tu amas davuSvebT, maSin miviRebT Jurnalisturi saqmianobis calkeuli meTodis gafetiSebas, riTac Jurnalistur gamoZiebas privatul mdgomareobaSi CavayenebT. realurad ki Jurnalisturi saqmianobis nebismieri produqtisadmi, miuxedavad misi informaciuli SefuTvis xarisxisa, sazogadoebaSi yovelTvis moiZebneba iseTi fena, iseTi auditoria, romlisTvisac igi misaRebi iqneba.

amitom Jurnalisturi gamoZiebis moqceva romelime zemoT aRniSnuli Janris CarCoSi gamarTlebuli ar

iqneba. Aarc is iqneba safuZvlani, Tu Jurnalistur gamoZiebas martooden mimarTulebad ganvixilavT, maSin aSkara gaxdeboda misi xazgasmuli upiratesoba sxva sferoSi momuSave Jurnalistebis saqmianobasTan SedarebiT. gaugebaria, aseTi midgomis gamo, ratom unda daknindes vTqvaT, politikis, ekonomikis, mecnierebis, kulturis, xelovnebis, sportis, agrarikisa da sxva sferoebSi momuSave JurnalistTa saqmianoba? miT ufro maSin, roca Jurnalisturi gamoZieba SesaZloa gakeTdes ekonomikis, sportis, kulturis, jandacvis, ekologiis, politikisa da sxva nebismier sferoSi.

yovelive zemoT Tqmulidan gamomdinare, Cveni pozicia ixreba Jurnalistikis TeoriaSi axali Janris SemoReba-damkvidrebisken.

Cveni dakvirvebiT, problemis gadasaWrelad gamodgeba aseTi midgoma - Jurnalistur gamoZiebas unda mieniWos calke adgili Jurnalistikis JanrTa TeoriaSi, an Seerwyas erT-erT maTgans.

amitom Jurnalisturi gamoZiebis Teoria-praqtikis
 kvleva-saqmianobiT dakavebul sazogadoebas
 vTavazobT sruliad axal termins - „sinTezuri Janri~.
 mogexsenebaT, sinTezi berZnuli warmomavlobis
 sityvaa da niSnavs „Sesaswavli obieqtis
 gamokvlevas Semadgeneli nawilebis erTi mTlianad
 SeerTebis gziT~ [96]. Tumca sityva „sinTezis~
 qimiuri kuTxiT ganmarteba ufro miesadageba
 Cvens pozicias. kerZod, qimiuri TvalsazrisiT,
 „sinTezi niSnavs SedarebiT martiv nivTierebaTa
 SeerTebiT rTuli qimiuri naerTis miRebis process~.
 es ganmarteba didi xania miRebulia mecnierebaSi.
 SevxedoT am ganmartebas CvenTvis
 mniSvnelovani kuTxiT da igi samecniero kvlevis
 sibrtyeSi SemovitanoT.
 Cven zemoT ukve ganvmarteT, rom Jurnalistur
 gamoZiebaSi situaciis Sesabamisad SeiZleba
 Tanabari warmatebiT iqnes gamoyenebuli
 informaciuli SeniSvnis, intervius, reportaJis, statii,
 korespondenciis da sxva JanrisTvis
 damaxasiaTebeli elementebi. Semdgomi kvlevis,

analizis, ganzogadebis, Sedarebis gziT ki Seiqmnas Jurnalisturi gamoZiebis masala.

yovelive es gvaZlevs imis saSualebas, rom iTqvas - Jurnalisturi gamoZieba ar gaxlavT calke aRebuli Janri mxolod misTvis damaxasiaTebeli Janrobrivi niSan-TvisebebiT. is aris Jurnalistikis sinTezuri Janri.

Cven Sors varT im mosazrebisagan, rom termini erTi xelis mosmiT damkvidrdeba da igi yvelasaTvis erTianad iqneba misaRebi, magram Cveneuli gadawyvetis mcdeloba sruliad logikuria. Cvens pozicias amyarebs kidev erTi garemoeba.

im SemTxvevaSi Tu es midgoma ar iqneba gaziarebuli, savsebiT dasaSvebad migvaCnia problemis gadaWris meore, aseve Cveneuli gegma. kerZod, iqidan gamomdinare, rom Jurnalisturi gamoZiebis masala Sesrulebis sirTuliT yvelaze axlosaa analitikur JanrebTan, dasaSvebad migvaCnia misi aq gaerTianeba. Sesabamisad, am SemTxvevaSi SevZlebdiT Jurnalisturi gamoZiebisTvis saWiro niSis gansazRvras. xolo

Cveni SemoTavazebuli termini ase gaiJRerebda _
„analitikur-sinTezuri Janrebi~. mis simkvidres ki
dro gamocdis.

Tavi 2. Jurnalisturi gamoZiebis samarTlebrivi safuZvlebi da misi Taviseburebani

Tanamedrove sazogadoebis informirebis radiusi
dRiTidRe farTovdeba, ris gamoc 21-e saukuneSi
gansakuTrebiT gamoikveTa mediis obieqturobis
didi mniSvneloba.

informaciis mozRvavebam mediis samarTlebrivi
regulaciis sakiTxic wamoativtva [97]. sazogadoeba
pirdapir iTxovs, iyos daculi araobieqturi da
tendenciuri informaciisgan. paralelurad izrdeba
moTxovna obieqtur, analitikur Jurnalistur
Semoqmedebaze, mediis met Tavisuflebaze.
msoflios yvela ganviTarebul saxelmwifoSi mediis
Tavisuflebis maRali xarisxi pirdapirproporciulia
qveynis demokratiulobis koeficientisa. yovelive
amis ganmapirobebeli ki is samarTlebrivi bazaa,

rac ama Tu im qveyanaSi iqmneba da rasac
saxelmwifo sakanonmdeblo aqtebiTa da normebiT
aregulirebs.

„Tanamedrove sazogadoebaSi swored
saxelmwifoa valdebuli, zemoqmedeba moaxdinos
individualuri Tavisuflebis ganxorcielebaze
Sesabamisi instituciuri sqemis SeqmniT~, -
aRniSnulia monro praisis wignSi. [98]

dasavleTis wamyvan saxelmwifoebSi kanoniT
dadgenilia da daregulirebuli Jurnalistebis
urTierToba saxelmwifo organoebTan. xSir
SemTxvevaSi es qcevis saTanado kodeqsebiT da
standartebiT aris gansazRvruli. iq amgvარი normebi
srulebiT sakmarisia, radgan „civilizebul qveynebSi,
sadc demokratiuli intitutebi myaria, samoqalaqo
sazogadoebis Camoyalibebis procesi TiTqmis
damTavrebulia da kanonmdebloba daxvewilia~.
[99] Sesabamisad, iq Jurnalistis statusic garkveulia.
cxadia, Jurnalisti gamomZieblebis saqmianobac
am CarCoebSi Tavsdeba.

ra mdgomareobaa am mxriv saqarTveloSi?

saqarTvelos parlamentma 2004 wlis 24 ivniss miiRo kanoni - „sityvisa da gamoxatvis Tavisuflebis Sesaxeb~. misi amoqmedebiT gauqmda manamde arsebuli kanoni - „presisa da masobrivi informaciis sxva saSualebaTa Sesaxeb~, romelic saqarTvelos pirveli mowvevis parlamentma miiRo 1991 wlis 10 agvistos. sxvaTa Soris, es iyo pirveli kanoni yofili sabWoTa kavSiris masStabiT, romliTac ganisazRvra Jurnalistis samarTlebrivi statusi. samwuxarod, axalma kanonma Jurnalistis statusis gansazRvrebა gaauqma, ramac araerTi problema Seqmna mediis samarTlebriv sivrceSi.

marTalia, es ganviTarebul qveynebSi miRebuli normebis analogiiT gakeTda, magram saqarTvelosTvis ucxouri modelebis pirdapiri gadmotana araefeqturi iqneba.

mkvlevari mixeil fedotovi SeniSnavs, rom „masmediis Sesaxeb kanonmdeblobaSi ganviTarebuli demokratiis qveynebSic ar aris specialuri iuridiuli normebi, romlebic saTanadod

ganamtkiceben Jurnalists uflebebs da socialur
rols~. [100]

ucxoeTSi amgvvari midgomis axсна Zneli ar aris,
magram saqarTveloSi namdvilad naadrevia
„Jurnalists statusis amogdeba samarTlebrivi
sivrcidan~. saqarTveloSi „profesiuli standartebi da
eTikuri normebi sakmarisi ar aris JurnalistTa
ufleba-movaleobis gansazRvrisaTvis, aucilebelia
Jurnalists statusis samarTlebrivi reglamentacia~, -
wers media samarTlis mkvlevari, profesori Tamar
alfaiZe [101] da amiT igi qarTvel JurnalistTa
korpის პოზიციასაც გამოხატავს.

Jurnalisturi gamoZiebis formebsa da meTodebis
daxvewis paralelurad, dasavleTis saxelmwifoebSi
Jurnalistebs samarTlebrivi barierebis gadalaxva ar
uxdebodaT. iq Jurnalistebsa da media
saSualebaTa mflobelebis urTierToba rogorც
saxelmwifo, ise kerZo samarTlis iuridiul Tu fizikურ
pirebTan, kanoniT regulirdeba. Tavად კანონის
normebi savsebiT Seesabameba demokratiuli

sazogadoebis aRiarebuli principebisa da normebis moTxovnebs.

samarTlebrivi kuTxiT saqarTveloSi araerTi iseTi sakiTxia mosagvarebeli, romelic JurnalistebisTvis profesiuli saqmianobis ganxorcielebaSi metad aucilebelia. ase magaliTad, moqmedi kanonmdeblobiT dRemde gansazRvruli ar aris Jurnalistis statusi, gaurkvevelia vin iTvleba Jurnalistad - profesiuli ganaTlebis mqone piri Tu piri, romelic muSaobs mediaSi? Ees sakiTxi Zalian aqtualuria da igi friad sagangaSo saxes iRebs mas Semdeg, rac socialuri mediis wyalobiT gaCnda axali fenomeni – moqalaqe Jurnalisti.

sakmaod bundovania da dasaxvewi profesiul saidumloebaTa CamonaTvalSi JurnalistisTvis gandobili profesiuli mniSvnelobis mqone informaciis gaumxelobis sakiTxic. ufro sworad, gasamijnia is sferoebi, romelTa Sesaxeb Jurnalistma gamomZiebelma masalaze muSaobisas SesaZloa, miiRos konfidencialuri informacia misi gauTqmelobis valdebulebiT. sanam es ar moxdeba,

yovelTvis iarsebebs imis saSiSroeba, rom Jurnalisti gamomZiebeli iZulebuli gaxdes, gaamJRavnos konfidencialuri informatoris vinaoba. miT ufro maSin, roca saqme exeba iseT progresirebad problemas, rogoric gaxlavT korporatiuli interesebi wamyvan media saSualebebSi.

Jurnalistikismcodneebi dRes ukve SeSfoTebiT saubroben imis saSiSroebaze, rom mZafri sabazro konkurenciis pirobebSi mediis marTvis ekonomikuri berketebi msxvili biznesjgufebis xelSi ar gadavides. cxadia, es exeba Jurnalisturi gamoZiebis sferosac, romelsac arcTu iSviaTad mimarTaven konkurent kompaniaTa Camosacileblad, maTi produqcisTvis imiijis Sesalaxad. sakuTaris asamaRleblad. aseTi problemis daregulireba saxelmwifos prerogativaa. amerikisa da evropis rig qveynebSi ukve daiwyes am mimarTulebiT praqtikuli nabijebis gadadgma. zogan ki winaswarac iqna ganWvretili mediis samomavlo ganviTarebis amgvari sqema da adekvaturi prevenciuli zomebic iqna miRebuli. amis TvalsaCino magaliTia didi britaneTis samauwyeblo

kompania „bi-bi-si~, romelic obieqturi, miukerZoebeli da analitikuri media saSualebis organizebis Cinebuli magaliTia. albaT, amitomac aris sagulisxmo inglisis premier-ministris ser uinston CerCilis Sefasebac BBbi-bi-si-ze: „evropaSi sami neitraluri saxelmwifoa: SvedeTi, Sveicaria da B„bi-bi-si~. [102]

BBC-is SemTxvevaSi saukeTeso gamosavali moiZebna - Seiqmna korporacia, romelic saxelmwifosgan, anu biujetidan finansdeba, magram igi, pirvel rigSi, sazogadoebrivi azris formirebis mZlavr, obieqtur da miukerZoebel organizaciad iqca, rasac saTanado samarTlebrivma bazamac Seuwyo xeli. albaT, amgvari midgomis Sedegia is miRwevebi, rac BBC-s msolfio masStabiT aqvs gamoZiebiTi Jurnalistikis sferoSi. saqarTveloSi sazogadoebrivi mauwyebeli Seiqmna yofili respublikuri televiziis, anu pirveli arxis bazaze. 2004 wlis 23 dekembers saqarTvelos parlamentma miiRo kanoni „mauwyeblobis Sesaxeb~, magram misi amoqmedebiT miRebuli efeqti, samwuxarod,

jerjerobiT ar igrZnoba. Sesabamisad, saqarTvelos sazogadoebrivi mauwyebliS sainformacio bade Jurnalisturi gamoZiebis masalebisTvis daxurulia. situacia SedarebiT gamosworda mas Semdeg, rac sazmaus meore arxe 2014 wlis 20 oqtombridan daiwyo lia toklikiSvilisa da maia gogolaZis axali proeqti _ „gamomZiebeli reportiori.”

saqarTvelos kanonma - „sityvisa da gamoxatvis Tavisuflebis Sesaxeb~ zogi ram pozitiurisen Secvala qarTul media sivrceSi. ufro konkretulad ki, Jurnalisti gamomZieblebisaTvis.

pirvel rigSi, es exeba difamaciis dekriminalizacias. rogorc media samarTlis mkvlevari Tamar alfaiZe SeniSnavs, difamaciis dekriminalizacia niSnavs imas, rom „saqarTveloSi, iseve rogorc msoflios zogierT qveyanaSi (amerika, ukraina, bosnia-hercogovina, xorvatia) ciliswameba - saxelis gatexva sisxlis samarTlis danaSauli ar aris da Sesabamisad, sisxlis samarTlis wesiT ar isjeba~.

[103]

es siaxle mniSvnelovnad wingadadgmuli nabijia, radgan manamde kanonis swored es kategoria gamoiyeneboda Jurnalistebisa da Jurnalisti gamomZieblebis winaaRmdeg. samwuxarod, amis araerTi faqtia cnobili qarTul media sivrceSi bolo 20 wlis manZilze. magaliTad, premier-ministr zurab Jvianas sasamarTlo dava „Tavisufali gazeTis~redaqtoris Tamar lefsverizis winaaRmdeg, saqarTvelos pirveli prezidentis zviad gamsaxurdias qvrivis manana arCvaZis sasamarTlo dava gazeT „Sansis~ mTavari redaqtoris bondo qurdaZis winaaRmdeg, esqparlamentar givi lominaZis sarCeli Jurnalist ilnar goreliSvilis winaaRmdeg (es procesi saqarTveloSi 2003 wels Jurnalistis gamtyunebiT damTavrda, magram man bolomde ibrZola da qarTuli Jurnalistikis istoriaSi pirvelma moigo sasamarTlo procesi strasburgSi. Gganacxadi № 12979/04), Ggadawyvetilebis presrelizi # 379 (2007 w.)

kanonma aseve gamoaswora erTi mniSvnelovani xarvezi. andre profesiul saidumloebaTa kategoriis

CamonaTvalSi (samedicino saidumlo, kavSirgabmulobis saidumlo, sanotaro saidumlo, saadvokato saidumlo, Svilad ayvanis saidumlo, dazRvevis saidumlo, aRsarebis saidumlo) ar Sedioda Jurnalistis profesiuli saidumlo. axla Jurnalisti am mxriv daculia. kanonis mixedviT, misgan informaciis saidumlo wyaros dasaxelebis moTxovnis ufleba mxolod sasamarTlos gaaCnia da isic garkveul SemTxvevaSi.

yovelive amis fonze SedarebiT araadekvaturia is muxli, romliTac sisxlis samarTlis kodeqsSi JurnalistisTvis ukanonod xelis SeSla isjeba. moviyvanT am muxls mTlianad:

muxli #154. JurnalistisaTvis profesiul saqmianobaSi ukanonod xelis SeSla.

1. JurnalistisTvis profesiul saqmianobaSi ukanonod xelis SeSla, ese igi misi iZuleba, gaavrcelos informacia an Tavi Seikavos misi gavrcelbisagan,

- isjeba jarimiT an sazogadoebisaTvis sasargeblo SromiT vadiT as ocidan as ormoc

saaTamde anda gamosworebuli samuSaoTi vadiT
or wlamde.

2. igive qmedeba, Cadenili Zaladobis muqariT
an samsaxurebrivi mdgomareobis gamoyenebiT,

- isjeba jarimiT an Tavisuflebis aRkveTiT vadiT
or wlamde, Tanamdebobis dakavebis an
saqmianobis uflebis CamorTmeviT vadiT sam
wlamde an uamisod~. [104]

Tu vimsjelebT Jurnalisti gamomZieblebis
saqmianobis sazogadoebrivi da socialuri
mniSvnelobis mixedviT, sisxlis samarTlis kodeqsSi
JurnalistTa daculobis maRali xarisxi namdvilad ar
Cans. es miT umetes sagrZnobia im fonze, roca
kanoniT Jurnalistis statusis samarTlebrivi
ganmartebac ar arsebobs, bunebrivia, Cndeba
kiTxva, Tu kanoni ar gansazRvravs statusს, maSin
rogor dgindeba vinaa Jurnalisti da samarTlebrivi
kompetenciis ra farglebSi moqmedebs igi? es erTi,
meorec, maSin, roca saqarTveloSi jerac ar aris
miRebuli normatiuli aqti - „masobrivi informaciis
saSualebebiT xelisuflebisa da mmარTvelobiTi

organoebis saqmianobis gaSuqebis wesis
 Sesaxeb~, vin SeZlebda saTanadod ganesazRvra
 Jurnalistebisa da saxelmwifo moxeleTa
 TanamSromlobis optimaluri samarTlebrivi
 meqanizmebi. amdenad, roca es norma ar
 arsebobs, rogor unda daadginos mosamarTlem, Tu
 ramdenad SeuSales xeli Jurnalists profesiuli
 saqmianobis ganxorcielebaSi? am SemTxvevaSi
 Cven vgulisxmobT Cveulebriv mokvleviT
 samuSaos, magram Jurnalist gamomZiebels xom
 gacilebiT mZime wonis, Tanac negatiuri xasiaTis
 problemaze uwevs muSaoba. gamodis, rom am
 dros Jurnalisti gamomZiebeli bolomde arc kanoniT
 aris daculi da riskis xarixic sakmaod maRalia.
 saqarTvelos kanonma „sityvisa da gamoxatvis
 Tavisuflebis Sesaxeb~ kidev erTi barieri aRmarTa
 Jurnalisti gamomZieblebis winaSe. am kanoniT
 ciliswamebis gansakuTrebul SemTxvevaSi, anu
 roca igi winaswari ganzraxviT xdeba, sasamarTloSi
 mopasuxed gamodis ara Jurnalisti, aramed mediis

mesakuTre. vfiqrobT, amgvari midgoma ramdenime mizezis gamo seriozulad aris gadasaxedi.

pirveli - rogor unda gadanawildes pasuxismgebloba, im SemTxvevaSi, roca media saSualebas ramdenime mesakuTre hyavs?

meore - ramdenad moindomebs mediis mesakuTre sazogadoebis samsjavroze gamoitanos mZafri negatiuri problemis Sesaxeb Jurnalisturi gamoZiebis masalebi, roca is TviTon ar iZiebs am yvelafers?

rogorc Cans, qarTvel kanonmdeblebs mouwevT am kuTxiT msjeloba.

dasasruls unda SevexoT erT mniSvnelovan sakiTxs, romelic Jurnalisturi gamoZiebis terminologias exeba.

dasavleTSi Jurnalist gamomZieblebs investigateitorebs eZaxian. termini inglisuria - „investigation~ da niSnavs gamoZiebasac da gamokvlevasac. adre es termini ufro miuRebeli iyo samarTalmcodneebisaTvis. profesori givi inwkirveli werda, rom „gamoZieba specialuri

iuridiul-procesualuri terminia da am saqmes awarmoebs gamomZiebeli, romelsac saTanado iuridiuli codna da kvalifikacia aqvs, xolo Jurnalistur saqmianobas, romlis Sedegadac mravali uaryofiTi movlena da darRveva mJRavndeba, unda vuwodoT Jurnalisturi gamokvleva da ara Jurnalisturi gamoZieba~. [105]

es ar aris swori midgoma. zogadad Jurnalisturi saqmianoba met-naklebi doziT yovelTvis aris dakavSirebuli kvlevasTan, ZiebasTan, SemdgomSi misi gamoqveynebisaTvis, anu sazogadoebis samsjavroze gamotanisaTvis. Jurnalistur gamoZiebaSi ki aqcenti keTdeba mxolod mZafr negativze, iseT Temaze, romelic gamoaSkaravebuli ar aris da romlis dafarviTac sazogadoebis garkveuli nawilia dainteresebuli.

cnobili rusi mkvlevari da praqtikosi Jurnalisti gamomZiebeli andrei konstantinovi savsebiT marTebulad SeniSnavs, rom „Jurnalisti gamomZieblis moqmedeba xSirad emsgavseba samarTaldamcavi organoebis gamomZiebelTa

moqmedebis xerxebs, roca isini damnaSaveebseZebe. es ki gvaZlevs imis uflebas, rom erTmaneTs SevadaroT deteqtivisa da Jurnalisti gamomZieblis samuSao. aq mTavaria mizani ar agverios. Jurnalistma ar unda gaaigivos Tavis saqmianoba samarTaldamcavi organos warmomadgenlis funqciasTan. Jurnalisti gamomZieblis mizania ara damnaSavis dakaveba, aramed mis Sesaxeb informaciisa da faqtebis gaxmaureba, problemis gamokveTa da SesaZloa, miniSnebac misi gadaWris gzebze~. [106]

mkvlevarebi miiCneven, rom postsabWoTa sivrceSi Jurnalisturi gamoZiebis mizania ara marto mxileba sazogadoebis winaSe mniSvnelovani negatiuri faqtis, movlenis, piris an pirTa jgufis, aramed socialuri funqciis Sesrulebac. swored amaSia arsebiTi da gamokveTili sxvaoba, Jurnalistursa da Cveulebriv gamoZiebas Soris. Tu samarTaldamcavTa mier Catarebuli gamoZiebis mizania kanonierebis aRdgena, Jurnalistur gamoZiebaSi socialuri kontrolis funqcia gamodis

wina planze. Jurnalist gamomZieblebs ar gamoaqvT ganaCeni, isini ar exebian piris an pirTa braleulobis sakiTxS. Jurnalist gamomZieblebs es farTo sazogadoebis winaSe gamoaqvT gansasjelad, ris gamoc sulac ar aris gamoricxuli, rom sazogadoebam ar miiRos Jurnalisturi gamoZiebis masalebi. magaliTad, qarTulma sazogadoebam sastikad gailaSqra im tele-Jurnalisturi gamoZiebis winaaRmdeg, rac „rusTavi 2“-is Jurnalistma akaki gogiCaiSvilma 2001 wlis 1 aprils programa „60 wuTSi“ gaakeTa saqarTvelos kulturis eqsministr valeri asaTianis mimarT. metic, sazogadoebrivi azri mocemul SemTxvevaSi Jurnalistis winaaRmdeg moimarTa, rac sabolood sasamarTloSi misTvis gamamtyunebeli ganaCenis gamotaniT da soliduri fuladi jarimiT (50 aTasi lari) dasrulda. [108]

CanarTi TemaSi:

*fragmenti valeri asaTianis interviudan –gazeTi
„asaval-dasavali” 2015 wlis 13 oqtomberi, avtori
jaba xubua.*

-batono valeri, TqvenTvis Zalian mZime Temas
unda Sevexo, magram amas gverds ver avuvli -
mTelma saqarTvelom icis, ra gaukeTa Tqvens
ojaxs „rusTavi-2”-ma da misma gadacemam „60
wuTi”, romelmac avadmyofi Svislis
gadasarCenad satanisturi mkvlelobis CadenaSi
dagadanaSaulaT. dRes „rusTavi-2” sakuTar
Tavs Tavisufali sityvis mebairaxtred acxadebs
da saqarTvelos mosaxleobas mouwodebs -
damicaviT, radgan xelisufleba daxurvas
mipirebso. ras ityviT amasTan dakavSirebiT?

- miuxedavad imisa, rom 14 weli gavida, am
Temaze laparaki Zalian miWirs da TiTqmis arc
vlaparakob! diax, satanisturi ritualuri mkvleloba
damabrales, romelic viTom avadmyofi Svislis
gadasarCenad Cavidine da „rusTavi-2”-is mier
gavrcelebul am gaugonar sibilwes invalidis etls
mijaWvulma Cemma 28 wlis vaJma televizorSi
uyura!

im dReebSi oTar meRvineTuxucesma xmamaRla
ganacxada - CemTvis rom vinmes aseTi ram
daebralebina, SublSi tyvias davaxlidio, magram me

samarTlebrivi gza avirCie da „rusTavi-2"-s sasamarTlo procesi movuge. qalbatoni madi CantlaZe - mosamarTle, romelmac obieqturi gadawyvetileba gamoitana da „rusTavi-2" gaamtyuna, meore dResve mokveTes sasamarTlo sistemidan da, saerTod, iuridiuli samyarodan gaaqres! maSin saakaSvili iusticiis ministri iyo da bunebrivia, misi ruporis - „rusTavi-2"-is damarcxeba ver aitana!

- sasamarTlom „rusTavi-2"-s ra daakisra?

- garkveuli Tanxa (rasac CemTvis aranairi mniSvneloba ar hqonda) da bodiSis moxda, Tumca, 14 weli gavida da „rusTavi-2"-s CemTvis dRemde bodiSi ar mouxdia! gadacema „60 wuTis" avtor gogiCaiSvilze laparakic ar minda, radgan sruli araraobaa! Tamaz wivwivaZem mas „aferisti kletkebSi" uwoda, mweralma ilia baramiZem ki, romelic uSiSroebis organoebSi muSaobda, gogiCaiSvili „kagebes" agentobaSi amxila da dawera, rom misi metsaxeli „beThovena" iyo!

- Tqvenma vaJma am saSinel gadacemas rom uyura, ra reaqcia hqonda?

-rogorc ki es gadacema gavida, CemTan saxlSi movida jansuR kaxiZe Tavis SvilTan vatosTan erTad, movida jansuR Carkviani Tavis ZmasTan jimisTan erTad, movidnen Janri lolaSvili, mixeil lolaZe, merab maxaraZe, Temo gocaZe, gverdiT

medgnen Tedo niniZe, qeTi doliZe, kote maxaraZe, sofiko Wiaureli, oTar meRvineTuxucesi, nodar mgalobliSvili, rismag gordeziani, roin metreveLi, gogi TofaZe da kidev romeli erTi CamovTvalo...

ori wlis winaT erT-erT gazeTSi nana devdarianma dumilisaTvis bodiSi momixada da dawera - me, rogorc maSindel saxalxo damcvels, xma unda amomeRoo. nanas es sityvebi CemTvis udidesi Sveba iyo. Tqven mkiTxeT, Tu ra reaqlia hqonda Cems Svils, roca es gadacema naxa? nika Zalian eklesiuri iyo da saocari garegnuli simSvidiT Sexvda am sibirZures!

- bodiSs gixdiT am SekiTxisTvis - riT iyo daavadebuli Tqveni vaJi?

- nikas hqonda umZimesi diagnozi - nervul-kunTovani daavadeba miopaTia. mxolod 29 wlis asakamde icocxla. Mminda, mivmarTo „rusTavi-2“-is dRevandel direqtors nika gvaramias, romelic amas winaT ambobda, Cemi Tavi kvalificiur iuristad mimaCniao - tkivils, Seuracxyofasa da sityviT adamianis mkvlelobas xandazmulobis vada ara aqvs!..”

CvenTvis gasagebia da garkveulwilad misaRebi Teoretikos samarTalmcodneTa pozicia - isini Znelad

eguebian sazogadoebrivi saqmianobis ori sferos garkveuli kuTxiT daaxloeba-Serwymas da funqciaTa gaumijnaobas. magram isic faqtia, rom es drois moTxovnaa. 21-e saukunem mravali dargi daaaxlova erTmaneTs. magaliTad, fizika da qimia, biologia da fizika, medicina da biologia, informacia da medicina da sxva. dRes ukve yurs aravis sWris terminebi - biofizika, bioqimia, informaciuli medicina...

rogorc Cans, Jurnalisturi gamoZieba da Cveulebrivi klasikuri gamoZiebac rogorRac am etapze imyofebian.

Tavi 3. Jurnalisturi gamoZiebis efeqturoba informaciuli sazogadoebis SeqmnaSi

Jurnalisturi gamoZiebis maRal efeqturobam drois da praqtikis gamocdas gauZlo. sazogadoebam igi miiRo, rogorc Jurnalisturi saqmianobis yvelaze

saintereso, rTuli da obieqturi sinamdvilis Semcveli mimarTuleba.

Cveni azriT, Jurnalisturi gamoZiebis efeqturobis ganmsazRvrel kriteriumad unda gamoviyenoT is Sedegi, rac amgvari masalebis gamoqveynebas mohyveba xolme.

Sedegi ki ornairi SeiZleba iyos - materialuri da aramaterialuri.

materialuris SemTxvevaSi Jurnalisturi gamoZiebiT gamovlenili finansuri darRvevis an maqinaciis faqti saTanado organoebis CareviT swordeba.

sxva situaciaa aramaterialuris SemTxvevaSi - icvleba gavrcelebuli normatiuli aqti, iqmneba komisia, romelic Zirfesvianad swavlobs problemas, isjebian damnaSave pirebi da sxva.

Jurnalisturi Semoqmedebis arcerT tradiciul formas (beWduri, eleqtronuli da socialuri media) sazogadoebasTan ukukavSiris (gamoxmaureba, msgavsi informaciis miwodeba, Sefaseba, komentari, mowodeba, mibaZva...) problema namdvilad gaaCnia. cxadia, Zalian naklebia Sansi

imisa, rom tradiciuli Jurnalisturi Janris formiT miwodebul masalas (SeniSvna, angariSi, reportaJi) gamoexmauros momxmarebeli sazogadoeba. rogorc wesi, is amas Rebulobs axali ambebis saxiT da naklebad reagirebs masze. Tanamedrove adamiani amgvar niusebs iRebs rogorc Cveulebriv informaciul mocemulobas. Sesabamisad, aq mTavrdeba niusis aqtualobisa da momxmareblis aqtiurobis xarixic. metic, analitikosebi SeSfoTebas ar malaven erTi, mediisTvis metad sayuradRebo tendenciis gamo, romelic internet-teqnologiebis uswrafesi SemoWris Sedegia.

cnobili ingliseli Jurnalisti gamomZiebeli nik devisi exeba erT gamorCeul tendencias, sociologiuri da interaqtiuri gamokiTxviT dadginda, rom „axla uamravi adamiani, amerikaSic da sxvaganac, kiTxuloben axal ambebs Google-niussa da da yahoy-niusSi. es informaciebi (niusebi) ki keTdeba Jurnalistebis yovelgvari monawileobis gareSe. siaxleebis arCevs da komponirebas ukeTebis kompiuteruli programa, romelsac nius-agregatori

ewodeba. es modeli Tavisi konkurentulobiT saSiSia tradiciuli mediisTvis. es niSnavs imas, rom iqneba ufro naklebi Jurnalisti da ufro meti kompiuteruli programa~. [109] bolo xanebSi robotoJurnalistikam analitikur Janrebsac Seutia. axali saprogramo kompleqsi - Narrative Science, romelic amerikaSi 2010 wels Seiqmna, ukve mcire formatis statiebs amzadebs.

sabednierod, es tendencia jerjerobiT naklebad emuqreba walekviT Jurnalistur gamoZiebas, radgan TiToeuli sagamoZiebod SerCeuli Tema individualur midgomas saWiroebs da aq kompiuteruli programisgan konkurencia Soreul momavalSic ki ar iqneba saxifaTo.

Jurnalisturi gamoZiebis maRali efeqturobis maCvenebelia is uamravi konkretuli da efeqturi Sedegi, rac msoflios mediaSia dafiqsirebuli. yvela mniSvnelovani gamoZieba sruldeba SedegiT. rad Rirs marto „uotergeitis saqme~, ris gamoc amerikis prezidenti riCard niqsoni Tanamdebobidan gadadga, „bildis~ mflobeli mediamagnatis

gakotreba da misTvis niRbis Camoxsna, amerikis maRali klasis sastumroebSi momsaxurebis antisanitariuli mdgomareobis gamovlena, sabWoTa kavSiris generaluri prokuroris andrei viSinskis oxrankis agentobis damadasturebeli masalebis gamoZieba da sxva. Tumca es iyo warsulSi. axla ganvixiloT, rogoria Jurnalisturi gamoZiebis Sedegianoba Tanamedrove msoflioSi da, cxadia, saqarTveloSi.

Jurnalisturi gamoZiebis efeqturobis maCvenebelia is mzardi statistika, riTac dasturdeba, rom Tanamedrove media farTo auditoriaSi TviTdamkvidrebis erT-erT formad misi maRali Sedegianobis gamo, arCevans Jurnalistur gamoZiebase akeTebS. iqmneba uamravi saagento, biuro, centri, individualuri firma, romelic muSaobis prioritetul mimarTulebad Jurnalistur gamoZiebas irCevs, radgan sazogadoebis interesi misadmi ar neldeba. cnobili principi - moTxovna ganapirobebs miwodebas, - aqac ZalaSia.

Jurnalisturi gamoZiebis efeqturobas xelisufleba, Tuki amis saSualebas kanoni aZlevs, sxvadasxva meTodebiT ebrZvis. ase magaliTad, belorusiis parlamentma 2008 wels Seitana kanonSi - „masmediis Sesaxe~ _ cvlileba, romlis mixedviTac Jurnalistebis aekrZalaT gaavrcelon informacia „sisxlis samarTlis saqmeze, romelmac sazogadoebrivi rezonansi miiRo da danaSaulze, romelic saxels gautexavda saxelmwifos, xelisuflebas~. am kategoriis saqmeebze informaciis gacemis prioriteti aqvT mxolod belorusiis genprokurors, iusticiisa da Sinagan saqmeTa ministrebs, mosamarTleebis. rac SeexebaT advokatebs, maTac mosamarTlis nebarTvis gareSe aekrZalaT amgvar saqmeebze informaciis gacema. [110]

internet-teqnologiebis daxvewis epoqaSi Jurnalist gamomZieblebSi SeiniSneba gaerTianebisken swrafviz tendencia. maT miaCniaT, rom ase, erToblivi ZalebiT ufro SeZleben sazogadoebisTvis efeqturi samsaxuris gawevas. gaxSirda ama Tu im

faqtis erToblivi ZalebiT gamoZiebis SemTxvevebi. Aamis saukeTeso magaliTia bolo periodis ori udidesi gamoZieba – panamis qaRaldebi da iatakqveSa Tambaqo, romelTa gamoZiebaSi msoflios 30-mde qveynis ramdenime aTeulma Jurnalistma gamomZiebelma miiRo monawileoba. Tavis droze am tendencias jer kidev 1970-ian wlebSi amerikis saerTaSoriso organizacia - IRE–m daudo saTave.

es organizacia amerikaSi uotergeitis saqmis damTavrebis kvaldakval 1970-ian wlebSi Seiqmna. es iyo erT-erTi pirveli media organizacia mTel msofliaoSi Jurnalisturi gamoZiebis profiluri mimarTulebiT. IRE darwmunda imaSi, rom Jurnalisturi gamoZiebis swrafi Sedegi pirdapir iyo damokidebuli imaze, Tu ra Zalebi (raodenoba, radiusi) monawileobda SerCeuli Temis bolomde miyvanaSi. am daskvnamde amerikeli investigitorebi mividnen mas Semdeg, rac korporatiulma mafiam arizonas StatSi mokla Jurnalisti gamomZiebeli, gazeT „arizona

reporteris~ korespondenti, IRE-s erT-erTi damfuZnebeli jon bolsi. [111] Jurnalistebma sapasuxod gaafTxiles mkvlelobis organizatorebi, rom „Jurnalisti gamomZieblis mkvlelobiT gamoZiebiT Jurnalistikas ver moklavdnen~ [112] da mouwodes yvela investigateitors, Casuliyvnen arizonaSi da uSualod adgilze gamoeZiaT mafiozur-klanuri struqturebis danaSaulebrivi saqmeebi adgilobrivi samarTaldamcavebTan kavSirSi. am mimarTvis pasuxad 40-mde wamyvani Jurnalisti gamomZiebeli Cavida arizonaSi. Aamerikelma investigateitorebma iq TiTqmis mTeli naxevari weli dahyves da maTi Jurnalisturi gamoZiebis masalebi amerikis asamde media-saSualebiT gavrcelda, rasac didi sazogadoebrivi rezonansi mohyva. Statis xelmZRvaneloba ecada, sasamarTlos ZaliT SeeCerebina investigateitorebi, magram maT eqvsive sarCeli waages. [112]

IRE amJamad erT-erTi uZvelesi da uZlieresi gaerTianebaa, romelSic sami aTasze meti

investigateitoria gawevrianebuli msoflios sxvadasxva
 qveynidan. es organizacia mravali aTeuli wlis
 manZilze miRebuli gamocdilebis safuZvelze
 sistematurad atarebs konferenciebs, seminarebs,
 uSvebs yovelkvartalur gamocemas, sadac Sedis
 gamoZiebis praqtikuli magaliTebi, beWdavs
 yovelwliur krebul - „100 saukeTeso gamoZieba~.
 msgavsi gaerTianebebi Seqmnilia inglisSi,
 germaniaSi, SvedeTSi, ruseTSi, ukrainaSi da
 sxvagan. samwuxarod, saqarTveloSi jerjerobiT
 Jurnalisti-gamomZieblebi individualur muSaobas
 aniWeben met upiratesobas, Tumca bolo periodSi
 aSkarad SeiniSneba amgvარი masalebis klebis
 tendencia, magram es aranair kavSirSi ar aris
 Jurnalisturi gamoZiebis efeqturobasTan. aq ufro
 xelisuflebis politikuri nebis uqonloba igrZnoba.
 ra mdgomareobaa am mxriv saqarTveloSi? G
 gasagebi mizezebis gamo, sabWoTa periodis
 qarTul mediaSi Jurnalisturi gamoZiebis masalebi
 naklebad ibeWdeboda, magram efeqturobis
 koeficientic maRali iyo. Ees tendencia inerciiT

gagrZelda postsabWoTa periodis pirvel aTwleulSi. magaliTad, 1995-2000 wlebSi saqarTvelos generalur prokuraturaSi muSaobda specialuri jgufi, romelic damatebiT swavlobda Jurnalisturi gamoZiebisas gamovlenil mZime faqtebs, SesaZlo danaSaulis niSnebs da sxva. mogvianebiT am komisiამ არსებობა შეუწყვიტა. ბოლო წლებში Jurnalisturi gamoZiebis მასალებზე რეაგირების ასეთი ფორმა კი აიკრძალა. მიუხედავად ამისა, საზოგადოების ინტერესი ამგვარი მასალებისადმი არსკრად დიდია.

საქართველოს ხელისუფლების ორგანოები მხოლოდ ცალკეულ შემთხვევებში რეაგირებენ Jurnalisturi gamoZiebis მასალებზე და ისიც მაშინ, როცა ამას უნდა უწყვიტონ გამოცემების პუბლიკაციები. მაგალიტად, ამერიკის სპეცსამსახურის მარალჩინოსანი უაშვანკარის ფრედ ვუდრაფის მკვლელობის საკმეზე დაკავებულ ანდრე სარმაიზეს 1994 წელს მისჯა 15 წლით პატიმრობა. ეს თემა იმ პერიოდის ქართული მედია საშუალებებში წრცად და მწვერვალზე გასუჟდა. ქართველი ინვესტიტორების მტკიცებას, რომ საკმე არ

iyo obieqturad gamoZiebuli, aq aravin miaqcia yuradReba. sakmarisi aRmoCnda am saqmis Jurnalisturi gamoZieba Caetarebina „uorld jornal stritis~ Jurnalists, rom qarTvelma samarTaldamcavebma 14-wliani patimrobis Semdeg anzor SarmaiZe gaanTavisufles. [113] am dros qarTvel Jurnalist gamomZieblebs am saqmeze identuri daskvna danaSaulis moxdenidan mcire xanSi ukve hqondaT, magram maT saqarTvelos xelisuflebam yuradReba ar miaqcia.

Tavi 4. Jurnalisturi gamoZieba da demokratiulobis principi

Jurnalisturi gamoZiebis ganviTareba
mniSvnelovnad damokidebuli mocemul
qveyanaSi demokratiis maRal xarixze.

dadgenilia da amas bolo periodis realobac
adasturebs, rom msoflios im saxelmwifoebSi,
sadac demokratiuli institutebi naklebadaa
Camoyalibebuli da ganviTarebuli, Jurnalisturi
gamoZieba praqtikulad ar arsebobs, an misi
efeqturobis maCvenebeli nulis tolia. es debuleba
pirdapir miesadageba totalitaruli reJimis qveynebs,
sadac investigeitoruli saqmianoba Tavganwirvis
doneze ganixileba. Aamis klasikuri magaliTia
saqarTvelo mixeil saakaSvilis mmartvelobis dros.
Ffaqtia, rom 2004-2012 wlebSi jer programa „60
wuTi” daixura „rusTavi-2”-ze, mere ki beWdur
mediaSi, savaraudod garkveuli zewolis Sedegad
mniSvnelovnad Semcirda Jurnalisturi
gamoZiebebis masalebi. xolo is, rac maSin
ibeWdeboda an eTerSi gadioda, es qarTveli
Jurnalisti gamomZieblebis mxridan (levan
javaxiSvili, nana leJava, nino zuriaSvili, zviad

CakvetaZe, nino miqiaSvili da sxvebi) Tavganwirvis tolfasi iyo.

Jurnalisturi gamoZiebis Tanamedrove amerikuli platformis `ჰრო publiკა~-s xelmZRvanelma pol Steigermana 2013 wels Jurnal `SpigelTan~ interviusi aseTi ram ganacxada: `demokratia ganaTlebisა da simarTlis codniT viTardeba. Tuki im informaciis didi nawili, rasac adamianebi kiTxuloben, usmenen an uyureben, tyulia, an damaxinjebuli, maSin demokratia iwixleba~. [114]

gamocdili Jurnalistis azriT, `Jurnalisturi gamoZieba aris sazogadoebrivi monapovari da es saqmianoba aseTad unda darCes. სწორედ sazogadoebas awevs am sferos SenarCuneba-ganviTarebaze pasuxismgebloba.”

Jurnalisturi gamoZieba tardeba iseTi xerxebiT, romlebic mocemul sazogadoebaSi arsebul samarTlisa da moralis normebs eTanawyoba.

amitomac, roca is daiwereba, ar unda imkiTxaoT yavis naleqze. rogorc mkvlevari aleqsandr roJkovi wers, „aq koziri kozirze unda CamoxvideT,~ [115] sxvanairad sazogadoebis srul ndobas ver moipovebT.

Jurnalisturi gamoZieba aSuqebis seriozul problemur sakiTxebis, rasac metwilad mZafri reaqcia mosdevs xolme sazogadoebis mxridan.

demokratia berZnuli sityvaa da Tavisi pirdapiri mniSvnelobiT niSnavs - xalxis mmarTvelobas, saxelmwifo institutebis samive StosTvis (sakanonmdeblo, aRmasrulebeli, sasamarTlo) uflebaTa delegirebas, xolo e.w. meoTxexelisuflebisTvis, anu mediisTvis sazogadoebis socialuri kontrolis funqciis miniWebasac da mis gansaxorcieblad Sesabamisi bazis Seqmnasac. evropis sasamarTlos azriT, [116] medias sxvagvarad sazogadoebis erTgul da fxizlad modaraje nagazs uwodeben. igi momentalurad reagirebs negativze da Tavad gansazRvravs misi gamoxatvis anu gadmocemis formas, rac Seexeba arsebul negatiur faqtSi CaRrmavebas Jurnalisturi gamoZiebis Catarebis gziT, amis saWiroebas Tavad media gansazRvravs. rig SemTxvevaSi es xdeba sazogadoebis reagirebis mixedviT. sxvagvarad rom vTqvaT, dakveTas sazogadoeba iZleva.

demokratiul qveynebsi arcerTi Jurnalisturi gamoZieba uyuradRebod ar rCeba. Sesabamisi saxelmwifo institutebi masze adekvaturad reagireben.

- kriminalur faqtze samarTaldamcavebi reagireben;
- finansur darRvevebze - fiskaluri organoebi, SesaZloa samarTaldamcavebic, gaaCnia darRvevis masStabs;
- politikur movlenaze - sakanonmdablo organoebi;
- ekologiurze - garemosdacviTi da sxva saxis kompleqsuri komisiebi;
- sazogadoebrivi xasiaTis negativze - kanoniT uflebamosili organoebi.

aq yvelaferi naTelia. moqmedebs modeli: media aaSkaravebs negativs, romelic qveynisTvis, sazogadoebisTvis miuRebelia da saWiroebs aRmofxvras, xolo demokratiuli saxelmwifos saTanado organoebi Sesabamisad reagireben masze.

am wignis calkeul TavebSi moxmobili konkretuli faqtebis mixedviT SeiZleba gamovyoT is qveynebi,

sadac demokratiis koeficienti maRalia da sadac Jurnalisturi gamoZiebis institutic mZlavradaa ganviTarebuli. esenia - amerika, germania, inglisi, SvedeTi.

aseve SegviZlia davasaxeloT qveynebi, sadac igi saerTod ar tardeba - kuba, venesuela, CrdiloeT korea da sxva.

aseve, aris qveynebi, sadac cdiloben Jurnalisturi gamoZiebis, rogorc sazogadoebrivi kontrolis da socialuri dacvis funqciis matarebeli mZafri media saSualebis ganviTarebisaTvis xelis SeSlas. ase xdeba ruseTSi, belorusiaSi, yazaxeTSi, azerbaiJanSi da sxvagan.

ufro iSviaTia iseTi qveynebi, sadac mediis Tavisufleba Sesabamisi sakanonmdeblo baziT aris ganmtkicebuli, magram saxelmwifo institutebi Jurnalisturi gamoZiebis masalebze ar reagireben. am SemTxvevaSi saqme gvaqvs mediis Tavisuflebis cariel deklarirebasTan. samwuxarod, saqarTveloc am kategoriaSi Sedis. es daadastura 2008 wlis saerTaSoriso organizaciebis mier

gamoqveynebulma kvlevebma. saqarTvelom
mediis Tavisuflebis xarixxis maCveneblebiT wina
welTan SedarebiT mTeli 65 punqtiT ukan
gadainacvla da gamokvleuli 200 qveynidan 163-e
adgilze imyofeba. es zogadad, magram
konkretikisTvis unda aRiniSnos, rom jerjerobiT
saTanado reagirebis gareSe aris darCenili
Jurnalisturi gamoZiebis araerTi masala.
samwuxarod, es ase ukve wlebia grZeldeba.
Cveni daskvniT, imisaTvis, rom saqarTveloSi
Jurnalisturi gamoZieba warmatebiT ganviTardes,
saWiroa, kanonis farglebSi saxelmwifo demokratiuli
institutebis mier TavianT ufleba-movaleobaTa
obieqturad ganxorcieleba.

**Tavi 5. Jurnalisturi gamoZieba da
eTika -
moTxovnebi da Tanamedrove
normebi**

Jurnalisti gamomZieblebi Taviant kolegebTan SedarebiT eTikur problemebs ufro xSirad awydebian.

gamoZiebiTi masala Tavisi specifikidan gamomdinare, moicavs mZafr socialur-ekonomikur, politikur-kriminalur da sxva saxis negativze muSaobas. Aam process mudmivad Tan axlavs rogorc samarTlebrivi, ise moraluri normebisa da principebis dacvis aucilebloba.

msoflio eTikis institutis direqtori, profesori ruSvord kideri eTikas uwodebs dauwereli kanonebis morCilebas (The obedience to the unenforceable). Ees niSnavs imas, rom Jurnalistebma unda misdion Taviant wesebs, daicvan patiosneba Taviant reportaJebSi da ar unda hqondeT imedi saxelmwifosi an rame kanonebis, romlebic miuTiTeben mas, ra da rogor gaakeTos. [117]

cnobilia, rom yvela qveyana qmnis Tavis erTgvar filtrs JurnalistebisaTvis eTikis wesebis saxiT. Ees

ფილტრები ინვესტიგებდა იურად რეზას იმ სახეებს, რომლებიც
მომართავენ. ესენია:

1. მოქმედი კანონმდებლობა, რომელიც
მოხლოდ სიდა საზრვებს მოიცავს;
2. საერთო ეტიკური ნორმები, რომელთაც პროფესიული
ჟურნალისტური ორგანიზაციები იცავენ;
3. ტვიტრული წესები მიმართ სიდა
სადაც ნორმები და წესები;
4. ყოველი კონკრეტული გამოცემატვის რედაქციის
(გაზეთი, ჟურნალი, ტელევიზია და სხვა) მფლობელთა
მიერ მიმართული გადაწყვეტილება;
5. თავად ჟურნალისტთა გამოცემატვის კონკრეტული
ეტიკური ნორმები და პრინციპები.

ეს ფილტრები უცხოეთში დოკუმენტურად არის
გამყარებული, ზოგან კი ზეპირი ფორმით არსებობს.

ინფორმაციის განმეორება მომხმარებელთა,
საზოგადოებას, მარალ დონეზე ინფორმებულთა
საზოგადოებამ, მე-20 საუკუნის დასაწყისიდან და
21-ე საუკუნის დასაწყისში მკაფიოდ განსაზრვია ის
ამოცანები, რაც ეტიკის ტვალსაზრისით ამ პერიოდის

Jurnalistebs kerZod, da Jurnalistikas zogadad, moeTxoveba.

roca Jurnalizmis kvleviT sivrceSi arcTu didi xania, magram myarad damkvidrda termini „informaciuli omi~ da misi teqnologiebi, roca sazogadoebam, xalxma, profesionalbma SesaniSnavad gaiges am terminis miRma nagulisxmevi simarTle, Jurnalistebis profesiul keTilsindisierebas da obieqturobas, miukerZoeblobas da adekvaturobas udidesi datvirTva mieca. rogorc saqarTveloSi informaciuli samarTlis pirvelmkvalavi mecnieri, profesori mariam cacanaSvili SeniSnavs _ „saqarTvelos sinamdvileSi, informaciuli zegavleniT zianis miyenebis faqtebi, bolo aTi wlis ganmavlobaSi, saxelmwifo suverenulobis damangrevel Zalad iqca. aseTi faqtebis komentirebas Tv iT presac ki ar erideba. germanuli gazeTi „di caiti~ afxazeTis 1992-93 wlebis konfliqtSi saqarTvelos armiis marcxis erT-erT mizezad qarTvelebis mxridan sainformacio omis mniSvnelobis ignorirebas da masmediis uxarixso

gamoyenebas miiCnevs. am omSi ruseTi separatistebS ara marto samxedro daxmarebas uwevda, aramed sainformacio omis warmoebis teqnologia da arsenali mTlianad afxazeTis samsaxurSi Caayena~. [118]

marTalia, es uSualod ar exeba Jurnalistur gamoZiebis peripetiebs, magram informaciuli omiT miyenebuli zianis calkeuli faqtebi SemdegSi wlebis da, SesaZloa, aTwleulebis manZilze investigitorebisTvis uamravi gamoZiebis sagani xdeba. gansakuTrebiT es iTqmis, bolo periodSi momxdar faqtebze.

aq bunebrivad gaCenil SekiTxvas _ vin awarmoebs informaciul oms da vis ekisreba mis damangrevel SedegebSi garkveuli rigis pasuxismgebloba, pasuxi erTmniSvnelovania _ medias. ufro sworad im medias, romelic aseT SemTxvevebSi, rogorc wesi, „xelmwifeTa navSi~ jdomas arCevs da ara misi upirvelesi amocanis Sesrulebas _ realobis obieqtur asaxvas. am SemTxvevaSi mniSvneloba ara aqvs imas Tu romeli qveynis „mefis navSi~ zixar.

mediis mkvlevarebi ukve SeTanxmdnen imaze, rom mediis eTika da eTika mediaSi sul sxvadasxva datvirTvis matarebeli cnebebia. Tu amgvar diferenciacias davuSvebT, maSin zogadad eTikas Jurnalistikis ganviTarebaSi didi funqcia ekisreba.

finelma mkvlevarma lars bruunma [119] Seiswavla da gaaanaliza amJamad moqmedi 100-ze meti Jurnalisturi eTikis kodeqsidan 59 kodeqsi. maTgan 53 kodeqsSi anu absolutur umravlesobaSi pirveli rigis moTxovna aseTi iyo _ informaciis obieqturi da keTilsindisieri gavrceleba.

moTxovnis mixedviT Jurnalizmis ganviTarebis yvela etapze samarTlianad JRerda sazogadoebis moTxovna - daculi yofiliyo misi ufleba obieqturi informaciis miRebisa.

1991 wels miRebuli Jurnalisturi eTikis saerTaSoriso kodeqsis meore muxlis mixedviT _ „Jurnalists evaleba obieqturi realobis erTguleba. Jurnalistis upirvelesi amocanaa _ garantirebulad miawodos adamianebs marTali da sarwmuno informacia obieqturi realobis keTilsindisierad asaxvis gziT.

Jurnalisti gadmoscems faqtebs keTilsindisierad, inarCunebs faqtebis namdvil arss da ar uSvebs damaxinjebas~.

Jurnalisturi eTika esaa cnebaTa erToblioba, romliTac mTlianobaSi ganisazRvreba JurnalistikaSi profesiuli qcevis Seswavlisa da praqtikuli gamoyenebis standartebi, _ ase miaCnia profesor galina lazutinas. mas JurnalistikaSi Semoaqvs axali midgoma. misi TqmiT, „Jurnalistur eTikaSi RirebulebaTa da zneobriv principTa sistema, rogorc wesi, erwymis arCevis problemas, romelic Tavs iCens xolme presis yoveldRiur saqmianobaSi~. [120]

Cveni azriT, es savsebiT logikuri da Tanamedrove realobis gaTvaliswinebiT SemuSavebuli midgomaa. Jurnalists xSirad uwevs gadawyvetilebis miReba _ „sworia Tu arasworis~ dilemur situaciaSi. cxadia, aq saubarია mis profesiul gadawyvetilebaze. amitomac aris Zneli gasakeTebeli arCevani, radgan is SesaZloa mocemul momentSi savsebiT swori Candes. SedarebisTvis SegviZlia moviSvelioT

araerTi faqti Cveni qveynis politikur-ekonomikuri situaciebidan, romlebic bolo ori aTeuli wlis manZilze ganviTarda. ramdenma Jurnalistma inana, zogma moinania kidec TavianTi profesiuli gadawyvetileba damdgariyo barikadebis ama Tu im mxares. aseTi movlenebi ki, samwuxarod, araerTi iyo aRniSnul periodSi - esenia: 1991 wlis dekember-ianvris samxedro gadatrialeba TbilisSi da SemdgomSi ZmaTamkvleli omi dasavleT saqarTveloSi; ruseT-saqarTvelos omi afxazeTSi, samaCabloSi (orjer), e.w. privatizaciis procesi 1992-2000-ian wlebSi, e.w. vardebis revolucia 2003 wels, ukanono bandformirebaTa TareSi mTel saqarTveloSi da sxva. Bevri Jurnalisti am mZime situaciebSi profesiuli movaleobis piruTvneli Sesrulebis nacvlad ama Tu im mxaris gadasaxedidan avrcelebda informacias.

cxadia, msgavsi procesebi saqarTvelos garda sxva postsabWoTa respublikebSi ganviTarda, ris gamoc JurnalistikaSi es problema ufro aqtiurad gamoikveTa.

aq saubaria or midgomaze. pirveli - Jurnalisturi eTika, romelic - calkea gansaxilveli da Sesafasebeli. meore _ eTika JurnalistikaSi, romelic ukve Jurnalistis moqmedebis kodeqss gansazRvavs.

SevexoT orive midgomas. Jurnalisturi eTika gulisxmobs axali ambebis, zogadad siaxlis SerCevisas ganxorcielebul qmedebaTa erTobliobas. xolo meore _ eTika JurnalistikaSi, romelic TviTregulirebadia da niSnavs imas, miuSvebs Tu ara Jurnalisti arasaTanado reputaciis an sakiTxis gaxmaurebiT dainteresebul pirs masobrivi auditoriasTan, xom ar iqneba tendenciuri intervius warmarTvisas da sxva.

Cveni azriT, es midgoma organulad miesadageba Jurnalisturi gamoZiebis eTikur mxaresac.

pirvel SemTxvevaSi, gansaxilvelia Jurnalisti gamomZieblis gadawyvetileba ama Tu im negatiuri Temis gamosaZieblad SerCevisas, meore SemTxvevaSi ki sazogadoebas SeuZlia imsjelos Jurnalistis moralur kodeqsze, imaze Tu ramdenad

keTilsindisierad da obieqturad asrulebs igi sakuTari iniciativiT nakisr profesiul movaleobas. es momenti xazgasasmelia, radgan Jurnalistur gamoZiebas umetes SemTxvevaSi kerZo iniciativa udevs safuZvlad.

Jurnalistur gamoZiebas, misi mTeli rigi Taviseburebebidan gamomdinare, (igulisxmeba riskis maRali koeficienti, gamoZiebis qronometraJi, fsiqikuri zewolis momenti, masalis gamoqveynebis Semdeg gaWianurebuli sasamarTlo procesi da sxva) aqvs erTi upiratesoba sxva Janris masalebTan SedarebiT. es gaxlavT Tavad Jurnalistis mdgomareoba, romlis mixedviTac igi ubralod valdebulia, maqsimalurad daicvas obieqturoba. winaaRmdeg SemTxvevaSi, Tuki Jurnalisti gamomZiebeli daamaxinjebis faqts, daikavebs araswor saavtoro pozicias, gaavrcelebs dainteresebuli piris an pirTa informacia-dezinformacias, cxadia, sasamarTlo procesebi gardauvalia. amis konkretuli magaliTebi

wignSia mocemuli (gazeTi „Tavisufali gazeTi~, telekompania „rusTavi-2~).

profesiuli eTikis normebi Jurnalistis saqmianobis erTgvari TviTregulatoria. igi exmareba Jurnalistikas, rogorc socialur instituts da Jurnalists, rogorc moqalaqes, saTanado funqciebis SesrulebaSi. sxvanairad SeuZlebelia, profesiuli eTika orive SemTxvevaSi gansazRvravs Jurnalistis, rogorc samoqalaqo, ise profesiuli saqmianobisa da saqcielis urTierTmimarTebas.

Tanamedrove gagebiT, Jurnalisturi eTikis normebis dacva Jurnalisturi saqmianobis nebismieri formis SerCevis, an meTodis gamoyenebis SemTxvevaSi warmatebis winapirobaa.

Jurnalistma gamomZiebelma unda icodes, rom „sarwmunoa mxolod is informacia, romelSic faqtis axlandeli mdgomareoba, ganviTarebis procesi da movlenis buneba da fesvebi maqsimalurad obieqturad aris gadmocemuli,~ [121] aRniSnulia iuneskos mier 1983 wels SemuSavebul Jurnalisturi eTikis saerTaSoriso profesiul principebSi.

mkvlevarTa da cnobil praqtikosTa ganmartebiT, gansakuTrebiT sayuradReboa is moraluri principebi da Rirebulebebi, romelic Jurnalistis saqmianobis mudmivi Tanamdevia _ situaciis analizis, movlenis, komentaris an gamoZiebis SemTxvevaSi. am dros Jurnalistis mier momzadebuli gamoZiebis saboloo teqsti mocemuli problemis sarkisebur asaxvas unda emsaxurebodes, winaaRmdeg SemTxvevaSi, Jurnalistika zogadad, Jurnalisturi gamoZiebis masala ki konkretulad, SesaZloa gaxdes sociumisTvis garkveuli informaciuli safrTxis wyaroc da saSualebac. rac saboloo jamSi didad vnebs Jurnalistikas, rogorc sazogadoebis socialuri kontrolis funqciis matarebel instituts. Amis SesaniSnavi magaliTia Semdegi faqti. 2008 wlis agvistos omis dros saqarTvelos ramdenime telekompania _ „sazogadoebrivi mauwyebeli,” „rusTavi-2” da „imedi” ararealur informacias avrcelebda. kerZod, gorisa da cxinvalis soflebis mosaxleobas daumales realuri viTareba, ris gamoc xalxma droulad ar izruna evakuaciaze. Gufro

konkretulad ki goris raionis sofel ZeveraSi adre daniSnuli qorwili ar CaSales da meqorwileebis, romelTac araswori informacia hqondaT, Tavs rusi da osi jariskacebi wamoadgnen. sxvaTa Soris, SemdgomSi es Tema 2010 wels reJisorma zaza koleliSvilma SesaniSnavad gaSala filmSi _ „omi da qorwili.”

Tanamedrove moTxovnebidan gamomdinare, Jurnalist gamomZiebels evaleba, daicvas profesiuli eTikis is ZiriTadi normebi da moraluri kodeqsebi, romelic saerTaSoriso media Tanamegobrobis mier aris SemuSavebuli.

es moTxovnebia:

- Jurnalistis sruli miukerZoebloba gamoZiebis procesSi;
- momxdaris gamoZiebisas pluralizmis aucilebeli dacva, raTa sazogadoebas mieces saSualeba Tavad gaarCios mtyuan-marTali;
- sizustis dacva faqtebis, sxvaTa azrebisa da Sefasebebis gadmocemisas;

- neutralitetis dacva gamoZiebis teqstis mimarT, aseve stilisturi neutraliteti gamoZiebis procesTan Sexebis mqone movlenis an adamianTa jgufis mimarT.

es moTxovnebi da normebi Cveni kvlevis mixedviT gacilebiT ukeT aris daculi dasavleTis im qveynebSi, sadac Jurnalistikis tradiciuli gageba gansazRvruli da miRebulia sazogadoebaSi. aseT qveynebSi demokratiis maRali xarisxi yovelgvari negativisadmi samoqalaqo seqtoris ukompromiso damokidebulebas ganapirobebs.

Jurnalist gamomZiebels xSirad uwevs generaluri interviu saxifaTo wyarosTan, kriminalur damnaSavesTan. maTTan intervius Cawerisas saWiroa garkveuli eTikuri wesebis dacva.

cnobili investigateitori da mkvlevari driu salivani amisaTvis aseT wesebs gvTavazobs:

„daelaparakeT mxolod telefonze, an SexvdiT mxolod sajaro adgilas;

.nu miawvdiT pirad informacas (Sinaurebis saxelebs, misamarTs, warmomavlobas, samegobro wres...);

.nu iqnebiT familiarulebi, nu SeecdebiT damegobrebas, nu iflirtavebT, nu ayvebiT xumroba-oxunjobaSi, nu SeimCnevT SiSs misi personisadmi, nu iqnebiT maCo~;

.SegiZliaT da es au₃ileblad unda gaakeToT, misceT mas sakontaqto telefoni, magram aramc da aramc misamarTi. [122]

CamoTvili rCevaTagan yvela gasaTvaliswinebelia, magram yvelaze mTavaria SiSis momenti. arafriT ar SeiZleba mTavarma damnaSavem SeSinebuli gixilo.

rogorc Svedi gamomZiebeli Jurnalistebi weren, investigateitorebi arcTu iSviaTad dascinian xolme gamoZiebis obieqtebs, magram dacinvac aris da dacinvac. zogadad sarkastuli stili JurnalistikaSi miRebulia e. w. `redaqtoris svetSi~, radgan es forma mosazrebebzea dafduZnebuli. [123]

sarkazmi es didi iaraRia Jurnalistis mxridan. igi aucileblobis SemTxvevaSi gamoiyeneba, magram manamde saWiroa skrupulozuri midgoma – CarTo saqmeSi aseTi mZlavri iaraRi Tu ara? misi

CarTvisas amamgdebi Zala mowinaaRmdegis mxridan, rogorc wesi, ormagdeba. saqme SesaZloa sasamarTlo garCevebamde mivides.

am mxriv metad sainteresoa ganeli Jurnalistis anas anasis aRiareba: „me varRvev gamoZiebis wesebs, magram gamoZiebis Sedegebi maZlevs amis gakeTebis uflebas,´ ganacxada man kievSi gamarTul Jurnalist gamomZiebelTa me-7 globalur konferenciaz. Aafrikelma Jurnalistma kievSi specialurad Camoitana e.w. „maska-Storka“, romelsac igi iyenebda.

`me am niRbiT vmuSaobdi bordelSi, sadac adamianebi kvdebodnen, sabavSvo saxlSi, sadac bavSvebi kvdebodnen, fsiqiatriul saavadmyofoSi, sadac pacientebi kvdebodnen, bangkogis cixeSi, sadac tusaRebi kvdebodnen. aq saqme adamianTa sicocxles exeba. me niRabs amayad vikeTeb da ar mrcxvenia~, - Tqva anasma. [124]

aucileblad migvaCnia iTqvas isic, rom gamoTqma - xarisxiani da maRaleTikuri Jurnalistika da media biznesi praqtikulad SeuTavsebadi cnebebia. es sakiTxi dRes globaluri problemis rangSia ayvanili da am dros profesiuli eTikis normebis ucilobeli dacva faratina deklarireba iqneba da meti araferi.

aseve, seriozul yuradRebas saWiroebs Jurnalisturi gamoZiebis sferoSi informaciis wyaros formiT SemoWrili kompromatebisa da sensaciis sakiTxebi, maTi regulireba Jurnalisturi eTikis TvalsazrisiT. samwuxarod, internet-teqnologiebSi Tanamedrove novaciebis Semotanam Jurnalist-gamomZieblebs daarwmuna, rom kompromatebis formiT mopovebuli, an sensaciuri wyaroebidan mowodebuli informaciebi met CaRrmavebas da gadasinjvas saWiroebs.

Tavi 6. Jurnalisti gamomZieblis roli

da adgili saredaqcio ierarqiaSi

Jurnalist gamomZieblebs „markreikeruli~
moZraobidan moyolebuli dRemde mediis

organizaciul struqturaSi yovelTvis gamorCeuli
funqcia hqondaT dakisrebuli da adgilic gamorCeuli
ekavaT. Sesabamisad, maT mier mopovebuli da
gamoZiebuli masalebi fasdeboda sazogadoebrivi
gamoxmaurebis masStabisa da intensivobis
mixedviT. Yyovelive aqedan gamomdinare
isazRvreboda investigeitoris sahonoraro ganakveTi,
misi SemoqmedebiTi pirobebis gaumjobeseba,
agreTve socialuri problemebis uzrunvelyofa.
swored Aam principiT uxdidnen erT-erT pirvel
amerikel markreikers mark tvens.

Tanamedrove media saSualebaTa mflobelebma
kargad uwyian Jurnalisti gamomZieblebis fasi. maT
esmiT, rom Jurnalisturi gamoZieba yoveldRe ar
tardeba, arc yovel kvira. mas gacilebiT meti dro,
energia da riskfaqtorebi sWirdeba. amitom
Jurnalisti gamomZiebeli iseTive produqtiuli ver
iqneba, rogorc Cveulebrivi reportiori, an nius-meni,
romelTa namuSevrebs sazogadoeba, farTo masa
iRebs rogorc informaciul Setyobinebas da araviTar
SemTxvevaSi ar akvirdeba mas „gamadidebeli

SuSiT~, rogorc amas gamoZiebiTi masalis mimarT
akeTebs.

sazogadoeba, rogorc wesi, demokratiul qveyanaSi,
sadaC samoqalaqo seqtori aqtiuria, myisve
reagirebs gamoaSkaravebul negativze. reagireba ki
mxolod samarTlebrivi an sazogadoebrivi Sefasebis
kuTxiT ar Semoifargleba. aq igulisxmeba media
saSualebis tiraJis swrafi zrda, rac TavisTavad
iwvevs mTliani Semosavlisa da reklamis
ganTavsebis msurveTa zrdas. amitomac aris, rom
mediis mesakuTreni cdiloben investigatebisaTvis
„saTburis pirobebis~ Seqmnas. rig gamocemebSi
Jurnalisti gamomZiebeli Tavisufalia saredaqcio
saqmianobis Cveulebrivi grafikisagan (redaqtireba,
morigeoba, samuSao dRis xangrZlivoba da sxva),
aseve, mosamzadebel publikaciaTa savaldebulo
minimumisagan. garda amisa, maT gacilebiT sxva
tarifiT unazRaurdebaT gaweuli Sroma, vinem es
Cveulebriv masalebze xdeba. amasTan, ucxoETSi
miRebuli praqtikiT, im SemTxvevaSi Tu Jurnalisti
gamomZiebeli korporatiuli mafiis msxverpli gaxda,

gamocemis xelmZRvaneloba misi ojaxis winaSe
garkveul socialur valdebulebas kisrulobs.
sakiTxisadmi aseTi midgoma eTikuricaa da
samarTlianic.

es momenti garkveuli TvalsazrisiT aragamoZiebiT
sferoSi momuSave Jurnalistebis stimulirebas
uwyobs xels. amerikaSi „uotergetis saqmis~
gamo robert vudvordisa da karl bern-stainisTvis
gadaxdili honorarebis odenoba momavali
investigitorebis dainteresebis safuZveli gaxda.

aris kidev erTi niuansi, ris gamoc investigitორuli
saqmianoba interess iwvevs professionalebSi.
msoflio kinematografiaSi cnobilia SemTxvevebi,
roca ama Tu im Jurnalisturi gamoZiebis masalebis
mixedviT Seqmnilia srulmetraJiani mxatvruli filmi,
deteqtiuri serialebi da sxva. aseT SemTxvevebSi
Jurnalisti gamomZieblebi filmSi scenaristis an
specialuri konsultantis ampluaSi gvevlinebian. ra
Tqma unda, es maTTvis damatebiTi finansuri
wyaroa. msgavsi praqtika ar gamoiyeneba
Cveulebrivi sasamarTlo reportaJis avtorTa

misamarTiT, radgan aseTi masalebi Jurnalistikis tradiciuli Janrebis formatSi jdeba da maT mxolod informaciuli datvirTva gaaCniaT, reJisorebma ki ician, rom Jurnalisturi gamoZiebis saboloo masalaSi yvela faqti da niuansi saaSkaraoze ar gamodis. amitomac maT filmis maRalmxatvrulobis uzrunvelyofisaTvis urCevniaT, rom scenaristad Jurnalisti gamomZiebelic moiwvion. am SemTxvevaSi arqivisTvis gankuTvnilma detalma SesaZloa filmis kompozicias mniSvnelovani gadawyvetis rakursi mouZebnos, rogorc es moxda alan pakulas filmSi „uotergeitis saqmesTan~dakavSirebiT. robert vudvordisa da karl bernstainis CarTvam films meti damajerebloba SesZina. momavalma investigitorebma yovelive es unda icodnen, radgan sxva meTodebiT maTi stimulirebisaTvis efeqturad vercerTi mediasaSualebis mflobeli ver gairjeba.

Tavi 7. Jurnalisturi gamoZiebis Tanamedrove platformebi da biznes modelebi

Tanamedrove Jurnalizmi, miuxedavad cifruli vakqanaliisa, TandaTan isev ubrundeba e. w. preciziuli, anu zusti da xarisxiani Jurnalistikis wiaRs. brundeba iq, saidanac Jurnalisturi saqmianobis umaRlesi pilotaJi - Jurnalisturi

gamoZieba, arc gamosula, metic, arc ki daZrula. realuri Jurnalisturi gamoZiebis masalebi yovelTvis am kategoriaSi ganixileboda adre, ganixileba axlac da momavalSic, albaT, ase iqneba.

Jurnalisturi gamoZieba tradiciul mediaSi (presa, televizia) moiTxovs didZal saxsrebs, dros, energias. internetis epoqam bevri ram radikalurad Secvala. Tumca iyo dro, roca internetSi Jurnalisturi gamoZiebis warmoeba SeuZleblad miaCndaT. axla interneti da cifruli teqnologiebi iZleva imis SesaZleblobas, rom Jurnalisturi gamoZieba Catardes onlain sivrcesi, rac sakmaod amcirebs yvelanair danaxarjs.

JurnalistikaSi gamoZiebiT saqmianobas umaRlesi pilotirebis elementebis codnasTan erTad, didi finansuri saxsrebi sWirdeba. devid remnikis TqmiT, mas hqonia SemTxveva, roca erTi korufciuli saqmis gamoZiebase 250 aTasi dolari daujarjavs. igives aRiarebs britaneli publicisti da praqtikosi Jurnalisti gamomZiebeli nik devisi. `Jurnalisturi gamoZieba _ esaa didi fuli da didi dro~. [125]

devid kaplani CIMA-s moxsenebaSi _ `saerTaSoriso gamoZiebiTi Jurnalistika~ - mxardaWeris strategia,~ \_ wers: `mTel msofliosi mediis ganviTarebisTvis gamoyofili daxmarebidan

Jurnalisturi gamoZiebis ganviTarebaze mxolod 2 procenti ixarjeba.” [126]

swored es damokidebuleba gaxda imis mizezi, rom Jurnalistma gamomZieblebma mTeli msoflios masStabiT daiwyes:

1.gaerTianeba, urTierTdaxmarebis specialuri fondebisa da erToblivi centrebis daarseba gamocdilebis gaziarebis mizniT;

2. biznes-platformebis Secvla da ufro moqnili modelebis Seqmna;

3. sakanonmdeblo bazis ganmtkiceba informaciuli usafrTxoebisa da mowmeTa dacvis kuTxiT.

mimovixiloT samive tendencia.

pirveli _ Jurnalist gamomZiebelTa gaerTianeba arasamTavrobo aramomgebian sazogadoebriv organizaciebad jer kidev 1970-iani wlebidan daiwyo. roca amerikaSi Seiqmna RBF, SvedeTSi _ `jurnalister gravander, inglisSi _ Bic da sxva.

internetis SemoWramde am tipis organizaciebi ufro TavianTi qveynis Sida sainformcio sivrceSi muSaobdnen. web 2.0-is Semdeg ki es sazRvari praqtikulad moiSala. amJamad Jurnalisturi gamoZiebis saerTaSoriso saagentoebiT dafarulia

mTeli msofllo. isini erToblivad, zogjer 10-15 qveynis Jurnalisti gamomZieblebi erTiandebian da transnacionaluri danaSaulis gaxsnas erTad cdiloben. arsebobs organizaciebi, romlebic yovelwliurad an or weliwadSi erTxel awyoben konkursebs, avlenen da ajildoeben am mimarTulebiT momuSave Jurnalistebs. investigeitorebisTvis atareben seminarebs, treningebs, simpoziumebs, kongresebs saTanado interneteqnologiebis swavlebebs da sxva.

meore – yvelaze saintereso da angariSgasawevi cvlilebebi Jurnalisturi gamoZiebis ganviTarebis mimarTulebiT xdeba.

Tu aqamomde cnobili iyo, rom TiToeuli gamoZiebiTi masalis mepatrone ZiriTadad erTi redaqlia da Tavad avtori, an avtorTa jgufi iyo, axla es wesi warmatebiTaa Secvlili.

2005 wels amerikaSi Seiqmna sruliad axali specialuri biznes-platforma `Pro publika~ Jurnalisturi gamoZiebis masalebisaTvis.

`Pro publika~ \_ daaarsa pol Steigerma, romelsac manamde `uolstrit Jurnalis~ redaqtrobis aTwliani gamocdileba hqonda. man miiRo mdidari amerikeli col-qmrის sandlerebis SeTavazeba, Seeqmna axali

platforma Jurnalisti gamomZieblebisaTvis, risTvisac is weliwadSi 10 milioni dolariT dafinansdeboda.

Steigerma SeZlo gardatexis Setana manamde arsebul biznes modelebSi da `propublika~ swored siaxleze aago. kerZod, man daiqirava 40-mde profesionali Jurnalisti gamomZiebeli, Seqmna media organizacia da daiwyes mwvave negatiuri Temebis warmoCena. amasTan, Steigeris siaxle is gaxldaT, rom igi yvela gamocemas aZlevda imis uflebas, rom nebismieri maTi gamoZiebuli masala gadaebeWda sruliad usasyidlod. am siaxliT Steigerma SeZlo gamoZiebis masalaTa masStaburi gavrcleba mTel msofliSi. faqtobrivad, msxvilbiujetiani masala sruliad ufasod vrceldeboda, samagierod, masalas ecnoboda didi auditoria, raSic Tavad saitis, platformis administraciad iyo dainteresebuli.

es modeli, romelic pol Steigerma Seqmna, virusuli platforma gaxda. amJamad am platformis analogiiT araerTi media organizacia muSaobs. xolo maT dafinansebaze uSurvelad Tanxmdebian rogorc samTavrobo, ise arasamTavrobo organizaciebi.

sul sxvanairad moiqca cnobili Jurnalisti da Teoretikosi pol bredSou. Mman Seqmna sagamoZiebo proeqti vebSi _ Help me investigate

(damexmareT gamoZiebaSi). ase gamoiZia man araerTi saqme da sxvebsac misca amis gakeTebis saSualeba.

bolo periodSi internetSi sruliad axali vebresursebi gaCnda. TiToeuli maTgani garkveul novaciaze iyo dafuZnebuli.

ase magaliTad, metad sainteresoa amerikuli saiti Spot.us, romelic momxmarebelTa SemowirulobebiT atarebs Jurnalistur gamoZiebas. [127]

msgavsi meTodiT muSaoben amerikis sagamoZiebo Jurnalistikis biuro, organizacia Propyblica da `The Huffinygton Post-is~ saitis sagamoZiebo fondi. pol bredSou miiCnevs, rom swored amgvari midgomisas xdeba mediis sagamoZiebo da sadamkvirveblo funqcia damoukidebeli mediis informaciul-gasarTobi funqciisagan. es ukanaskneli funqcia ki, rogorc wesi, medias finansurad aZlierebs.

internet resursi _ frontline _ aerTianebs Jurnalisturi gamoZiebis teqsts videosTan da Tavisi wyaroebis linkebTan erTad momxmarebels erTianad awvdis. es momenti ki saSualebas aZlevs

momxmarebels Tavdac gaerkves gamosaZiebeli
Temis niuansebSi. [128]

bolo xanebSi kidev erTi axali SesaZiebloba
gamoikveTa. vebis gamoyenebiT daiwyes
momxmarebelTa mozidva konkretuli Temis
gamosaZieblad. ase iqceva kler sembriuki, romelic
Tavisi gamoZiebis kampanias awarmoebs
blogosferosa da socialur mediaSi. am
SemTxvevaSi Sexeba gvaqvs kraudsorsingis
xerxTan. aq saqmeSi erTveba is xalxi,
romelTaTvisac Tema Zalian mniSvnelovania.

unda iTqvas isic, rom am midgomas aqvs erTgvari
xarvezi. aq Cndeba kiTxva – Tu gamoZieba ase
Catardeba, maSin Jurnalisti vin gamodis? Tavd
Jurnalistia gamomZiebeli Tu is xalxi, is
momxmarebeli, vinc saqmeSi aqtiurad CaerTo?
cxadia, aq calsaxa pasuxi ar arsebobs. amitom,
albaT, sjobia, SeveSvaT amaze fiqrs da vnaxoT
gamoZiebis produqti.

cnobilia, rom bolo xanebSi kriminali da organizebuli
danaSauli saerTaSoriso masStabebze gavida.
amdenad, Journalist gamomZieblebs uWirT maT
kvalze siaruli. es problema karga xans seriozul
dabrkolebas warmoadgenda, magram Seiqmna
iseTi programebi, romelTa daxmarebiTac sruliad

iolad SesaZlebelia monacemTa saerTaSoriso bazebidan miiRo sasurveli informacia.

magaliTad, Sotlandielma programistma den ohiginma Seqmna ufaso platforma investigative Dashboard, romlis daxmarebiTac SesaZlebelia korufciuli garigebebisa da Savi fulis trialisTvis Tvalis midevneba sxva saxelmwifoebsi.

investigative dashboard-is garda, aseTive daxmarebis gaweva SeuZlia Jurnalisti gamomZieblebisTvis OpenCorporates -isa da CKAN-is saitebs.

internet tehnologiebis uswrafesi ganviTarebis Sedegad SesaZlebeli gaxda Jurnalisturi gamoZiebisaTvis axal-axali platformebis SemuSaveba. 2014 wels amerikelma programistma izrail mirskim specialurad ukompromiso Jurnalisturi gamoZiebis Casatareblad da investigeitorebis dasaxmareblad Seiqmna axali saiti _ Uncoverage. es saiti beikerebs _ Semomwirvelebs saSualebas aZlevs gaiRon garkveuli Tanxa erTjeradad an mravaljerad ama Tu im gamoZiebis Casatareblad. [129]

saitis specifika aseTia. Jurnalisti gamomZiebeli SerCeuli TemiT mimarTavs Uncoverage-s

administracias, romelic Temis Semowmebis Semdeg saSualebas aZlevs mas, ganaTavsos saitze gancxadeba da Semowiruli saxsrebiT Caataros gamoZieba. SemdegSi gamoZiebis teqsti an video masala ideba saitze da Tu mas sxva redaqla SeiZens, Jurnalist gamomZiebels damatebiT honorari eZleva. rac Seexeba saits, igi beikerebisagan Semowiruli Tanxis 5-7 procents sakomisios saxiT iRebs.

bolo xanebsi sxvadasxva qveynebis Jurnalistma gamomZieblebma `saerTo ena~ gamoZebnes da isini siamovnebiT TanamSromloben organizebuli danaSaulis gamoZiebis saqmeSi. ufro metic, Seiqmna specialuri saiti www.Scraperwiki.org, sadac nebismier Jurnalist gamoZiebels SeuZlia konkretuli daxmarebisTvis mimarTos programistebs sxvadasxva vebgverdebidan monacemTa miRebaSi.

saintereso platforma Seiqmna aseve fraj-is saxiT. am platformis arsi mdgomareobs SemdegSi: mediaorganizacia acxadebs gamosaZiebeli negativis saxels, sferos, zogjer vinaobas, awesebs fulad prizs saqmis gamoZiebisaTvis da iwvevs rogorc moxalise, ise profesional gamomZieblebs. amgvari midgomiT redaqla or kurdRels iWers. pirveli, izidavs farTo auditorias gamoZiebaSi

Casartavad, meorec, SedarebiT mcire xarjebis gaReba uwevs Jurnalisturi gamoZiebis Casatareblad, Tumca es aris erTi mniSvnelovani momenti. cota Zneli warmosadgenia srulyofili Jurnalisturi gamoZieba moqalaqe Jurnalistebs dayrdnobiT. Tanac aseT gamoZiebaSi mxolod informirebuli moqalaqe unda CaerTos da ara nebismieri, radgan vinc mocemul Temaze, raime mniSvnelovan, dazustebul informacias ar flobs, is bunebrivia, verc CaerTveba gamoZiebaSi.

daaxloebiT msgavs raRacas akeTebda ufro adre amerikeli met draji. man Seqmna saiti da sTxova moqalaqeebs aetvirTaT nebismieri negativi. Wor-marTali amerikis maRal Cinosnebsa da saxelmwifo Cinovnikebze. mTavari problema – ndobis sakiTxi, drajma SedarebiT iolad moagvara – pasuxismgebloba informaciis sizusteze Tavad Semtyobinebels ahkida. drajis novaciurma platformam dros gauZlo. amJamad es amerikuli Jurnalistikis `cudi biWi,~ rogorc mas uwodes, erT-erT warmatebuli media organizaciis mflobelia.

mesame - Jurnalisti gamomZieblebisTvis sakanonmdeblo bazis ganmtkiceba, samarTlebrivi normebis SemuSaveba sisxlxorceuli sakiTxia. msolfioSi saerTaSoriso organizaciebis CarTviT 1990-ian wlebSi bevri ram gakeTda, Jurnalistebi

mxolod sasamarTlos dadgenilebiT, gansakuTrebuli aucileblobis SemTxvevaSi iyvnen valdebulni daesaxelebinaT wyaros vinaoba. es midgoma 2001 wlis 11 seqtembris teraqtamde praqtikaSi warmatebiT gamoiyeneboda. niu-iorkis teraqtis Semdeg specsamsaxurebma da maTma lobistebma miaRwies imas, rom samarTaldamcavebs SeuZliaT, mosTxovon Jurnalists wyaros vinaobis gamxela sasamarTlos dadgenilebis gareSe. es cvlileba mosalodneli danaSaulobebis prevenciis mizniT gakeTda.

Tumca prevencia, rogorc Cans, mxolod sababi iyo. mis miRma xelisuflebis morigi mcdeloba ufro ikiTxeba _ rogorme gaakontrolon Jurnalisti gamomZieblebis saqmianoba.

kari meoTxe

Jurnalisturi gamoZiebis praqtika

Tavi 1. Temis SerCeva gamoZiebisTvis, Temis perspeqtulobis gansazRvra da samoqmedo gegmis optimaluri varianti

nebismieri Jurnalisturi gamoZieba iwyeba Temis SerCeviT. Tema ki xan zedapirzea da xanac internetSi ganTavsebul monacemTa uzarmazar masivSi. Tumca Temis SerCevamde aris raRac momenti, rac sasurvelia gaiTvaliswinos nebismierma Jurnalistma gamomZiebelma.

ამ მხრივ Zalian saintereso midgomას გვთავაზობს ცნობილი germanელი Jurnalist- gamomZiebelი

Tomas Suler^o. mas miaCnia, rom gamoZiebis dawyebamde TiToeulma Jurnalistma aT SekiTxvas unda gasces pasuxi. faqtobrivad, Tomas Suleri `Jurnalisturi gamoZiebis~ 10 mcnebas gvTavazobs.

1. maqvs Tu ara ufleba, gamoviyeno sxva adamiani informaciis Sesagroveblad?
2. SemiZlia Tu ara vTqva, vin mixdis gamoZiebaSi?
3. SemiZlia Tu ara, gamoZiebisas miviRo saCuqrebi?
4. SemiZlia Tu ara, gamoviZio vinaobis dausaxebleblad?
5. SemiZlia Tu ara, gavigo simarTle masalis daubeWdavad?
6. vinaxav Tu ara arasaWiro informacias?
7. vigoneb Tu ara SemTxvevebsa da istoriebs TviTon?
8. vgroveb Tu ara saWiro informacias saTanado pirTa nebarTvis gareSe?
9. visargeble Tu ara informaciis wyaroTi wyaros miuTiTeblad?

10. SemiZlia Tu ara CavuSva informaciis wyaro, romelsac konfidencialobis dacvas Sevpiridi? [130]

Jurnalisturi gamoZiebis Tema SesaZloa moiZebnos uwyinar statistikur monacemebSi. iseTebSi, romelic naklebad miiqcevs sazogadoebis yuradRebas. amis Zalian karg magaliTs ixsenebs amerikeli Jurnalisti gamomZiebeli uiliam buzenbergi. prezident obamas administraciam gamoaqveyana statistikuri monacemebi imaze, Tu ramdeni adamiani stumrobda TeTr saxlSi bolo rva wlis manZilze. siaSi 2 milioni adamianis gvar-saxeli moxvda. cxadia, aravis mosvla TavSi azrad, gamoekvliaT momsvlelTa da damxvdurTa urTierT kavSirebi, maT Soris biznesisa da sxva sferoSi. Jurnalisti gamomZiebeli uiliam buzenbergi da misi mggobrebi dainteresdnen da sayuradRebo kvalSac daadgnen. maT es gaakeTes internet tehnologiebis daxmarebiT (CAR - computer-assisted reporting). [131]

თემის შერჩევას მოსდევს მისი perspeqtulobis gansazRvr. perspeqtulobis gansazRvraSi igulisxmeba is, Tu ramdenad realურია mocemuli Temis mocemul gamocemaSi (beWdur Tu

electronul mediaSi) gamoqveyneba-გადაცემის
perspeqtiva.

es is momentia, roca marto Jurnalisti gamomZieblis
survilsa da mowadinebaze araa damokidebuli
gamoZiebiT Seqmnili masalis sazogadoebis
samsjavroze gamotanis sakiTxi.

aq xelis SemSlel faqtorad ara erTi garemoeba
SeiZleba mogvevlinos. pirveli da umTavresi aris
mediamflobelis, an mflobelTa pozicia SerCeul
TemasTan dakavSirebiT. amitom Jurnalists,
moswons mas es Tu ara, uwevs Temis
SeTanxmeba mediis mesakuTresTan. aq yvelaferi
martivad da gasagebadaa. msoflioSi, albaT, ar
arsebobs gamocema, romelic sakuTari mflobelis
interesebis sawinaaRmdegod moqmedebs.
magaliTi qarTuli sinamdvilidan, miuxedavad imisa,
rom Cvens presaSi araerTi mwvave publikacia,
maT Soris, Jurnalisturi gamoZieba mieZRVna
Tbilisis maud-kamvolis kombinatis privatizebis
kanonierebas, telekompania „imedi~ am Temas
yovelTvis gverds uvlida. mizezi - „imeds~ da

Tbilisis maud-kamvolis kombinats erTi da igive mepatrone hyavda.

es aprobirebuli praqtikaa da igi msoflios yvela qveyanaSi miRebulia.

meore barieri, ris gamoc Tema SesaZloa uperspeqtivo gaxdes, aris ramdenime TiTqmis თანადარი mniSvnelobis problema.

esenia - riskis faqtori, moculobiTi SromiTi danaxarjebi, Temis gamoZiebis qronometraJi, sazogadoebrivi rezonansi da finansuri problemebi. es Tanmimdevroba Cvens mier SemTxveviT ar iqna SerCeuli, magram mimovixiloT saTiTaod.

riskis faqtori - rig SemTxvevaSi, momatebulic, nebismieri Jurnalisturi gamoZiebis dros redaqtaci da avtoric, an avtorTa jgufi dgeba garkveuli safrTxis winaSe, vinaidan moqðedebს e.w. „amomgdebi Zala~ sazogadoebis im fenis mxridan, viszec tardeba gamoZieba.

Jurnalistikis istoriaSi cnobilia faqtebi, roca mometebuli riskis gamo medias Tavi Seukavebia gamoZiebis gagrZelebaze, an droebiT gaCerebula.

riskis gamo mometebuli safrTxe zogjer mogvianebiT xdeba cnobili, ris gamoc gadawyvetilebas yvela faqtoris Sejerebis Semdeg Rebuloben isev da isev avtori, redaqtori, mediis mflobeli. magaliTi - „uotergeitis saqme~ serialis saxiT ibeWdeboda „vaSington postis~ furclebze 1972-74 wlebSi, ris gamoc redaqtoratic da Jurnalisti gamomZieblebic Zalian riskavdnen, radgan maT uwevdaT amerikis imdroindel prezidentTan riCard niqsonTan da mis administraciasTan dapirispireba. am saqmis gamoZiebis damTavrebidan ramdenime wlis Semdeg gaxda cnobili, rom orive avtori riskis maRal xarisxe maTi anonimuri informaciis wyarosganac iyo gafrTxilebuli. miuxedavad amisa, maT bolomde miyvanes saqme, ris Sedegadac prezidenti niqsoni iZulebuli gaxda Tanamdebobidan gadamdgariyo.

cnobilia SemTxvevebic, roca Jurnalisti gamomZiebeli fizikurad gaunadgurebiaT gamoZiebis damTavrebamde. ase magaliTad,

gazeT „moskovski komsomolecis~ Jurnalisti dimitri
xolodovi mokles redaqliaSi Segzavnil კგოლშო
Cadebuli asafeTqebeli aparaturiT. Jurnalisti
gamomZieblis mkvlelobis mizezi gaxda is masala,
romelic man ruseTis Tavdacvis saministros maRal
eSelonebSi arsebul korufciis saSinel faqtebze
gamoaqveyna. roca Jurnalisti ver gaaCeres, igi
fizikurad moiSores Tavidan. [132]

aseve mokles cnobili Jurnalisti gamomZiebeli iuri
SekoCixini, romlis Tavidan mosaSoreblad jer kidev
sabWoTa kavSiris dros kriminaluri samyaros
avtoritetebma soxumSi 1988 wlis zafxulSi e.w.
„kanonier qurdTa~ sakavSiro Sekreba gamarTes,
sadc kenWi uyares Jurnalistis sikvdiloT dasjas.
maSin iuri SekoCixini, romelic „literaturnaia
gazetaSi~ muSaobda, erTi xmis wyalobiT – 11:10 –
gadarCa, Tumca 2003 wels igi uiSviaTesi infeqciuri
sawamlaviT moSxames da saSinel tanjvaSi
amoxades suli. [133]

ukrainaSi prezident leonid kuCmas garemocvam
sasikvdilo ganaCeni gamoutana iq mcxovre
qarTvel Jurnalists giorgi RonRaZes. [134]

magaliTebis moxmoba kidev SeiZleba. maTi
moxmობiT Cven sulac ar gvsurs, davafrTxoT
momavali Jurnalisti gamomZieblebi, magram maT
realuri warmodgena unda hqondeT imaze, Tu ra
SeiZleba mohyves momatebul risks. maT unda
icodnen, rogor da ra meTodebiT daicvan თავი
ამგვარი winaaRmdegobebisagan? dacvis
Tanamedrove meTodeბი წიგნში calke nawiladაა
მოცემული.

moculobiTi SromiTi danaxarjebi - es is barieria,
ris gamoc SesaZlebelia Jurnalistma
gamomZiebelma (an jgufma), aseve redaqciam,
Tavidanve Tqvas uari SerCeul Temaze. amis mizezi
gaxdeba is uzarmazari SromiTi danaxarji, risi
gaRebac realurad SeuZlebeli iqneba gamoZiebis
Catarebis mosurneTa mxridan. ase magaliTad,
saarCevno biuletenebis sisworis saTiTaod

Semowmeba, maSin, roca maTi raodenoba ramdenime millions Seadgens, fizikurad ubralod SeuZlebelia.

Temis gamoZiebis qronometraJi - es barieric Zneli gadasalaxia, radgan vercerTi gamocemis Jurnalisti gamomZiebeli ver moiclis romelime erTi Temis gamosaZieblad ramdenime Tvis, zogjer naxevari wlis an mTeli wlis ganmavlobaSi. amgvari fufuneba ubralod warmoudgenelia.

sazogadoebrivi rezonansi - es momenti barierad SeiZleba iqces im SemTxvevaSi, Tu Jurnalisturi gamoZiebis Tema naklebad saintereso iqneba farTo sazogadoebisTvis. amis dadgena nebismier gamocemas SeuZlia interaqtiuli gamokiTxvis meTodiT an sxva sociologiuri kvlevebiT. Tema, romelic Tavidanve aris ganwiruli ararezonansulobisTvis, Tema, romelsac mayurebeli, mkiTxveli da momxmarebeli ar eyoleba, cxadia, misi gagrZelebisgan redaqqiis xelmZRvaneloba ubralod Tavs Seikavebs.

finansuri problemebi - am tipis barriersac aqvs garkveuli damabrcolebeli mniSvneloba, magram ara gadamwyveti. im SemTxvevaSi, roca aqtualuri Temis Jurnalisturi gamoZieba soliduri Tanxebis gaRebas moiTxovs (mivlineba ucxoeTSi, mZlavri aparaturis SeZena da sxva), finansebis moZiebis alternatiuli gzebi unda moinaxos. ase rom, finansuri faqtori mTavar winaaRmddegobad ver iqceva Jurnalisturi gamoZiebis gzaze.

Temis perspeqtulobis gansazRvris Semdeg ნებისმიერ შემთხვევაში ჟურნალისტი გამომძიებელი აღგენს samoqmedo gegmalს, რომელიც gamosaZiebeli problemis, faqtis sirTulezea damokidebulი. mkvlevarebi, praqtikosebi mravalwliani dakvirvebisa da Segrovebuli masalebis analisis mixedviT mividnen im daskvnamde, rom აუცილებელი იყო zogადი samoqmedo gegmis an sqემის SemuSaveba. marTalia, TiToeuli faqtis Jurnalisturi gamoZieba

individualuri xasiaTisaa, magram zogadi gegma, an
sqema umetesad yvelasaTvis misaRebi iyo.

Jurnalisturi gamoZiebis gegma, romelic
sankt-peterburgis organizacia - „aJurma~
SeimuSava, zogadad ase gamoiyureba:

Temis SerCeva - Temis perspeqtiulobis
gansazRvra -→ RonisZiebaTa gegmis
SemuSaveba -→ gegmis realizacia -→ dosies
Sedgena -→ generaluri interviu -→ saboloo
masalebis momzadeba -→ iuridiuli eqspertiza -→
masalaTa daarqiveba. [135]

es gaxlavT postsabWoTa respublikebSi momuSave
Jurnalisti gamomZieblebisaTvis yvelaze realurad
misaRebi gegmari. mas SeiZleba rame daematos,
magram gamoklebiT, albaT, arcerTi punqtis
ignorireba ar SeiZleba.

Tavi 2. informaciis miRebis sistema Tanamedrove media sivrceSi

Jurnalistur gamoZiebis CatarebisaTvis informaciis
miRebis sistemis organizebas da dagegmvas
gadamwyveti mniSvneloba eniWebi.

momavalma Jurnalistma gamomZiebelma unda
icodes, რომელია JurnalistTa ინფორმირების

dReisaTvis yvelaze misaRebi da gavrcelebuli formebi.

esenia: brifingi, preskonferencia, pres-relizi, sainformacio saagento, specialuri sainformacio biuleteni, prezentacia.

brifingi - es gaxlavT mediis warmomadgenelTa mokled informirebis miRebuli forma. brifingze xdeba mis organizatorTa mxridan maTTvis saintereso kuTxiT gasavrcelebeli informaciis miwodeba. brifingi xangrZlivobis TvalsazrisiT moklea. misi ZiriTadi damaxasiaTebeli niSania inჟორმაციის monologis reJimSi miwodeba. rogorc wesi, brifingze medias kiTxvis dasmis SesaZlebloba ar eZleva. მაგალითი ქართული სინამდვილიდან - 2005 წლის 3 თებერვალს, დილით, 8 საათსა და 38 წუთზე საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრის ვანო მერაბიშვილის ბრიფინგი პრემიერ-მინისტრ ზურაბ ჟეანიას გარდაცვალების გარემოებებზე სულ რაღაც ხუთ წუთამდე გაგრძელდა და დამსწრე ჟურნალისტებს, მიუხედავად მომხდარის

სიმბიძისა, საერთოდ არ მისცეს შეკითხვის დასმის საშუალება.

უნდა ითქვას ისიც, რომ ჟურნალისტთა ინფორმირების სისტემაში ბრიფინგი SedarebiT axali formaa და იგი, როგორც ითქვა, მხოლოდ მონოლოგის რეჟიმში გარდება.

preskonferencia - yvelaze miRebuli da klasikuri formaa JurnalistTa informirebis meTodebis sistemaTa Soris. preskonferenciaze xdeba rogorc xelisuflebis sxvadasxva Stos warmomadgenelTa, saxelmwifo uwyebebis xelmZRvanel pirTa, kulturis, xelovnebis, mecnierebis, biznes-struqturebis, sportis, samarTaldamcavi organoebis da sxvaTa warmomadgenlebis Sexvedra mediis warmomadgenlebTan. preskonferenciis qronometraJi SedarebiT vrcelia. igi ufro metad dialogis reJimSi tardeba da Jurnalistebs SesaZlebloba eZlevaT maTTvis saintereso kuTxiT dasvan nebismieri saxis SekiTxebi, cxadia, eTikuri normebs farglebSi.

prezentacia - gamoiyeneba maSin, roca JurnalistebisTvis informaciis miwodebis formas sagangebod eniWeba ceremoniis xasiaTi. iqmneba erTgvari sazeimo situacia, sadac mediac da organizatorebic SedarebiT gaxsnili arian erTmaneTTan sasaubrod. am mxriv informaciis miwodebis sistemaSi prezentacia yvelasgan gamoirCeva gamWvirvalobis TvalsazrisiT. misi damaxasiaTebeli, Sesabamisad, ganmasxvavebelic, gaxlavT is, rom prezentaciaze mediis warmomadgenlebs TavianTi poziciis gamoxatvis saSualeba adgilzeve eZlevaT - sityviT gamosvla, replikis an gancxadebis gakeTeba da sxva.

pres-relizi - gaxlavT mediisTvis specialurad gamzadebuli mcire moculobis sacnobaro xasiaTis masala. aq aqcenti keTdeba mxolod im faqtebze, daskvnebsa Tu Sexedulebaze, ris gavrcelbasac da JurnalistebisTvis miwodebasac gegmaven organizatorebi. pres-relizs ZiriTadad pres-samsaxurebi amzadeben. JurnalistTa korpuss,

მიT უფრო, Journalist გამომცემებს ყოველთვის უნდა
ახსოვდეთ, რომ ამ შემთხვევაში მიწები
ინფორმაცია უმეტესად ის რეალობაა, რისი გავრცელებაც
ორგანიზატორი მხარეა დაინტერესებული.

სპეციალური საინფორმაციო ბიულეტენი - შედარებით
ნაკლებად გავრცელებული ფორმაა. შესაბამისად,
Journalist-ის კორპუსის წარმომადგენლები მის მიმართ
დიდ ინტერესს არც იჩენენ და არც ენდობიან. სპეციალური
ბიულეტენს ამზადებს როგორც სახელმწიფო, ისე კერძო
ორგანიზაციები და კომპანიები. იგი ეხება მიმდინარე
მოვლენებს. შესაბამისად, თემატიკა კუთვნიT თავმოყრილ
ინფორმაციას. ენდობის ნაკლები კოეფიციენტი
მიუხედავად, Journalistები ბიულეტენებით მიწები
ინფორმაციიდან უფრო სტატისტიკურ მონაცემებს
იყენებენ. Journalistები გამომცემებისთვის ამ ფორმით
მიწები ინფორმაცია შესაძლოა ორგანიზატორ-ის
პოზიციის შესაფასებლად უფრო გამოდგეს.

საინფორმაციო სააგენტო - ყველაზე მოკლელი და
გავრცელებული ფორმაა ინფორმაციის სისტემური მიწების
კუთვნიT, იგი იწველბა ინფორმაციის მწოდებელ მკლავრ
მედიის ორგანიზაციად, რომელიც დაინტერესებულია როგორც

mopovebiT da eqskluziurobiT, aseve misi gayidviT. Jurnalisturi saqmianobis es forma პირველად frangma Sarl havasma moifiqra 1835 წელს. dReisaTvis საინფორმაციო სააგენტოს ფორმა yvelaze sandod gamoiyureba mediis informirebis saqmeSi. dadgenilia, rom media saSualebebi sainformacio saagentos grifiT gavrcelebul informaciebs gacilebiT ჰეგო ndobiT ekidebian. amis safuZvels maT aZlevT is momenti, rom sainformacio saagentoebi, rogorc wesi, yovelTvis icaven neitralitets - isini mxolod faqts afiqsireben da yidian informacias. Sesabamisad, myidveli sainformacio produqtSi iTxovs xarisxs, operatiulobas, obieqturobas.

sainformacio saagentoebis mier gavrcelebuli informaciebi, mokle Setyobinebebi xSirad xdeba Jurnalisturi gamoZiebis Tema.

sainformacio saagentoebi informaciis miwodebis operatiulobis saqmeSi sistematurad iyeneben Tanamedrove kavSirgabmulobis dargis miRwevebs. msofliSi cnobili saagentoebi am kuTxiT kosmosur

Tanamgzavrebsac iyeneben. maTi muSaobis
specifika ZiriTadad nedli faqtobrivi masalis
mopoveba-miwodebiT ganisazRvreba.

saqarTveloSi arsebobs ramdenime sainformacio
saagento, romelic metnaklebad moicavs
sainformacio bazris garkveul segmentebs. esenia:
„interpresniasi~, „media-niasi~, „kavkazpresi~,
„bi-es-presi~, „pirveli~ da sxva. CamonaTvalSi
sagangebod ar Seviyvane Cveni qveynis upirvelesi
sainformacio saagento - „saqinformi~, romelic
mravali aTeuli weli saqarTveloSi informaciis
saukeTeso mwarmoebeli da gamavrcelebeli iyo.
misi saqmianoba, umidresi arqivi, mxedvelobaSi
gvaqvs saqinformis fotoqronika, amJamad
ganadgurebulia. TavisTavad es faqti sxvadasxva
dros araerTi Jurnalisturi gamoZiebis Tema gaxda.

Tavi 3. Jurnalisturi gamoZiebis meTodebi

Tanamedrove Jurnalistur gamoZiebaSi mravali meTodi gamoiyeneba, Tumca maTgan oTxia ZiriTadi.

esenia:

- . dakvirvebis meTodi;
- . intervius meTodi;
- . dokumentebTan muSaobis meTodi;
- . eqsperimentis meTodi.

maT Soris yvelaze gamoyenebadia dakvirvebis meTodi. igi efuZneba Jurnalisti gamomZieblis subieqtur Semecnebasa da pirad mgrZnobelobas. Tu ras da rogor aRiqvams igi, rogor gadaxarSavs nanaxs, gancdils da mere yovelive amas rogor miitans sazogadoebamde. dakvirvebis meTodi imiTac gamoirCeva, rom igi mizanmimarTulia da mas Jurnalisti gamomZiebuli sruliad gacnobierebulad mimarTavs. mTlianobaSi Jurnalist

gamomZiebels uwevs dasakvirvebeli obieqtis, movlenis, problemis arsSi seriozuli garkveva-gaaanalizeba da saaSkaraoze gamotana. Aam meTodis gamoyeneba SeiZleba rogorc pirdapir, ise iribad, aseve, rogorc Riad, ise farulad. orive midgomas aqvs Tavisi dadebiTi da uaryofiTi momentebi. faruli dakvirvebisas Jurnalisti bevri ramiT aris SezRuduli. faravs gamoZiebis mizans, xdeba Caketili rogorc kolegebisTvis, ise saaxloblo wrisTvis. SeiZleba iTqvas, `sakuTar wvenSi~ ixarSeba, amasTanave, uwevs mTeli rigi mimarTulebiT sifrTxilis dacva. yvela nabijis, yvela qmedebis mozmova da sxva. Ria formiT dakvirvebisas Jurnalisti Tavisufleba im valdebulebebisagan, rac farul dakvirvebisas unda daicvas. es momenti ki Jurnalists saSualebas aZlevs maqsimalurad gadaerTos dakvirvebis obieqtze, faruli dakvirvebis meTodis nairsaxeobas warmoadgens e.w. `niRabi~, `Jurnalisti icvlis profesias~ da `mudmivad CarTuli proJeqtori~. am ukanasknels Zalian efeqturad iyenebda Jurnalisturi gamoZiebis germaneli klasikosi giunter valrafi.

dakvirveba erTgvarad universaluri meTodia Jurnalistikis sxva mimarTulebebSic, magram gamoZiebisaTvis is yvelaze metadaa mniSvnelovani. Ddrois mixedviT, dakvirveba

SeiZleba iyos mokle da grZelvadiani. dakvirvebis xangrZlivoba bevr faqtorzea damokidebuli. Aamitom gamoZiebis qronometraJi Tavad investigeitor(eb)ma unda gansazRvron mTavar redaqtorTan da redaqqiis xelmZRvanelobasTan SeTanxmebiT.

dakvirvebis meTodis Taviseburebaa isic, rom igi SeiZleba iyos CarTuli da araCarTuli movlenebSi, procesebSi da sxva. pirvel SemTxvevaSi Jurnalisti gamomZieblis mier moZiebuli faqtaJi gamoirCeva gansakuTrebuli dokumenturobiT, emociaTa sicxadiT da, raRa Tqma unda, sizustiT.

interviews meTodic universaluris kategoriaSi gadis, magram Jurnalisturi gamoZiebisas, gansakuTrebiT generaluri interviews etapze, igi Zalian aqTualuri xdeba. Cveulebrivi pozitiuri interviews dros respondentis, rogorc wesi, Jurnalistis mekavSired gvevlineba. Jurnalisturi gamoZiebebisas ki piriqiT, es meTodi sul sxva midgomebs saWiroebs. Tu magaliTad, `niRbis~ an `CarTuli proJeqtoris~ principiT muSaobisas Jurnalisti uRrmavdeba danaSaulis, negativis process, interviewerebisas mas evaleba taqtikurad warmarTos saubari da mTavari damnaSave `gaWedos~. raSic, cxadia, mas negativSi mxilebuli respondentis arafriT daexmareba.

dokumentebTan muSaobis meTodis mniSvneloba
internet teqnologiebis epoqaSi Zalian gaizarda.
msoflio obobam Jurnalist gamomZieblebs Zalian
gauiola dokumentebis moZieba vebisvrceSi.
interneti dokumentebis erTgvari saganZuri gaxda.
saWiroa mxolod Sesabamisi teqnologiebis codna
da miRebuli informaciis gadamuSaveba. es meTodi
ZiriTadad gamoZiebis sawyis etapze gamoiyeneba,
Tumca Jurnalists saWiro dokumentis moZieba
yovelTvis unda SeeZlos. zogjer dokumenti
garegnuli daTvalierebiTac ki iZleva myar safuZvels
garkveuli daskvnis gamosatanad. zogjer ki
dokumenti CaRrmavebas moiTxovs. Ddokumentis
meTodis gamoyeneba mis citirebasac gulisxmobs.
citirebis procesi erTi SexedviT martivi Cans,
magram es ase ar aris. zogjer sacitato teqsti
bundovania da profesiuli terminologiiT gadatvirTuli,
rac mis aRqmas garkveulad arTulebs. Aamitom
Jurnalisti gamomZiebeli unda ecados, citirebisas
sizustis dacvas, terminologiuri specifikis
gamartivebas, saavtoro uflebaTa moTxovnebis
gaTvaliswinebas da sxva. Uufro gasagebad rom
vTqvaT, SesaZloa, am moTxovnebis dacva
SemdgomSi investigateitorisTvis erTgvari mexamridi
gamodges.

rac Seexeba eqsperimentis meTods, masze dausruleblad SeiZleba saubari. igi seriozul momzadebas moiTxovs Jurnalistisgan.

eqsperimentis meTodis gamoyenebisas Jurnalisti valdebulia jer safuZvlianad gaecnos im masalebs, rac dasakvirvebel obieqtze moipoveba, xolo Semdeg gaazrebulad dagegmos eqsperimentis procesi.

eqsperimentisas Jurnalisti garkveulwilad faruli damkvirveblis rolSi gvevlineba, Tumca igi garkveuli drois ganmavlobaSi iZulebulia, TavSekavebulad imoqmedos. eqsperimentis meTodi Tanamedrove mediis yvela formatSi gamoiyeneba _ beWdurSi, eleqtronulsa da axalSi

Jurnalistur gamoZiebaSi garda ZiriTadisa, sxva meTodebic gamoiyeneba. esenia – analizis, sociologiuri gamokiTxvis, deduqciis, induqciis, analogiis, mizez-Sedegobrivi analizis, hipoTezisa da sxvebi.

es meTodebi Teoriuladaa dadgenili, magram arian SemoqmedebiTad moazrovne investigitorebi, romlebic araordinalur meTodebs igoneben da iyeneben kidec praqtikaSi. ase magaliTad, pulitceris premiis laureati amerikeli Jurnalisti gamomZiebeli

debora nelsoni (Deborah Nelson) iyenebs ucnaur meTods, romelsac hqvia gamWvirvale gamoZieba. meTodis arsi SemdegSia. investigateitori mTeli gamoZiebis manZilze yoveli mniSvnelovani faqtis an mtkicebulebis gamoCxrekis SemTxvevaSi maSinve ukavSirdeba negativis mTavar Semoqmeds da sTxovs komentars. aseTi midgoma niSnavs imas, rom damnaSave mTeli gamoZiebis saqmis kursSia. saboloo jamSi igi verafers moimoqmedebs Jurnalistis winaaRmdeg.

am meTods cxadia, bevri mowinaaRmdege hyavs, magram misi xelaRebiT uaryofac ar SeiZleba. es meTodi or rames mianiSnebs momxmarebels _ Jurnalistis Riaobas da damajereblobas Temis arCevasa da saxifaTo meTodis gamoyenebaSi. meorec _ mTavar damnaSaves arwmunebs, rom mis winaSe principuli da Zlieri gamomZiebeli dgas da rom igi mas gaxsnili kartebiT eTamaSeba.

Tavi 4. informaciis wyaroTa klasifikacia da maTTan muSaobis specifika

Jurnalisturi gamoZiebis TiTqmis yvela etapi informaciis wyarosTan urTierTobisa da specificuri teqnologiebis gamoyenebis gareSe praqtikulad warmoudgenelia. informaciis arxebis simravle da sizuste informatorisa da Jurnalists urTierTSeTanxmebiT damokidebulebazea agebuli. am urTierTobaSi faseulia Tavad informaciis wyaro, problemis arsSi misi wvdomis da informirebulobis maRali xarisxi. informaciis wyarosgan miRebuli informaciis Semowmebas TiToeuli Jurnalisti Taviseburi meTodebiT da teqnologiebiT awarmoebis.

yoveli wyaros mier mowodebuli informacia, Jurnalist gamomZiebelTa dauwereli wesis mixedviT,

sul cota or sxva wyarosTan unda gadamowmdes. Tu gamoZiebis gegma amis saSualebas iZleva, es wesi aucileblad unda iqnes daculi. mxolod amgvari midgomis Semdeg aris SesaZlebeli informacia miRebul iqnas, rogorc faqti da gagrZeldes masze muSaoba.

wyaros gareSe, samarTaldamcavi struqturebis warmomadgenelTa msgavsad, Tanamedrove investigeitori Znelad SeZlebs SerCeuli Temis bolomde gamoZiebas. informatorebi iseTive samsaxurs uweven Jurnalist gamomZieblebs, rogorc samarTaldamcavebs, oRond im sxvaobiT, rom investigeitorebs maTi informaciis gamoyeneba erTjeradad SeuZliaT ama Tu im masalaze muSaobisas. policiebTan ki informatorTa (e.w. agentTa) urTierToba wlobiT grZeldeba, Tanac saxelmwifos mxardaWeriT da dafinansebiT. Jurnalist gamomZiebels ki mowodebuli informaciis gadamowmebasTan erTad uwevs fiqri mis usafrTxoebazec. cnobilia SemTxvevebi, roca

korporatiuli mafia erTnairad icilebs orives -
Jurnalistsac da mis informatorsac.

am problemam globaluri xasiaTi miiRo. wamyvan
qveynebSi _ amerika, germania, safrangeTi da
sxva, daiwo informaciis wyaros dacvisTvis
samarTlebriv-sazogadoebrivi safuZvlebis
ganmtkiceba. [136] Tumca gamokvlevebiT
dgindeba, rom rig SemTxvevebSi es mxolod carieli
deklaraciaa da meti araferi. amis mizezi gaxda
2001 wlis 11 seqtembers amerikaSi momxdari
teroristuli aqti, ris Semdegac wamyvani qveynebis
specsamsaxurebma _ „terorizmis aRsakveTad
informaciis gakontrolabis ufleba~ miiRes.
Sesabamisad, kontroldeba misi wyaroc. londonSi
ganTavsebuli saerTaSoriso organizaciis „privasi
internacionalis~ monacemebiT [137] ramdenime
qveyanaSi (germania, holandia, amerika,
portugalia, safrangeTi, dania) Jurnalistebi
pasuxismgeblobaSi misces imis gamo, rom maT ar
gaamxiles konfidencialuri informaciis wyaro. amis
Taobaze mediiT oficialuri protesti gamoxata

JurnalistTa saerTaSoriso federaciis (IFJ)
generalurma mdivanma aidan uaitma. [138]

1980-ian wlebSi `The Guardian~-is redaqciaSi
moxda aseTi SemTxveva. mkiTxvelma
gamogzavna redaqciaSi dokumenti, romlis
mixedviTac momzadda mZafri werili. gaimarTa
sasamarTlo procesi, ris Sedegad redaqcia
daavaldebules, kanonis Sesabamisad, gaeca es
dokumenti. amas mohyva dokumentis
gamomgzavni wyaros dapatimreba. aqedan
moyolebuli, radgan am faqts didi rezonansi hqonda,
JurnalistTa umTavres wesad iqca informaciis
konfidentaluri wyaros aucilebeli dacva.

informaciis wyaros rolsa da mniSvnelobaze kargad
mianiSnebs is samarTlebrivi normebi, rac am bolo
periodSi iqna miRebuli evropasi.

evrosabWos saparlamento asambleam
evrogaerTianebris yvela wevri saxelmwifosTvis
2007 wlis aprilSi miiRo specialuri rekomendaciebi,
romlis mixedviTac TiToeuli qveynis sakanonmdeblo
xelisuflebas SesabamisobaSi unda moeyvana
informaciis wyaros dacvis samarTlebrivi normebi

evrosabWos moTxovnebTan. am moTxovnis sami muxli savaldebulo gaxda yvela qveynisTvis. esenia:

1. evrosabWos wevr yvela qveyanas daevala SesabamisobaSi moiyyanos da miiRos detalurad SemuSavebuli kanoni - informaciis wyaros daculobis Sesaxeb;

2. ar SeiZleba Jurnalists moeTxovos samoqalaqo da sixlis samarTlis procesebze mowmed gamosvla an informaciis wyaros dasaxeleba, garda absoluturad aucilebeli saWiroebisa;

3. is pirebi, romlebic Jurnalistebs miawvdian sazogadoebisTvis mniSvnelovan saidumlo informacias, ar unda daisajon sasamarTlo, administraciuli an samsaxurebrivi saqmianobaSi sanqciebiT. [139]

imave, 2007 wels gaeros adamianis uflebaTa komisiამ მოუვოდა wevri qveynebis xelisuflebas, pativi ecaT konfidencialური wyaroebis uflebebisaTvis. gaerom aseve gamoTqva SeSfoTeba imis gamo, rom zogierTi qveynis specsamsaxurebi redaqciebSi ukanono Cxrekas

awarmoebdnen. [140] amgvari saqmianobis gamo, evropis sasamarTlom miiCnia, rom germanuli Jurnalis - „Sternis~ Jurnalisti gamomZieblis hans martin tilakis mimarT ganxorcielebuli RonisZiebebi (Cxreka, qonebis konfiskacia) ar iyo samarTliani da saTanado organoebs JurnalistisTvis soliduri kompensaciis gadaxda daakisra. sainteresoa isic, rom hans tilaki Jurnalistur gamoZiebas awarmoebda Tavad evrosabWoSi momxdar finansur darRvevebze.

informaciis wyaros argamxela an misadmi zedmetad gamoCenili ndoba arcTu iSviaTad Jurnalist gamomZiebelTaTvis letaluri SedegiT mTavrdeba. marto ruseTSi bolo wlebSi momxdari amgvari faqtebis mxolod 4 procentia gamoZiebuli, ris gamoc JurnalistTa ara marto adgilobrivi, anu rusuli, aramed saerTaSoriso organizaciebic seriozul protests acxadeben. [141]

dadgenilia, rom informaciis yvela wyaro umetesad sam kategoriaSia gaerTianebuli:

1. Ria wyaroebi;

2. naxebrad Ria wyaroebi;

3. konfidencialuri anu daxuruli, saidumlo wyaroebi.

pirvel kategorias ganekuTvneba:

- masmediis saSualebebi - presa, televizia, radio, sainformacio saagentoebi, interneti, gamomcemlobebi. Tumca am SemTxvevaSi Jurnalisti gamomZiebeli meoradi, magram siRrmiseuli gamSuqebliS roliS gvevlineba.

- oficialuri uwyebebis vebgverdebi, presrelizebi, saangariSo moxsenebebi, preskonferenciebis, brifingebis masalebi da sxva. am SemTxvevaSi Jurnalistma gamomZiebelma unda gaiTvaliswinos, rom es uwyebebi ufro TavianTi imijis gasamyarebel pozitiur informacias avrceleben, Tanac isini informacias ufro gafiltruli saxiT awvdian sazogadoebas. es damokidebulia wyaros profilze - ra Tqma unda, Zalovani uwyebebi ufro metad filtraven informacias, vinem soflis meurneobis an kulturis saministro. momaval investigateitors mudmivad unda axsovdes is, rom arcerTi

organizacia araa dainteresebuli gaavrcelos iseTi oficialuri informacia, romelzec SeiZleba vrceli Jurnalisturi gamoZieba Catardes. amitom Jurnalistma gamomZiebelma sxva sferoSi unda moiZios informaciis damatebiTi wyaroebi.

meore kategoriaSi, naxebrad RiaSi moiazreba:

- iseTi dokumentebi, romlebic yvelasaTvis xelmisawvdomi sulac ar aris, magram Seicavs Jurnalisti gamomZieblisaTvis saWiro iseT mniSvnelovan informacias, romelsac „saidumlos~ grifi ara aqvs. aseTma dokumentebma investigeitoramde SeiZleba moaRwios faqsis saxiT, ris gamoc Jurnalistma unda icodes is teqnologia, Tu rogor gaarCios misi fabrikacia.

mesame kategoria _ konfidencialuri _ gansakuTrebulia da Sesabamisad, uamravi safrTxis matarebelic. es kategoria pirobiTad orad SeiZleba daiyos - daxuruli anu konfidencialuri informaciis cocxali da aracocxali wyaroebi.

aracocxals ganekuTvneba „saidumlos~ grifiT damRirebuli dokumentebi, Setyobinebebi, cnobebi,

romlebic SeiZleba komunikaciis Tanamedrove
saSualebebiT moipovo - kompiuteri, eleqtruli
kavSirebi.

amgvari informaciis wyaros gamoyeneba mraval
sirTulesTan aris dakavSirebuli. igi ara marto
piradad JurnalistisTvis, aramed mTeli saredaqcio
koleqtivisTvisac saxifaTo SeiZleba gaxdes. aq ori
momentia gamosayofi.

Jurnalistma gamomZiebelma unda moaxerxos imis
dadgena, Tu ramdenad sandoa „saidumlos~ grifis
matarebeli informacia, rac praqtikulad udides
sirTuleebTan aris dakavSirebuli. aseTi dokumenti,
rogorc wesi, Jurnalists aslis saxiT uvardeba. misi
gadamowmeba ki arc Tu iolia, miT ufro wyaros
dasaxelebis uflebis gareSe.

- saidumlo dokumentebis publikacias arcTu
iSviaTad kvalSi udgebian samarTaldamcavi
uwyebebi da iwyeba Jurnalistis dakiTxvebi
sxvadasxva instanciaSi, Cxrekebi redaqtiaSi,
muqara da sxva. ase moxda gazeT „soverSenno
sekretnoSi~, roca maT wyalqveSa atomuri navis

„kurskis~ CaZirvis SesaZlo mizezebze 2000 wlis noemberSi TavianTi Jurnalisturi gamoZiebis masalebi gamoaqveynes. ase dakiTxes 1998 wlis maisSi Jurnalisti vika qavJaraZe, romelmac pirvelma moaxerxa e.w. saqarTvelos #1 teroristad Seracxuli igor giorgaZisgan vrceli intervius aReba. prokuraturaSi misgan im wyaros dasaxelebas iTxovdnen, vinc Zebnil giorgaZesTan daakavSira. analogiuri devna ganxorcielda rusi Jurnalistis elene masiukis mimarT, roca man ruseT-CeCneTis pirveli omis Semdeg Caiwera interviuebi CeCen savele meTaurebTan Samil basaevTan da marek dudaevTan. maTze im droisaTvis federaluri Zebna iyo gamocxadebuli. Jurnalistze ki maTi adgilmdebareobis gauTqmelobis braldebiT sisxlis samarTlis saqme oficialurad aRZres, Tumca saqmes bolomde msvleloba ar miscemia politikuri situaciis Secvlis gamo.

gansakuTrebul midgomas saWiroebs Jurnalisti gamomZieblebis mxridan informaciis cocxal

konfidentalur wyarosTan urTierToba. rogorc wesi, cocxal wyaroSi kerZo piri an pirTa jgufi moiazreba. cocxal wyarosTan urTierTobis wess Tavad wyaro da Jurnalisti SeTanxmebulad aweseben. xangrZlivobis mixedviT cocxali wyaroc or saxed iyofa. erTjeradad da mravaljeradad, Tumca es damokidebulia imaze, Tu ra moculobis, ramdenad mniSvnelovani da saidumlo informaciis matarebelia wyaro. Jurnalisti gamomZiebeli amis mixedviT sazRvravs daxurul wyarosTan urTierTobis xangrZlivobas. rac Seexeba Tavad wyaros, isic imis mixedviT agrZelegs an wyvets urTierTobas JurnalistTan, Tu ramdenad SeZlegs Jurnalisti daTqmuli pirobis Sesrulebas Semdeg sakiTxebze:

- wyaros vinaobaze anonimurobis dacvas;
- miwodebuli informaciis arsis obieqturad gaanalizebas da sazogadoebisTvis miwodebas;
- informaciis komentarebiT ganvrcobas (eqspertTa mozidva, Sedarebebis da paralelebis daZebna msgavs faqtebze, publicistur da kompoziciur gamarTvas...);

- piradi usafrTxoebis uzrunvelyofas;

-saWiroebis SemTxvevaSi, maTive interesebidan gamomdinare miwodebuli informaciis ufro masStaburad gavrcelbis organizebas preskonferenciis, brifingis, internetis an sainformacio saagentoebis saSualebiT.

konfidencialuri wyaro am pirobebis Sesrulebis Semdeg SeiZleba informaciis araerTjeradi mimwodebelი gaxdes Jurnalisti gamomZieblebisaTvis. amgvარი praqtika ufro samarTaldacviTi da fiskaluri organoebis pressamsaxurebis xelmZRvanelobisgan modis. es is kategoria gaxlavT, რომელთა ხელშეწყობით მოწყობილია ინფორმაციის საინფორმაციო ბაზა. ცნობილი გამოთქმა, მართავს ის, ვისაც აქვს ინფორმაცია, ამ SemTxvevaSi სწორედ ამ pressamsaxurebis TanamSromლებზე ვრცელდება. Journalistებმა და საინფორმაციო სახსრების უმეტესობა გარკვეულ საკითხებზე ორმხრივია. Journalisti gamomZiebelი eZebs negativs, სამსახურს აწყობს მისი გავრცელება. გავიხსენოთ, უთერგეიტის საკმე, როცა

saidumlo informaciis wyaros vinaoba imdenad gaasaidumloes Jurnalistebma, rom misi gaSifvra TviT amerikis specsamsaxurebmac ver SeZles. wyarom Tavi sakuTari nebiT gasca da isic mTeli 31 wlis Semdeg, roca ukve sikvdilis piras iyo misuli. wyaro aRmoCnda Tavad amerikis erT-erTi specsamsaxuris direktoris moadgile, generali mark felti. man amerikis sazogadoebis winaSe Tavi pasuxismgeblad igrZno imis gamo, rom qveynis umaRlesi xelisufleba, Tavad prezidentis CaTvliT, mTel rig ukanonobas sCadioda. Sesabamisad, mas hqonda motivi gaeca samsaxureobrivi saidumloebebi ufro Zvirfasi faseulobebis dacvis mizniT.

praqtika cxadyofs, rom informaciis konfidencialur wyaroebis sxvadasxva motivi amoZravebT Jurnalist gamomZieblebTan urTierTobaSi. specialistebis azri am SemTxvevaSi erTmniSvnelovania [142] da isini ZiriTadad Semdeg saxeebs gamoyofen:

1. ideuri wyaroebi:

- am kategoriaSi Sedian iseTi pirebi, romlebic Jurnalist gamomZiebels mxolod imis gamo awvdian informacias, rom mas TavianT ideur Tanamoazred aRiqvamen. miiCneven, rom amiT isini saerTo ideis gaZlierebas, an raRac miznis miRwevas uwyoben xels.

ideuri wyaros mier mowodebuli informacia umetesad sandoa da gasaTvaliswinebeli. wyaro am SemTxvevaSi obieqturi informaciis gavrcelbiTaa dainteresebuli, mas angarebiTi momenti ar amoZravebs.

magaliTi piradi praqtikidan – saqarTvelos pirveli prezidentis zviad gamsaxurdias idumal garemoebebSi gardacvalebis Taobaze Catarebuli Cemi mravalwliani Jurnalisturi gamoZiebis manZilze araerTi informatori maZlevda informacias anonimurobis garantiis moTxovniT, maT erTaderTi ram ainteresebdaT - male garkveuliyo sinamd vile.

2. angarebiTi wyaroebi

- es kategoria informatorTa ufro farTo wres moicavs. maT SeiZleba mravali motivi ainteresebdeT.

aq gvxxdebian informatorebi, romlebic pirdapir iTxoven garkveul Tanxas informaciisTvis. dasavleTSi es miRebuli praqtikaa. gadasaxdeli Tanxis odenoba damokidebulia urTierTmolaparakaze. am SemTxvevaSi Jurnalisti gamomZiebeli SedarebiT Tavisufalia wyaros mier miwodebuli informaciis sizustis sxvadasxva meTodiT gadamowmebaze, radgan informaciisTvis gaRebuli Tanxa misi obieqturobis garantad gvevlineba.

momaval investigateitors aseT wyaroebTan sifrTxile hmarTebS. im SemTxvevaSi Tu igi informacias nawil-nawil gawvdis, unda icode, rom wyaro fassac TandaTan moumatebs. Tumca bolo xanebSi ucnauri tendencia gamovlinda. Jurnalist gamomZieblebs mcire Tanxas aqeT axdevinebdnen konkurent kompaniebze negatiuri informaciis miwodebaSi. amiT korporatiuli mafia ufro

sarwmunos xdida maT viTomcda araknkurentul dainteresebas.

sakiTxisadmi aseT midgomas axlavs eTikuri momentic. Cndeba kiTxva - ramdenad eTikuria gadauxado oriode groSi imas, vis interesebSic Sedis mowinaaRmdegis CaZirva da amaSic investigateitors iyenebs. am tipis informatorebisgan miRebuli informaciebis safuZvelze Catarebuli Jurnalisturi gamoZiebis masalebis naklebobas Tanamedrove media namdvilad ar uCivis. sakiTxavi aq is aris, uRirs ki investigateitors sazogadoebaSi sakuTari imijis Selaxva imis gamo, rom konfliqtSi CarTulTagan erT-erT mxares miemxros.

3. gacvliTi anu e.w. Ceinj wyaroebi

-rogorc wyaros saxelwodebidanac Cans, investigateitorisTvis es kategoria SesaZloa, iyos saintereso. Tumca SesaZloa, piriqiTac moxdes da sulac ar gaikaro axlos. gaaCnia molaparakebis Temas _ ras iTxovs wyaro informaciis sanacloed. aq rame konkretuli recepti ar arsebobs. Jurnalisti Tavad wyvets, miendos Tu ara wyaros an

gaucvalos Tu ara mas mis xelT arsebuli informacia
sxva informaciaSi, an sxva servisSi.

dadgenilia, rom gamocdili Jurnalisti gamomZieblebi
yvela sferoSi iyeneben amgvar barters.
urTierTgagebis SemTxvevaSi aseTi formiT
miRebuli informacia SesaZloa orive mxarisTvis
sasargeblo gamodges.

4. Sereuli wyaroebi

- aq moiazreba informatorTa is kategoria, romelTac
am ampluaSi yofna mxolod sakuTari, merkantiluri
miznebis gamo undaT _ finansuri daintereseba,
SurisZieba, saxelis ganTqma da sxva.

5. naZaladevi wyaroebi

- es yvelaze rTuli kategoriaa, radgan Jurnalist
gamomZiebels aseT wyarosTan urTierTobisas
bewvis xidze gavla uwevs. aseT kategoriaSi Sedis
is piri, romelic iZulebulia iTanamSromlos
Jurnalistan da miawodos mas saidumlo
informaciebi imis gamo, rom Tavad Jurnalists
gaaCnia misi makomprometirebeli mniSvnelovani
informacia. es SeiZleba exebodes wyaros warsuli

cxovrebis mZime periods, finansur maqinacias,
sasiyvarulo urTierTobebs, kriminals, romlis
Sesaxebac Jurnalistma icis da sxva.

amgvari wyaro „uSreti~ rodia. igi SeiZleba uceb
„daSres~. aseTi urTierToba wydeba maSin, roca
naZaladev wyaros informacia amoewureba da
kidev maSin, roca igi gadawyvets, rom yvelaferi
ganaxcados samarTaldamcav struqturebSi.
urTierTobis ase ganviTarebis SemTxvevaSi,
SesaZloa, Jurnalist gamomZiebels brali wauyenon
ori muxliT _ danaSaulis ganuxxadebloba da
informaciuli SantaJi. es is faqizi niuansebia, romelic
momavalma investigitorebma unda icodnen.

bolo xanebSi msoflio mediaSi TvalSisacemi gaxda
e.w. „eqskluziuri informaciis wyaroebiT~
daintereseba. wyaros eqskluziurobis xazgasmiT
aqcenti keTdeba imaze, rom mocemuli informacia
dananCeni media saSualebebisatvis cnobili ar aris.
eqskluziuri wyaro yvela sferoSi SeiZleba iyos da
yvela kategorias moicavdes:

iyos angarebiTi, magram eqskluziuri;

iyos naZaladevi, magram eqskluziuri;

iyos ideuri, magram eqskluziuri.

vimeorebT, yvelaferi es damokidebulia Jurnalistis profesionalizmze, mis komunikabelurobaze, gamocdilebaze da sxva. gansakuTrebiT xSirad eqskluziuri informaciis wyarod politikuri liderebi gvevlinebian. swored isini cdiloben Jurnalisti gamomZieblebis mimxrobas iseTi eqskluziviT, romlis gavrclebiTac surT konkurenti politikuri partiis an calkeuli politikuri personis mxileba, sazogadoebis TvalSi misi imijis mkveTrad Selaxva. cxadia, aseT eqskluzivs Jurnalisti ar unda wamoegos.

magaliTi qarTuli sinamdvilidan.

gazeT „alias~ Jurnalistma nino mRebriSvilma 1998 wlis gazafxulze saTanado gadamowmebis gareSe gamoaqveyna konfidencialuri wyaros mier miwodebuli fsevdო eqskluzიuri informacia. Sedegi, momdevno nomerSi is iZulebuli gaxda, imave gverdze gamoeqveynebina eqskluzivis wyaros

vinaoba da daudasturebeli faqtis gamo bodiSi
moexada sazogadoebisaTvis. [143]

eqskluziuri informaciis seriul gamavrceleblebad
SeiZleba CaiTvalon is arasamTavrobo
organizaciebi, romlebic garkveuli profiliT agroveben
informacias adamianis uflebaTa dacvis, garemos
dacvis, momxmarebelTa interesebis dacvis, kulturul
faseulobaTa dacvis da sxva sakiTxebSi. Jurnalist
gamomZieblebs am organizaciebTan aucileblad
unda hqondeT mWidro kavSiri.

Jurnalist gamomZieblebs xSirad uwevT xolme cxel
kvalze sawyisi informaciis mopoveba. aseT
SemTxvevebSi informaciis saukeTeso wyaroebad
iTvleba is sacnobarო organizaciebi, romlebic
saxelmwifo da kerZo struqturebis saxiT arsebobs.

momaval investigateitors SeuZlia sawyisi sacnobarო
informaciis wyarod gamoiyenos Semdegi
organizaciebi: „satelefono cnobaTa biuro~,
„samisamarTo biuro~, Zalovani struqturebis,
gansakuTrebiT Sss-s sainformacio biuro, sadac
iZlevian pirvelad cnobebs adamianis nasamarTlobis

Sesaxeb da satransporto saSualebaTa registraciis samsaxuri, sadac Jurnalists SeuZlia, gaigos nebismieri satransporto saSualebis Sesaxeb garkveuli informacia.

garda amisa, arsebobs sxvadasxva saxis sacnobar-bibliografiuli gamocemebi - „vin vin aris?~ Tematuri gamocemebi - „saqarTvelos eqimebi~, „saqarTvelos iuristebi~, „saqarTvelos inJinrebi~ da sxva. am tipis gamocemebsi Jurnalist gamomZiebels SeuZlia amoikiTxos iseTi informacia, romlis daxmarebiTac ufro swrafad SeZlebs samoqmedo gegmis Camoyalibebas da daiwyebis mis ganxorcielebas.

Jurnalist gamomZieblebTan informacia xSir SemTxvevaSi sxva, maTgan damoukidebeli arxebiTac modis. es mniSvnelovani resursia da misi ignorireba ar iqneboda swori gadawyvetileba. ganvixiloT informaciis wyaros es formebi - TviTdinebiTi da SeTavazebiTi.

TviTdinebiT Semosul informacias ganekuTvneboda sabWoTa periodisTvis damaxasiaTebeli saredaqcio

struqturuli rgoli _ werilebis ganyofileba, romelic
 yvela redaqtiaSi arsebobda. swored werilebis
 ganyofilebaSi iyrida Tavs mkiTxvelTa, msmeneITa
 da mayurebelTa mier gamogzavnili werilebi,
 mosazrebebi, saqmiani SeniSvnebi da sxva. es
 erTeuli dResac aris SenarCunebuli did
 mediaorganizaciebSi. maSin TiToeuli
 gamocemisTvis es iyo informaciis uSreti wyaro,
 Tumca mxolod saredaqtio an Jurnalisturi
 gadamowmebis Semdeg. magaliTi kerZo
 praqtikidan, swored am formis gamoyenebiT 1983
 wels Cavatare Cemi pirveli Jurnalisturi gamoZieba,
 romelic exeboda qalaq lazarevskaiSi (ruseTi)
 momxdar gulgrilobis faqts, romelic tragikulad
 dasrulda. gamoZiebis masala gamoqveynda gazeT
 „axalgazrda komunistSi~ [144] da mas mohyva
 daaxloebiT aTasamde gamoxmaureba, romelTa
 meti nawili TavisTavad warmoadgenda
 damoukidebeli informaciis wyaros. es forma _
 redaqtia-sazogadoeba _ dResac aqtiurad
 gamoiyeneba postsabWoTa respublikebSi.

informaciis amgvari wyaroebi xSirad ufro sandoa da realuri, vinem oficiozidan mowodebuli informaciebi, ris magaliTebSac Cven Cvens yolveldRiurobaSi vawydebiT. momavalma investigitorebma Tavidanve unda gaicnobieron informaciis aseT TviTdinebiT wyaroebTan faqizi damokidebulebis saWiroeba. Tanamedrove cifrul epoqaSi es funqcia Zalian kargad SeiTvisa socialurma mediam.

SeTavazebiTi formiT Semosul informacias Jurnalisti gamomZiebeli, iseve rogorc anonimurs, sifrTxiliT unda moekidos. dadgenilia, rac ufro daJinebiT gTavazobs wyaro mis xeIT arsebuli informaciis „SemoCeCebas~, miT meti yuradRebiTaa gamosakvlevi misi obieqturoba. metic, obieqturobis dadasturebis SemTxvevaSi motivacia da mizania gamosarkvevi.

zemoT CamoTvlili es teqnologiebi Tanamedrove media saSualebebsi aqtiurad gamoiyeneba.

Jurnalistma gamomZiebelma unda icodes, rom informaciis wyarosTan Tavidanve sworad SerCeuli taqtika gamoZiebis saboloo Sedegebze aisaxeba.

bolo xanebSi sul ufro intensiurad ganixileba erTi sakiTxi. gadavuxadoT Tu ara informaciis wyaros mowodebuli informaciisTvis fuli. es eTikis sakiTxia da mas Sida saredaqcio wesi, midgoma aregulirebs. zogierTi redaqlia amas dasaSvebad miiCnevs. magaliTad, 2010-ian wlebSi `Me Telegraph~-ma did Tanxad iyida britaneTis mTavrobis wevrTa xarjebis Sesaxeb Canawerebis diskis. mere momzadda werili, rasac mohyva mTavrobis ramdenime wevris dpatimreba TaRliTobisTvis. Tumca bevrissTvis informaciis yidva kategoriulad miuRebelia.

**თავი 5. მონაცემთა
საინფორმაციო ბაზის შედგენა და
ჟურნალისტური გამოძიების
ეგაპების თავისებურებანი**

pirveladi informaciis mopovebis Semdeg iwyeba
mniSvnelovani etapi mTel Jurnalistur gamoZiebaSi.
es gaxlavT jer analitikuri cnobaris, Semdeg ki
dosies Sedgena. es procesi yvela SemTxvevaSi
individualur midgomas moiTxovs, iseve, rogorc
Jurnalisturi gamoZiebisTvis SerCeuli TiToeuli Tema.
Jurnalisti gamomZiebeli SemuSavebuli gegmis
mixedviT agrovebs saWiro informacias mocemuli
problemis zogad istoriasa da mis masStaburobaze,
misi gadawyvetis saerTaSoriso praqtikaze, [145]
xvdeba da usmens problemis Taobaze informirebul
pirebs, eqspertebs, Teoretikosebs. yovelive amis
Semdeg Journalists SeuZlia, Seadginos e.w.

analitikuri cnobari, anu specialuri CamonaTvali, sadac ganTavsdeba informacia gamoZiebis Semdgomi etapebisTvis saWiro yvela dokumentis Sesaxeb.

Tumca amgvari cnobaric individualuria da igi mxolod Sida samsaxureobrivi sargeblobisTvisaa gankuTvnil. am cnobarSi Jurnalistma gamomZiebelma unda Seitanos yvela is winaaRmddegobrivi momenti, rac mas dokumentebis moZiebisas Sexvda. vTqvaT, informaciaTa sxvadasxvaoba mocemul problemasTan dakavSirebiT. es, ZiriTadad xdeba maSin, roca ama Tu im globalur sakiTxs, an gamoZiebisaTvis SerCeul problemas ori eqsperti gansxvavebuli poziciidan afasebs (aseT sakiTxTa CamonaTvalSi SeiZleba davasaxeloT - ekologiuri, ekonomikuri, samecniero, agraruli, samSeneblo da sxva problemebi).

analitikuri cnobarisagan gansxvavebiT dosie gacilebiT Sromatevadi da sapaSuxismgeblo etapia. cnobari dgeba ZiriTadad tendenciis, procesis,

movlenis, SemTxvevis garSemo, dosieSi ki - ufro personificirebuli informacia iyris Tavs rogorc fizikur, ise iuridiul pirebze.

Jurnalistma gamomZiebelma unda icodes, rom dosie gacilebiT praqtikuli mniSvnelobisaa. am dros mis xelSi SeiZleba moxvdes „mravalferovani informacia mTeli Tavisi gamovlinebebiT~, [146] maT Soris negativic. dosieSi unda ganTavsdes Semdegi saxis informaciebi:

-faqtobrivi masalebi sakvlevi-gamosaZiebeli obieqtis saqmianobis, piradi cxovrebis, ganaTlebis, SromiTi moRvaweobis, namsaxureobis, Sefasebebis, nasamarTleobis (Tuki aseTi ram arsebobs) Sesaxeb;

-obieqtis Sesaxeb mowodebuli yvela informaciis wyaros safuZvliani mimoxilva da sandoobis momentis gansazRvra;

-yvela im masalis daxarisxeba da Tematuri dalageba, romelic mocemul etapze ar iqneba gamoyenebuli, magram TemisTvis xelaxali

mibrunebis SemTxvevaSi Jurnalist gamomZiebel
ecodineba, sadaa isini ganTavsebuli;

-unda mieTiTos is informaciebi, romelic
momavalSia mosapovebeli gamoZiebis
dasasruleblad;

-unda gakeTdes calkeuli CamonaTvali im pirebisa
da organizaciebisa, visac SeuZlia gamosaZiebel
pirze, pirTa jgufze an organizaciaze
sawinaaRmdego informaciis mocema;

-gamosaZiebeli Temis saerTaSoriso xasiaTis
SemTxvevaSi calke keTdeba im organizaciaTa
CamonaTvali, vinc mocemuli problemebis kvlevis
kuTxiT yvelaze Zlieria da avtoritetuli, aseve,
keTdeba sia im saerTaSoriso sazogadoebrivi
organizaciebisa, romelTac msgavsi problemis
Jurnalisturi gamoZiebis garkveuli gamocdileba
gaaCniaT.

-gamosaZiebeli faqtis mniSvnelobidan
gamomdinare, unda ganisazRvros
mowinaaRmdgeTa is wre, visganac SesaZloa,
fizikuri safrTxis problemebi Seiqmnas da

SemuSavdes prevenciuli zomebis miRebis kompleqsuri gegma;

-calke unda Camoiweros sia im gamocemebisa, romlebic „xels ar aweven~ ama Tu im personaze, an firmaze. es momenti gansakuTrebiT mniSvnelovania im damoukidebeli investigateitorebisTvis, romlebic apireben gamoZiebis masalis SeTavazebas ama Tu im redaqqiisaTvis.

analitikuri cnobarisa da dosies Sedgenis Semdeg Jurnalist gamomZiebels aucileblad uwevs Semdegi etapebis daZleva - mTavari intervius aReba, saboloo masalis iuridiuli eqspertiza da mTeli Sav-TeTri masalebis daarqiveba.

momavalma investigateitorma unda icodes, rom mTavari interviu, anu rogorc mas postsabWoTa qveynebis media sivrceSi uwodeben, generaluri interviu, keTdeba gamoZiebis miwuruls. maSin, roca gamoZiebisTvis bevri ram garkveulia da xdeba mopovebuli informaciis gadamowmeba an dadastureba mTavar respodentTan. aq unda gvaxsovdes, rom mTavari respodentisgan xalisiani

miReba da gulaxdili dialogi praqtikulad gamoricxulia, radgan Jurnalists swored is faqtobrivi informacia, is masala gaaqvs sazogadoebis samsjavroze, romlis damalviTac is Tvisobrivad aris dainteresebuli.

mTavari intervius mcdeloba yvela variantSi aucilebelia. jer erTi amiT Jurnalisti gamomZiebeli icavs erT-erT mTavar prinsips - pluralizms. konfliqtSi CarTul yvela mxares Tavisi poziciis gamoxatvis saSualebas aZlevs. es moTxovna pirdapir Seesabameba Janrisadmi wayenebul saerTaSoriso normebs. [147]

mTavari intervius aRebis dros Jurnalists mravalmxrivi sifrTxile marTebs. „interviueri am SemTxvevaSi mxolod sakiTxebis aRmZvreli da pasuxTa fiqsatori ki ar aris, aramed ganmaviTarebelic garkveuli TvalsazrisiT, romelic SeiZleba ar emTxveodes interviuirebulis Tvalsazriss~. [148]

mTavari intervius dros ar aris gamoricxuli provokacia, SantaJi, teqnikuri winaaRmdegobebi,

sxvadasxva saxis SemoTavazebani da ase Semdeg. amitom aseT SemTxvevebSi mxolod Jurnalistze, misi mxridan profesiuli da eTikuri principebis erTgulebazea bevri ram damokidebuli. mTavari interviu mTavari fazaa gamoZiebis procesSi. amitom mis swor warmarTvaze bevradaa damokidebuli masalis saboloo saxe. sazogadoeba Jurnalisturi gamoZiebis masalaze imis mixedviT reagirebs, Tu rogori taqtikiT SeZlebs avtori „mTavari damnaSavis~ „dakiTxvas~ da misi negatiuri portretis daxatvas, uSualod mis mier Cadenili an misi xelSewyobiT momxdari mZime faqtis warmoCenas.

rogorc wesi, es mTavari damnaSaveebi metwilad maRali Tanamdebobebis politikosebi, saxelmwifo Cinebi an didi finansuri SesaZleblobebis mqone adamianebi arian. rogor unda moiqces Jurnalisti gamomZiebeli maTTan urTierTobisas, pirispir saubrisas? Yyazaxi mkvlevari aleqsandr roJkovi gvirCevs, gamoviyenoT e.w. `gvelis kocnis~ meTodi. Ees niSnavs myisier dartyimas da isev sawyis poziciaze dabrunebas, raTa Cacxres emocia da daelodo reaqcias. [149]

mTavari intervius Semdegi etapebidan calkea gamosayofi iuridiuli eqspertiza da daarqiveba.

iuridiuli eqspertizis Catareba aucilebelia erTi mizezis gamo, roca Jurnalisti gamomZiebeli Tavmoyril informacias Seajerebs, gaaanalizebs da saboloo masalas redaqtoris magidaze dadebs, misi iuridiuli TvalsazrisiT Semowmeba imitom aris saWiro, rom avtoris SefasebiTi momentebi winaaRmddegobaSi ar movides kanonis dadgenil normebTan, ramac SesaZloa mZime mdgomareobaSi Caagdოს mTeli redaqlia, mTavari redaqtori, yvelaze metad ki Tavad avtori. iuristis fxizeli Tvali amisTvis aris saWiro da ara axali sacenzuro institutis SemosaRebad.

Jurnalisturi gamoZiebis boloswina etaps _ iuridiul eqspertizas dasavleTSi didi yuradReba eqceva. TiTqmის yvela brend media organizaciaSi StatSi hyavT erTi an ori media iuristi. Tanamedrove iuristebi xalisiT euflebian im samarTlebriv niuansebs, rasac dasavlur media organizaciebs TavianTi qveyნis kanონmdebloba avaldebulebs. es gansakuTrebiT exeba investigateitorul masalebs, romelic savsea xolme dafaruli saxifaTo pasaJebiT.

iq nebismieri Sedareba, epiTeti, an saavtoro pozicia SesaZloa samarTlebrivi devnis dawyebis mizezi Seiqmnas. Jurnalisturi gamoZiebis evro-amerikuli istoria savsea msgavsi magaliTebiT. magaliTebis naklebobas arc qarTuli media ganicdis.

1990-iani wlebis miwuruls gazeT `SansSi~ gamoqveynda Jurnalist gogita meliqiZis interviu erT-erT saintereso respondentTan. es pirovneba icnobda saqarTvelos pirvel prezidents zviad gamsaxurdias, romelsac CrdiloeT kavkasiaSi, koCubeis zamTris saZovrebze gadasaxlebisas daumegobrda. respondentma erTgan aseTi faqti gaixsena – zviad gamsaxurdia gadasaxlebis periodSi xSirad modioda Turme mwyemsebTan, interesdeboda maTi cxovrebiT, problemebiT. igi imdenad uSualo iyo, rom erTxel sufraze ar iTakila da xelsaxoci rom ar gvqonda, xel-piri gazeTis naglejiT gaiwmindao, _ uTxra respondentma Jurnalists. interviu `SansSi~ gamoqveynda. male prezidentis qvrivma manana arCvaZem sasamarTloSi sarCeli Seitana swored am detalis gamo. man saqarTvelos pirveli prezidentis Seuracxyofad CaTvala Suagul tramalze, mwyemsebis qox-sadgomSi xel-piris Sewmenda gazeTis naglej furcelze. saqmes Tbilisis

sasamarTlom msvleloba misca. manana arCvaZe arc meti, arc naklebi 40 aTasi laris kompensacias iTxovda. sasamarTlo mTeli sami Tve gagrZelda. marTalia, igi gazeTis gamarjvebiT damTavrda, magram mTeli im 90_100 dRis manZilze redaqcias mSvidi Zili ar hqonia.

amitom media iuristis fxizeli Tvalis gareSe dRes media organizaciebma Jurnalisturi gamoZiebis masalaTa gamoqveynebisgan Tavi unda Seikavon.

Mgamocdili da staJiani Jurnalisti gamomZieblebi SeniSnaven, rom maTi profesiiuli amocanebi bolo 20-30 wlis manZilze mniSvnelovnad Seicvala.

Tu `uotergetis~ pirvel wlebSi media anTebuli iyo simarTlis ZiebiT, samarTlianobis gamarjvebiT, droTa viTarebaSi es damokidebuleba Seicvala.

amerikuli Jurnalistikis veterani investigateitori vili sterni, romelic gamocema `Nashville Scenes~-Si Jurnalisturi gamoZiebis kurss aswavlis, wers, rom dRes Tanamedrove msxvili media organizaciis iuristebi ufro kompaniis saerTo samarTlebrivi problemebiT interesdebian, vinem Tavad Jurnalisti gamoZieblis problemebiT. profesori sterni iSveliebs Jurnalisti gamomZieblis stiuart uotsonis citatas (uotsoni IRE-s wevria) _ `advokatebi, pirvel rigSi,

kompaniaze muSaoben da ara Tqvenze, Jurnalit gamomZieblebze, ara simarTlis an amerikis saxelisTvis. es samwuxaro tendencia ara mxolod amerikaSi SeiniSneba. Mmisi TqmiT, Jurnalisti gamomZieblis upirvelesi amocanaa, dados iseTi masala, romelic sazogadoebriv azrs Searyevs. [150]

momavalma investigitorebma iuridiuli eqspertizis aucileblobasTan erTad isic unda icodnen, rom gamoZiebis masalaSi yvela faqti iwoneba samarTlebrivi kuTxiT. im SemTxvevaSi, Tu redaqcias ar gaaCnia iuridiuli samsaxuri, avtorma megobar an daqiravebul iurists mainc unda sTxovos daxmareba. winaaRmdeg SemTxvevaSi, masalaSi gaparuli iuridiuli lafsusi redaqcias SeiZleba sakmaod Zviri daujdes. ase magaliTad, 2004 wlis zafxulSi saqarTvelos yofilma premier-ministrma zurab Jvaniam sasamarTloSi sarCeli mougo „Tavisufali gazeTis~ redaqcias. gamoZiebis masalaSi saeWvo faqtis gamo. iuridiuli eqspertizis gareSe gasuli masalis gamo redaqcias 50 aTasi laris gadaxda daekisra.

iuridiuli eqspertizis Catarebis Semdeg, rogorc wesi, gamoZiebis masala ibeWdeba. Semdeg iwyeba daarqivebis etapi. mas erTaderTi daniSnuleba gaaCnia. zogierTi Jurnalisturi gamoZieba marto masalis gamoqveynebiT ar mTavrdeba. Jurnalisti mas periodulad ubrundeba, an kidev garkveuli drois Semdeg uCivian avtors. amitom Jurnalisti gamomZiebeli ubralod, valdebulia yvela faqts, fragments, mniSvnelovan detals Tavisi adgili miuCinos arqivSi. gamoricxuli ar aris TiToeul maTganma axali funqcia SeiZinos xelaxali gamoZiebisas an sasamarTlo instanciaSi.

daarqiveba aris bolo etapi yvela tipis Jurnalisturi gamoZiebisa, romelic Temis SerCeviT iwyeba da TandaTan gadis yvela im etaps, romelTa Sesaxebac Cven ukve visaubreT.

თავი 6. ჟურნალისტური გამოძიების

მასალათა ენა,

სტილი, კომპოზიცია, სტრუქტურა და აქცენტები

roca SerCeuli Temis garSemo avtori an avtorTa
jgufi masalaTa Segrovebis, Sejerebisa da
gaanalizebis process daamTavrebs, iwyeba
masalisTvis saboloo saxis gansazRvris aranakleb
rTuli procesi.

mainc rogori unda iyos Jurnalisturi gamoZiebis
masalaTa sazogadoebamde misatani ena, stili,
komozicia? ra principebze unda gakeTdes mTavari
aqcenti? rogor faqtebze unda aigos masalis
mTavari sayrdenebi?

specialistebis, eqspertebis azriT, Jurnalisturi
gamoZiebis masalis ena unda iyos lakonuri da
gasagebi, igi naklebad unda gadaitvirTos qarTuli
enisTvis ucnobi ucxouri sityvebiT, romelic,
samwuxarod, me-20 saukunis bolo da 21-e
saukunis pirvel wlebSi gansakuTrebulad Cqari
tempiT iWreba qarTul enaSi.

masalis gadatvirTva ucxo sityvebiT iwvevs
sazogadoebis yuradRebis gadatanas misi
mniSvnelobis garkvevaze. es ki mTlianobaSi xels
SeuSlis masalis aRqmas, mis srulad
gacnobierebas. [150]

gamoZiebis saboloo teqstSi avtori unda moeridos
naklebad cnobili abreviaturebisa da Semoklebebis
gamoyenebas, azris gadmocema TxrobiTi formiT
sjobs, radgan ase ufro advilad aRwevs igi
momxmareblis gonebamde.

teqstis stili did dafiqrebas moiTxovs. am dros
midgoma individualურა _ gaaCnia gamoZiebis
mniSvnelobas sazogadoebisTvis, mis
rezonansulobas. magaliTad, gamoZiebis teqsti
seriuli mkvleლისა და მცირე ფინანსურ-კრიმინალური ჯგუფის
danaSaulebriv saqmianobaze erTnairi stiliT ar unda
daiweros.

pirvel SemTxvevaSi აკენტი ჰქონდა ფაქტობრივი
masalis ukomentarod mowodebaze, Semdeg im
mizezebze, Tu ram miiyvana damnaSave seriul
mkvlelobebამდე, Tema iSleba sxvaTa Sefasebis

fonze da ase Semdeg. meore SemTxvevaSi
aqcenti gadadis finansuri maqinaciebis masStabze.
yuradReba maxvildeba motivaciaze da biujetisTvis
miyenebul zaralze. aq ori sxvadasxva rezonansis
mqone SemTxvevaa, Sesabamisad unda
ganisazRvros teqstis moculobiTi mxarec, stilic da
saavtoro poziciac.

Jurnalisturi gamoZiebis yvela teqsti stilis
TvalsazrisiT individualur gadawyvetas moiTxovs,
Tumca mZime tragediis Taobaze momzadebuli
gamoZiebis teqsti iumoristuli stilisgan rom Sors
unda iyos, es yvelasaTvis cxadia.

stilsturi gadawyvetis kuTxiT, sainteresoa da
gasaziarebeli saagento „aJuris~ mier
SemuSavebuli rekomendaciebi. CamovTvlit
ramdenime maTgans:

-teqstis Sesaval nawilSi unda moveridoT zedmet
detalizacias;

-scadeT rTuli movlena gamartivebuli, advilad
aRsaqmeli analogiit miawodoT sazogadoebas;

-citirebisas ecadeT, iyoT zusti, Tanac unda
daasaxeloT wyaroc;

-gaxsovdeT, rom iseTi gamoTqmebi, rogoricaa -
„amboben, rom~... „cnobilia, rom~... da sxva,
Jurnalisturi gamoZiebis teqstSi ar unda
gamoiyenoT, radgan sazogadoeba amgvar
„amofarebas~ naklebad endoba;

-teqstSi yvela im kiTxvis pasuxi unda iyos, romelic
SesaZloa mkiTxvels gauCndes;

-moerideT uxvsityvaobas, frTian frazebs. roca
gindaT, rom daxatoT vinmes simarTle da
moxerxebuloba, siZunwe da siborote, gaakeTeT es
saxasiaTo faqtebis moSveliebiT, winaaRmdeg
SemTxvevaSi amgvari msjelobani ar unda
SeitanoT teqstSi;

-rac metad naklebsityviani iqneba winadadeba, miT
ufro gasagebi iqneba igi mkiTxvelisaTvis;

aseve, sainteresoa is rCevebi, romelsac yazaxi
mkvlevari da Jurnalisti gamomZiebeli aleqsandr
roJkovi iZleva:

_nu daiviwyebT kerZo sakuTrebis wess;

_nanaxi da moZiebuli gaaSuqeT ise, rogorc naxeT,
an rogorc aris. daimaxsovreT, aravin gapatiebT
mcire uzustobas. Jurnalisturi gamoZiebis asebs
miaCniaT, rom mowinaaRmdege mxaris advokati
yovelTvis eZebs xelCasaWid detalebs;

_nu SealamazeT faqts sasurvelisken;

_nu moxvalT winaaRmdegobaSi kanonTan;

_CarTeT gamoZiebaSi sxvadasxva mxaris
warmomadgenlebi da gamoaTqmevineT azri;

_kargad gadaamowmeT wyaroTa mier mowodebuli
informacia;

_aucileblad awarmoeT dosie, SeinaxeT yvela
dokumenti, asli, amonawerebi, audio-video
Canawerebi. aseT masalebs xangrZlivobis vada ar
gaaCniaT, isini unda daaaraqivoT;

_`provokaciis meTodi~ individualur midgomas
saWiroebs, eTikis kuTxiT igi yovelTvis ar
amarTlebs;

_wyaros anonimurobas Tu hpirdebiT, unda
moisminoT misi yvela motivi, unda gaerkveT, riT
asabuTebs anonimad darCenis survils;

_masalaSi moxmobili yvela faqti mocemul konteqstSi unda jdebodes;

_yovelTvis unda vecadoT, davicvaT balansi _ Tuki gaqvT safuZveli, damnaSaveze rame kargic unda iTqvas.

Jurnalisturi gamoZiebis stilis forma ZiriTadad dadgenilia, magram garkveuli aspekTiT azrTa sxvadasxvaobaa avtoris poziciasTan dakavSirebiT. dasavleTis qveynebsi saaavtoro poziciis gamoxatva ZiriTadad miuRebeli normaa. radgan iq iTvleba, rom Jurnalistma mxolod negatiuri faqtebis konstatacia unda moaxdinos. danarCenze sazogadoeba ifiqrebs. cxadia, amis ukan igulisxmeba is, rom demokratiuli qveynebis sazogadoebas samoqalaqo aqtiurobis gamosaxatavad SeZaxili ar sWirdeba. isini myisve reagireben mediiT miwodebul negativze. ase magaliTad, „uotergeitis saqmis~ Jurnalisturi gamoZiebis Semdeg kongresma sagangebo komisia swored amerikis samoqalaqo seqtoris gaaqtiurebis Sedegad gadawyvita. ris gamoc

prezidentma niqsonma „CaTrevas Cayola amjobina~ da gadadga. meore magaliTic, 2007 wlis gazafxulze ungreTis premierministrma Tavis radiomimarTvaSi Tavs ufleba misca, sazogadoebisTvis araswori faqtebi da statistikuri monacemebi miewodebina. ungreTis gonierma sazogadoebam protestis niSnad premieris gamosvlidan ramdenime saaTSi budapeStis quCebi gadaketa moTxovniT - gadamdgariyo matyuara premierministri.

amitomac aris, rom Jurnalisturi gamoZiebis gamoqveynebis Semdeg dasavleTis aqturma samoqalaqo seqtorma icis, rogor unda gamoxatos protesti. postsabWoTa qveynebSi ase ar aris. aq jerac mimdinareobs samoqalaqo sazogadoebis Camoyalibebis procesi, amitom aq Catarebuli gamoZiebebis teqstSi garkveuli adgili unda eWiros avtoris mkafio pozicias.

Jurnalistur gamoZiebaSi ara marto masalis Sinaarsobrivi mxarea wamyvani, mTavaria misi struqtura, teqstis Sida arqiteqtonika. daulagebeli

teqsti, miT ufro mravalplanian gamoZiebaSi, garkvevis nacvlad mTlianobaSi ufro daabnevs mkiTxvels.

teqstis mowesrigebuli kompoziciuri mxare Tavad teqsts qmnis advilad aRsaqmels da gasagebs. Jurnalist gamomZiebels am SemTxvevaSi realurad veravin daexmareba, radgan mxolod man uwyis, Tu ris safuZvelze ra faqtebi moiZia da gamoaaSkarava. amitom man, pirvel rigSi, sakuTar TavSi unda daalagos masalis kompoziciuri mxare – riT daiwyos, romel faqtze moaxdinos aqcentireba, romeli gamoaCinos naklebad mkveTri tonebiT da sxva. arsebiTi mniSvneloba aqvs imas, Tu rogori iqneba faqtebs Soris damakavSirebeli logikuri xazi.

„or-sam detaliani masalis gadmocema iolia. sirTule iwyeba teqstSi gansaTavsebeli Semdegi elementebis - faqtebis, detalebis raodenobis gazrdasTan erTad. garda amisa, pirveli abzaci nebsimieri teqstis, miT ufro rTulisa, unda Seicavdes garkveul intrigas mkiTxvelisTvis da aiZulos igi, rom teqsti bolomde waikiTxos. amitom umetes

SemTxvevaSi sasurvelia kompoziciurad ise dalagdes teqsti, rom pirvel abzacebSi rame mimzidveli da damaintrigebeli iTqvas, amas mohyves masalis arsi ramdenime abzaciT, xolo Semdeg gagrZeldes dawvrilebiT~, - aseT rCevas iZlevian „aJuris~ eqspertebi.

specialistebi upiratesobas aniWeben teqstis dalagebas gadabrunebuli piramidis saxiT. TavSi mniSvnelovani faqtebis koncentrireba xdeba, qvemoT ki naklebad aqtualuris.

amJamad gavrccelebulia Jurnalisturi gamoZiebis teqstis kompoziciurad gawyobis Semdegi sqemebi. pirveli - es gaxlavT e.w. klasikuri sqema (termini ixmareba pirvelad) - roca masala iwyeba zogadi SesavliT, romelsac profesionalebi lidad moixsenieben. Semdeg mcire qveTavad modis problemis arsi, amas mosdevs, problemis istoriuli eqskursi (vTqvaT, ra da rogor iyo manamde), momdevno safexurze ixileba problemis Sesaxeb informacia zogadad, raTa ukeTesad Cawvdes mkiTxveli gamosaZiebeli Temis masStabs. bolos ki

masalis Sejameba. saWiroebis SemTxvevaSi
fiqsirdeba saavtoro pozicia.

meorea - aseve miRebuli sqema, qronologiuri. am
SemTxvevaSi misi saxelwodeba zustad
miesadageba teqstis kompoziciur wyobas -
yvelaferi aRiwereba ise, rogorc ganviTarda
movlenebi, faqtebi.

mesamea - deteqtiuri kompoziciuri sqema,
romelsac SeiZleba bevri aqvs winamdebare
sqemasTan saerTo. masala gadmoicema
qronologiuri TanmimdevrobiT, magram Sedegis,
anu „kvanZis~ gaxsna xdeba boloSi. amgvარი
kompoziciuri arqiteqtonika gamoiyeneba maSin,
roca Jurnalists surs mkiTxvelis gadayvana
mudmivad daZabuli kiTxvis reJimSi. unda iTqvas
isic, rom es sqema ostatobas moiTxovs
Jurnalistisgan. Cveni azriT, igi mcire formatiani
gamoZiebis teqstisTvis gamodgeba, magram
araviTar SemTxvevaSi grZel formatianisTvis.

gacilebiT sainteresoა e.w. analitikuri sqema, romlis
mixedviTac masalis dasawyisSi mxolod zogadi

eqskursi keTdeba da isic imis asaxsnelad, ratom da
raze tardeboda gamoZieba. Semdeg ki modis
problemis ganCxrekva eqspertebis monawileobiT
e.w. „durbindis principiT~ - axlo da Sori
damzeridan.

Jurnalistebi SedarebiT naklebad mimarTaven e.w.
serialisa da sanarkvevo sqemas.

serialis sqema misaRebia mxolod vrceli formatis
gamoZiebisaTvis, sadac mopovebuli masalebi
lagdeba Tematikis mixedviT da ase TandaTanobiT
miewodeba sazogadoebas. aseT SemTxvevaSi
Jurnalistma gamomZiebelma unda gaTvalos,
ramden „seriaSi~ amoewureba iseTi faqtebi da
monacemebi, rom mkiTxvels didi muxti
SeunarCunos.

Jurnalisturi gamoZiebis masalaTa dalageba
kompoziciurad e.w. narkvevis sqemiT gamoiyeneba
ZiriTadad im SemTxvevaSi, roca avtors surs
wamoWril problemasTan dakavSirebiT miseuli
Sexedulebebi da STabeWdilebebi gauziaros.

masalis kompoziciur wyobaSi yovelTvis didi mniSvneloba eniWeba dizains da misi gaformebis elementebis - qvesaTauri, gamotana, CanarTi, eqspertis komentari, mSrali statistikuri monacemebi ukomentarod da sxva. TiToeuli aq CamoTvlili elementi uadvilebs mkiTxvel sazogadoebas miwodebuli masalis aRqmas. Jurnalisti, Tavad unda iyos dainteresebuli, rom amgvari elementebi winaswar gaumzados dizainers. saTanadod gaformebuli teqsti met efeqts tovebs sazogadoebaSi.

Jurnalistur gamoZiebaSi metad mniSvnelovania mopovebuli informaciis verifikaciis sakiTxi.

verifikacia _ (verification) _ franguli warmoSobis sityvaa da niSnavs risame sinamdvilis, risame WeSmaritebis dadgenas. amis gareSe gamoZiebis procesSi aranairi informacia ar gamoiyeneba.

informaciis verifikacia, _ rogorc amerikis `sazogadoebrivi samarTlianobis centris~ xelmZRvaneli uiliam buzenbergi wers, _ gamoZiebis yvelaze Sromatevadi da rTuli nawilia, romelic Jurnalistisgan did sizustes moiTxovs.

**თავი 7. საავტორო პოზიციის
გამოხატვის პროფესიული
ნიუანსები თანამედროვე
ჟურნალისტურ გამოძიებაში**

saavtoro poziciis gamoxatvis problemaze mediaSi
didi xania mimdinareobs azrTa gacvla-gamocvla.

dasavleli mkvlevarebi ufro im azrisken ixrebian, rom Jurnalistur masalebSi saavtoro pozicia saerTod ar unda iyos gamoxatuli, an Zalian mcire doziT unda gamoixatos.

TavianT mosazrebas isini Semdegi postulatebiT ganamtkiceben: media movalea miawodos obieqturi informacia mis momxmarebels - sazogadoebas. xolo sazogadoebis informirebuli da kompetenturi jgufi ki - visac es uSualod exeba - moaxdens masze reagirebas. am SemTxvevaSi ar xdeba mediis funqciis ignorireba. es mtkiceba savsebiT misaRebia da gasaziarebeli rom ara ramdenime niuansi.

sakiTxis ase dayeneba da gadawyveta Tavisuflad SeiZleba iseT qveynebSi, sadac samoqalaqo sazogadoeba Camoyalibebulia, sadac sazogadoeba myisierad reagirebs iseT sazogadoebrivad saSiS tendencieze, movlenaze, faqtze, romelsac media Jurnalisturi gamoZiebis saxiT awvdis.

jer erTi, es midgoma Jurnalistikis zogierTi Janris mimarT (informaciuli SeniSvna, angariSi) misaRebia, magram analitikur JanrebTan (korespondencia, statia) es modeli naklebad efeqturi iqneba. meorec, Jurnalisturi gamoZieba ki, rogorc sinTezuri Janri, verafriT ver auvlis gverds saavtoro poziciis gamoxatvas. am SemTxvevaSi aq sulac ar igulisxmeba TiToeul faqtze rame konkretuli komentaris gakeTeba avtoris mxridan. Jurnalistur gamoZiebaSi avtoris pozicia SeiZleba faqtების miwodebis an qvesaTaurebis SerCevaSic ki amovikiTxoT, aRarafers vambobT rame faqtobrivi paralelis gakeTebaze. magaliTad, Tu Jurnalisti gamomZiebeli, vTqvaT, arasrulwlovanTa prostituciis sakiTxze Caatarebs konkretul gamoZiebas da aqve faqtobrivi paralels gaavlebs sxva qveyanaSi momxdar analogebTan da iq ganxorcielebul reagirebis magaliTebSac miuTiTebს, es ukve saavtoro poziciis irib gamoxatulebad SeiZleba CaiTvalos. yvelaferi es Jurnalisti gamomZieblis publicistur ostatobazea damokidebuli.

saavtoro poziciis gamoxatva SeuZlia redaqqiis xelmZRvanelobasac. radgan sulac ar aris gamoricxuli, rom Jurnalisti gamomZiebeli Semoifarglos Temis erTjeradi gamoZiebiT. xolo Tema saWiroebdes mis ganvrcobas, an gagrZelebas sulac sxva qveyanaSi. amis gadawyveta ukve media saSualebis xelmZRvanelobis prerogativaa. Tu isini amaze wavlen, esec saavtoro (am SemTxvevaSi, saredaqqio) pozicia iqneba mocemul problemasTan dakavSirebiT.

dasavleTis demokratiul saxelmwifoebSi saavtoro poziciis problema met-naklebad mogvarebulia. sxva situaciaa postsabWoTa qveynebSi, sadac samoqalaqo sazogadoebis Camoyalibeba da misi aqtivobis xarisxi Zalian Sors dgas sasurvelisagan. sazogadoeba inerciit ganagrZobs Zvelmodur azrovnebas, naklebad ereva qveynis ganviTarebisTvis mniSvnelovani gadawyvetilebis miRebaSi, Sesabamisad ar reagirebs mediit miwodebul iseT danaSaulebriv faqtebze, romlebic

Tavad sazogadoebis interesebs da miswrafebebs ewinaaRmdegeba.

vfiqrobT, aseT sazogadoebas Jurnalisturi gamoZiebis masalebi gansxvavebuli formiT da wesiT unda miawodo. kerZod, danaSaulebrivi da sazogadoebrivi interesebis sawinaaRmdego faqti kidec unda gamoiZio, kidec unda mouZebno analogebi da mouwodo Sesabamisi samarTlebrivi moqmedebisken. anu ganumarto kidev erTxel misi uflebebi, romlebic saerTaSoriso konvenciebiT da saerTaSoriso Tanamegobrobis wesebiT aris gamyarebuli da romlebic maT am uflebebis realizaciis CarCo-formats ganusazRvravs. Tu ufro Soridan SevxedavT amgvar midgomas, maSin gamodis, rom saavtoro poziciis dafiqsireba, Sesabamisd, konkretuli gamosavlis da moqmedebis SesaZlo gegma Jurnalistma gamomZiebelma saboloo masalaSive unda moaxdinos. marTalia, es ar jdeba dasavlur standartebSi, magram es, albaT, droebiTi „saymawvilo seni~ iqneba postsabWoTa sivrcis

qveynebSi, maT Soris saqarTveloSi moRvawe
Jurnalisti gamomZieblebisTvis da ara marto
maTTvis.

**თავი 8. ჟურნალისტ
გამომძიებელთა პირადი**

უსაფრთხოების დაცვის მნიშვნელოვანი მომენტები და თანამედროვე პრაქტიკა

გელაპის ინსტიტუტის გამომცემი უნდა იყოს სახელმწიფო
პროფესიისათვის ადამიანთა უფლებების დაცვის
მართვაში იკავებს მსგავს ადგილს
სამართლებრივი და მსახურების შემდეგ.
ჟურნალისტის საკმარისობა - ეს არის მუდმივად სტრესულ
სიტუაციაში ყოფნის პროფესიული მოვალეობა. ამ დროს
ჟურნალისტს უხდება როგორც დადებითი ისე negatiური
ინფორმაციის (ორივე შემთხვევაში შესაბამისი
ემოციური დავითება) მოპოვება, გადამსახურება,
შეჯერება-შემოწმება და გავრცელება. ეს მომენტი
განაპირობებს ჟურნალისტის ცხოვრების სტილს, რომელსაც
სუპერაქტიური სტილი შეიძლება ეწოდოს. მუშაობის
სპეციფიკა და სადრამატული რეჟიმი თავისთავად
ასვამს დარს ჟურნალისტის ფსიქიკურ და ფიზიკურ
შეზღუდვებს. პოზიტივი შემთხვევაში ეს
მდგომარეობა შედარებით გაზღუდვადია, მაგრამ რა

xdeba negativze muSaobis dros? rodis da ra SemTxvevaSi iwyeba nadiroba Jurnalist gamomZieblebze? rogoria praqtika da meTodika investigeitorTa piradi usafrTxoebisa?

JurnalistTa saerTaSoriso organizaciebis gamokvlevebiT yovel wels samsaxureobrivi movaleobis Sesrulebis dros an am mizeziT daaxloebiT 100-120 Jurnalisti iRupeba msofliSi. samwuxarod, maTi umetesoba Jurnalist gamomZieblebze modis.

samwuxaroa, magram faqtia, rom gaerom JurnalistTa usafrTxoebis uzrunvelyofis samoqmedo gegma mxolod 2012 wels SeimuSava. iniciatori ki iunesko iyo. im periodSi iuneskos monacemebiT, mTel msofliSi JurnalistTa da investigeitorTa mkvlelobebis gaxsnis koeficienti mxolod 10 procents Seadgenda. Ggaeros daskvnaSi pirdapir weria: `Jurnalistis mkvlelobas moaqvs ara mxolod wuxili da tkivili adamianis dakargvis gamo, aramed amiT gamousworebeli danaklisi adgeba sazogadoebas, mTel Cvens samyaros.” [151]Ggarda amisa, iuneskom dauSveblad miiCnia Jurnalist gamomZiebelTa ojaxis wevrebze zemoqmedebisa da muqaris faqtebi. amasTan,

aseve danaSaulad CaiTvala Jurnalisturi gamoZiebis mowmeTa Tavidan mocilebis praqtika.

yovelive amis fonze paradoqsulad Cans is faqti, rom dRemde ar Seqmnila ufro konkretuli erTiani rekomendaciebi Jurnalisti gamomZieblebisTvis piradi usafrTxoebis uzrunvelsayofad, Tu ar CavTvlit ramdenime organizacias, romelTac sakuTari gamocdilebidan gamomdinare Seqmnes amgvari instruqcia.

Cven davajgufeT Jurnalist gamomZieblebis mimarT momxdari zemoqmedebis tipiuri faqtebi da mivediT im daskvnamde, rom arcTu iSviaTad Jurnalistebi garkveul subieqtTa risxvas ZaliT iwveven.

cxadia, es Segnebulad ar xdeba. investigateitorTa didma nawilma ubralod ar icis is principebi, rac usafrTxoebis mizniT unda daicvas.

Cven erTmaneTs SevadareT ramdenime sxvadasxva organizaciisa Tu individualurad momuSave investigateitoris mier SemuSavebuli usafrTxoebis principebi. gamoikveTa aseTi tendencia, Jurnalisti gamomZieblebi Tavdasxmis obieqtebi xdebian Semdeg SemTxvevebSi:

- roca ar icaven srul neitralitets;
- roca ver erkvevian iuridiul normebSi;
- roca erTmaneTs uTavseben komerciul mizans da mas Jurnalistur gamoZiebad naTlaven;
- roca uars amboben rTuli Temis gamoZiebaSi damxmare Zalebis CarTvaze;
- roca saWiro reagirebas ar axdenen zewolis faqtebze;
- roca zedmetad endobian informaciis wyaros;
- roca iwyeben informaciul rekets;
- roca ar icaven konfidencialuri wyaros anonimurobas;
- roca erTmaneTs upirispireben gamoZiebis subieqtebs;
- roca zedmetad axlo urTierTobebSi (seqsualuri, megobruli, partnioruli) Sedian gamoZiebis subieqtebTan;
- roca daufigreblad Tanxmdebian informaciis Seumowmebel wyaros, Suamavals an sulac ucnob pirebs saeWvo adgilas Sexvedraze;

-roca mniSvnelovani saidumlos Semcvel
informacias msvlelobis gareSe toveben;

-roca garkveuli safrTxis Semcveli Jurnalisturi
gamoZiebis Tema redaqciaSi sxvam aravin ar icis;

-roca Tavad arRveven im normebs, rasac sxvasTan
mimarTebaSi iZieben;

-roca sakomunikacio saSualebebis gamoyenebisas
sifrTxiles ar icaven;

principSi es klasifikacia mainc pirobiTia, radgan aq
ar moiazreba yvela is SemTxveva, ris gamoc
SesaZloa, Jurnalist gamomZiebels seriozuli safrTxe
daemuqros.

es Zalian mniSvnelovani momentia da momavalma
investigitorebma Tavidanve unda icodnen amis
Sesaxeb.

Jurnalist gamomZieblebze ZiriTadad sami saxis
zemoqmedeba xorcieldeba:

pirveli _ piradi xelyofis muqara;

meore _ muqara ojaxis wevrebTan mimarTebaSi;

mesame _ muqara qonebis
xelyofa-ganadgurebaze.

praqtikiT dadgenilia, rom Jurnalist gamomZiebelze, misi ukompromisobis gamo, muqara iwyeba mas Semdeg, rac misi mosyidva, momxroba an mekavSireoba ver xerxdeba.

muqarebi, rogorc wesi, xorcieldeba satelefono zarebiT, axla es ukve komunikaciisa da internet-teqnologiebis gamoyenebiTac SeiZleba. am SemTxvevaSi TavdacvisaTvis saukeTeso variantia muqaris teqstis Cawera da misi samarTaldamcavTaTvis miwodeba an mediiT gaxmaureba. xolo Tu es ar xerxdeba, kavSirgabmulobis uflebamosili organos daxmarebiT im nomris gageba, saidanac zari Semovida. aucilebelia informaciis Segroveba im pirovnebaze, visganac muqaris zari Semovida. amgvარი zemoqmedebis prevenciisTvis mimarTaven specialur saxelmwifo dawesebulebas, romelsac SeuZlia Jurnalistebis nomris gasaidumloeba.

Tavdacvis sxva meTodebs unda mimarTos Jurnalistma gamomZiebelma gatacebis SemTxvevaSi. am dros Tu gamtacebelTagan vinme

raRac niSniT nacnobi gamodga, araviTar
SemTxvevaSi ar SeiZleba amis gamJRavneba.
unda ecadoT, daimaxsovroT garemo, sadac xarT
gamomwyvdeuli, SeumCnevlad unda gadaagdoT
raRac sagnebi an Canaweri telefonis nomriT,
scadoT vinmesTan dakavSireba da sxva.
magaliTad, aseT xerxebSac iyenebdnen CeCneTis
omis dros gatacebuli sami Jurnalisti, maT Soris iyo
Cveni Tanamemamule koka mamulaSvili. OruseTis
oficiozis Carevis Semdeg maT SeZles Tavis
gadarCena. es iyo 1997 wels. mTlianobaSi
Jurnalistebma tyveobaSi sam Tveze meti gaatares.
praqtikosebis rCeviT, sadarbazoSi an daxurul
sivrceSi Tavdasxmisas ukeTesia mSvelelis
moxmobis nacvlad, iyviroT - xanZaria! ase
gacilebiT meti Sansia, rom vinmem gamoixedos da
mogeSvelos.

Jurnalit gamomZiebelTa mwyobridan
gamosayvanad mTavari damnaSaveebi
kontrdartymebisTvis arc Tu iSviaTad „originalur
meTodebs” iyeneben.

ramdenime wlis winaT yazaxeTSi moxda aseTi ambavi. Jurnalistma gamomZiebelma gadawyvita, erT-erT satyeo meurneobaSi ukanono WrebiS da xe-tyis datacebis faqtebi gamoeZiebina. mas adgilobrivi mafiozebi keTilganwyobiT ar daxvdnen. Causafrdnen da im daqiravebul satvirTo manqanis Zaraze, romliTac Jurnalisti gadaadgildeboda, moWrili naZvis xeebi dades. mere ki policiaSi daabezRes. Yyazaxma samarTaldamcavebma es manqana gaaCeres, „ipoves ukanonod moWrili naZvis xeebi” da mZRolTan erTad Jurnalisti gamomZiebelic daiWires. man ramdenime Tve sapatimroSi gaataro. Mmere, cxadia, gaamarTles, magram Tveebi daikarga. [152]

garkveuli safrTxe emuqreba im Jurnalist gamomZiebels, romelic mniSvnelovani saidumlo informaciis miRebis Semdeg raRac etapze Sewyvets gamoZiebas. miCneulia, rom am dros investigeitori emsgavseba denTiT savse kasrZe asanTis anTeba-CaqrobiT moTamaSe adamians. safrTxe im SemTxvevaSiC aris mosalodneli, Tu

Tavs ar Seikavebs satelefono saSualebebiT zedmetad gulRia saubrebisagan. investigateitors unda axsovdēs, rom misi satelefono saubrebis mosmena Tanamedrove teqniki saSualebebiT did sirTules ar warmoadgens. Sesabamisad, gamoZiebis obieqts yvelaferi ecodineba imaze, Tu ra etapzea misi saqmis publikaciisTvis momzadebis sakiTxi. gamoricxuli ar aris, rom aman ufro daaCqaros Jurnalistis mimarT zemoqmedebis ganxorcieleba.

ase moxda qarTveli Jurnalisti gamomZieblis vaxtang komaxiZis SemTxvevaSi. igi 2009 wlis dekemberSi Cavida cxinvalSi da metad mniSvnelovani informacia moipova ruseT-saqarTvelos 2008 wlis agvistos omze. imave wlis 17 dekembers saqarTvelos mTavrobis maRali Tanamdebobebis pirebma Jurnalisti mZafrad gaakritikes. Aamas mohyva Seuracxmyofeli filmi telekompania „real-tv“-Si 2010 wlis 10 Tebervals. Aamis mere ki daiwyo mudmivi TvalTvali Jurnalistis mimarT. vaxtang komaxiZis devnis mizezi gaxda is

informaciebi, romelTa dafarviTac saakaSvilis xelisufleba iyo dainteresebuli. Aamaze sagangebo gancxadebac ki gaakeTa xuTma uflebadamcvelma arasamTavrobo organizaciam. isini werdnen: „2010 წლის 10 თებერვალს, საქართველოში ცნობილი გამოძიებული ჟურნალისგისა და „უფლებადამცველთა სამხრეთკავკასიური ქსელის“ წევრის, ვახტანგ კომახიძის მისამართით, ხელისუფლების წარმომადგენლებისგან განხორციელდა შექარა, რომელიც დაკავშირებული იყო მის პროფესიულ საქმიანობასთან. არსებული ინფორმაციით, შექარები გამოწვეული იყო ხელისუფლების უკმაყოფილებით კომახიძის მიერ 2009 წლის დეკემბერში სამხრეთ ოსეთის დე ფაქტო რესპუბლიკაში განხორციელებული ვიზიტის გამო და 2008 წლის აგვისტოს რუსეთ-საქართველოს ომთან დაკავშირებული დოკუმენტური ფილმის გამო, რომელზეც ჟურნალისტი მუშაობდა. 2009 წლის დეკემბერში, სამოქალაქო საზოგადოების სხვა წარმომადგენლებთან ერთად, ვახტანგ კომახიძე შეხვდა სამხრეთ ოსეთის

არასამთავრობო ორგანიზაციებს, ომისაგან დაზარალებულ ოჯახებს და დე ფაქტო რესპუბლიკის ლიდერს, ედუარდ კოკოითის. ვიზიტის შემდეგ ჟურნალისტმა საჯაროდ განაცხადა, რომ ის მუშაობდა 2008 წლის რუსეთ-საქართველოს ომთან დაკავშირებულ დოკუმენტურ ფილმზე, რომლისთვისაც მან მასალა სამხრეთ ოსეთშიც მოიპოვა. კომახიძის განცხადებით, ფილმი ნათელს მოჰყენდა საზოგადოებისათვის ჯერ უცნობ მრავალ დეტალს. მაგალითისათვის, იმას, რომ ომის დაწყებამდე 2 დღით ადრე, 6 აგვისტოს, საქართველოს სახელმწიფო მინისტრი სამხრეთ ოსეთის დე ფაქტო ხელისუფლებასთან საქართველოს პრეზიდენტის აპარატის თანამშრომლის, ალანა გაგლოეფას, ბების ევაკუაციის საკითხს ათანხმებდა. აღსანიშნავია, რომ ამავე დროს, ქართული მოსახლეობა ხელისუფლებამ რუსეთის არმიის წინაშე სრულიად დაუცველი დატოვა.” [153]

Jurnalisturi gamoZiebisა da biznes-interesebis SeTavseba, aseve informaciuli reketi, garda imisa,

rom Zalian araeTikuria, praqtikuladac SeuZlebelia. Tanac am dros mometebuli riskis faqtoric aris gasaTvaliswinebeli _ SeiZleba sazogadoebrivi bralmdeblidan braldebulis ampluaSi gadainacvlo. qarTul media sivrceSi amis magaliTia (garegnuli niSnebiT mainc) telekompania „202~is xelmZRvanelis Salva ramiSvilis garSemo datrialebuli ambebi.

swored aseT situaciaze wers amerikeli Jurnalisti maikl berlini (gazeTi `niu-iork posti~): `araviTari moparuli dokumentebi, araviTari fuli informaciis miRebisTvis, araviTari ukanono SeRweva kerZo teritoriaze, garda im SemTxvevebisa, roca Jurnalisti gamomZiebeli mzadaa amisTvis daisajos. Dda yvelaze mTavaric, man arcerT SemTxvevaSi arasodes ar unda gaamJRavnos informaciis wyaro~.

Ggarda amisa, Jurnalisti gamomZiebeli yovelTvis unda Seemzados imisTvis, rom mas sasamarTloSi gamoZiebis obieqtebi uCivleben. amitom man aucileblad unda Seinaxos TadarigSi zogierTi gamouqveynebeli faqti.

mkvlevarebi SeniSnaven kidev erT saxifaTo moments JurnalistebisTvis, romelsac pirobiTad SeiZleba ase ewodos - uneblie SemTxvevis reaqcia. aq igulisxmeba is reaqcia, romelic gamoZiebis obieqts aqvs xolme masalis wakiTxvisas. daaxloebTi aseTi tipis - „gaaCereT ra es Jurnalisti~, „Wkua aswavleT~, „yuri auwieT cota~ da sxva. roca Sefis amgvar umisamarTo Txovnas ismenen, Cndeba moxalise SemsrulebelTa kategoria, romelic Sefis komentars davalebad iRebs da sisruleSic mohyavs.

magaliTi piradi praqtikidan: 1995 wlis maisSi gazeT „SansSi~ davbeWdeT Jurnalisturi gamoZiebis masala erT kriminalur-amoralur saqmeze, romelic „mxedrions~ exeboda. misi lideris jaba ioselianis komentari _ „biWebs Wkua unda aswavloT!~ - gaxda redaquiis darbevis da fizikuri angariSsworebis mizezi.

„uneblie SemkveTis reaquiidan~ SekveTamde mcire manZilia. swored SekveTili brZanebis msxverplni gaxdnen sxvadasxva dros Semdegi

Jurnalisti gamomZieblebi: jon bolsi (amerika), iuri SekoCixini, dimitri xolodovi, larisa iudina, ana politkovskaia (ruseTi), giorgi RonRaZe (ukraina), giorgi sanaia (saqarTvelo) da sxvebi.

es Jurnalistebi SesaZloa, zemoT CamoTvlili SemTxvevebis ignorebis msxverplni Seiqmnen. ufro konkretulad ki:

jon bolsi - marto iZiebda arizonas StatSi korporatiuli jgufis finansur danaSaulobebs da roca ver gaaCumes, mokles;

iuri SekoCixini – saerTod ukiduresad principuli, ukompromiso da sazogadoebis msaxurebisTvis Tavgadadebuli publicisti iyo. amasTan, mTel sabWoTa kavSirSi, Semdeg ki ruseTSi Jurnalisturi gamoZiebis erT-erTi yvelaze woniani warmomadgeneli gaxldaT, roca veraferi mouxerxes, saeWvo viTarebaSi mowamles;

dimitri xolodovma daarRvia usafrTxoebis zogierTi principi da igi sakuTar redaqtiaSive aafeTqes;

larisa iudina sruliad ucnob pirebs gahyva ise, rom amis Taobaze aravin gaafrTxila, arc Tavi daicva da sastiki wamebiT mokles;

ana politkovskaia CeCneTSi Catarebul Tavis umwvaves saavtoro poziciis Semcvel Jurnalistur gamoZiebebs emsxverpla;

giorgi RonRaZe kievSi mokles, ukrainis xelisuflebis umaRlesi pirebis SekveTiT;

giorgi sanaias mkvlelobis erT-erT mizezad dRemde rCeba is versia, rom mas hqonda mniSvnelovani saidumlo informaciis matarebeli ramdenime videokaseta, romelic unda gamoeqveynebina.

cnobili gamoTqma - „sanTeli orive mxridan iwvis~ - Jurnalistur saqmianobas srulad miesadageba. rogorc iTqva, Jurnalisti garkveul stress orive SemTxvevaSi iRebs, miT ufro negativze werisas. yvelafers rom Tavi davaneboT, TiToeuli gamoZiebuli Tema investigateitorze Sesabamis kvals tovebs, gansakuTrebiT mis fsiqikaze. myari fsiqikis gareSe Jurnalisti gamomZieblis saqmianoba

warmoudgenelia. Aamas zogierT qveyanaSi
momaval investigeitorebs studentobaSive
aswavlian. magaliTad, ruseTSi arsebobs
Jurnalisturi gamoZiebis daxmarebis fondi, romelsac
grigori pasko xelmZRvanelobs. amave dros is
uZRveba Jurnalisturi gamoZiebis swavlebis
speckurss moskovis lomonosovis saxelobis
saxelmwifo universitetSi.

`Cvens kurss weliwadSi ocamde momavali
Jurnalisti gamomZiebeli eswreba. vin darCeba
maTgan gamoZiebiT sferoSi, jer ucnobia, magram
maT studenturi periodidanve ukve ician, rom
ruseTSi gamoZiebisTvis Jurnalistebs klaven, an
cixeSi svamen, rom es Jurnalistikis Zalian
arakeTilSobiluri saxea~, _ wers grigori pasko.
Aamis dasturad mas Semdegi faqti mohyavs:
ruseTSi marto `novaia gazetas~ moukles
ramdenime Jurnalisti gamomZiebeli _ igor
domnikovi, ana politkovskaia, iuri SekoCixini,
natalia estemirova da anastasia baburova. [154]

`yvelasaTvis cnobilia, rom ruseTis dRevandel
xelisuflebas ar uyvars damoukidebeli Jurnalistebi _
gamomZieblebi~, _ askvnis grigori pasko.

`SeuZlebelia, ilaparako korufciasTan brZolaze
ruseTSi Jurnalisturi gamoZiebis masalebis
ignorirebis fonze~, _ aRniSnavs grigori pasko. [155]
dasavleTSi investigitorebis dasaxmareblad
SemoRebul iqna e.w. debriefingis - fsiqologiuri
gantvirTvis, ganmuxtvis meTodi.

Ddebriefingi pirvelad samarTaldamcavi struqturebis
warmomadgenelTa dasaxmareblad iqna
gamoyenebuli. fsiqologebsma yuradReba miaqcies
imas, rom Tu policiebs mZime stresul situaciebSi
yofnis Semdeg TavianT kolegebTan miRebuli
gancdebis amoTqmis saSualebas miscemdnen,
xdeboda maTi fsiqikuri ganmuxtvac. swored es
Sedegi daedo debriefingis meTods, romelic pirvelad
SvedeTSi gamoiyenes. amis mizezi ki is
gamokvleva gaxda, romliTac gairkva, rom 1980-ian
wlebamde SvedeTSi Jurnalistebis sicocxlis saSualo
xangrZlivoba mxolod 47 wels Seadgenda.

Jurnalist gamomZiebelTa usafrTxoebis
problemebze bolo xanebSi periodulad imarTebs
saerTaSoriso konferenciebi, seminarebi, sadac

praqtikosebi da Teoretikosebi erTmaneTs ujereben SemuSavebul meTodebs da arsebul gamocdilebas. evrosabWos egidIT postsabWoTa qveynebSi TiTqmis yovel wels imarTeba saerTaSoriso seminari Jurnalisturi gamoZiebis aqtualur problemebze.

saqarTveloSi amgvარი saerTaSoriso egidis farTo masStabiani, sakonsultacio praqtikuli seminari Jurnalisti gamomZieblebisaTvis baTumSi 2011 wels Catarda. Ffondma „evraziam” am seminarze moiwvia cnobili amerikeli Jurnalisti gamomZieblebi, profesori brent hiustoni da mark horviti. isini praqtikosebic arian da Teoretikosebic. am seminars win uZRoda ilinois universitetis profesorის brent hiustonის wignis _ „Jurnalist gamomZieblis saxelmZRvanelos” gamocema qarTul enaze. wigni 2011 wels fond „evraziis” iniciativiT gamoica. Mis Sesaxeb cnobili qarTveli Jurnalisti gamomZiebeli 2011 wlis 13 oqtombris gazeT „rezonansSi” werda: „მათ ხუთდღიანი პრაქტიკული სემინარი ჩაუგარეს ქართველ ჟურნალისტიკის პედაგოგებს, თუ როგორ

ასწავლონ ჟურნალისტური გამოძიება მომავალ ჟურნალისტებს. მონაცემთა ბაზების შექმნა, უფასო თუ ფასიანი საძიებო სისტემების გამოყენება და ბოლოს – ხერხები, როგორ ავალაპარაკოთ რესპოდენტი, რას ნიშნავს ყინულის გაღნობა და როგორ უნდა გადავამოწმოთ ანონიმური წყაროების მოტივაცია – ეს ის თემებია, რაზეც წიგნის ავტორი ბრენტ ჰიუსტონი და მარკ ჰორვიტი ქართულ პროფესიონალებთან ერთად ხუთი დღის განმავლობაში მსჯელობდნენ”.

**Bbrent hiustoni, mark horviti, gigla gobeCia
baTumi-maxinjauri, 2011 w.**

თავი 9. ინტერნეტი და ჟურნალისტური გამოძიება

mediaorganizaciaTa warmomadgenlebisaTvis interneti upirvelesad uzarmazari informaciuli sivrce gaxda.

Tanamedrove msofliSi interneti, miuxedavad misi praqtikaSi damkvidrebis arcTu xangrZlivi droisa, miliardobiT adamanisaTvis maqsimaluri informirebis masobriv iaraRad iqca. „Tanamedrove informaciuli teqnologiebi, rogorc mecnieruli kvlevebis produqti, gansazRvavs ganaTlebis momavals da masze dayrdnobiT, ra Tqma unda, safuZveli eyreba Cveni samyaros ganviTarebisa da samyarosTan adamanis adaptaciis normalur pirobebs~. [156]

zogadad internetis uswrafesma SemoWram Cvens sinamdvileSi Jurnalizmis klasikur gagebas garkveuli safrTxec Seuqmna, ris gamoc 1997 wlis ivnisSi harvardis universitetSi Seikribnen amerikis yvela gavleniani gamocemis redaqtori, wamyvani televiziebisa da radiokompaniebis xelmZRvanelebi, Jurnalistikis Teoretikosebi, eqspertebi. amerikis warmomadgenlobiT media jgufis Sekrebis mizezi

gaxda is procesebi, rac internetma gamoiwvia. isini fiqrobdnen, rom „Jurnalistis profesias raRac Zalian seriozuli sWirs da Svelas iTxovs, TavianTi kolegebis mTel ganwyobaSi ver xedavdnen imas, rasac Jurnalistikad miiCnevdenen... isini erTxmad aRiarebdnen, rom maTi profesia - Jurnalistika, amerikuli sazogadoebis samsaxuris nacvlad, piriqiT, vnebs am sazogadoebas da sakmaod seriozul zians ayenebs mas. TviT sazogadoeba ki, vnebis sapasuxod, sul ufro da ufro met undoblobas ucxadebs Jurnalistebs. ufro metic, zizRiTac ki epyroba maT da, rac mTavaria, es urTierToba dRiT-dRe uaresdeba~, wers Tanamedrove amerikuli Jurnalizmis eqsperti nugzar ruxaZe, romelic mravali weli sietlis popularul telekompaniaSi muSaobda. [157]

misi TqmiT, harvardis universitetSi sagangaSo zarebis Semokvris mizezi gaxda gelapis institutis mier Catarebuli sociologiuri kvlevis Sedegebi, romliTac gairkva, rom amerikis sazogadoeba sul ufro da ufro naklebad endoboda mediis klasikur

formebs - gazeTebS, Jurnalēbs, televīzias da radios. ase magaliTad, gamokvlevam cxadyo, Tu 1985 wels tradiciul medias amerikeITa 41 procenti endoboda da fiqrobda, rom presas sazogadoebis problemebi awuxebda da gamoxatavda, 1999 wlisTvis ase mxolod 21 procenti fiqrobda. Aaseve, 55-dan 45 procentamde Semcirda maTi ricxvi, visac miaCnda, rom presa namdvilad icavda demokratias.

mogvianebiT, mkvlevarebma kvlevis radiusi ganavrces. evropasic msgavsi tendencia gamoikveTa. amgvar globalur ZvrebSi mTavari damnaSavis Ziebam ramdenime momenti warmoaCina.

pirveli mizezi gaxldaT media sivrceSi saerTaSoriso korporaciuli interesebis mZlavri nakadis SemoWra. meore, e.w. „niusis~ gasarTob industriad gadaqceva, xolo gasarTobi industriisa - „niusad~. mesamec - mediis komercializaciis kalapotSi moqceva, ris gamoc eWvqveS dadga iseTi „xandazmuli~ klasikuri kategoriebi, rogoricaa

demokratia, samarTlianoba, WeSmaritebis
samsaxuri, obieqturoba da ase Semdeg~. [158]
iTqva sxva mizezebic, magram mTavari iyo
gamosavlis Zieba da ara mizezTa siRmiseuli
ganCxreka. Ees vrceli winaTqma erTaderTi mizezis
gamo gaxda saWiro. iTqva isic, rom es tendenciebi
yvelaze naklebad exeboda Jurnalistur gamoZiebas.
sazogadoebis did nawilSiEJurnalistikis umaRlesi
pilotaJi – Jurnalisturi gamoZieba kvlavac didi
ndobiT sargeblobda. krizisis daZlevis gzaTa
ZiebaSi harvardis media-gigantTa, e.w. „ZlierTa
jgufma~ SeimuSava cxra principi, romelTa
ganuxrelad dacvas SeeZlo problemis nawilobrivi
mogvareba.

„ZlierTa jgufis~ samoqmedo 9 principi ase
Camoyalibda:

1. simarTlis piruTvneli samsaxuri;
2. loialuri ganwyoba TanamoqalaqeTa mimarT;
3. faqtis araerTjeradi gadamowmeba;
4. absoluturi damoukidebloba maTgan, viszec
weren da sauboben;

5. sazogadoebriv Zalebze miukerZoebeli dakvirveba;
6. saxalxo kritikisa da kompromirebis meTvalyureoba;
- 7.sazogadoebrivad mniSvnelovani informaciis sainteresod da misaRebad Camoyalibeba;
8. axali ambis yovlismomcvelobisa da proporciulobis dacva;
9. Jurnalistis ufleba ixelmZRvanelos sakuTari sindisiT. [159]

„ZlierTa jgufis~ mtkicebiT, am principebis dacviT da praqtikaSi gatarebiT amerikis sazogadoeba isev Semobrundeboda mediisken. sarekomendacio daskvnebSi miniSneba iyo imazec, rom am cxra punqtiani principebidan naxevarze meti pirdapir miesadageboda im moTxovnebsa da principebs, rasac Jurnalisturi gamoZieba saWiroebs. sxvagvarad rom vTqvaT, sazogadobis reaqciam medias ubiZga informaciis mopovebis meTodebis, garegnuli formebis, mZafri publicisturi da analitikuri masalebis momzadebisa da miwodebis sistemis

Seqmnaze. es iyo pirdapiri moTxovna imisaTvis, rom media „informaciis komercializaciis~ Waobidan amosuliyo. Jurnalistikas unda dabruneboda misi maradiuli mizani - xalxis interesebis samsaxuri, romelic permanentul cvlilebas ganicdida.

informaciis komercializaciis virusma 1970-iani wlebis miwuruls demokratiul principebze momuSave media saSualebebsic SeaRwia. korporatiuli mafia saxsrebs ar iSurebda farTo sazogadoebisTvis Taviant sasargeblad miwodebuli informaciis „margi qmedebis koeficientis~ gasazrdelad. korporatorTa miznis miRwevis aseT saSualebaTa da JanrTa CamonaTvalSi moxvda Jurnalisturi gamoZieba, romlis reputacia „uotergeitis saqmis~ Semdeg ganuxrel progress ganicdida.

1990-iani wlebis dasawyisSive saerTaSoriso korpokratia mixvda, rom gavlenis sferos gasazrdelad piarteqnologiebTan erTad interneti kompromatebis gasavrceleblad da konkurentebis CasaZirad SesaniSnav saSualebas

warmoadgenda. miT ufro, roca internetamde amgvani ramis SekveTa mediisTvis soliduri finansebis gaRebas ukavSirdeboda. im periodSi media satyuaras formiT miwodebul kompromatebs zedmeti analizisa da gadamowmebis gareSe iRebda.

amerikisa da evropis rigi qveynebis media „kompromatTa omisgan~, male ganTavisulfda, es omi gansakuTrebiT arCevnebis wina periodSi iCenda xolme Tavs. samwuxarod, es tendenciebi qarTul media sivrceSic dafiqsirda. kerZod, 1995 wlis noemberSi saprezidento arCevnebSi ori kandidatis - eduard SevardnaZisa da jumber patiaSvilis, 2012 wels mixeil saakaSvilisa da biZina ivaniSvilis partiebis saarCevno maraTonisas; saparlamento arCevnebisas - 1999, 2003, 2008 da 2012 wlebSi. „kompromatebis omis~ magaliTi iyo biznesmen biZina ivaniSvilis pressamsaxurisa da gazeT „alias~ JurnalistTa dapirispireba da sxva. kompromatebis omSi, rogorc wesi, gamoiyeneba Jurnalisturi gamoZiebiT Seqmnili masalebi. umetes

SemTxvevaSi, internetiT gavrclebuli amgvარი
გამოZieბის უკან ყოველTვის დგას ხოლმე
დაინტერესებული პირი ან პირთა ჯგუფი. ასეT
SemTxvevaSi საზოგადოებას ისრა და რეცენია, ელTვის
TვალიT სექსუალური ხოლმე სექვეტილი ჟურნალისტური
გამოZიების ნიმუშებს. ზოგ ჟურნალისტი ასეT
მასალები გარკვეული საფასურის გადახდის შემდეგ
ჟურნალდება. მაგალითად, როგორც პროფესორი ალექსანდრე
ტერტიცნი ვერს, „ნიუ-იორკ ტაიმსი“ კომპრომატს 50
ათას დოლარად ბეზდენს, „ნოვაია გაზეთი“ 5 ათასი
დოლარი, „კომსომოლსკაია პრავდა“ – 8.5 ათასი
დოლარი და ასე შემდეგ. [160] ეს პრაქტიკა არც ჟურნალისტი
მდიდრების არის უცხო, მაგრამ მისი ფაზები წინა
გასაიდუმლოებულია და იგი მხოლოდ გადაწყვეტილების
მომხრების ჟურნალისტი არის ცნობილი.

ბოლო ხანებში უფრო გამოყრდნეული ტენდენცია.
ინტერნეტი უფრო და უფრო გამოიყენება ნეგატიური
ინფორმაციის გასავრცელებლად. „კომსომოლსკაია
პრავდა“ ინფორმაციული ომების ვეტერანი ექსპერტი
გლებ პავლოვსკი ვერს. „ინტერნეტი იდეალური ინსტრუმენტი
მასობრივი ცნობიერებაში სასურველი და აუცილებელი

siuJetebis gasaSvebad. Tu tradiciuli gamocemebi pasuxs ageben maT mier gavrcelebul cnobebze, internetiT es ar xdeba, magram Semdeg Jurnal-gazeTebis, televizias eZlevaT saSualeba, rom internetis damowmebiT gaavrcelon araswori informacia. xdeba e.w. „Savi informaciis~ sruli gaTeTreba~. [160]

unda iTqvas, es procesi yovelTvis aqtiurdeba saarCevno kompaniis dros. amitom Jurnalistma gamomZieblebma unda icodnen da gaiTvaliswinon internetis es Tavisebureba, romelic sulac ar aris internetis brali. interneti am SemTxvevaSi iaraRia. ase moxda ruseTSi 2013 wels, roca „apn-ma” gaavrcela informacia internetze dayrdnobiT. „apn-i” iuwyeboda, rom kemerovos gubernatori amangeld tuleevi apirebda rjulis Secvlas, anu gaqristianebas. informacias meti sandoobisTvis Tan erTvoda romeliRac taZarSi gadaRebuli gubernatoris suraTi. am informaciis gavrcelebis Semdeg CeCneTSi muslimuri sabWos sxdoma gaimarTa da tuleevs sikvdiliT dasjis gadawyvetileba gamoutanes.

saqmeSi saswrafod Caerivnen ruseTis sxvadasxva regionis muftebi, muslimTa umaRlesi sasuliero pirebi. maT alimTa Suras – muslimTa sabWos mier miRebuli gadawyvetileba ki gaauqmes, magram saqme amiT ar damTavrebula. kemerovos mosaxleoba CeCen Itolvilebs daupirispirda. ase rom, internetis umTavresi problema informaciis verifikaciaa. Eamitom es momenti Jurnalist gamomZiebels yovelTvis unda axsovdes.

Jurnalisturi gamoZiebis istoriisa da ganviTarebis kvleviT dainteresebuli mkvlevarebi miiCneven, rom es periodi zogadad mTel msofliosi aRiniSna diskreditaciis mdelobad. Tumca am procesis SesaCereblad Tavad mediis korporatiuli gaerTianebebi Seiqmna („Jurnaliste gravander~ - SvedeTi, „ire~ - amerika, „aJuri~ - ruseTi da sxva), romelTa ganviTarebas efeqturad Seuwyo xeli internetma. aseve, SemuSavda Jurnalisti gamomZieblebis eTikisa da moralis profesiuli kodeqsebi da maTi moTxovnebi internetiT

xelmisawvdomi gaxda rogorc mediisTvis, ise amiT dainteresebuli sazogadoebis farTo fenebisTvis.

internetis SemoRebam Jurnalistur gamoZiebas faqtobrivad „meore sunTqva~ gauxsna. man radikalurad Secvala sazogadoebisaTvis informaciis miwodebis siswrafe da moculoba. internetma informaciis gavrceleba sistemur kalapotSi moaqcia. Ggarda amisa, internetma gaaCina axali instrumentebi Ria da sajaro informaciis moZiebis saqmeSi.

magaliTad, **Google_Public_Data_Explorer**-is daxmarebiT SeasaZlebelia msoflios yvela didi organizaciis monacemTa bazis gacnoba. xolo Tu mxolod evropis masStabiT axorcieleb Zebnas, SegiZlia, gamoiyeno **European_Data_Portal**-is programa. arsebobs specializirebuli profiluri instrumentebi Jurnalisti gamomZieblebisaTvis. magaliTad _ „**Investigative_Dashboard**“-i, romelic momxmareblebs Jurnalisturi gamoZiebis yvela saxelmZRvanelo principze informacias awvdis. aseTive servisi aqvs **documentcloud.org**-is saits,

romlis daxmarebiTac Jurnalist gamomZieblebs SeuZliaT moZebnon nebismieri adamianis Sesaxeb saWiro informacia. Ees servisebi fasiania, magram arsebobs ufaso instrumentebic. magaliTad, **Offshore_Leaks_Database**, romelic inaxavs bolo 30 wlis manZilze ofSorul zonebSi daregistrirebuli kompaniebis sakuTrebase informacias. servisi **OpenSpending**–i Seicavs monacemebs msoflios 80-mde qveynis saxelmwifo uwyebaTa danaxarjebze. samwuxarod, saqarTveloze aq jerjerobiT araferi iZebneba. samagierod am danakliss SeivsebT sxva servisiT. Ees gaxlavT OpenCorporates, sadac 2015 wlis monacemebiT mTeli msoflios masStabiT 95 milionamde kompaniaze sxvadasxva saxis informacia inaxeba, maT Soris, saqarTvelozec.

amitomacaa, rom Jurnalistikis Teoretikosebma da praqtikosebma jer kidev 1990-iani wlebis miwuruls ganWvrites internetis ukidegano SesaZleblobebi. „man praqtikulad waSala geografiis gageba da aRqma, Secvala adamianTa Soris urTierTobis stili

da teqnoqologia. internetma axleburad gansazRvra
adamianis damokidebuleba rogorc politikis, ise
komerciis mimarT. teqnoqologurma revoluciam,
romlis yvelaze TvalnaTeli da popularuli
gamoxatuleba internetia, Jurnalistikis dargis
SigniTac zustad iseTive Zvrebi gamoiwvia, rogoric
mis gareT~, - wers nugzar ruxaZe. [161]

SevexoT internetisgan gamowveul „Sida Zvrebs~
mediaSi.

internetma Jurnalistebs, Jurnalist gamomZieblebs
realur droSi myisieri muSaobis, sawyisi da
saanalizo informaciis miRebis, garedan damxmare
Zalebis CarTvis, paralelur reJimSi sazogadoebis
gamokiTxvisa da gamoZiebis procesebTan
damokidebulebis gansazRvris saSualeba misca.

msoflio ekonomiuri krizisi aiZulebs Jurnalit
gamomZiebels ufro metad miaSuros internets.
radgan tradiciuli formiT gamoZiebas ukve didZali
Tanxebi sWirdeba.

swored es momenti ganapirobebs e.w.
`samoqalaqo Jurnalisturi gamoZiebis” swraf
ganviTarebas. cnobili ingliseli investigateitoris nik

fildingis TqmiT, interneti Zalian kargad gamoiyeneba negatiuri rezonansuli saqmeebis kvalze misayolad. amerikaSi ukve daiwyes Jurnalistur gamoZiebaSi socialuri qselis aqtivistebis CarTva. iq maT amaSi „Crowd-sourcing-s” meTodi exmarebaT. swored „Crowd-sourcing-T” gaxda SesaZlebeli sociumis CarTva da waxaliseba Jurnalistur gamoZiebaSi. Ees midgoma auditoriasac moswons.

Tanamedrove blogerebi socialur qselSi sul ufro met yuradRebas aqceven Jurnalisturi gamoZiebis masalaTa gamoqveynebas, radgan mravalricxovani auditoriis mosazidad es saukeTeso saSualebaa erTis mxriv, magram meores mxriv, aseve, imata Jurnalisturi gamoZiebis falsificirebulma masalebmac. metic, aSkarad gamoikveTa fsevdogamoZiebis tendencia. esaa SekveTili Jurnalisturi gamoZieba, romelic ZiriTadad internetSi dominirebs. Mmis gavrclebas ki popularul socialur qselebSi blogerebi uzrunvelyofen. Tumca xandaxan aseT masalebze solidur gamocemebsac waucdebaT xolme xeli. ase magaliTad, rupert merdokis imperiis gazeTis _ `News of the world-is” Jurnalistebma gamoiyenes es meTodi, ramac Zalian didi xmauri gamoiwvia. skandals gazeTis redaqtoris gadadgoma mohyva, gadadgnen policiis

is Cinebic, romlebmāc miawodes informacia Jurnalistebs. fsevdogamoZiebis magaliTia „bi-bi-sis” Jurnalisturi gamoZiebis biuros ufrosis ien overtonis gadadgoma 2012 wels. Mmisi gadadgoma gamoiwvia pedofiliaze bi-bi-si-s programa - **Newsnight**-Si gaSvebulma fsevdo gamoZiebis masalam.

XXI saukuneSi bevr qveyanaSi Jurnalisturi gamoZieba waawyda mZlavr ekonomikur problemebs. redaqciebs uWirT xangrZlivi Jurnalisturi gamoZiebis procesis dafinanseba.

yovelive amis SemoqmedebiTad gaazrebisa da gaTavisebis Sedegia dRes is faqti, rom internetSi ukve calke arsebobs internet-gazeTebi, internet-Jurnalebi, internet-saagentoebi da internet-gamomcemlobebi.

TiToeuli maTgani pirdapir SexebaSia Jurnalistur gamoZiebasTan.

ganvixiloT cal-calke.

1. internet-gazeTebi da Jurnalisturi gamoZieba

internet-gazeTebis qseli sakmaod swrafad gavrcelda msoflio obobas saSualebiT. es procesi

Tavidan daaxloebiT imgvarad ganviTarda, rogorc es beWdur mediaSi moxda. jer gaCnda farTo profilis sazogadoebrivi gamocemebi, romlebic Tematuri TvalsazrisiT ar izRudebodnen. maT eleqtrul furclebze asaxuli iyo nebismieri siaxle, maT Soris, Jurnalisturi gamoZiebis didi da mcire masalebi.

internet-gamocemaTa mkacri dayofa Tematuri TvalsazrisiT SedarebiT mogvianebiT ganxorcielda - meoce saukunis 90-iani wlebis miwuruls. amJamad es procesi ganuwyvetliv mimdinareobs. marto amerikaSi am periodisaTvis gamoicemoda 200-mde dasaxelebis internet-gazeTi, maTgan 55 procenti Tematuri iyo.

21-e saukunis dasawyisSi saavtoro sagamoZiebo gamocemebic gaCnda internetSi. am SemTxvevaSi Jurnalistebi internetis sagamomcemlo saqmisTvis metad moqnili formiT - moculobis SeuzRudaobiT dainteresdnen. ase magaliTad, ukrainel Jurnalists genadi ustinovs aqvs sakuTari internet-gazeTi socialur Temebze sakuTari Jurnalisturi gamoZiebebisaTvis. [162] saitisTvis gamocdil

Jurnalist-gamoZiebels SerCeuli aqvs sxarti slogani - „mTavaria, Tqven mipovoT me. me movZebni yvela danarCens~. Tavidan es gamocema normalurad muSaobda, magram SemdegSi situacia airia. internet sivrceSi vrceldeba informacia, rom ukrainis moqalaqeebi raisa kovtuni da sxvebi genadi ustinovs sasamarTloSi uCivian Tanxebis miTvisebis gamo.

amgvari profiluri internet-gazeTebis qseli sul ufro farTovdeba.

sankt-peterburgel

Jurnalist-gamomZieblebs saagento „aJur-dan” maTi mravalwliani Jurnalisturi gamoZiebebis nimuSebi mudmivad aqvT ganTavsebuli eleqtrul gverdebze. [163]

saqarTveloSi, samwuxarod, jerjerobiT Jurnalisturi gamoZiebis internet-gazeTebi jer ar aris Seqmnili. Tumca qarTuli gamocemebis („asaval-dasavali~, „alia~, „rezonansi~, „saqarTvelos respublika”, „kviris palitra~, „kviris qronika~ da sxva) veb-gverdebze Cveulebrivad xvdeba yvela is

masala, rac klasikuri poligrafiuli wesiT qveyndeba xolme.

2. internet-Jurnalebi da Jurnalisturi gamoZieba

msoflio obobas qselSi mravalprofiluri internet-Jurnalebis Seqmnis procesi moculobiTa da intensivobiT aSkarad CamorCeba internet-gazeTebis. aq ZiriTadad Tematuri xasiaTis gamocemebi sWarbobs. Cveni varaudiT, amis mizezi, ufro Jurnalebisa da gazeTebis mTavari ganmasxvavebeli klasikuri niSani - moculoba unda iyos. amitom internet-gamomcemelTa interesi ufro eleqtruli gazeTebisken ixreba.

evropaSi da amerikaSi internet-Jurnalebi Jurnalisturi gamoZiebis mixedviT CvenTvis praqtikulad ucnobia. postsabWoTa sivrcis qveynebsa da saqarTveloSi am mxriv konkretuli nabiji aravis gadaudgams, Tumca amis realuri molodini arsebobs.

3. internet-saagentoebi da Jurnalisturi gamoZieba

internetSi sainformacio saagentoebis siWarbe igrZnoba. momxmarebelTa moZidvisa da maTTvis niusis mowodebis originaluri formebis Zieba mudmivad daxvewis stadiaSia. Tumca aq erTi gamokveTili tendenciac SeiniSneba - orientiri momxmareblis moZidvaze. magaliTad, www.investigator.ru miTiTebulia rogorc Jurnalisturi gamoZiebis saiti, sinamdvileSi ki sankt-peterburgis internet-gazeTis „fontanka.ru“-s mTavar gverdze xvdebi.

saqarTveloSi Seiqmna internet-saagentoebi, magram isini jerjerobiT Jurnalisturi gamoZiebis eleqtrul formas ar axorcieleben.

4. internet-gamomcemlobebi da Jurnalisturi gamoZieba

zemoT CamoTvliil formaTagan internet-gamomcemlobebi yvelaze swrafi tempiT viTardeba, Tanac profiluri mimarTulebiT.

amerikaSi, evropasi, ruseTSi praqtikulad Seiqmna araerTi eleqtruli gamomcemloba, romelic Tamamad

avrcelebs rogorc Teoriul da saswavlo-praqtikul, ise lokaluri kuTxiT Seqmnil wignebs Jurnalistur gamoZiebaSi, amis mizezi martivia.

amJamad praqtikul gamoZiebasTan erTad internet-saxelmZRvaneloebic intensiurad gamodis. maT erTi Tavisebureba axasiaTebT. „kompiuteruli saxelmZRvaneloebi ar SeiZleba CavTvaloT tradiciuli saxelmZRvaneloebis metoqed, aramed isini maTi meToduri ganviTarebaa, maT axial safexurze ayvanaa an ufro sworad, arsebuli saxelmZRvaneloebiT warmodgenili „uZravi~ da „usulo~ saswavlo masalis dinamikaSi moyvana, amoZraveba, „gasulierebaa~. [164] es aris swrafad mzardi biznesis saxeoba, rac naklebad iTqmis internet-gazeTebisa da Jurnalebze.

saqarTveloSi ukve gaCnda eleqtronuli gamocemebi. magram aq jerjerobiT Jurnalisturi gamoZiebis kuTxiT araferi gamocemula.

**თავი 10. ჟურნალისტური
გამოძიების საერთაშორისო
სააგენტოები, ცენტრები, ბიუროები
და მათი მუშაობის პრაქტიკა**

tendencias, romelsac Jurnalisturi gamoZiebis
specialurma saagentoebma me-20 saukunis
miwuruls Cauyares safuZveli (igulisxmeba
mxoloddamxolod gamoZiebis kuTxiT muSaoba da
ara sxva saxis Jurnalisturi Semoqmedeba), 21-e
saukunis dasawyisSi masStaburi ganvrcoba
mohyva. SeiZleba iTqvas, tendenciam
kanonzomierebis xasiaTi miiRo - sxvadasxva

qveynis Jurnalisturi gamoZiebis saagentoebi, biuroebi, centrebi da institutebi internet-teqnologiebis, agreTve komunikaciis sxva Tanamedrove saSualebebiT mWidro kavSirSi arian erTmaneTTan, ucvlian Jurnalisturi gamoZiebis warmoebis taqtikas, meTodikas, uziareben gamocdilebas, awyoben erTobliv seminarebs, samecniero-praqtikul konferenciebs, axaliseben damwyeb investigeitorebs mTeli msofilos masStabiT, hqmnian erTobliv sagranto fondebs da sxva. [165]

როგორც ითქვამს, internetმა რადიკალურად შეცვალა ინფორმაციის მოპოვების, დამუშავებისა და მიწოდების ტრადიციული მოდელები. ცნენ ტალღის დამსხვრეა მიწის იმედი, ტიტყვით `Jurnalistur gamoZiebas ZiriTadad `martoxela mglebi~ atareben.~ დიდი-დიდი ორი-სამი ინვესტიტორი გაერთიანებულიყო და ისე გაეტარებინათ ესა თუ ის გამოცემა.

ინტერნეტ ტექნოლოგიებმა Jurnalisturi gamoZiebis Tanamedrove საგენტოებს, პროფილურ ცენტრებსა და ბიუროებს განუზრვრელი შესაძლებლობები მისცა. მაშინ შეუძლიათ გაერთიანდნენ ერთი კონკრეტული მიზნის

garSemo da roca saqme transnacionalur
danaSauls exeba, erToblivad Caataron masStaburi
gamoZieba sxvadasxva qveynebSi. amis naTeli
magaliTia saerTaSoriso investigeitoruli proeqti
`iatakqveSa Tambaqo~.

igi Caatara Jurnalist gamomZiebelTa saerTaSoriso
konsorciumma – icij. masSi CarTuli iyo 22
Jurnalisti 14 qveynidan. maT Soris CineTidaᄁ,
ruseTidan, amerikidan, pakistanidan da sxva. [166]

mTlianobaSi gamoZieba 13 Tve gagrZelda.
saboloo jamSi gamovlinda 600 miliard dolariani
korufciuli sqema. proeqtis mTavari redaqtoris devid
kaplanis TqmiT, internet teqnologiebi ZalTa
gaTanabrebis saSualebas aZlevs Jurnalist
gamomZieblebs. sxvanairad aseT maSstabur
mafiasTan dapirispireba, rogorc wesi, kargad ar
mTavrdeba.

`iatakqveSa Tambaqos~ udidesi gamoxmaureba
mohyva. gaerom, jandacvis msogᄁlio organizaciam,
ukanono biznesSi CarTuli qveynebis
warmomadgenlebma qmediTi RonisZiebebi
gaatares Jurnalisturi gamoZiebis masalaSi
wamoWril problemᄁbze. Tavad Jurnalistebi ki
prizebiT dajildovdnen.

kiTxvaze - ram gamoiwvia Jurnalisturi gamoZiebis
saerTaSoriso organizaciebis mxridan TavianTi
saqmianobis esoden
gaZliereba-gamravalferovneba? - pasuxi calsaaxa:
Tanamedrove globalurma procesebma.

Jurnalisturi gamoZieba umetesad tardeba iseT
problemebze, romelic arcTu iSviaTad scdeba xolme
erTi konkretuli qveynis farglebs. danaSaulma
ekonomikis, finansebis, ekologiis, kriminalis rig
saxeebSi saerTaSoriso xasiaTi miiRo. es
tendencia ganuxrelad izrdeba da farTovdeba.
negativi ukve transnacionaluri xdeba. amgvari
faqtebis gamoZiebas zogjer calkeuli qveynis
Jurnalistebi ver umklavdebian. saWiro xdeba
kolegebis CarTva mTliani gamoZiebis garkveul
epizodebSi, raSic Jurnalisti gamomZieblebi
erTmaneTs exmarebian. am mxriv dadebiTi
tendenciebi arsebobs amerikaSi, inglisSi,
germaniaSi, SvedeTSi, italiaSi.

aqve unda iTqvas erTic - es momenti kidev erTxel
mianiSnebs imaze, rom Jurnalisturi

gamoZiebisagan gansxvavebiT msgavs
daxmarebas anu „maSvel rgols~, ar saWiroebs
Jurnalisturi Semoqmedebis sxva formebi, is
masalebi, romlebic Cveulebriv jdeba xolme
Jurnalistikis Janrebis ama Tu im formatSi, saxeSi.
am mxrivac dasturdeba, rom aseT masalebs
Jurnalisturi gamoZieba unda erqvas da ara
gamokvleva.

qarTul media sivrceSi ukve dafiqsirda amgvari
korporatiuli negatiuri faqtis Jurnalisturi gamoZiebis
SemTxveva - saubarია saqarTvelos sazRvao flotის
sakuTrebaSi arsebulი gemebის gayidvis saeWvo
garemoebეზე, რომლის კვალი evropaSi, kerZod,
inglisSi ikargeboda. amis Taobaze gamoZieba
Caatara publicistma gia lomaZem. [167]

bolo xanebsi saqarTveloSi sul ufro aqtiurad
Semodian ucxoeli investorebi, რომელთა Sesaxeb
xelisufleba mxolod mwir informacias avrcelebs.
Zalian xSirad media, Sesabamisad, sazogadoeba,
saerTod, ver iRebs am ucnobi da saeWvo
reputaciebis mqone firmebis, kompaniebis Sesaxeb

srulyofil informacias. qarTuli media warmoSobili vakuumis Sevsebas saerTaSoriso saagentoebis daxmarebiT cdilobs, cxadia, internetis daxmarebiTac, magram rogorc wesi, ofSorul zonebSi axlad daarsebul organizaciebze informacia praqtikulad ar iZebneba. aseT dros qarTveli investigeitorebi ucxoel kolegebs mimarTaven daxmarebisTvis. es ukve miRebuli praqtikaa msoflios im qveynebSi, sadac Jurnalisturi gamoZieba warmatebiT mkvidrdeba da viTardeba.

Jurnalisturi gamoZiebis saerTaSoriso saagentoebi, centrebi da biuroebi

uotergeitis saqmis Semdeg, gansakuTrebiT ki 2000-iani wlebi Jurnalisturi gamoZiebis saerTaSoriso ganviTarebis swrafi tempiT gamoirCa. es ZiriTadad interneteqnologiebis axali saSualebebis Seqmnam ganapiroba.

momavali investigeitrebisaTvis urigo ar iqneba, icodnen, vis unda mimarTon daxmarebisaTvis, Tuki maTi gamoZiebis garkveuli etapis gagrZeleba saqarTvelos farglebs gareT gaxdeba saWiro. aqvea

maTi mokle daxasiaTeba da saidentifikacio monacemebi mocemuli.

CamonaTvali mocemulia qveynebis mixedviT:

amerika

1. Jurnalisturi gamoZiebis fondi (Fij) _ uZvelesi Jurnalisturi gamoZiebis organizaciaa. daarsda 1969 wels, jer kidev `uotergeitis~ skandalamde. daaarsa filip sternma. misi muSaobis specifika filantropuli xaesiaTis iyo. exmareboda Jurnalist gamomZieblebs gamoZiebaSi. fonds grantis saxiT gacemuli aqvs 1.5 milion dolarze meti riTac SesaZiebeli gaxda 700-ze meti gamoZiebiTi masalis momzadeba da 50-mde sxvadasxva saxis wignis dabeWdva.

saitis internetmisamarTia: **www.fij.org**

2. Jurnalist gamomZiebelTa da redaqtorTa asociacia _ IRE- daarsda 1975 wels. IRE-s saqmianoba saukeTeso magaliTia Jurnalist gamomZiebelTa saerTaSoriso solidarobisa da gamocdilebis gaziarebisa. saagentos rigebsi 400_mde Jurnalisti gamomZiebelia gawevrianebuli. IRE atarebs samecniero konferenciebs, saswavlo seminarebs, gamoscems yovelwliur „100

saukeTeso gamoZiebas~, aqvs metad mdidari
biblioTeka am mimarTulebiT.

saitis internetmisamarTia: **www.ire.org**

3. Jurnalisturi gamoZiebis Susteris instituti, daarsda
2004 wels. esaa sauniversiteto centri, romelic
Tavad ikvlevs Jurnalisturi gamoZiebis masalaTa
xarisxs. imas, rasac amerikelebi kiTxuloben,
usmenen da uyureben.

saitis internetmisamarTia: **www.brandeis.ed**

4. Jurnalisturi gamoZiebis centri – (CIR) daarsda
1977 wels. gamoirCeva Zalian gaxmaurebuli
saqmeebis gamoZiebiT.

saitis internetmisamarTia: **www.ciranline.org**

5. toni scabide–s Jurnalisturi gamoZiebis centri _
daarsda 2012 wels. ZiriTadad dakavebulia iseTi
gamoZiebebiT, sadac studentTa CarTuloba
SesaZlebelia.

saitis internetmisamarTia: **www.revealnews.org**

6. Jurnalist gamoZmZiebelTa saerTaSoriso
konsorciumi. icij – daarsda 1997 wels. masSi
msoflios 60 qveynis 160-ze meti Jurnalistia

gawevrianebuli. ZiriTadad iZieben transnacionaluri xasiaTis danaSaulobebs.

saitis internetmisamarTia: **www.icij.org**

didi britaneTi

1.Jurnalisturi gamoZiebis biuro – (Rbij) _ daarsda 2010 wels. erT-erTi pirveli organizaciaa did britaneTSi, romelic SemowirulobebiT arsebobs.

saitis internetmisamarTia: **www.thebureauinvestigates.com**

2.Jurnalisturi gamoZiebis centri – (cij) _ daarsda 2003 wels. gamoZiebebTan erTad eweva saganmanaTleblo muSaobas. amzadebs momaval investigitorebs.

saitis internetmisamarTia: **www.Zcij.org**

SvedeTi

Jurnalist gamomZiebelTa asociacia – Gravande journalister _ daarsda 1990 wels. erT-erTi uZvelesi da uZlieresia mTel msofliSi. iZieben xmaurian saqmeebs da amasTan, amzadeben kvalificiur kadrebs. gamoscems yovelkvartalur gamocemas Scoop-s, sadac ibeWdeba Jurnalisturi gamoZiebis masalebi.

saitis internetmisamarTia: **www.fgj.se**

brazilia

Jurnalist gamomZiebelTa braziliis asociacia – (ABRAJI) _ daarsda 2002 wels. erT-erTi wamyvani organizaciaa mTel msoflloSi. aerTianebs 1000-ze met Jurnalist gamomZiebels.

saitis internetmisamarTia: **www.abraji.org.br**

italia

1.Jurnalist gamomZiebelTa asociacia (AGI) _ associazione di Giornalismo investigativo _ daarsda 2007 wels. eweva Jurnalistur gamoZiebas da amzadebs saswavlo kursebs da meTodur rekomendaciebs Jurnalisti gamomZieblebisaTvis.

saitis internetmisamarTia: **www.giornalismoinvestigativo.org**

2. Jurnalistur gamoZiebaTa proeqti (IRPI) – daarsda 2012 wels. igi warmoadgens italiis Jurnalist gamomZiebelTa asociaciis erT jgufts, romelic proeqtebis saxiT amzadebs Jurnalisturi gamoZiebebis warmoebis axal modelebs.

saitis internetmisamarTia: **www.irpi.eu**

belgia

paskal dekrosis Jurnalisturi gamoZiebis fondi _
daarsda 1998 wels. fondi exmareba Jurnalist
gamomZieblebs, awarmoebs gamoZiebas da ase
ukvdavyofs fondis damaarseblis paskal dekrosis
saxels.

saitis internetmisamarTia:
www.fondspascaldecroos.org

ruseTi

1.Jurnalisturi gamoZiebis fondi 19/29. daarsda
2015 wels praRaSi, eweva saqvelmoqmedo
saqmianobas. exmareba Jurnalist gamomZieblebs,
maTze ganxorcielebuli fizikuri zemoqmedebis
SemTxvevaSi. aseve, exmareba damoukidebel
Jurnalist gamomZieblebs gamoZiebis CatarebaSi.

saitis internetmisamarTia: **www.en.fondition**
19-29.com

2. Jurnalisturi gamoZiebis saagento (AJur) _
daarsda peterburgSi 1998 wels. es aris erT-erTi
yvelaze Zlieri da mravalricxovani, profesionalebiT
dakompleqtebuli saagento, romelic xSir
SemTxvevaSi SekveTil TemebSac iZiebs, magram
im pirobiT, rom Sedegi SesaZloa SemkveTisTvis

negatiuri gamodges. saagentos xelmZRvanelia andrei konstantinovi, Tumca es misi fsevdonimia. namdvili gviri ki bakoninia. saagentoSi 100-mde Jurnalisti gamomZiebeli muSaobs.

saitis internetmisamarTia: **www.ajur.ru**

dania

1.daniis Jurnalist gamomZiebelTa asociacia _ (Fuj) _ daarsda 1998 wels. asociacia daniis beWduri da eleqtronuli mediisTvis amzadebs Jurnalisturi gamoZiebis masalebs.

saitis internetmisamarTia: **www.fuj.dk**

2. saerTaSoriso media gamoZieba – (ims) _ daarsda 2006 wels. es organizacia exmareba Jurnalist gamomZieblebs saomari moqmedebebisgan dazaralebul qveynebiSi. muSaobs daaxloebiT 50-mde qveyanaSi.

saitis internetmisamarTia: **www.ims.dk**

fineTi

fineTis Jurnalist gamomZiebelTa asociacia _ daarsda 1992 wels, exmareba finel Jurnalist gaemomZieblebs da Tavdac atarebs gamoZiebiT muSaobas.

saitis internetmisamarTia: **www.tutkiva.fi**

rumineTi

1.rumineTis Jurnalisturi gamoZiebis centri – (CRJI) _ daarsda 2001 wels. iZiebs rogorc adgilobrivi, ise saerTaSoriso maSstabis gaxmaurebul saqmeebs.

saitis internetmisamarTi: **www.crji.org**

2. organizacia rise proeqti (Riseproject) _ es aris rumineTis Jurnalist gamomZiebelTa arakomerciuli media gaerTianeba. gamoirCeva imiT, rom metwilad mxolod telegamoZiebiT masalebs amzadebs, risTvisac winaswar wers scenarebs, rac mTel rig winaaRmdegobasTan aris dakavSirebuli.

saitis internetmisamarTia: **www.riseproject.ro**

bulgareTi

bulgareTis Jurnalisturi gamoZiebis centri _ (Bijc) _ daarsda 2004 wels. muSaobs rogorc adgilobrivi, ise evrokavSiris wevri qveynebis mediisaTvis. ZiriTadad korufciisa da organizebuli danaSaulis faqtebs iZieben.

saitis internetmisamarTia: **www.bijc.eu**

* * *

bolomde rom gavyveT, es sia sakmaod mozdili iqneba. Tu vinmes sruli sia daainteresebS, SeuZlia, mimarTos cnobili Jurnalisti gamomZieblisa da media-mkvlevaris devid kaplanis (David Kaplan) vrcel angariSs saTauriT _ `Jurnalisturi gamoZieba saerTaSoriso masStabiT: daxmarebis strategia~. [168] naSromi inglisur enazea.

თავი 11. ჟურნალისტური გამოძიება ტელევიზიასა და რადიოში

Jurnalisturi gamoZiebis ganviTarebisa da aRmavlobis etapebi Zireulad ukavSirdeba beWdur medias. swored presa iyo is sivrcე, sadac es Janri Camoyalibda, ganimtkica poziciebi da geometრიuli progresiiT ganviTarda sul raRac bolo 3-4 aTeul

weliwadSi. Tumca es sulac ar niSnavs imas, rom Jurnalisturi gamoZieba telesivrceSi ar viTardeba. Jurnalisturi gamoZiebis warmoeba beWdurTan SedarebiT gacilebiT advilad aRqmadia eleqtronul mediaSi. Aamas masalis gamomsaxvelobiTi mxare da personifikaciis ufro meti saSualeba ganapirobebs. telegamoZiebisas mayurebeli imTaviTve ixreba investigateitorisken da masTan erTad ganicdis, masTan erTad aanalizebs situacias. telegamoZieba ufro auditoriulia da mravalferovani. Sesabamisad, Sedegic, anu sazogadoebis reaqciac ufro STambeWdavia. Pprofesor aleqsandre tertiCnis (ruseTi) azriT, telegamoZiebiTi masala unda akmayofilebdes Semdeg moTxovnebs: Temis aqtualoba, eqskluziuroba, unikaluroba, monacemTa bazebis damuSaveba, kompetentur konfidencialur wyaroTa mozidva, lakonuroba, gadacemis esTetika da teqstis zusti struqturireba. amerikeli profesori brent hiustoni miiCnevs, rom teleJurnalistma zogjer saTqmeli sam sityvaSic ki unda Caatios, danarCens video masala ityvis. Mmokled,

gamoZiebiT telemasalaSi araswori stereotipebi da kliSeebi maqsimalurad icxrileba. [169]

21-e saukunis dasawyisSi msoflios wamyvanma televiziebma es Janri TavianTi saeTero badis erT-erT wamyvan programad aqcies. magaliTad, ukrainaSi რამდენიმე welia mzaddeba yovelkvireuli programa - „kritikuli wertili~, romelic mxolod da mxolod Jurnalisturi gamoZiebiTaa dakavebuli. [170] am programaSi yvela Tema socialur problemebs exeba, riTac igi adasturebs Jurnalisturi gamoZiebis Janrul Taviseburebas - socialuri Temebis gaSuqebiT sazogadoebis socialuri dacvis funqcias. igives akeTebis amerikuli telekompania ~foqsi~, erT-erTi bolo drois gaxmaurebuli telegamoZieba ~foqsma~ Caatara arizonas Statis xuT varskvlavian sastumroebSi da sazogadoebas, gansakuTrebiT elitarul fenas, TvalnaTliv aCvena, rom maTi momsaxurebis maRali fasebi sulac ar Seesabameboda sastumroebSi arsebul sanitarul normebs, ramac mTeli amerikis sazogadoeba daafiqra. amgvar problemebze, aseve, CinovnikTa

danaSaulebriv-korufciul garigebebze orientirdeba telekompania ~bi-bi-si~, sadac amis garkveuli tradiciac Camoyalibda. warmatebuli Zvrebi SeiniSneba am kuTxiT ruseTSic, magram es ufro nebadarTuli gamoZiebis farglebSi tardeba.

2012 wels britaneTSi `bi-bi-si~-s yvelaze popularul programaSi _ Newsnight gavida Jurnalisturi gamoZiebis friad skandaluri siuJeti, sadac konservatorTa politikosi alister makelpaini pedofiliaSi daadanaSaules.

faqti ar dadasturda, ris gamoc seriozuli dartya miadga Bij-s organizaciis _ didi britaneTis Jurnalist gamomZiebelTa biuros, romlis Tavmjdomarec gadadga. BcnobisaTvis, Bij _ aris amerikuli Propublika-s msgavsi gamoZiebiTi media organizacia.

gadadga bibisis generaluri direqtori jorj entuisli, romelic sul raRac 54 dRis daniSnuli iyo am adgilze. Jurnalistebi ki administraciuli wesiT daisajnen.

britanelma parlamentarma konservatorebma amis gamo didi skandali moawyves. isini imuqrebodnen bi-bi-si-sTvis dasafinansebeli salicenzio mosakreblis SewyvetiT. [171]

marTalia, gamoZieba uSualod bi-bi-si-s ar Cautarebia, magram maT Sida saredaqcio gamoZiebiT daaskvnes, rom siuJetis momzadebisas ar iyo daculi eTikis elementaruli normebi _ sityva ar misces meore mxares, gamoiTqva mosazreba, rom es faqti detonatori gaxdeboda britaneTSi Jurnalisturi gamiZiebisaTvis reputaciis Selaxvisa da krizisisa. am azrs nik devisic iziarebda, magram situacia daregulirda.

aqedan Zalian martivad SeiZleba davaskvnaT – aseT mZafr Temebze muSaoba moiTxovs did gamocdilebas da faqtis faqiz gamotanas sazogadoebis sainformacio `magidaze.~

Jurnalisturi gamoZieba televiziaSi da presaSi praqtikulad erTnairi meTodebiT da teqnologiebiT tardeba:

- irCeva Tema;
- ganisazRvrebis misi perspeqtuloba, rac, rogorc wesi, Tanxmdeba televiziis xelmZRvanelobasTan;
- mzaddeba sawyisi dosie saWiro personebze;
- ikveTeba Temis problematuroba da masStaburoba;
- dgindeba samoqmedo gegma;

-isazRvreba gegmis ganxorcielebis gzebi da saSualebebi;

-iwereba generaluri interviu (mTavar personebTan);

-mzaddeba saboloo masala;

-ikveTeba masalis iuridiuli eqspertizis aucilebloba;

-xdeba mza masalis daarqiveba.

mTavari ganmasxvavebeli niSani masalis miwodeba-momzadebis specifikaSia.

teleproduqcia video masalis gareSe warmoudgenelia. misi mopoveba Cveulebrivi pozitiuri faqtis SemTxvevaSic mTel rig teqnukur sirTuleebTan aris dakavSirebuli - video aparaturis gamarTuloba, ganaTebis uzrunvelyofa, teqnikuri jgufis organizeba, gadasaRebi da samontaJo teqnikis srulyofa, gadasaadgilebeli da sakomunikacio saSualebebis organizeba da sxva.

teleJurnalistma gamomZiebelma gadaRebis dawyebamde mkafiod unda gaisigrZeganos ara mxolod istoria, razec tardeba gamoZieba, aramed isic ki, Tu ra STabeWdilebas moaxdens mayurebelze.

teleJurnalistikis arsenalSi araerTi meTodia, romelTa
saSualebiTac zustad SegiZlia gansazRvro auditoriis
reaqcia. ase magaliTsd, reportaJuli gadaReba xazs
usvams masalis dokumenturobas da operatiulobas,
gadacemis monawileTa eqstensiuri gamokiTxva
qmnis STabeWdilebas, rom wre viwrovdeba da win
mTavar `damnaSavesTan~ Sexvedra gvelis.

teleJurnalisti gamomZiebeli sasurvelia martoden
operatorisa da memontaJis imedad ar iyos.
TviTonac saSualoze metad unda erkveodes orive
sferos teqnologiebSi.

rogorc wesi, Jurnalisturi gamoZieba fragmentaruli
procesia. Zneli gasaazrebelia misi erTiani scenari,
radgan arasodes ici xolme, gamoZiebis
msvlelobisas rodiz ra istoria, an faqti
gamogeCxireba.

fragmentuli epizodebis gadaRebas
teleTeoretikosebi sekvenss uwodeben. praqtikosi
Jurnalisti gamomZieblebi nino xaJomia da akaki
gogiCaiSvili aseT rCevas iZlevian: `Tuki jer
davwerT teqsts, Semdeg Zneli iqneba masze
sekvensuri kadrebis morgeba. amitomac jer unda
aiwyos videorigi (ra Tqma unda, Tu winaswar viciT,
ra Sinaarsis gadacema gvsurs am kadrebiT, ზ. ზ.),
romlis mixedviTac daiwereba teqsti. videos

jerjerobiT ar SeuZlia faqturis xarisxisa da sunis gadmocema, magram rac SeuZlia, is maqsimalurad unda gamoviyenoT~. [172]

Zneli warmosadgeni ar unda iyos, Tu rogori sirTuleebis gadalaxvaa saWiro teleJurnalisturi gamoZiebisas videomasalis mopovebasTan dakavSirebiT. cxadia, negativze informaciis mopoveba kalmiT da mini-diqtofoniT gacilebiT iolia, vinem telekameriT da mikrofoniT. es problema qarTul sinamdvileSi Zalian kargad gamoCnda Jurnalisti gamomZieblebis vaxtang komaxiZis, irma inaSvilis, Toma CageliSvilis, nana leJavas, lia toklikiSvilis, aseve, GNGNS-ობ, studia „monitoris,~ „gamomZiebeli reportioris” da sxvaTa mier momzadebul dokumentur gadacemebSi. Tanac am dros riskis qveS dgeba mTeli gadamRebi jgufis (Jurnalisti, operatori, reJisori, gamnaTebeli, mZRoli, teqnikuri personali) usafrTxoeba. swored es gaxlavT imis mizezi, rom teleJurnalisturi gamoZieba, rogorc wesi, yovelTvis ganicdis video masalis simwires. es problema mTel msofliSi

arsebobs da mis gadaWraze araerTi organizacia muSaobs. problemis gadawyvetas arTulebs is garemoebac, rom faruli kameriT momzadebuli kadrebi xSir SemTxvevaSi winaaRmddegobaSi modis samarTlebriv normebTan. es momentic TavisTavad arTulebs telegamoZiebas. amitom TiToeuli telegamoZiebis dawyebis win, teleJurnalistsma aucileblad unda moiZios bolo cvlilebebi sisxlis samarTlis kanonSi da gaarkvios, rame xom ar Seicvala faruli gadaRebis an sxva satelevizio teqnologiebis gamoyenebis kuTxiT. telegamoZieba ufro koleqtiuri saqmianobis sferoa, presgamoZieba SeuZlia calkeul Jurnalists. amis dasturia is faqti, rom telemasalis gafuWebi SeuZlia teqnukur personals (operators, memontajes, gamnaTebels), presmasalas ki verc koreqtori gaafuWebs da verc damkabadonebeli an operatori. telegamoZiebisas gadaRebuli video masala iTvleba utyuar dokumentad, maT Soris samarTaldamcavi organoebisaTvis (policia, prokuratura, sasamarTlo),

maSin roca audioCanawers es uwyebebi dokumentur mtkicebulebad naklebad miiCneven.

telegamoZiebisas saWirocaa da aucilebelic e.w. meorexarixxovani gmirebis Sesaxeb rac SeiZleba meti video masalis Cawera, radgan es kadrebi montaJisas aucilebelia. amis gakeTebis saWiroeba sulac ar aris savaldebulo gamoZiebisas beWdur mediaSi.

ZiriTadad es momentebi ganasxvavebs da amsgavsebs erTmaneTs Jurnalistur gamoZiebas presasa da telJviziaSi, Tumca efeqturoba orivegan maRalia. Bbolo xanebSi teleJurnalistma gamomZieblebma metad kreatiuli ideebi ganaxorcieles am sferoSi. Aase magaliTad, ruseTSi „ntv“-ze natalia metlinam daiwyo gamoZiebiTi Toq-Sou „metla,” rac TargmanSi cocxs niSnavs. Aam gadacemam rus Cinovnikebsa da oligarqებს გვარიანად დაუფრTxო მოსვენება. მოგვიანებიT man calke wignad gamosca yvela is mniSvnelovani gamoZieba, rac am programiT gadaica. [173]

kari mexuTe

zogadi daskvna

Tavi 1. Jurnalisturi

gamoZiebis ganviTarebis tendenciebi

zemoT ukve iTqva, rom internetma faqtobrivad „meore sunTqva” gauxsna Jurnalisturi gamoZiebis ganviTarebas. Bbevri ram saocrad gamartivda da gaiolda. magaliTad, informaciis moZieba, Savi fulis kvalze miyola, monacemTa Segroveba da sxva. Mmagram bevri ramec garTulda. kerZod, investigateitorTa piradi usafrTxoebis dacva, finansebis moZieba, media organizaciis mepatroneTa daTanxmeba gamoZiebis Catarebaze da sxva.

2011 wlis oqtomberSi kievSi Catarda Jurnalist-gamomZiebelTa me-7 globaluri konferencia. Aam forumze sityviT gamosvlisas „fontanka. ru”-s mTavarma redaqtorma aleqsandr gorSkovma ganacxada: TiToeuli Jurnalisturi gamoZieba, romelic raRacas cvlis, aris `patara uotergeiti Tavis doneze. Tu Cven gamoZiebas safuZvlianad da regularulad CavatarebT im sixSiriT, rogorc kbilebs viwmendT, maSin samyarosac TandaTan ukeTesobisaken SevcvliT.~
[174]

cnobil publicists aleqsandr morozovs miaCnia, rom dRes Jurnalisturi gamoZieba es aris „Tavganwirul adamianTa Jurnalistika. Mmiuxedavad imisa, sad iZiebs korufcias adamiani, ruseTsa Tu amerikaSi, is მაინც Zalian riskavs.” [175]

bolo xanebSi erTi arasasurveli tendenciac SeiniSneba. Ggarkveulma Zalebma daiwyes Jurnalisturi gamoZiebis instrumentebis politikuri niSniT gamoyeneba. Aase magaliTad, 2015 wels USAID-მა ლიგვაში, ლაგვიასა და ესტონეთში 500 მილიონი დოლარი გამოყო ჟურნალისტური გამოძიების სწავლებისთვის. ოღონდ ამ სწავლებას პირდაპირი მიზანი აქვს - იგი უნდა გამოიყენონ ბალტიის ქვეყნებში რუსული კომუნიკაციის საწინააღმდეგოდ. [176]

21-e saukunis dasawyisidanve cxadi gaxda, rom Jurnalisturi gamoZieba ukve aRar iyo „martoxela mgelTa” saasparezo. daiwyo masobrivi gaerTianeba erTi konkretuli Temis, masStaburi fesvebis mqone erTi lokaluri problemis garSemo. savsebiT maxvilgonivrulad SeniSnavs icij-is Jurnalisti marina uoker gevara: „moZvelebuli stereotipi martoxela mglisa, romelic sadRac qveynis dasalierSi marto iZiebs, sinamdviles ukve aRar Seesabameba”. dRevandelobam Jurnalisti

gamomZieblebi gaerTianebis aucileblobaSi
daarwmuna.

Jurnalist gamomZiebelTa saerTaSoriso
konsorciumma (icij) 2012 wels gamoiZia
transnacionaluri danaSauli. masSi 14 qveynis 22
Jurnalisti gamomZiebeli monawileobda.
gamoZiebiT proeqts romelsac „iatakveSa
Tambaqo” erqva xelmZRvanelobda gamocdili
investigeitori devid kaplani. unda iTqvas amJamad
icij-Si 50 qveynis 100-ze meti profesionali Jurnalisti
gamomZiebelia gaerTianebuli. [177]

Jurnalistebi iatakveSa Tambaqoze maqsimaluri
sifrTxiliT muSaobdnen. ase magaliTad Cinelma
investigeitorma te-ping Cemma Tavi gaasaRa
rogorc amsterdamelma kontrabandistma da igi
paragvais, braziliisa da argentinis sazRvrebis
gadakveTis adgilze video masalas polarizebul
saTvaleSi CamontaJebuli mikro kamerebiT farulad
iRebda kontrabanduli tvirTis gadaadgilebas, rac
Zalian saxifaTo iyo.

„iatakveSa Tambaqos” gamoZiebiT gairkva, rom
aq Sav bazarze 600 miliardi dolaris ukanono
saqoneli gadioda. [178]

devid kaplanis TqmiT investigeitorebs
Tanamedrove informaciuli da internet teqnologiebi
aZleven imis saSualebas, rom mafiozur da
kriminalur ZalebTan brZolaSi „Zalebi
gaaTanabron”.

cnobil publicistsa da Jurnalists jesika veiss
mohyavs pol radus sityvebi: `organizaciaSi
muSaobisas Jurnalisti marto ar aris. Jurnalisti
gamomZiebeli sxva qveynis kolegebTan erTad
muSaobs. aseT situaciaSi damnaSaveebs
uZneldebaT gaarkvion, Tu vin gaasajaro maTi
danaSaulebrivi saqmeebi. ris gamoc mTavrobebsa
da korumpirebul Cinovnikebs uWirT Surisgeba
Jurnalistebsze~. [179]

marTlac, 21-e saukuneSi teqnologiuri progresi
mniSvnelovnad exmareba Jurnalist
gamomZieblebs, magram Tavad Jurnalisturi
gamoZiebis principebi kvlavac ucvleli rCeba. esenia
– sistemuri azrovneba, sxvadasxva wyaros
moZieba, oficialuri informaciis gadamowmeba
damuSaveba, mTavari interviu da danaSaulis
kvalze miyola.

marTebulia devid kaplanis Sedarebac, misi TqmiT,
Jurnalisti gamomZieblebi gvanan „karg policielebsa
da patiosan prokurorebs”, romelTac mxolod idea

amoZravebT – datovon es samyaro imaze
gacilebiT ukeTesi, vinem manamde iyo da rac maT
Seimecnes. [180]

devid kaplanis mosazrebebs Jurnalisturi
gamoZiebis ganviTarebis mTavar trendebze
iziareben sxva mkvlevarebic. kerZod, rumineli pol
radu, amerikeli driu salivani, Seali korneli da sxvebi.
isinic adastureben, rom Jurnalisturi gamoZieba
ganviTarebis swor xazovani fazidan institucionalur
fazaSi gadavida. es niSnavs investigitorebis
gadasvlas martoxela jvarosnebis, martoxela
mglebis fazidan koleqtiur gamoZiebaTa fazaSi,
sadac gamomZiebelTa mcirericxovani jgufebi
yovelTvis grZnoben moqalaqe JurnalistTa bloggerTa
da socialuri qselis momxmarebelTa informaciul
mxardaWeras. cnobilia isic, rom am kategoriis
adamianTa CarTulobiT iqmneba axali tipis
Jurnalisturi gamoZiebebis platformebic. amerikeli
met drajis platforma pirveli pioneri iyo am
mimarTulebiT.

momavalSi Jurnalisturi gamoZieba sam mTavar
fenomens daeyrdnoba. es iqneba saqvelmoqmedo
fondebis da arasamTavrobo organizaciebis, axali
teqnologiebisa da internetis ganviTareba. swored
es sami sfero gaxdeba uSreti wyaro informaciisa da
fantastikuri SesaZiebloba Jurnalisturi gamoZiebis,

rogorc Jurnalisturi saqmianobis umaRlesi pilotaJis, upirobo ganviTarebisa.

Tanamedrove kvlebebSi dasaSvebad aris miCneuli Jurnalisturi gamoZiebis SekveTa Temis TvalsazrisiT, magram araviTar SemTxvevaSi - Sedegis. amitom nebismieri Jurnalisturi gamoZiebis Sedegi obieqturi da miukerZoebeli unda iyos. [181] SekveTili Jurnalisturi gamoZiebis Temaze Zalian saintereso or faqts ixsenebs cnobili germaneli mkvlevari da praqtikosi investigeitori Tomas Suleri. Mman 2013 wlis 1 oqtombers minskis saganmanaTleblo centrSi moxsenebiT gamosvlisas ganaxada, rom ramdenime xnis winaT mas daureka nacbma sagadasaxado inspeqtorma da sTxova erTi saqmis gamoZieba, raSic is 3 milion evros ixdida.

Suleris TqmiT, saqme exeboda germaniis erT-erT Zalian gavlenian fonds, romelic evropasi udidesi mediakoncernis mflobelia – Bertelsmann. ufro zustad, saubari iyo im ojaxze, romelic akontrolabda am fonds da mediakoncerns. es iyo liz moni,

romelic germaniis kancleris angela merkelis axlo megobari gaxldaT.

Jurnalisturi gamoZiebis SemkveT inspeqtors surda liz monis qaliSvilis sadoqtoro naSromis plagiatobaze Catarebuliyo gamoZieba. inspeqtoris gaTvla martivi iyo. germaniis erT banks hqonda misi vali 6 milioni evro. Ees banki ki im fondis klienti iyo, romlis direqtoric merkelis megobari miliardis doqtori qaliSvili unda gamxdariyo. is fiqrobda, Tu fonds daartyamda, fondis zewoliT bankidan SedarebiT martivad SeZelebda valis amoRebas, saidanac Tomas Sulers Sepirebul 3 milion evros gadauxdida. Tadarigian inspeqtors ukve SekveTili hqonda samecniero daskvna erTi mecnierisTvis. erTi sityviT, inspeqtors yvelaferi gaTvliili hqonda. Tumca aq bunebrivad ibadeba aseTi SekiTxa _ ratom maincdamainc Tomas Suleri? ra niSniT SearCia igi inspeqtorma? Ggairkva, rom Tomass ramdenime werili hqonda am fondze dabeWdili. Sesabamisad, misi gamoZieba ufro damajerebeli da rezonansuli iqneboda germanuli sazogadoebisaTvis. Sulerma inspeqtori uariT gaistumra. mizezad ki dausaxela, rom Jurnalisturi gamoZieba ar iyideboda, miT ufro arasebul fulze.

minskSi Tomas Sulerma meore istoriac gaixsena. 2010 wels man miiRo Jurnal `Der spiegeel~_isgan

SekveTa saientologTa seqtis saqmis gamoZiebase amerikaSi. gairkva, rom amerikis erT patara qalaqSi saientologebs ekuTvnodeT 45 Senoba. yvela maTgani maT sxvisi saxeliT hqondaT SeZenili. amaze maT iqaurma gazeTma erTi ambavi autexa. es gazeTi saintologebsma TavianT mtrad gamoacxades.

saintologebsma gancxadebac ki gaakeTes, rom eZebdenen Jurnalist gamomZiebels. bolos 2009 wels aiyvanes kidec _ ori pulitceris premiis laureati gamomZiebeli. maTi gamoZieba saientologebs ar moewonaT da es masala jerac ar dabeWdila. Sulermac ar miiRo es SekveTa, magram misi TqmiT, am or faqtSi Cans Jurnalisti gamomZieblis profesii arsi. Mmokled rom vTqvaT, SekveTili Jurnalisturi gamoZiebebi ucxo rodia Tanamedrove mediaSi. Ees problema gansakuTrebuli simwvaviT winasaarCevno kampaniebisas iCens xolme Tavs.

bolo xanebsi Zalian saintereso niuansi gamoaaSkarava ingliselma publicistma da medialogma jon piljerma. Mmisi TqmiT, Jurnalisturi gamoZiebis ganviTarebas yvelaze did darty mas ayenebs `SeTanxmebuli koleqtiuri dumili~ msxvili amerikuli mediis mflobelTa mxridan. es xdeba maSin, roca isini verc ki amCneven aTeul aTasobiT samoqalaqo adamianis mkvlelobas Tundac eraySi

da ar iZieben am danaSauls. rogorc piljeri wers, ase iqceviaŋ `niu-iork taimsic,~ `vaSington-postic~ da telekompania Fox-news-ic. Ees mediaorganizaciebi amas arc malaven, magram maTze uaresad iqceviaŋ liberaluri mimdinareobis is gamocemebi, romelTa inveistigeitorebs kolumbiis Jurnalistikis skola aqvT damTavrebuli da TavianTi `SeTanxmebuli koleqtiuri dumiliT~ xels uwyoben am danaSaulobaTa organizatorebis dausjelobas. rac saboloo jamSi did zians ayenebs Jurnalistikis, rogorc socialuri kontrolis institutis obieqturobas zogadad da Jurnalistur gamoZiebas kerZod.

Jurnalisturi gamoZiebis ganviTarebas momavalSi alternativa ar gaaCnia, radgan TiToeuli negativis mxilebiT da sazogadoebis informirebiT konkretuli nabiji idgmeba mis gamosasworeblad da situaciis ukeTesobisken Sesacvlelad. rac dro gadis, axali sainformacio da internet teqnologiebi ufro met saSualebas iZleva Jurnalisturi gamoZiebis SedarebiT martivad da advilad Casatareblad. cxadia, es momenti momavalSi erTi-orad gazrdis farTo sazogadoebis interess Jurnalisturi gamoZiebisadmi, rogorc Jurnalisturi saqmianobis „umaRlesi pilotaJis” mimarT.

G

gamoyenebuli literatura:

1. gigla gobeCias sadoqtoro disertacia _
„Jurnalisturi gamoZiebis Teoriisa da praqtikis
swavlebis teqnologiebi” – Tesau – 2008 w.
2. brent hiustoni „Jurnalist-gamomZieblis
saxelmZRvanelo” dokumentebis,
monacemTa bazebis da meTodebis
gzamkvlevi, Tb., 20011 w.
3. aTi safexuri sagamoZiebo JurnalistikaSi, Tb.,
2008 w.
4. ia maxaraZe „Tanamedrove Jurnalisturi
gamoZiebis Teoria da praqtika, Tb., 2010 w.

gigla gobeCia

**mecnierebaTa doqtori, profesionali
Jurnalisti 35 wliani praqtikiT;**

**1982-2017 wlebSi iyo aTamde
dasaxelebis Jurnal-gazeTis
korespondenti, mimomxilveli,
Jurnalisti gamomZiebeli,
ganyofilebis gamge, redaqtoris
moadgile, mTavari redaqtori,
damfuZnebeli, gamomcemeli da
direqtori; saitis damfuZnebeli.**

**sxvadasxva dros kiTxulobda leqciebs
saqarTvelos aTamde umaRles saswavlo
dawesebulebaSi;**

**amJamad aris saqarTvelos teqnikuri da kavkasiis
saerTaSoriso universitetebis profesori;**

miRebuli aqvs saxelmwifo da profesuli jildoebi;

aris ori samecniero-popularuli wignis avtori.